

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Gottfried Keller ; autoriseret Oversættelse ved E. Drachmann ; med Forfatterens Portræt, og et indledende Forord af Holger Drachmann.

Titel | Title:

Den grønne Henriks Roman.

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 1

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kjøbenhavn : Forlagt af J.H. Schubothes Boghandel, 1883-1884

Fysiske størrelse | Physical extent:

2 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

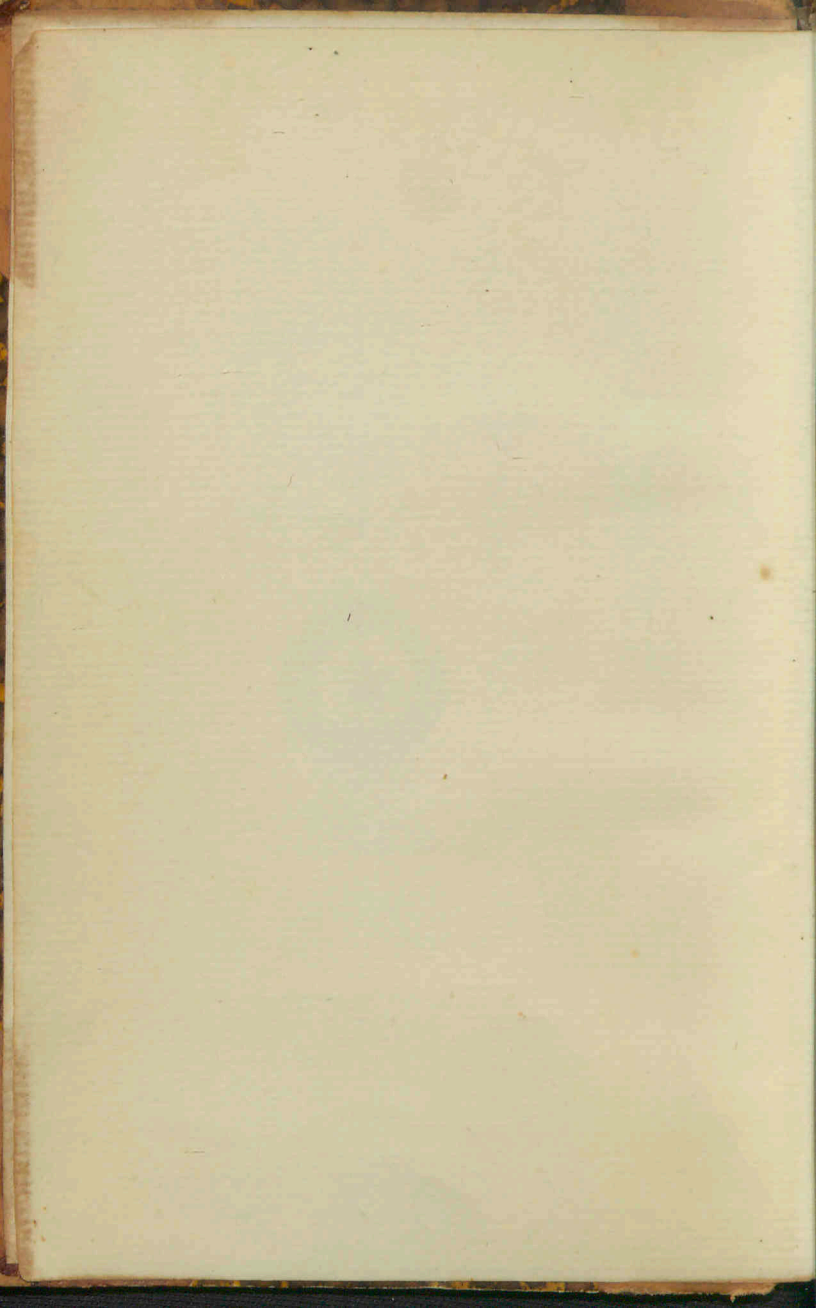
57-435

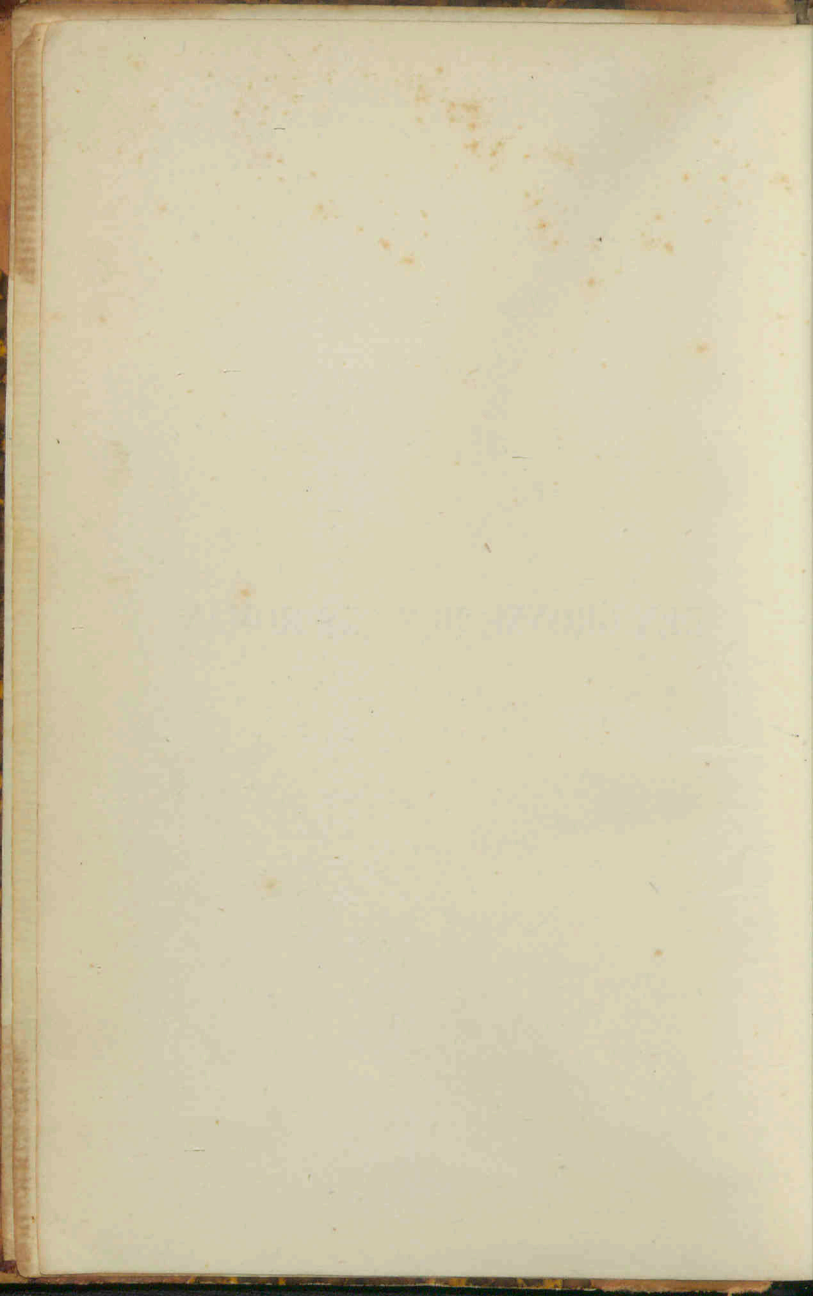
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130011024174

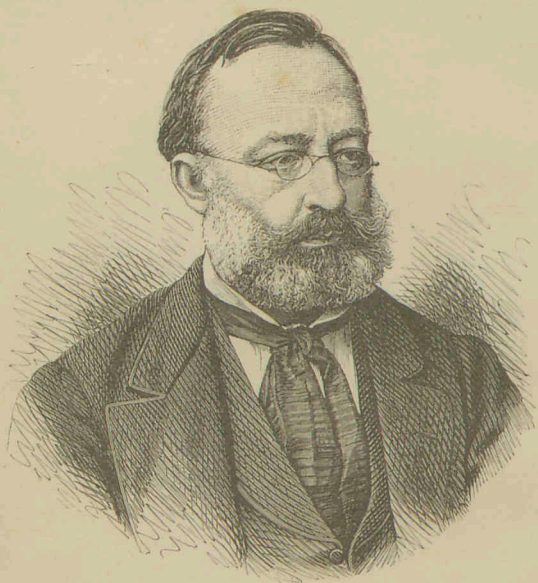

DEN GRØNNE HENRIKS ROMAN.

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Gottfr. Keller

DEN
GRØNNE HENRIKS ROMAN

AF

GOTTFRIED KELLER.

AUTORISERET OVERSÆTTELSE

VED

E. DRACHMANN.

Med Forfatterens Portræt, og et indledende Forord af Holger Drachmann.

FØRSTE HALVBIND.

KJØBENHAVN.

FORLAGT AF J. H. SCHUBOTHES BOGHANDEL.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.

1883.

FORORD.

— Diese Liebe steht höher, als das künstlerische Herausstellen des Einzelnen zu eigennützigem Zwecke, welches zuletzt immer zu Kleinlichkeit und Laune führt; sie steht auch höher, als das Geniessen und Absondern nach Stimmungen und romantischen Liebhabereien . . .

Gottfried Keller: Der grüne Heinrich. III Band.

Det er med disse Ord, at Bogens Forfatter lader sin Helt hilse det vaagnende Foraar i hans Fødeland Schweiz, just som han er kommen til Ende med Læsningen af Göthes samtlige Værker.

Kærlighed til Naturen, Kærlighed til Menne-skene: det er for Keller ét og det samme; og saa lidt som der er nogen strængt gennemført kunstnerisk Plan i hans store Hovedværk »Den grønne Henriks Roman«, lige saa lidt kan han bebrejde sig at have givet efter for de to Hovedsvagheder i vor Tids Literatur, den kunstneriske Udplyndring af Detaillen i egennyttigt Øjemed, og den romantiske Forkærlighed for at afsondre sig i Stemninger og aristokratisk Nyden.

Keller er Demokrat fra Vuggen af, men saa-

ledes som man er det i Schweiz, i en Republik. Hans Bog saa lidt som han selv er hærgnet af de politiske Kampe. Friheden staar for ham i samme rolige Klarhed, som hans Fødelands Bjærglandskaber. En forbidragende Sky kan kaste sin Skygge ned over den lyse Fjældside, men Bjærgtet staar fast, og Keller har den uvurderlige Egenskab, aldrig at tvivle om Solens Gennembrud efter Storm og Regn. Og med hans Personers Frihed i moralsk og religiøs Henseende gaar det, som med hans Lands politiske. Digteren selv har gennemløbet den hele Skala af Lidelse og Kamp, men naar han har sat Pen til Papiret, saa har han ikke stønnet, ikke jamret sig; han er vedbleven at være en rent moderne Aand uden de moderne Sygdomme: han er original uden at være Manierist, Kunstner uden at være Virtuos; han er Digter af »Guds Naade«; han er ikke bleven det af Partiernes.

Hvad man end vil sige, hvor man end vil lægge Forklaringen: det ser lidt mørkt ud over den evropæiske Literatur. Har den tidligere Generation taget sig Tingene lidt let, saa tager vi grumme alvorligt, meget ofte grumme haardt, ikke altid helt retfærdigt paa dem. Hvorledes man kan leve paa denne Literatur, det bliver vel Efterkommernes Sag afgøre. Vi selv ere for meget inde i Bevægelsen. Hvis den nylig afdøde store russiske Digter virkeligt paa sit Yderste har sagt disse Ord: »Elsker Menneskene, saaledes som jeg har elsket

dem!« saa tør Ingen drage hans Følelses Oprigtighed i Tvivl. Vanskeligere vil det blive gennem hans Skrifter, disse Vemodets Digtninger i den fuldendteste Prosa, at læse sig den sunde og styrkende Kærlighed til, som alene bevarer Troen paa et helt Folk gennem Trængslernes Tid. Her skal ikke rejses nogen æsthetisk Debat. Kun dette: hvis der er Folk, hvem den nyere evropæiske Litteratur byder mange interessante Studier, men som dog ikke tilfredsstilles deraf, fordi det blot er Kunstnerne selv, der nøjes med Studier, — skulle da disse Folk stadig have paa Hovedet? De indrømmer jo dog saa meget. De indrømmer den store Kritiker Ret til at redegøre, sammensætte, uddrage Slutninger; de tager blot et Forbehold, naar han sætter Videnskaben i Digtningens Sted. Paa samme Maade indrømmer de Digterne Modelfriheden, men beder sig forskaanet for den pinagtige Analyse. Det store læsende Folk har noget af de store gamle Digtere i sig, og ingen Digtning, lige saa lidt som nogen Æsthetik, vil i Længden holde sig, naar den ikke drages efter sunde, brede, store og retfærdige Linjer.

Gottfried Keller er allerede kendt hos os. Han blev indført paa Dansk gennem vor fremragende kritiske Avtoritet, men det var midt under Stridens hidsigste Gang, hvor ingen Part var synderlig tilbøjelig til Skaansomhed, og det var med en Novelle, en yndefuld Digtning af lødigt Værd,

men som kunde mistydes af Tjenstivrige. Der er snart gaaet en halv Snes Aar siden da. »Die Leute von Seldwyla« er stykkevis bleven oversat her og der, og senest foreligger »Legenderne«. At man ogsaa her kunde mistyde, men ikke har gjort det, viser noksom den stigende Udvikling, der væsentlig skyldtes og skyldes Stridens Frugter. Schweizerdigterens Navn, der længst er vandret Evropa over og særlig har sat sig fast i de germanske og nordiske Sind, dette Navn, der nyder den mest udmærkede Agtelse i den allerede graanedede Digters snevrere Fødeland, vil ogsaa udvide Tallet paa sine Venner her hos os — thi Keller hører os til, langt mere end nogen nordtysk Digter: han er fri for Sentimentaliteten, han har Lunet, den elskværdige Satire, der tiltaler de danske Hjærter, foruden at han har sin Nations djærve Kraft, Schweizerens sunde Sans og praktiske Blik.

Hans Hovedværk er »Der grüne Heinrich«, en selvbeskrivende Roman, en stor Bog, bredt anlagt, med mange Episoder, der i sig selv ere allerkæreste smaa moraliserende eller spøgende Noveller, fuld af dyb og ægte Poesi, af ægte menneskelige »Stemninger og Tilstande«. Den betegner i Forfatterens Produktion hin Tilstand, hvor han selv brød med Malerkunsten for at bryde igennem som Digter. Den bærer, literært sét, Mærker af hans to store Forgængere og Mestere, Cervantes og Göthe; den bærer Mærket af et Særsyn i vore mo-

derne Tider: en Mand, der skriver sig sund ved at nedskrive Beretningen om sit eget Liv.

Ikke saaledes at forstaa, at det skulde være Avtobiografi eller Memoirer i almindelig Forstand. Digteren har i et egenhændigt Brev, med en elskværdig Ængstelighed, selv taget Forbehold i saa Henseende. Barndoms- og Skolehistorierne — skriver han — ere i Hovedtrækkene næsten alle selvoplevede, hvorimod Kærlighedsscenerne, og i det hele taget Bogens erotiske Partier ere frie Noveller. —

Selvfølgeligt! Læserne ville ganske sikkert ikke have Møje med at finde, at disse fine, skære, kyske Kvindeskikkelser paa den ene Side, og denne plastiske Skønhed paa den anden Side, den fuldmodne Natur i bevidst Kød og Blod, ikke ere direkte »Plyndringer af Detaillen«, lige saa lidt som de ere farveløse Abstraktioner. Det er Maleren Gottfried Keller, der har laant Digteren den Pensel, som kun den sidste vidste at føre med Mesterhaand.

Til yderligere Oplysning for Læseren, og til Vejledning for dem, der ønske at gøre Sammenstillinger, hidsættes af Forfatterens egenhændige Meddelelser følgende:

Han er født 1819 i Zürich og Søn af en ung Haandværksmester, der døde, da Drengen kun var fem Aar gammel. Moderen — i Parenthes: et af de nobleste Portræter, som en Digtters sønlige Kær-

lighed har udkastet — Moderen stred haardt med smaa Midler for at føre Drengen frem til hans femtende Aar, og underkastede sig nye Savn og Byrder, da han omtrent ved den Tid erklærede at ville blive Maler. Hun støttede ham til hans tyvende Aar, hvorefter han, med meget utilstrækkelige Forkundskaber, drog til München for at uddanne sig som Landskabsmaler. Han slog ikke igennem. Han vendte tilbage, nedskrev lyriske Digte fra disse hans Lære- og Vandreaars aandelige Brydninger, vakte tidligere Velynderes Opmærksomhed for sig, opnaaede endelig et Statsstipendium til literær Uddannelse, besøgte i tre Halvaar Universitetet i Heidelberg, og gik saa til Berlin, hvor »Der grüne Heinrich« og første Del af »Leute von Seldwyla« blev til. Kanton Zürich gav ham nu Embedet som »Staatsschreiber«, hvilket Embede han beklædte i en Række af Aar, indtil han nedlagde det i 1876, for udelukkende at hellige sig sit literære Kald.

Det kan anføres her, som karakteristisk for Keller, at han i dette Brev netop hvor Talen er om Forbeholdet overfor det Avtobiografiske, tilføjer denne Sætning om Moderen: I Romanens Slutning dør hun af Sorg og Kummer over Sønnen; i Virkeligheden døde hun i sin høje Alderdom hos mig i Zürichs Statskancelli.

Bogen er en stor Bog. Forfatteren har endda i den omarbejdede Udgave (som her er lagt til Grund) forkortet det oprindelige Værk en Del.

Alligevel bliver Sidernes Antal i dette, og det om nogle Maaneder følgende Halvbind, et imponerende. Forlæggeren af den danske autoriserede Oversættelse har ikke ladet sig forskrække og stoler paa, at Læserne have samme Mod og Mandshjærte, som han. Oversætterinden og jeg nære i Forening det samme Haab. Det har været en Nydelsens Tid, sammen med et strængt Arbejdes Tid, at overføre disse mange alvorlige, spøgende, belærende, begejstrede Kapitler i en stor fremmed Digtets Udviklingsliv paa vort Modersmaal. Kellers første danske Oversætter skriver i sit Forord: »Det er undertiden et vanskeligt, men aldrig noget utaknemmeligt Arbejde at oversætte ham.« Oversætterinden tiltræder fuldkomment denne Udtalelse — og haaber paa skønsom Overbærenhed.

I Høsten 1883.

H. D.

The first part of the book is devoted to a general
 history of the country, and to a description of its
 natural resources. The author then proceeds to
 a detailed account of the various tribes and
 nations which inhabit the country, and of their
 customs and manners. He then describes the
 progress of the European settlement, and the
 various attempts which have been made to
 improve the condition of the natives. The
 book concludes with a chapter on the
 present state of the country, and on the
 prospects which are to be expected from
 the future.

FØRSTE KAPITEL.

TIL FORFÆDRENES PRIS.

Min Fader var en Bondesøn fra en ældgammel Landsby, som havde faaet sit Navn efter den allemanniske Kæmpe, der først havde stukket sit Spyd i Jorden og bygget sig en Gaard paa det Sted. Efter at denne Slægt, hvem Navnet skyldtes, i Løbet af nogle Aarhundreder var forsvunden iblandt Folket, tog en Lehns-herre Landsbynavnet til sit eget og byggede sig et Slot, om hvilket ingen længer véd, hvor det har staaet, lige saa lidt som det er bekendt, hvor den sidste „Fødte“ af denne Stamme er død. Men Landsbyen er der endnu, rigere paa Folk og Virksomhed end nogensinde, medens et Par Dusin Efternavne have holdt sig uforandret og fremdeles maa strække til for de talrige, vidtløftige Slægter.

Den lille Kirkegaard, som ligger omkring den trods sin Alder stedse pyntelig hvidtede Kirke og aldrig er bleven udvidet, bestaar i sin Grund bogstavelig af de hedengangne Slægters opløste Ben. Det er umuligt, at der indtil en Dybde af ti Fod skulde findes et eneste nok saa lille Korn, som ikke havde gjort sin Vandring gennem den menneskelige Organisme og en Gang været behjælpelig med ved den øvrige Jords Omgravning. Dog, det er muligvis Overdrivelse, og jeg glemmer i hvert Fald de fire Fyrrebrædder, som hver Gang ere komne med i Jorden og som stamme fra de lige saa gamle Kæmpeslægter rundt omkring paa de grønne Bjærge; og videre forglemmer jeg Ligsjorternes ærlige, grove Lærred, som voksede paa disse Marker og blev spundet og bleget og saaledes hører lige saa godt med til Familien, som hine Fyrrebrædder, og som ikke er til Hinder for, at Jorden paa vor lille Kirkegaard er lige saa dejlig kølig og sort, som nogen anden. Der vokser ogsaa det grønneste Græs paa denne Jord, og Roserne saa vel som Jasminerne formere sig i guddommelig Fylde og Uorden, saa at der ikke er Tale om at plante enkelte Buske paa en frisk Grav, men Graven formelig maa hugges

ind i denne Skov af Blomster, og kun Kirkegaardens Graver kender nøjagtig Grænserne i dette Vildnis, hvor Gebetet begynder for Anlægget af nye Hvilesteder.

Landsbyen har næppe to tusinde Indbyggere, og af disse bære vel et Par hundred det samme Navn; men kun tyve eller højst tredive af dem pleje at regne sig i Slægtskab, da deres Kendskab til Forfædrene sjældent gaar saa langt tilbage, som til Oldefaderen. Disse Mennesker ere fra de uudgrundelige Tidens Mørke stegne frem til Dagens Lys, og sole sig nu paa bedste Vis deri, idet de arbejde og slaa sig igennem, indtil de med eller mod deres Vilje atter forsvinde i Mørket, naar deres Tid er kommen.

Naar de beføle deres egen Næse, saa holde de sig mere end tilstrækkelig overbeviste om, at de maatte kunne tælle en uafbrudt Række paa mindst to og tredive Ahner, men i Stedet for at efterspore den naturlige Genealogi, gøre de sig kun Umage for ikke at lade Slægten uddø med dem. De kunne fortælle alle mulige Sagn og underlige Tildragelser fra Egnen med den største Nøjagtighed, uden at vide, hvorledes det gik til, at Bedstefa'er fik Bedste-

mo'er. Enhver tror om sig selv, at han er i Besiddelse af alle Dyder, eller i det mindste af dem, som han efter sin Anskuelse regner for virkelige Dyder, og hvad Synderegistret angaar, saa har Bonden lige saa vel som Herremanden god Grund til at ønske sine Forfædre begravede i Glemsel; thi han er jo dog, naar alt kommer til alt, trods sin Stolt-hed kun et Menneske.

En stor Rundkreds af Skov og Mark danner en rig og uudtømmelig Kilde til Velstand for Beboerne. Denne Rigdom holdt sig i Tidernes Løb temmelig ens, og det saaledes, at selv om nu og da en Brud slæbte afsted med sin Del, saa foretog til Gengæld de unge Knøse hyppige Razziaer indenfor en Omkreds af otte Mil, hvorved Sognets sjælelige og legemlige Fysiognomi bevarede den tilbørlige Mangfoldighed, og de udviklede herved en dybere og mere erfaren Indsigt i Betingelserne for Slægtens friske Forplantning, end mangan rig Patricier- eller Handelsstad, ja end selve de evropæiske Fyrstehuse.

Ejendommens Bestand forandrer sig imidlertid en Smule fra Aar til Aar og med hvert halve Aarhundred næsten til Ukendelighed. Den forrige Betlers Børn ere i Dag de Rige

i Byen, og deres Efterkommere ville i Morgen majsommelig slaa sig igennem som Middelklasse, for derpaa enten fuldstændig at forarmes eller atter at svinge sig i Vejret.

Min Fader døde saa tidlig, at jeg aldrig hørte ham fortælle om sin Fader; jeg véd derfor saa godt som intet om denne Mand; kun saa meget er vist, at dengang var netop Turen kommen for hans snævrere Familjekreds til en ærbar Fattigdom. Da jeg ikke vil antage, at den mig ganske ubekendte Oldefader har været en letsindig Fugl, saa anser jeg det for rimeligt, at hans Formue er bleven opslugt af en talrig Børneflokk; i Virkeligheden har jeg ogsaa en Mængde Slægtninge langt ude, som jeg knap véd Rede paa, og som allerede ere i Begreb med, ligesom en Bunke Myrer, at samle ind paa en god Del af den meget oppløjede og udharvede Jord. Ja, nogle gamle Fyre iblandt dem skulle allerede i Tidernes Løb være blevne rige, og deres Børn igen fattige.

Den Gang var det ikke længer ganske det Schweiz, som forekom Legationssekretær Werther saa elendig. Selv om de franske Ideers unge, spirende Sæd var bleven skjult under et Snefald af østerrigske, russiske, ja selv af franske Kvarterbilletter, saa tilstedede dog

„Mediations-Forfatningen“ en mild Eftersommer, og forhindrede ikke min Fader i, en smuk Morgen, medens han vogtede sine Køer, at lade disse staa og selv gaa til Staden, for dér at lære et ordenligt Haandværk.

Han forsvandt fra den Tid saa temmelig for sine Medborgere, thi da han vel havde bestaaet de første, møjsommelige Læreaar, dreves han af en uimodstaaelig Trang videre og videre, og det endte med, at han som en dygtig Stenhugger gennemstrejfede de fjærnest liggende Landsdele. Imidlertid havde hint Traktaternes svagt knitrende Papirblomsterforaar, som efter Slaget ved Waterloo var trængt frem overalt, ogsaa begyndt at kaste sit blaalige Kærtelys ind i alle Kroge af Schweiz. Ogsaa i min Faders Fødeby, hvis Indvaanere i Halvfemserne gjorde den Opdagelse, at de i umindelige Tider havde levet midt i en Republik, var den ærværdige Dame, Restaurationen, draget højtidelig ind med alle sine Æsker og Kasser, og indrettede sig nu paa bedste Maade i den lille Ravnekrog.

Overalt i Nærheden, ja endog i de fjærnere Nabolag fandtes skyggefulde Skove, Høje og Dale med indbydende Festpladser, klare Floder rige paa Fisk, og hist og her tilmed

et beboet Slot. Og alle disse Herligheder drog nu Skarer af jagende, fiskende, dansende, syngende, drikkende og spisende Mennesker ud til sig fra Staden. Man bevægede sig saa meget friere, som man klogelig havde ladet Fiskebensskørterne og Paryken blive liggende dér, hvor Revolutionen havde kastet dem, og iført sig Kejsertidens græske Kostume, selv om det her i disse Egne kom lidt bag efter. Bønderne saa' med Forundring deres fornemme Medborgerinders florumhyllede Gudindeskikkelser med de mærkelige Hatte og de endnu mærkeligere Figurer, hvor Livbeltet var fastgjort helt oppe under Armene.

I Præstegaarden udfoldede det aristokratiske Regimente sin største Pragt. De reformerte Landsbypræster i Schweiz vare ikke, som deres Embedsbrødre i Norden, nogle ydmyge, fattige Djævla. Da alle gejstlige Kald i Landet næsten udelukkende stode aabne for Borgerne i de herskende Byer, saa dannede de herved et Komplement i Regeringen til de verdslige Embeder, og Præsterne, hvis Brødre enten førte Sværdet eller beklædte Dommersædet, grebe paa deres Maade kraftigt ind med i Systemet, eller de overlode sig ganske til en sorgløs og fornøjelig Tilværelse.

Som oftest vare de rige fra Hjemmet af, og de landlige Præstegaarde lignede snarere store Herresæder. En Mængde af Præsterne vare adelige, og Bønderne maatte da kalde dem: Junker Pastor.

Imidlertid var Præsten i min Fødeby hverken adelig eller rig, men da han alligevel hørte til en gammel Familie fra Byen, forenede han i sin Person og i sit Husvæsen hele den Stolthed, Kasteaand og Nydelsestrang, som udmærker en saadan Patricierslægt, der sidder lunt inden Døre. Han gjorde sig til af at blive kaldet en Aristokrat og havde ved Siden af sin gejstlige Værdighed en vis djærv, halv militær, halv junkeragtig Maade at optræde paa; thi man kendte den Gang endnu intet til den moderne Bedemands-Konservatisme, hverken af Navn eller Gavn.

Det gik lystigt og larmende til i hans Hus; Sognebørnene ofrede rigeligt af Mark og Lade, og Gæsterne hentede selv fra Skoven Harer, Snepper og Agerhøns, og da Klapjagterne nu en Gang ikke vare i Mode, saa blev Bønderne i Stedet for venskabeligt stoppede op til at hjælpe med ved store Fiske-dræt, hvad der hver Gang smed en Fest af sig, og Præstegaarden var saaledes aldrig

uden Liv og Glæde. Man gennemstrefede Landet rundt omkring, aflagde og modtog Besøg, opslog Telte, hvorunder man dansede, eller spændte dem over de rislende Bække, for at Grækerinderne kunde bade sig. Man overfaldt i store Skarer en eller anden ensom og kølig Mølle, eller man sejlede i fuldpakkede Baade omkring paa Søerne og Floderne, og altid førte Præsten an med en Fugleflint over Nakken eller et mægtigt Spanskrør i Haanden.

Man havde i disse Kredse ikke mange aandelige Fornødenheder. Præstens verdslige Bibliothek, som jeg senere med egne Øjne har set, bestod af nogle gammelfranske Hyrderomaner, Gessners Idyller, Gellerts Lystspil og et meget læst Eksemplar af Münchhausen. To eller tre Bind af Wieland syntes at være laante fra Byen og ikke senere sendte tilbage. Man sang Hölty's Sange, og kun en enkelt iblandt Ungdommen bragte en Gang imellem en Mathisson med sig. Naar den Slags Sager var paa Tale, havde Præsten regelmæssig i de sidste tredive Aar spurgt: „Har De læst Klopstocks Messias?“ og naar dette Spørgsmaal, som rimeligt var, blev bejaet, tav han forsigtig. Iøvrigt hørte ikke Gæsterne til hine aller fineste Kredse, der ved

stadig Aandsudvikling søge at sætte sig ind i Kulturens herskende Interesser og befæste dem ved ædel Dannelse, men derimod til denne gemytlige Klasse, der lader andre have Anstrængelserne, og selv indskrænker sig til at nyde Frugterne deraf uden noget Hovedbrud, og gør sig lystig, saa længe Kirkefesten varer.

Men allerede bar hele denne Herlighed Spiren til Forfald i sig. Præsten havde en Søn og en Datter, som begge i deres Tilbøjeligheder fuldstændig afvege fra deres Omgivelser. Sønnen, der var bestemt til Gejstlig og skulde følge sin Fader i Embedet, knyttede talrige Venskabsforbindelser med de unge Bondesønner og tilbragte hele Dage med dem i Marken, eller tog sammen med dem til Kvægmarkederne, hvor han med Kendermine befølte Køer og Kvier. Datteren paa sin Side afførte sig, saa ofte hun kunde faa Anledning, det græske Gevandt og gik selv med i Køkken og i Have, ivrig beskæftiget med at sørge for, at de larmende Gæster fandt noget ordentligt for Tandem, naar de kom tilbage fra deres Farter. Heller ikke var dette Køkken det mindste Tiltrækningspunkt for de lækkersultne Bybeboere, og den store, veldyrkede Have vid-

nede om en udholdende Flid og en fortræffelig Ordenssans.

Sønnen endte omsider med at ægte en velhavende, kraftig Bondepige, bosætte sig paa hendes Gaard og alle seks Ugedage igennem dyrke Jorden og sørge for Kvæget. I Expektance paa sit højere Kald øvede han sig i at udsaa' den guddommelige Sæd i velberegneede Kast og at bortlugte det Onde i Skikkelse af virkelig Ukrudt. Præstegaardens Skræk og Fortørnelse herover var stor, især naar man betænkte, at den unge Bondekone en Gang som Husfrue skulde residere her, hun, der hverken med den behørig Ynde kunde ligge i Græsset, eller forstod at stege eller lægge en Hare for. Derfor var det nu det almindelige Ønske, at Datteren, der allerede var udover sin første Ungdoms Flor, enten vilde formaa at fængsle en ung Gejstlig til Huset eller ogsaa vedblive at være den styrende Aand, der holdt det hele sammen. Men ogsaa disse Forhaabninger skulde slaa fejl.

ANDET KAPITEL.

FADER OG MODER.

En Dag hændte det nemlig, at hele Landsbyen blev sat i stor Bevægelse ved at en smuk, slankvoksen ung Mand kom dertil. Den Fremmede var iført en fin Livkjole af grønt Klæde og af nyeste Facon, stramme, hvide Benklæder og blanke Suwarowstøvler med gule Kraver. Den røde Silkeparaply, som han bar, naar det trak op til Regn, og et stort Gulduhr af meget fint Arbejde gav ham i Bøndernes Øjne et ualmindelig fornemt Udseende. Denne Mand bevægede sig med Anstand og Værdighed i Byens Gader, talte venligt og forekommende med Smaafolk og opsøgte mellem disse enkelte Bekendte blandt gamle Mænd og Mo'erliller fra tidligere Dage. Denne Mand var nemlig ingen anden end

Henrik Lee, den vidtberejste Stenhugger, som nu endelig med Hæder og Ære havde tilendebragt sine lange Vandreaar. Man tør vel sige med Hæder og Ære, naar man betænker, at han for tolv Aar siden som en fjortenaarig Dreng, fattig og trængende, drog ud af Byen, derpaa tjente de lange, haarde Læreaar hos Mesteren, og atter med en let Ransel paa Ryggen og kun faa Penge i Lommen gik ud i den vide Verden, for nu at vende tilbage som en formelig Kavalier, — hvilket Landsbyfolkene kaldte ham.

I det lave Hus, hvor hans Slægtninge boede, stode to mægtige Kister, den ene fuldstoppet af gode Klæder og fint Manschetlinned, den anden fyldt med Modeller, Tegninger og Bøger.

Der var noget elegant ved den unge seksogtyve-aarige Mands hele Optræden. Hans Øjne straaledede i en indre Varmes og Begjstrings vedholdende Glans. Han talte Højtysk og søgte altid at se den ubetydeligste Sag fra den bedste og smukkeste Side. Han havde gennemstrejft hele Tyskland fra Nord til Syd og arbejdet i alle de større Byer.

Frihedskampen var i sin hele Udstrækning falden sammen med hans Vandretid, og han

havde optaget i sig hine Dages Dannelse og Tone, for saa vidt som den havde været ham forstaaelig og tilgængelig. Især delte han Middelklassens trohjærtige Haaben paa en bedre og skønnere Virkelighedens Tid, uden at kende noget til den aandelige Overforfinelse og Overdrivelse, som den Gang trivedes blandt mange Elementer i de højere Kredse.

Der fandtes kun faa ligesindede Arbejdsfæller, som bare i sig de første spredte og skjulte Spirer til den Selvforædling og Oplysning, der tyve Aar senere skulde gennemtrænge hele den vandrende Haandværkerstand og bevirke, at man satte sin Stolthed i at være blandt de bedste og mest søgte Arbejdere, for her igennem, ved Flid og Maadeholdenhed, at opnaa Midler til at uddanne sin Aand og allerede i Vandreaarene anses for en dygtig og retskaffen Mand. For Henrik Lees Vedkommende, var der gaaet et Lys op for ham ved at se de store Værker i gammeltysk Bygningskunst, og ved denne Ledestjerne, og opfyldt af skønne Kunstneranelser, forstod han endelig, hvorfor han altid havde længtes bort fra de grønne Marker ind i de store Byers formende Liv.

Med Jærnflid lærte han at tegne og

tilbragte hele Fridage og lange Nætter med at udgranske alle mulige Slags Mønstre og Figurer, og efter at have uddannet sig til at føre Mejslen i de forskelligste kunstneriske Slyngninger og Forsiringer og være bleven fuldstændig Herre over Haandens Arbejde, hvilede han ikke, men begyndte endog at studere saadanne Videnskaber, som høre hen under de højere Grene af Byggekunsten. Han søgte stadig at komme i Arbejde ved store offentlige Bygninger, hvor der var meget at se og meget at lære, og ved sin Agtpaagivenhed vidste han snart at bringe det saa vidt, at Mestrene brugte ham lige saa meget i deres Arbejdsværelser ved Tegnebrættet og Skrivepulten som ude paa Byggepladsen. At han heller ikke dér var ledig, men anvendte mangan en Middags- og Hviletid til at gennemtegne alt muligt og kopiere alle Beregninger, som han paa nogen Maade kunde faa fat i, det er noget, der følger af sig selv.

Paa denne Maade blev han vel ingen akademisk Kunstner med alsidig Gennemdannelse, men dog en Mand, der med god Samvittighed turde fatte den dristige Beslutning at blive en flink Arkitekt og Murermester i sin Hjemstavns Hovedstad. Med

denne aabent udtalte Hensigt optraadte han nu ogsaa i Landsbyen, til største Forundring for alle sine Paarørende og Venner, og endnu større blev Forundringen, da han, iført en pyntelig Manschetskjorte og talende sit reneste Højtysk, blandede sig imellem Præstegaardens græsk-franske Figurer og anholdt om Præstedatterens Haand. Den demokratiske Broder har maaske optraadt som Mellemmand eller i det mindste opmuntret ved sit eget Eksempel: nok er det, at Jomfruen snart skænkede den kække Frier sit Hjærte, og den Forvirring som herved truede med at opstaa, løste sig hurtigt, idet Brudens Forældre døde kort Tid efter hinanden. Saa holdt det unge Par et stille Bryllup og tog ind til Staden uden at bekymre sig videre om Præstegaardens glimrende Fortid.

Her flyttede den unge Præst ind med hele Vognlæs af Leer, Plejle, River, Høtyve, mægtige Himmelsenge, Spinderokke og Hørhegler og med sin raske, driftige Hustru, hvis røgede Flæsk og solide Melboller snart fik fordrevet hvert Spor i Hus og Have af Musselinskjoler, Vifter og Parasoller. Kun en Væg fuld af fortræffelige Jagtbøsser, som Efterfølgeren ogsaa forstod at føre, lokkede

endnu om Høsten nogle enkelte Jægere herud til Landsbyen og adskilte derved Præstegaarden nogenlunde fra en almindelig Bondegaard.

I Hovedstaden begyndte den unge Bygmester med at antage nogle Arbejdere og selv at arbejde med fra Morgen til Aften; han paatog sig alle Slags mindre Foretagender og viste heri saa megen Duelighed og Paalidelighed, at hans Forretning inden et Aars Forløb havde udvidet sig, og hans Kredit var grundfæstet. Han var saa opfindsom og indsigtfuld, saa snild og snarraadig, at snart mange af Borgerne søgte hans Raad og hans Arbejde, naar de vare i Tvivl om, hvorvidt de skulde lade noget forandre eller bygge op fra nyt. Og herved beflittede han sig altid paa at forene det nyttige med det smagfulde, og var glad, naar blot hans Kunder lode ham fri Raadighed, og de opnaaede ofte derved at faa et Vindu eller en Gesims af renere Stil, uden at de derfor maatte betale deres Bygmesters Smag dyrere.

Med sand Fanatisme førte hans Kone derhjemme Husholdningen, som snart maatte udvides foranlediget ved de mange Arbejdere og Tjenestefolk. Hun forestod med Dygtighed og Mesterskab en Mængde store Madspandes

Fylden og Tømmen og var en Rædsel for Torvekonerne og en Skræk for Slagterne, der maatte opbyde alle deres gamle Rettigheders fulde Lovkraft for at faa en Knokkel med paa Vægten, naar der skulde vejes Kød af til Fru Lee.

Uagtet Mester Lee for sin egen Person ingen Fordringer havde, og Sparsommelighed stod i første Række af hans mange Principer, saa var han dog saa uegennyttig og højsindet, at Penge kun havde Værdi for ham, naar noget derved kunde blive udrettet eller afhjulpet, det være gennem ham selv eller andre. Derfor havde han ogsaa sin Kone, som ikke udgav en Hvid unødvendigt og satte en Ære i hverken at betale en Ting for dyrt eller for ringe, at takke for, at han efter to, tre Aars Forløb allerede ejede en Del Sparepenge, som tilligemed den velgrundede Kredit, han allerede nød, gav hans Foretagelsesaand ny Næring. Han købte for egen Regning gamle Huse, rev dem ned og opførte i deres Sted stødselige Bygninger, i hvilke han lod indrette en Mængde Bekvemmeligheder af fremmed eller egen Opfindelse. Disse Ejendomme solgte han mere eller mindre fordelagtigt og tog straks fat paa nye Foretagender, og alle hans Bygninger bare Præg af en

stadig Stræben efter nye Former og Ideer. Selv om en Arkitekt af Faget ofte ikke vidste, hvor han skulde føre alle disse Ideer hen og muligvis kunde skrive en Del paa Uklarhedens og det Uharmoniskes Regning, saa maatte han dog altid tilstaa, at der virkelig var Tanker heri, ligesom han, hvis han ellers var fordomsfri, maatte rose denne Mands smukke Bestræbelser paa en Tid, hvor Byggekunsten, i det mindste i de mere afsides liggende Provinser, var saa flad og aandsfattig, som den var.

Dette virksomme Liv gjorde den utrættelige Mand til Midtpunktet for en vid Kreds af Borgere, der alle traadte i Forhold til ham, og iblandt disse dannede sig atter et snævrere Udvalg af ligesindede, modtagelige Mænd, hvem han meddelte sin rastløse Stræben efter det Gode og Skønne. Det var i Tidsrummet omkring Midten af Tyverne, hvor der i Schweiz, endog i selve den herskende Klasse, fandtes et stort Antal dannede Mænd, som, idet de atter optog den store Revolutions Ideer, forberedte den frugtbare Jordbund for Julidagene ved omhyggeligt at pleje Dannelsens og Menneskeværdighedens ædle Goder.

I Fortsættelse af disse Mænds Bestræbelser,

var det at Henrik Lee arbejdede paa sit Omraade med sine Kammerater blandt Haandværkerne og af Middelstanden, der igen havde sine Rødder dybt nede i Folket omkring paa Landet, og som rekruterede sig derfra. Og medens nu de Fornemme og Lærde raadsloge om Statens fremtidige Form og debatterede filosofiske og juridiske Sandheder, og i det hele taget gjorde Spørgsmaalet om en smukkere og bedre Tid for Menneskene til deres Opgave, saa virkede de driftige Haandværkere mere imellem sig selv og ned efter, idet de foreløbigt ganske praktisk søgte at indrette sig saa godt som muligt. En Mængde Foreninger, som oftest de første i deres Art, bleve stiftede og havde for det meste som Formaal en eller anden Forsikring til bedste for deres Medlemmer og disses Paarørende.

Skoler bleve i Fællesskab grundede for at skaffe den jævne Mands Børn en bedre Opdragelse; kort sagt en Mængde Foretagender af denne Slags — paa den Tid endnu nye og fortjenstfulde — gave de brave Folk meget at bestille og Anledning til der igennem at udvide deres Dannelse. Ved en Mængde Sammenkomster gjorde man Udkast til forskellige Statuter, raadsloge derom, gennemsaa'

dem og vedtog dem, samtidig med at man valgte Formænd og fastslog Love udadtil og indadtil.

Til disse forskellige Elementer kom nu ogsaa Stødet gennem den græske Frihedskamp, der her, som overalt, for første Gang vakte Gemytterne af den almindelige Sløvhed ved sin Mindelse om, at Frihedens Sag er hele Menneskehedens. Deltagelsen i de helleniske Anliggender lagde da ogsaa for de ikke filologiske Haandværkeres Vedkommende et vist kosmopolitisk Sving til deres øvrige Begejstring og betog dem, oplyste som de vare, den sidste Rest af Spidsborgeren.

Lee var overalt den første, en paalidelig og hengiven Ven og almindelig agtet og æret for sin rene Karakter og ædle Tænkemaade. Da han tillige under alt dette ingen Forfængelighed nærrede, var han kun saa meget mere lykkelig; og først nu begyndte han ret paa ny at lære og at indhente alt, hvad der paa nogen Maade var ham overkommeligt. Han ansporede ogsaa stadig sine Kammerater hertil, og der fandtes snart ikke længer en iblandt dem, som ikke havde en lille Samling historiske og naturvidenskabelige Værker at opvise.

Da de næsten alle havde faaet den samme nødtørftige Opdragelse i deres Ungdom, saa

var det nu især ved Granskning af Historien, at der viste sig en rig og frugtbar Mark for dem, som de med stedse ny Glæde gennempløjede.

Søndag Formiddag vare de samlede hele Stuer fulde, disputerende og meddelende hverandre nye Opdagelser, som for Eksempel hvorledes de samme Aarsager altid havde frembragt de samme Virkninger, og andet lignende. Selv om de ikke forstode at følge Schiller paa Højden af hans filosofiske Arbejder, saa følte de sig desmere opbyggede ved hans historiske Værker, og fra dette Synspunkt opfattede de ogsaa hans Digtninger, som de paa denne Maade ganske praktisk optog i sig og nøde, selv om de ikke kunde gaa ind paa det kunstneriske Regnskab, som hin store Mand stadig opgjorde med sig selv. De havde den største Glæde af hans Skikkelser og kunde ikke pege paa noget, der havde tilfredsstillet dem i saa høj Grad.

Hans paa en Gang store Glød og Renhed i Tanke saa vel som i Sprog var maaske snarere et Udtryk for deres eget ligefremme og beskedne Væsen, end for saa mangen Schillerdyrker i vor nuværende lærde Verden. Men ligefremme og gennempraktiske som de vare, følte de ikke tilstrækkelig Tilfredsstillelse

ved at læse hans dramatiske Værker i Slaabrok, men ønskede at se disse Begivenheder livagtig i fulde Farver for sig, og da der ikke var Tale om noget fast Theater i de daværende schweiziske Byer, saa besluttede de sig til, atter ansporet af Lee, at spille Komædie selv, saa godt de kunde. Scenen og Maskineriet blev rigtignok hurtigere og bedre i Orden, end Rollerne bleve lærte, og mangen søgte at skuffe sig selv med Hensyn til Omfanget af sin Opgave, ved med forhøjet Kraft at hamre Søm i eller save Lægter itu. Dog kan det ikke nægtes, at en Del af den Færdighed i Udtryksmaade og den ydre Anstand, som udmærkede alle disse Venner, maatte tilskrives disse Øvelser. Da de bleve ældre, lode de vel saadanne Ting fare, men beholdt deres Sans for det opbyggelige i denne og i enhver anden Retning.

Vilde man nu til Dags spørge, hvorledes de fik Tid til alt dette, uden at forsømme deres Arbejde, saa kan hertil svares: at for det første vare de endnu sunde og naive Mennesker og ikke nogen af disse Grublere, der maa anvende umaadelig Tid paa enhver Gærning og ethvert usædvanligt Arbejde, fordi de først skulle optrævle og tilberede det vidt og bredt, inden det bliver dem fordøjeligt, og

for det andet udgjorde de daglige Timer fra syv til ti om Aftenen ligelig benyttet en langt større Portion Tid, end Borgerne nu til Dags ane, naar de sidde indhyllede i Tobaksrøg og spekulere ved deres Vinglas. Man var den Gang endnu ikke skatskyldig til en Bande Værtshusholdere, men foretrak om Efteraaret selv at indhøste den ædle Drue, og der var ikke en iblandt disse Haandværkere, fattig eller formuende, som ikke vilde have skammet sig ved paa Slutningen af deres Aften-Sammenkomster at sætte et Glas Vin frem, som han først havde maattet hente fra Kroen.

Om Dagen saa' man ingen eller højst en enkelt, og da altid i Smug og skjulende det for Kammeraterne, bringe en Bog eller Papirrulle hen i en andens Værksted, og selv da bare de sig ad som Skoledrenge, der lade Udkastet til et eller andet drabeligt Krigsforetagende gaa rundt under Bordet.

Dog skulde al denne Aandslivlighed paa anden Maade bringe Ulykke. Lee, som paa Grund af sit sammenhobede Arbejde levede i en stadig Anstrængelse, var en Dag kommen i stærk Sved og havde uforsigtig paadraget sig en Forkølelse, som lagde Spiren til en farlig Sygdom. I Stedet for nu paa enhver

Maade at skaane sig, kunde han ikke lade være med at fortsætte sit bevægede Liv og overalt selv tage en Haand i med, hvor der var noget at gøre. Allerede hans mangeartede Forretninger lagde fuld Beslag paa hans Virksomhed, og han troede ikke pludselig at burde indskrænke dem. Han udregnede, spekulerede og afsluttede Kontrakter, rejste langt omkring i Landet for at gøre Indkøb, var i samme Øjeblik øverst paa Stilladset og nederst i Kælderen, rev her en Murer Skeen ud af Haanden for selv at gøre nogle Strøg, og greb hist utaalmodig Løftestangen for at hjælpe til at vælte en mægtig Sten, tog selv, naar det varede ham for længe, inden der kom Folk til, en Bjælke paa Skuldren og bar den stønende under Vægten hen paa dens Plads. I Stedet for saa at hvile sig, holdt han om Aftenen et livligt Foredrag i en eller anden Forening eller var i Kostume paa Brædderne til langt ud paa Natten, lidenskabelig ophidset og møjsommeligt kæmpende med høje Idealer, hvilket naturligvis maatte anstrænge ham endnu mere end Dagsarbejdet. Resultatet deraf var da ogsaa, at han døde pludselig, endnu som en ung, blomstrende Mand, i en Alder, hvor andre først ret begynde deres

Virksomhed, midt i sine Planer og Forhaabninger og uden at skulle opleve den nye Tid, som han med sine Venner tillidsfuld saa' i Møde. Han efterlod sin Kone alene med et femaarigt Barn, og dette Barn var mig.

Mennesket vil altid gærne vurdere det, han savner, dobbelt saa højt, som det, han besidder; saaledes har ogsaa Moders lange Fortællinger fyldt mig med stedse stigende Længsel efter denne Fader, som jeg ikke har kendt. Min tydeligste Erindring om ham falder mærkeligt nok et helt Aar tilbage før hans Død paa et enkelt smukt Øjeblik, hvor han en Søndag Eftermiddag gik med mig paa Armen ude i Marken og trak en Kartoffelplante op af Jorden for at vise mig de svulmende Knolde, idet han øjensynligt allerede da bestræbte sig for at opfylde mig med Erkendtlighed og Taknemmelighed mod Skaberen. Jeg ser endnu hans grønne Kjole med de skinnende blanke Metalknapper tæt op til mine Kinder, og hans klare Øjne, som jeg forbavset saa' ind i bort fra den grønne Plante, som han holdt op i Luften. Moder fortalte mig ofte senere, hvor opbygget hun og Tjenestepigen havde været ved hans smukke Ord.

Ogsaa fra endnu tidligere Dage staar

hans Skikkelse levende for mig gennem det fremmedartede Indtryk, han gjorde paa mig, da han en Morgen i fuld Udrustning kom ind for at sige Farvel, inden han gik for at tage Del i nogle militære Øvelser, der skulde vare flere Dage.

Da han tillige var Skytte, saa er Billedet af ham i den kære grønne Farve og med den muntre Metalglans bleven for mig til et med det forrige.

Fra hans sidste Levetid har jeg derimod kun bevaret et meget udvisket Indtryk, og navnlig husker jeg aldeles ikke hans Ansigtstræk.

Naar jeg tænker paa, hvor inderligt trofaste Forældre hænge endog ved deres mest uvorne Børn, og aldrig kunne udrive dem af deres Hjærte, saa finder jeg det højst unaturligt, at saakaldte brave Mennesker kunne fornægte deres Ophav og give deres Forældre til Pris for Ulykken, naar disse ere slette Personer eller leve i Skam. Jeg priser den Søns Kærlighed, som ikke fornægter en forfalden og foragtelig Fader, og jeg forstaar den forfærdelige, men ædle Smærte, som en Datter føler, der endog paa Skafottet staar sin forbryderiske Moder bi.

Jeg véd derfor ikke, om det kan kaldes for aristokratisk af mig, at jeg er dobbelt lykkelig

over at stamme fra ærlige og agtede Forældre, og at jeg rødmede af Stolthed, da jeg senere som voksen for første Gang i en bevæget Tid udøvede mine borgerlige Pligter, og da mangen en aldrende Mand af Forsamlingen traadte hen til mig, trykkede min Haand og sagde, han havde været min Faders Ven og glædede sig ved nu at se mig paa Pladsen. Der kom stadig flere og flere til, og enhver af dem havde kendt „Manden“ og haabede, jeg vilde vise mig værdig til at være hans Efterfølger.

Saa meget jeg end indser Daarskaben deri, kan jeg dog ikke lade være tidt at bygge Luftkasteller og beregne, hvorledes det vilde være gaaet mig, hvis min Fader havde levet, og hvorledes Verden i sin hele Fylde da vilde have været mig tilgængelig fra min tidligste Ungdom af, og hvorledes den fortræffelige Mand hver Dag vilde have ført mig videre frem og have oplevet sin anden Ungdom i mig. Da Samlivet mellem Brødre altid har været mig lige saa fremmed som misundelsesværdigt, begriber jeg ikke, hvorledes disse for det meste komme bort fra hinanden og søge deres Venner andet Steds; og Forholdet mellem en Fader og en voksen Søn forekommer mig saa meget mere ubegribeligt og nyt i al

dets Lykke, som jeg har Møje med at udmale mig og forestille mig, hvad jeg aldrig selv har oplevet, om jeg end daglig har det for Øje hos andre.

Men derfor maa jeg ogsaa indskrænke mig til, jo mere jeg føler mig som Mand og gaar min Skæbne i Møde, at tage mig sammen og dybt i min Sjæl overveje: hvorledes vilde han nu handle i dit Sted, og hvad vilde han dømme om din Handlemaade, hvis han levede. Han er jo, før han har naaet sit Livs Middagshøjde, traadt tilbage i det uudgrundelige Alt, og har efterladt den gyldne Livstraad, hvis Begyndelse ingen kender, i mine svage Hænder, og der er nu kun tilbage for mig at knytte den med Ære til den skjulte Fremtid eller maaske at rive den over for bestandig, naar ogsaa jeg skal dø.

Mange Aar efter har min Moder med lange Mellemrum gentagende Gange drømt, at Fader pludselig var vendt tilbage fra en lang Rejse i fjærne Lande og har bragt Glæde og Lykke med sig; og hun fortalte mig det hver Gang om Morgenen for derpaa at synke hen i stille Eftertanke og Drømmerier, medens jeg, gennembævet af en hellig Gysen, søgte at forestille mig, med hvilke Blikke den dyre-

bare Fader vilde se paa mig, og hvorledes det egentlig vilde blive, hvis han virkelig en Dag kom tilbage.

Jo utydeligere den Forestilling er, som jeg har om hans ydre Personlighed, desto klarere og bestemtere har Billedet af hans indre Væsen formet sig hos mig, og dette ædle Billede er for mig bleven en Del af det store Uendelige, til hvilket mine sidste Tanker ville føre mig tilbage, og under hvis Beskyttelse jeg tror at vandre.

TREDIE KAPITEL.

BARNDOM. FØRSTE FORHOLD TIL VORHERRE. POGESKOLE.

Den første Tid efter min Faders Død var en tung Sorgens og Prøvelsens Tid for hans Enke. Hans hele Efterladenskab befandt sig i en Tilstand af pludselig Forandring, og der udfordredes vidtløftige Forhandlinger for at faa alt bragt paa det rene. Indgaaede Forpligtelser vare blevne afbrudte midt i deres Opfyldelse, Foretagender standsede, store løbende Regninger skulde betales og atter andre indkasseres paa alle Hjørner og Kanter; Forraad af Byggemateriale maatte sælges med Tab, og det var tvivlsomt, om der ved Tingenes forhaandenværende Tilstand vilde blive saa meget som en Hvid tilovers for hans bekymrede Enke at leve af. Rettens Folk kom og satte Segl for og tog dem atter bort;

den Afdødes Venner og talrige Forretningsfolk kom og gik ligeledes, hjalp og ordnede; alt blev gennemset, beregnet, lagt til Side og takseret. Købere og nye Entreprenører meldte sig, søgte at trykke Priserne ned eller at gøre Fordring paa mer, end hvad der tilkom dem; det var en Larm og en Spænding, saa at Moder, der stadig med et vaagent Øje fulgte det hele, tilsidst ikke mere vidste, hvad hun skulde gøre. Efterhaanden løste Forvirringen sig dog, den ene Forretning blev afviklet efter den anden, alle Forpligtelser bleve indfrieede og Fordringerne sikrede, og det viste sig nu, at det Hus, som vi sidst havde beboet, blev tilbage som vor eneste Formue. Det var en høj, gammel Bygning med mange Lejligheder og med Beboere fra øverst til nederst ligesom i et Bistade. Fader havde købt det i den Hensigt at sætte et nyt paa dets Plads, men da det var af gammeldags Stil, og Døre og Vinduer vare værdifulde Rester af kunstnerisk Arbejde, kunde han kun daarlig bekvemme sig til at rive det ned, og beboede det imidlertid selv tilligemed en Mængde Lejere. I dette Hus var rigtignok nogle fremmede Penge bleven staaende, men den driftige Mand havde dog vidst i al Skyndsomhed at faa det godt

indrettet og udlejet saaledes, at et aarligt Overskud af Lejesummen sikrede de Efterladte et beskedent Udkomme.

Det første, min Moder begyndte paa, var fuldstændig at indskrænke sig; hun afskaffede alt overflødigt, hvortil fornemlig al tjenende Hjælp hørte. Og i denne hendes Enkestands Stilhedsperiode falder min første tydelige Bevidsthed, hvilken Bevidstheds Indøvelse jeg foretog op og ned ad Trapperne i det Indre af Huset.

De nederste Stokværk vise sig for mig at være mørke, saavel Værelserne, fordi Gaderne ere meget snævre, som Trapper og Gange, fordi alle Vinduer blive benyttede til Værelserne. Nogle Sidegange og Fordybninger give det hele et mørkt forvirret Udseende og forblive for mig Mysterier, som endnu vare tilbage for mig at trænge igennem; men jo højere man kommer op, des venligere og lysere bliver det, idet nemlig det øverste Stokværk, som vi beboede, ragede op over Nabohusene. Et højt Vindu kaster rigeligt Lys paa Trappens mange Afsatser og Svalegangens mærkværdige Snitværk, som danner en livlig Modsætning til det kølige Mørke, der hersker nederst i Dybet. Vinduerne i vor Dagligstue vendte

ud til en Mængde mindre Gaarde, saaledes som de ofte indesluttet i en Firkant af Huse og rumme en skjult og behagelig Summen, som man ikke aner fra Gaden. Om Dagen kunde jeg timevis betragte det indre, huslige Liv i disse Gaarde; de smaa grønne Haver inden i dem forekom mig at være smaa Paradieser, især naar Eftermiddagssolen skinnede paa dem og det hvide Vasketøj flagrede let i Vinden, og Folkene, som jeg havde set langt borte fra, forekom mig som gamle Bekendte og dog atter vildfremmede, naar de pludselig stode i vor Stue og passiarede med Moder.

Vor egen lille Gaard indeholdt imellem høje Mure et lille Stykke Græsplæne med to Rønnebærtræer; et aldrig hvilende lille Vand-spring udgød sig i en Sandstenskumme, der var bleven ganske grøn; den snævre lille Krog er kølig og næsten melankolsk, undtagen om Sommeren, naar Solen daglig nogle Timer opholder sig dér. Da skinner den skjulte lille Plet saa koket ud paa Gaden, naar Forstuedøren gaar op, at de Forbigaaende ordentlig blive betagne af en Længsel efter det Grønne.

Om Efteraaret blive disse Indkig af Solen kortere og paa samme Tid ømmere, og naar da Bladene paa de to Træer blive gule og

Bærrene brændende røde og de gamle Mure saa vemodig forgyldte, og naar det lille Vand-spring følger en egen Sølvglans hertil, saa har denne afsides lille Plet en saa vidunderlig melankolsk Tiltrækningskraft, at Sindet faar en Tilfredsstillelse derved, som ved det videste Landskab.

Henad Solnedgang steg dog min Opmærksomhed for Husene stadig højere og højere i Vejret, eftersom den Verden af Tage, jeg kunde overse fra vore Vinduer, rødmede og straaledede i den skønneste Farveglans. Bagved disse Tage var nu en Gang for alle min Verden til Ende; thi den luftige Krans af Snebjerge, som var halv synlig bag de fjærneste Tage, holdt jeg i lang Tid for Et med Skyerne, eftersom jeg ikke kunde se dem forbundne med den faste Jord. Da jeg senere for første Gang sad paa skrævs over Rygningen af vort høje, vældige Tag og oversaa' hele den udbredte Søs Pragt, op af hvilken Bjærgenes Kæmper stege paa grønne Fødder, da kendte jeg allerede deres Natur fra lange Strejfture i det Frie. For Øjeblikket kunde imidlertid min Moder tidt nok fortælle mig, at det var store Bjerge og mægtige Vidnesbyrd om Guds Almagt, jeg formaaede dog

ikke derved at skælne dem fra Skyerne, hvis vekslende Gaaen og Kommen næsten uafledeligt om Aftenen beskæftigede mig, men hvis Navn var mig en lige saa tom Lyd som Ordet Bjærg. Da de fjærne Snetoppe snart vare indhyllede i Taage og snart syntes mig lyse eller mørke, hvide eller røde, saa holdt jeg dem ganske sikkert for noget levende, mægtigt og vidunderligt, ligesom Skyerne, og plejede ogsaa at kalde andre Ting, som indgød mig Agtelse og Nysgærrighed, for Sky eller Bjærg.

Saaledes har man ofte senere fortalt mig, og jeg hører det endnu svagt genlyde i mine Øren, at jeg kaldte det første kvindelige Væsen, en Pige fra Nabolavet, som jeg fandt Behag i, for den hvide Sky efter det første Indtryk, som hun i sin hvide Kjole havde gjort paa mig. Med mere Ret kaldte jeg fortrinsvis et langt, højt Kirketag, som ragede mægtigt op over alle Toppe, for Bjærget. Den store, mod Vesten vendte Flade var i mine Øjne en umaadelig Mark, paa hvilken jeg med stedse ny Lyst stirrede, naar Solens sidste Straaler faldt derover, og denne skraa, rødglødende Slette højt over den mørke By var for mig netop det, hvad Fantasien forstaar ved de

Saliges Enge og Marker. Paa dette Tag stod et slankt Taarn saa spidst som en Naal, hvori hang en lille Klokke, og paa Toppen deraf drejede en gylden, glinsende Hane sig. Naar Klokken ringede i Mørkningen, talte min Moder til mig om Gud og lærte mig at bede; jeg spurgte da: Hvad er Gud? Er det en Mand? Og hun svarede: Nej, Gud er en Aand! Saa forsvandt Kirketaget mer og mer i graa Skygger, Lyset krøb op ad Taarnet og funkede tilsidst endnu kun paa den gyldne Vejrhane, og en Aften fandt jeg mig pludselig i den bestemte Tro, at denne Hane var Gud. Den spillede ogsaa en ubestemt Tilværelsens Rolle i mine barnlige Bønner, som det var mig en stor Fornøjelse at sige frem. Men da jeg en Gang fik en Billedbog, i hvilken en prægtig farvet Tiger anskuelig var fremstillet, saa gik min Forestilling om Gud efterhaanden over paa denne, uden at jeg dog nogensinde, lige saa lidt som om Hanen, udtalte en Mening derom. Det var ganske indre Anskuelser, og kun naar Guds Navn blev nævnet, foresvævede først den glinsende Fugl mig og dernæst den prægtige Tiger. Efterhaanden blandede der sig dog et ædlere Begreb, om end ikke et klarere Billed, ind i mine Tanker.

Mit Fadervor, hvis Inddeling og Afrunding gjorde mig det let at huske og til en behagelig Øvelse at gentage, bad jeg med stor Færdighed og mange Variationer, idet jeg udtalte denne eller hin Del dobbelt eller tre Gange saa hurtigt som det Foregaaende, eller efter at jeg havde sagt den ene Sætning hurtigt og sagte, bad jeg den følgende højt og langsomt, eller tog fat baglæns og sluttede med Begyndelsesordene: Fader vor. Igennem denne Bøn havde en Anelse faaet sit Tilhold hos mig om, at Gud maatte være et Væsen, med hvem man i hvert Fald snarere kunde tale et fornuftigt Ord end med hine Dyreskikkelser.

Saaledes levede jeg i et uskyldigt fornøjeligt Forhold til det højeste Væsen; jeg kendte ikke til Fornødenheder, ikke til Taknemmelighed, jeg kendte hverken til Ret eller Uret og lod Vorherre af mit ganske Hjærte være den, han var, naar min Opmærksomhed ved et eller andet blev bortledet fra ham.

Snart fandt jeg dog Anledning til at træde i et mere bevidst Forhold til ham og til for første Gang at lægge Beslag paa ham i mine menneskelige Anliggender, nemlig da jeg i en Alder af seks Aar en skøn Dag saa' mig hensat i et stort, melankolsk Værelse,

hvori halvtreds til tredsinstyre smaa Dreng
og Piger fik Skoleundervisning.

Jeg stod i en Halvkreds sammen med syv andre Børn omkring en Tavle, hvorpaa nogle store Bogstaver prangede, og ventede opmærksomt og spændt paa de Ting, der skulde komme. Da vi samtlige syv vare nye Elever, vilde Overskolemesteren, en aldrende Mand med et stort, groft skaaret Hoved, selv besørge Undervisningen i den første Time og opfordrede os nu til en efter en at benævne de mærkværdige Figurer. Allerede for lang Tid siden havde jeg en Gang hørt Ordet Pumpernikkel nævne og fundet ualmindeligt Behag deri, kun kunde jeg aldeles ikke finde den anskuelige Form derfor, og Ingen kunde give mig Oplysning derom, da Tingen, som bærer det paagældende Navn, har hjemme nogle hundrede Mile fra os. Nu skulde jeg pludselig nævne det store P, som i sit hele Væsen forekom mig yderst mærkværdigt og komisk, og der gik paa en Gang et Lys op for mig i min Sjæl, og jeg udtalte med afgjort Bestemthed: Det dér er Pumpernikkel! Jeg følte ikke den ringeste Tvivl hos mig, hverken overfor Verden, overfor mig selv, eller overfor Pumpernikkel, men var glad og stolt i mit Hjærte. Men jo mere

alvorlig og selvtilfreds jeg saa' ud i dette Øjeblik, des mere holdt Skolemesteren mig for en durkdreven og fræk Skælm, hvis Slethed straks burde kues, og han faldt over mig og ruskede mig en hel Minut saa kraftigt i Haarene, at Sans og Samling forgik mig. Dette Overfald forekom mig paa Grund af sin Fremmedartethed som en styg Drøm, og jeg vidste øjeblikkelig ikke at forklare mig den, men stod stum og uden Taarer, med indre Beklemmelse og stirrede paa Manden. Jeg har altid ærgret mig over de Børn, som naar de have fejlet eller ellers ere komne i Forlegenhed, straks ved den mindste Berøring eller blot Tilnærmelse dertil, udbryde i et afskyeligt Brøl, saa Ens Øren næsten sprænges; og naar disse Børn netop paa Grund af disse Skrig muligvis faar de dobbelte Hug, saa har jeg for mit Vedkommende lidt ved den modsatte Yderlighed og altid forværret mine Sager derved, at jeg ikke var i Stand til at udgyde en eneste Taare overfor mine Dommere. Da Skolelæreren derfor saa', at jeg kun tog meget forbavset op til mit Hoved uden at græde, faldt han endnu en Gang over mig for grundig at uddrive den formentlige Trods. Jeg led nu virkelig; men i Stedet for

at bryde ud i et Hyl, raabte jeg bønfuldende i min Angst: „Men fri os fra det Onde!“ og havde derved Gud for Øje, om hvem man ofte havde sagt mig, at han var en hjælpende Fader for den, der var stedt i Nød. Men dette var den gode Lærer for stærkt; Sagen var nu bleven til en overordentlig Begivenhed, og han slap derfor straks, for med oprigtig Bekymring at tænke over, hvilken Behandlingsmaade her vel vilde være den rigtigste. Vi fik fri for Formiddagen, og Manden bragte mig selv hjem. Først her brød jeg hemmeligt ud i Taarer, idet jeg stod henne ved Vinduet og viskede mig de pjuskede Haar væk fra Panden, medens jeg hørte, hvorledes Manden, der her i vor Stues Helligdom forekom mig endnu mere fremmed og fjendtlig, førte en alvorlig Samtale med Moder og vilde overbevise hende om, at jeg allerede ved et eller andet slet Element maatte være fordærvet i Bund og Grund. Hun var ikke mindre forbavset, end begge vi andre, da jeg, som hun sagde, altid havde været et meget stille Barn, som aldrig indtil Dato var kommet hende af Øje og ikke havde lagt nogen større Uartighed for Dagen. Rigtignok havde jeg undertiden alle

Slags sælsomme Indfald, men de syntes ikke at stamme fra et slet Gemyt, og jeg maatte vel først vænne mig lidt til Skolen og til, hvad den betød. Læreren gav sig, ikke uden Hovedrysten, tilfreds og var i sit Indre overbevist om, hvad der ogsaa viste sig ved gentagne Anledninger, at jeg besad farlige Anlæg. Han sagde ogsaa ved Afskeden det meget betydningsfulde Ord: at det stille Vand for det meste har den dybe Grund. Dette Ord har jeg senere i mit Liv ofte maattet høre, og det har altid krænket mig dybt, fordi der i Virkeligheden ikke gives nogen større Sladderhank end jeg, naar jeg først er bleven fortrolig med nogen. Men jeg har bemærket, at mange Mennesker, der altid føre det store Ord, aldrig kunne blive kloge paa andre, der netop forhindres af de første fra at komme til Orde. De ville da i Reglen fatte en ugunstig Mening om os, saa snart som de selv ere færdige med deres Snakken, og der bliver stille. Og tale vi saa endelig en Gang, saa forekommer det disse andre endnu mere fordægtigt. Især overfor stille Børn kan det blive en virkelig Ulykke, naar de meget talende ikke véd at hjælpe sig med anden Forklaring end

med Trivialiteten: Det stille Vand har den dybe Grund!

Om Eftermiddagen blev jeg atter sendt i Skole, og jeg traadte med stor Mistro ind i de farlige Haller, der syntes at være Stedet, hvor alle mulige ængstende og sælsomme Drømme skulde virkeliggøres. Men jeg fik ikke den slemme Skolemand at se; han opholdt sig i et Aflukke, som skulde forestille et Slags privat Kontor og som tjente ham til Indtagelse af forskellige smaa Forfriskninger. I Døren til dette Rum var et lille rundt Vindu, gennem hvilket Tyrannen ofte plejede at stikke sit Hoved, naar der opstod Larm udenfor. Glasruden deri havde i lang Tid manglet, saa at han kunde faa et tilstrækkeligt Overblik over hele Skolestuen ved at stikke Hovedet helt igennem den tomme Ramme. Imidlertid havde Skolens Portner netop paa denne skæbnesvangre Dag ladet den manglende Rude indsætte i Middagstimen, og just som jeg ængstlig sad og skelede derhen, sprang den i Stykker med en stærk Klirren, og min Forfølgers omfangsrige Hoved viste sig i Aabningen. Min første Følelse var en Jublen i den hæftigste Glæde, og først efter at jeg

saa' at han var bleven ilde tilredt og blødte meget, blev jeg betuttet, og for tredie Gang blev der en Klarhed i min Sjæl, og jeg forstod de Ord: Og forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere!

Saaledes havde jeg allerede denne første Dag lært en Del; rigtignok ikke hvad Pumpernikkel var, men at man i Nøden maatte anraabe en Gud, og at han var retfærdig og paa samme Tid lærte os ikke at bære Had eller føle Hævn. Naar man følger det Bud, at forlade sine Skyldnere, saa opstaar af sig selv Kraften til ogsaa at elske sine Fjender; thi for den Møje, som hin Overvindelse koster os, fordre vi en Løn, og denne ligger nærmest og naturligest i den Velvilje, som vi vise vor Fjende, da han nu dog en Gang ikke kan blive os ligegyldig.

Velvilje og Kærlighed kan ikke næres hos et Menneske, uden at begge forædle ham, og aldrig viser dette sig skønnere, end naar det er en saakaldet Fjende eller Modstander, der er Genstand for disse Følelser. Denne Kristendommens egentlige Hovedlære fandt en stor Modtagelighed hos mig i mit Gemyt, som let blev saaret og opbragt, men lige saa hurtig

var i Stand til at glemme og tilgive, og det har senere, da min Fornuft begyndte at lukke sig for Aabenbaringslæren, beskæftiget mig meget at udfinde, om ikke hin Lov kun er et Udtryk for en Trang, der altid har været og er til Stede i Menneskets Erkendelse. Thi jeg saa', at denne Trang kun blev fulgt uegennyttigt og rent af en Del af Menneskene, nemlig af dem, hvem deres naturlige Anlæg drev dertil. De andre derimod, som overvandt deres oprindelige Hævnfølelse, og kun med Møje gav Afkald paa Gengældelsesretten, forekom mig ofte derved at faa mere Magt over deres Fjende, end der kunde forenes med Begrebet af den rene Forsagelse. Ifølge den dybe Fornuft nemlig, som ligger i selve Tilgivelsens Væsen, er det Modstanderen alene, der oprives og tilintetgøres i sin golde Vrede.

Denne Tilgivelse er det ogsaa, som i store historiske Kampe forhøjer Sejrherrens Overlegenhed, naar han mandig har udkæmpet et Mellemværende, og som tillige forkynder en moralsk Modenhed hos ham. Saaledes bliver det, at skaane og række Haanden til sin overvundne Modstander, egentlig en Sag,

der udspringer af den almindelige Verdensklogskab; — at man virkelig for Alvor elsker sin Fjende, naar han er i sin fulde Kraft og saa længe han endnu tilføjer os Skade, det har jeg aldrig noget Steds set.

FJERDE KAPITEL.

TIL FORSYNETS OG MIN MODERS PRIS.
OM BØNNEN.

I Løbet af det første Skoleaar fandt jeg nu hyppig Lejlighed til at udvide mit Mellemværende med Gud, eftersom mine smaa Oplevelser stedse bleve flere og flere. Jeg havde snart overgivet mig til min Skæbne og gjorde, ligesom de andre Børn, det, som jeg ikke kunde undlade. Derved var jeg afvekslende glad eller bekymret, eftersom jeg havde opfyldt eller forsømt mine Pligter eller haft nogle barnlige Spilopper for. Men i enhver vanskelig Situation anraabte jeg Gud, naar Krisen begyndte at nærme sig, og bad ham i mit Inderste med faa og velvalgte Ord om en heldig Udgang og om Redning af Faren, og jeg maa til min Skam tilstaa, at jeg altid enten forlangte det umulige eller det uret-

færdige. Ofte blev det Tilfældet, at mine Synder bleve oversete, og jeg lod det da ikke mangle paa hjertelige Taksigelser, opfundne paa staaende Fod, og disse vare saa meget desto fornøjeligere, som jeg aldeles ikke forstod, at jeg fortjente Straf, førend jeg begik bevidste Fejl.

Saaledes bestod det, hvorom jeg bad, af den forunderligste Blanding. En Gang bad jeg om et rigtigt Facit paa min Regneopgave; en anden Gang om at min Foresatte maatte blive slaaet med Blindhed lige overfor en Blækklat i min Stilebog; og igen en tredje Gang naar jeg troede at komme for sent, bad jeg ligesom Josva om, at Solen maatte staa stille, eller ogsaa om at jeg maatte komme i Besiddelse af en lækker Kage, der tilhørte en anden.

Da den unge Pige, som jeg kaldte for den hvide Sky, en Gang skulde rejse bort paa lang Tid og en Aften kom for at sige Farvel, medens jeg allerede laa i min Seng, men dog kunde høre alt, bad jeg i inderlige Ord min himmelske Fader om at udvirke, at hun ikke glemte mig bag mine Sengeomhæng men endnu en Gang maatte give mig et godt Kys. Jeg sov ind under den stadige Gentagelse af

den korte Sætning og véd endnu til Dato ikke, om min Bøn gik i Opfyldelse.

En Dag fik jeg den Straf at blive holdt tilbage i Skolen og spærret inde efter Middagstiden, saa at jeg først om Aftenen fik noget at spise. Jeg lærte da for første Gang Sult at kende og tillige at forstaa min Moders Formaninger, naar hun fornemlig lovpriste Gud for mig som enhver Skabnings Opholder og Ernærer og særlig forestillede mig ham som Skaberen af vort rare hjemmebagte Brød, i Overensstemmelse med Bønnens Ord: Giv os i Dag vort daglige Brød!

Overhovedet fik jeg Interesse for Næringsmidlerne og Indsigt i deres Beskaffenhed, da jeg hovedsagelig omgikkes Kvinder, hvis Livs Hovedindhold det var at skaffe Føden til Veje og at snakke derom. Paa mine Vandringer derhjemme trængte jeg efterhaanden dybere ind i vore Medbeboeres Husholdninger og lod mig oftere beværte af deres Fade, og, utaknemmeligt nok, smagte Maden mig alle Vegne bedre, end hjemme hos Moder.

Selv om Opskrifterne ere de samme, giver dog enhver Husmoder ved Tilberedningen sine Spiser en egen Smag, som svarer til hendes Karakter. Ved fortrinsvis at anvende dette

eller hint Krydderi, ved at lægge Vægt paa det fede eller det magre, det haarde eller det bløde, faar alle hendes Spiser en bestemt Beskaffenhed, som tydelig siger os, om Kokkepigen er slikvoren eller nøjsom, yppig eller snerpet, hidsig eller koldsindig, ødsel eller paaholdende, og man faar et sikkert Indtryk af Husmoderen igennem Borgerstandens faa Hovedretter. Jeg for min Del har, som en tidlig Kender, ud af en almindelig Kødsuppe instinktmæssig kunnet sige mig selv, hvorledes jeg havde at forholde mig overfor hende, der tilberedte den.

Moders Mad manglede nu saa at sige enhver udpræget Karakter. Hendes Suppe var ikke fed og ikke mager, Kaffen ikke stærk og ikke tynd, hun anvendte intet Saltkorn for meget eller for lidt, hun kogte ret og slet, uden Maniererthed, som Kunstnerne siger; man kunde af hendes Mad nyde en Mængde uden at faa Maven ødelagt. Naar hun stod ved Skorstenen og med sin hvide Haand altid udmaalte det bestemte Kvantum, maatte man tænke paa det gamle Ord: Mennesket spiser, for at leve, og lever ikke, for at spise! Aldrig var der nogen Overflod, men lige saa lidt nogen Mangel at mærke. Denne nøgterne Midelvej kedede mig, jeg, som gerne delikaterede

mig andet Steds med en eller anden Lækkerbiskan, og jeg begyndte, saa snart jeg var mæt og havde sunket den sidste Mundfuld, at øve en skarp Kritik over hendes Maaltider.

Da jeg altid sad alene til Bords med Moder, og hun foretrak Samtale og Underholdning for ethvert Opdragelsessystem efter Reglerne, viste hun mig ikke kort og strængt til Rette, men modsagde mig tværtimod med stor Veltalenhed og forestillede mig hovedsagelig, ved at berøre forskellige Menneskers Skæbner og Levnedsløb, hvorledes jeg maaske en Dag vilde være glad ved at kunne sidde og spise ved hendes Bord; men da vilde hun ikke mere være der. Omendskøndt jeg ikke rigtig indsaa, hvorledes dette skulde gaa til, blev jeg dog hver Gang rørt derved og greben af en hemmelig Gysen, og saaledes blev jeg besejret for den Gang. Gik hun saa endog videre og gjorde mig opmærksom paa den Utaknemmelighed, som jeg begik imod Gud, ved at dadle hans gode Gaver, saa vogtede jeg mig med hellig Sky for yderligere at fornærme den almægtige Giver og hensank i Grublen over hans fortræffelige, vidunderlige Egenskaber.

Men nu skete det, at alt eftersom Gud blev

mig klarere at opfatte og mere uundværlig og nyttig, saa begyndte mit Forhold til ham ligesom undselig at tilsløres, og da der altid laa en vis fornuftig Hensigt i mine Bønner, saa fik jeg en voksende Sky for at fremsige dem højt. Moder var en ligefrem og nøgtern Karakter, intet mindre end hvad man sædvanlig kalder en varmt troende Kone, men gudfrygtig saadan ud af Landevejen. Hendes Gud var ikke den, der opfyldte og tilfredsstillede en Mængde uklare, tyngende Hjærtensanliggender, men ligefrem den forsørgende og opholdende Fader, Forsynet. Hun plejede altid at sige: Den, der glemmer Gud, ham glemmer Gud ogsaa! Om den rigtig inderlige Kærlighed til Gud, hørte jeg hende derimod aldrig tale. Alligevel holdt hun ivrigt derpaa; og det blev hende en Hovedopgave i vor forladte Stilling, med den lange, uvisse Fremtid, altid at holde mig Gud for Øje som Ernæreren og Beskytteren, og hun lagde med udholdende Omsorg Grunden i mig til en levende Tillid til Gud.

I denne sin rørende Bestræbelse, og tilskyndet af en eller anden Hyklerske, vilde hun en Søndag, just som vi havde sat os til Bords, indføre Bordbønnen, som hidtil aldrig

havde været brugt i vort Hjem. Hun frem-
sagde da en kort, gammel Folkebøn højt for
mig, med den Opfordring, at jeg skulde bede
den efter baade nu og fremtidig. Men hvor
forbavset blev hun ikke, da jeg kun tørt
fremmumlede de første Ord og derpaa plud-
selig holdt inde og ikke kom videre.

Maden dampede paa Bordet, der var
ganske stille i Stuen, Moder ventede, men jeg
frembragte ikke en Lyd. Hun gentog sin
Opfordring, men uden Resultat: jeg forblev
stum, med nedslagne Øjne, og hun lod det
være for denne Gang, da hun tog min Op-
førsel for et almindeligt Barnelune.

Den følgende Dag gentog Optrinet sig,
og hun blev alvorlig bekymret og sagde:
„Hvorfor vil du ikke bede? Skammer du dig?“
Dette var nu rigtignok Tilfældet, men ikke
paa den Maade, som hun mente det, og jeg
formaaede derfor ikke at svare Ja. Det dæk-
kede Bord forekom mig som et Offermaaltid,
og de foldede Hænder og den højtidelige
Beden foran de duftende Fade var mig en
Ceremoni, hvortil jeg ikke paa nogen Maade
kunde bekvemme mig. Det var ikke Skam
for Verden, som Præsterne siger, thi hvor-
ledes skulde jeg skamme mig for min egen

Moder, hvem jeg paa Grund af hendes Overbærenhed ikke var vant til at skjule noget for. Det var Skam overfor mig selv; jeg kunde ikke taale at høre mig selv tale, og har heller aldrig siden kunnet bede højt, selv ikke i den dybeste Ensomhed.

„Nu faar du intet at spise, før du har sagt din Bøn!“ ytrede Moder, og jeg rejste mig, gik fra Bordet og hen i en Krog, hvor jeg henfaldt i stor Sørgmodighed, som dog var blandet med Trods. Men Moder blev sidende og lod som om hun spiste, hvorvel hun ikke formaaede det, og der indtraadte en uhyggelig Spænding mellem os, som jeg endnu aldrig havde kendt og som fyldte mit Hjærte med Ængstelse.

Hun gik tavs frem og tilbage og tog af Bordet, men da tilsidst den Tid nærmede sig, hvor jeg atter skulde i Skole, bragte hun min Mad ind igen, tørrede sine Øjne, som om der var kommet et Støvgran deri, og sagde: „Her kan du tage og spise, du egensindige Barn,“ hvornæst jeg paa min Side brød ud i en hæftig Hulken, satte mig til Bords, og, saa snart Anfaldet var forbi, lod Maden smage mig fortræffeligt. Paa Vejen til Skolen lod jeg

det ikke mangle paa en fornøjet Taksigelse for den lykkelige Befrielse og Forsoning.

Da jeg senere hen i Livet var paa Besøg i min Fødeby, blev jeg levende erindret om denne lille Episode ved en Begivenhed, som havde tildraget sig her med et Barn for over hundrede Aar siden, og som gjorde et dybt Indtryk paa mig. I et Hjørne af Kirkegaardsmuren var der indsat en lille Stentavle, som ikke bar anden Inskription end et halvt forvitret Vaaben og Aarstallet Syttenhundrede og tretten. Folk kaldte denne Plads for det forheksede Barns Grav og fortalte alle Slags æventyrlige og fabelagtige Historier derom: hvorledes et fornemt Barn fra Byen var bleven forvist til Præstegaarden, hvor der den Gang boede en stræng gudfrygtig Mand, som man mente kunde helbrede hende for hendes Ugudelighed og ualmindelig tidligt udviklede Hekseri. Men dette var ikke lykkedes. Man havde fornemmelig aldrig kunnet faa hende til at udtale de tre Navne i den hellige Treenhed, og i denne ugudelige Halsstarrighed var hun elendig forblevet og elendig død. Det havde været et overordentligt fint og klogt Pigebarn i den unge Alder af syv Aar, og desuagtet en slem Heks. Især havde hun

forført voksne Mandspersoner og bragt det saa vidt med dem, at de, blot hun saa' paa dem, dødelig havde forelsket sig i det lille Barn og for hendes Skyld yppet slemme Klammerier. Ligeledes havde hun drevet sit Spil med Fjærkræet og navnlig lokket alle Landsbyens Duer ind i Præstegaarden og endog forhekset selve den fromme Herre saaledes, at han ofte havde beholdt dem, stegt dem og til sin egen Skade opspist og fortæret dem.

Selv Fiskene i Vandet havde hun fortryllet, idet hun hele Dage igennem kunde sidde ved Bredden og forblænde de gamle, kloge Forreller i den Grad, at de dvælede dør hos hende, og, spillende i Solen med stor Forfængelighed, svansede omkring i Vandet foran hende.

Degamle Koner plejede at bruge Fortællingen om den lille Pige som Bussemand for Børnene, naar de ikke vare artige, og de føjede endnu mange sælsomme og fantastiske Træk til. Men i Præstegaarden hang virkelig et gammelt, mørkt Oliemaleri, som forestillede dette mærkelige Barn. Det var en overordentlig fintbygget lille Pige i en bleggrøn Damaskes Kjole, hvis nederste brede Søm stod stift ud og ikke lod Fødderne til Syne. Rundt om det smækre, sarte Liv var slynget en Guldkæde, som foran

naaede helt ned til Jorden. Paa Hovedet bar hun som Pynt en Slags Krone af glinsende Guld- og Sølv-Pailletter gennemflettet med Silkesnore og Perler. I sine Hænder holdt den lille Pige en Hjærneskal af et andet Barn og en hvid Rose. Jeg har endnu aldrig set et saa skønt, elskeligt og sjælfuldt Barneansigt, som denne lille blege Piges. Det var snarere smalt end rundt, en dyb Sorg laa deri, de mørke, skinnende Øjne saa' paa Beskueren i Tungsind og som om de anraabte om Hjælp, medens der svævede et let Træk af Skælmeri eller smilende Bitterhed omkring den lukkede Mund. En dyb Lidelse syntes at meddele hele Ansigtet noget for tidlig udviklet og kvindeligt, og opvakte hos Beskueren en uvilkaarlig Længsel efter at have Barnet levende for sig og at turde kæle for det og tale godt til det.

Erindringen om Barnet var ogsaa ubevidst bleven den gamle Landsby kær og værdifuld, og i Fortællingerne og Sagnene om hende blandede der sig lige saa megen uvilkaarlig Deltagelse som Afsky.

Den egentlige Historie var imidlertid den, at den lille Pige havde tilhørt en adelig, meget stolt og orthodox Familie, og havde vist en

haardnakket Afsky for Bønner og al Slags Guds-
 tjeneste. De gudelige Bøger, man gav hende,
 rev hun itu, og puttede Hovedet under Senge-
 dynen, naar man foresagde hende en Bøn;
 ligeledes begyndte hun hæftigt at græde, naar
 man bragte hende ind i den mørke og kolde
 Kirke, og foregav, at hun var bange for den
 sorte Mand paa Prædikestolen. Det var et
 Barn af et ulykkeligt første Ægteskab og kunde
 saaledes allerede derved være Familien en An-
 stødssten. Saa bestemte man sig til, da man
 ikke ved noget Middel kunde bringe Barnet
 ud af denne uforklarlige Vanartethed, forsøgs-
 vis at sætte det i Pleje hos denne Præst, der var
 bekendt for sin strænge Rettroenhed. Naar alle-
 rede Familien holdt Sagen for en ganske ual-
 mindelig, hvorved dens gode Navn og Rygte
 sattes paa Spil, saa opfattede den haarde,
 mørke Præst det hele som en infernalsk
 Aabenbaring, der med al Kraft maatte mod-
 arbejdes. Han tog derefter sine Forholds-
 regler, og en gammel, gulnet „diarium“, der
 stammer fra ham og som endnu opbevares i
 Præstegaarden, indeholder nogle Notitser, der
 give tilstrækkelig Oplysning om hans Frem-
 gangsmaade mod den ulykkelige Skabning og
 om Barnets videre Skæbne. Jeg har afskrevet

følgende Steder for deres mærkelige Indholds Skyld, og vil give dem Plads i disse Blade og saaledes opbevare Erindringen om hint Barn iblandt mine egne Erindringer, da de ellers sikkert vilde gaa tabt.

FEMTE KAPITEL.

DEN LILLE MERETE.

~~~~~

„Jeg haver idag fra den højbaarne og gudsfrygtige Fru von M. rigtig erholdt de skyldige Kostpenge for det første Quartal, og saafort meddelt Quitto for samme. Endvidere tildelt og indprentet den lille Merete (Emerentia) den hende ugen-lige tilkommende Correction, saaledes at jeg lagde hende paa Bænken og tugtede hende med et nyt Riis, ikke uden Lamentøren og Sukken til Herren, at han vilde naadigen føre det drøvelige Værk til en god Ende. Og har den Lille ganske vist jammerligt skreget og ydmygeligen bedet om Pardon, men ikke desto mindre siden efter fremturet udi sin Forstokkethed og afviset Psalmebogen, hvilken jeg holdt hende frem som Regel og Rettesnor. Haver derfor korteligen ladet hende puste ud. og derpaa

bragt hende i Arrest i den mørke Viktualiekælder, hvor hun baade peb og klagede, men derpaa blev stille, indtil hun med Et begyndte at synge og jubilere, ikke anderledes end som de tre hellige Mænd i den gloende Ovn; og haver jeg lyttet til og erkendt, at hun sang de ovennævnte versificerte Psalmer, hvilke hun til andre Tider refuserede at lære, men paa en unyttig og verdslig Vis, hartad som de daarlige og eenfoldige Amme- og Barnestuesange; saa at jeg blev tvungen til at tage en saadan Opførsel for nye Skarns-Stykker og Djævels Misbrug.“

Senere hedder det:

„Arriveret en højst lamentable Skrivelse fra Madame, som i Sandhed er en fortræffelig og ret-troende Person. Hun haver vædet ommældte Brev med sine Taarer og ligeledes formældet mig sin Herre Gemahls store Bekymring, at det ikke vil gaa bedre med den lille Merete. Og er dette sandeligen en stor Calamität, som er tilstødt den anseelige og berømmelige Slægt, og maatte man fast blive af den Mening, med Respect at mælde, at Synderne fra Bedstefaderen paa fædrene Side, hvilken Herre var en ugudelig Skjælm og en slem Cavalier, hævnede og

aabenbarede sig i denne elendige liden Skabning. Haver changeret mit Tractament paa den Lille og vil nu probere Sultekuren. Ogsaa haver jeg ladet forfærdige en Dragt af grovt Sækkelærred ved min egen Ægteviv og Hustru, og forbuden at iføre Merete anden Habit, efterdi at denne Bods-Klædning konvenerer hende bedst. Forstokkethed paa samme Puncto.“

„Haver idag seet mig tvungen til at afspærre den lille Demoiselle fra al Samquem og Underholdning med Bønderbørnene, fordi hun med samme er løben ud i Skoven, haver badet udi Skov-Dammen, ophængt Bods-Særken paa en Trægren og sprunget og dandset i Nøgenhed omkring den, saa vel som ophidset sine Kammerader til samme frække Spot og Uvæsen. Forsvarlig Correction.“

„Idag stort Spectacel og Bryderi. En stor og stærk Slyngel, den unge Møllerhans, kom og yppede Klammeri med mig anbelangendes Merete, hvilken han foregav dagligen at høre skrige og jamre, og var jeg udi Dispute med ham, da ogsaa den unge Skolemester, den Dumrian, kom til Stede og truede med at anklage mig og tog det slemme Creatur og kyssede og kjærtegnede hende

etc. etc. Hvorpaa jeg saafort lod Skolemestren arretere og bringe for Amtmanden. Møllerhans skal jeg vel ogsaa nok komme til Livs, omend samme er rig og formaaende. Jeg kunde hartad fristes til selv at tro, hvad Bønderne sige, at dette Barn er en Hex, om ikke Fornuften imodsagde saadan Opinion. I hvert Fald stikker Djævlens i hende, og haver jeg paataget mig et slemt Stykke Arbeyde.“

„Hele denne Uge har jeg i mit Hjem tracteret en Maler, hvilken Madame har sendt mig, forat han skulde forfærdige den lille Frøkens Portrait. Den stakkels Familie vil ikke mere tage hende til sig, men til bedrøvelige Amindelse og bodfærdig Beskuelse, saa og formedelst Barnets store Skjønhed, beholde hendes Conterfey. Isærdeleshed vil Herren ikke aflade fra denne Idee. Min Hustru og Ægteviv stiller dagligen Maleren to Kander Vin for, hvoraf han ikke synes at have nok, eftersom han hver Aften gaar til den røde Løve og dobler og drikker dér med Chirurgen. Han er et fordringsfuldt Subject, og sætter jeg ham derfor ofte en Sneppe eller en Gjedde for, hvilket i Madame sin Quartal-Conto da noteres. Han vilde i Begyndelsen drive sit Væsen og Kammerad-

skab med den Lille, og har samme strax attacheret sig ham, hvorfore jeg betydede ham, ikke at intervenere udi min Fremgangs-Methode. Da man dernæst hentede den Lille hendes hengjemte Habit og Søndagsstads og gav hende dette paa tillige med Schapell og Livbaand, saa har hun vist stor Plaisir og givet sig til at dandse. Men denne Glæde er snart bleven hende forbitret, idet jeg efter Fru Mama's Ordres. lod hente 1. Dødningshoved og gav hende det at bære i Haanden, hvilket hun partout først ikke vilde, og herefter grædende og zittrende holdt det i Haanden, som om det havde været glødende Jern. Vel haver Maleren paastaaet, han kunde male Pandeskallen efter Hukommelsen, efterdi saadant hører til de allerførste Elementaria i hans Kunst, men herpaa er jeg ikke gaaet ind, saasom Madame har skrevet: „Hvad Barnet lider, det lide ogsaa vi, og er der i hendes Pine givet os selv Anledning til at gjøre Bod for hende; altsaa behage Eders Velærværdighed ikke at afbryde i Nogetsomhelst, Eders Nidkiaerhed og Education betræffende. Naar Vor Datter dernæst, som jeg haaber til den almægtige og barmhjærtige Gud, enten her eller hisset bliver omvendt og

reddet, saa vil hun upaatvivlelig højliggen fryde sig over allerede at have afgjort en Del af Soneboden for sin Forstokkethed, som Mesteren i sin uudforskellige Visdom haver hjem-søgt hende med!“ — Med disse tappre Ord for Øje, har jeg anseet denne Lejlighed med Dødningshovedet for tjenlig til at paalægge den Lille en alvorlig Bod. Iøvrigt har man hertil anvendt et lille, let Barnehoved, efterdi Maleren besværede sig over, i Betragtning af hans Kunst-Regula, at det store Mandshoved vilde blive for uformeligt i den lille Haand, og har hun herefter faaet det mindre Hoved kært; tillige har Maleren føjet hende en hvid Rose til, hvad jeg vel kunde gaa ind paa, eftersom sligt kan gælde for et godt Symbolum.“

„Idag er pludselig indtruffet en Contre-ordre betræffende samme Tableau, og skal jeg nu ikke spedere dette til Staden, men beholde det her. Det er Skade for det brave Stykke Arbeyde, hvilket Maleren har gjort, da han var ganske charmeret over Barnets Ynde. Havde jeg vidst det tidligere, saa havde Manden for samme Bekostning kunnet male mit eget Conterfey paa Dugen, naar

nu dog alligevel de skønne Victualia og Honoraret skulde gaa med dertil.“

„Senere er kommen mig Befaling i Hænde, at afbryde med enhver verdslig Instruction, i Særdeleshed med det Franske, da saadant ikke længer holdes for nødvendigt, saa og at min Hustru skulde indstille sin Undervisning paa Spinnetten, hvad der synes at gøre den Lille ondt. Snarere skal jeg i Fremtiden tractere hende som et almindeligt Plejebarn og alene sørge for, at hun ikke giver offentlig Forargelse.“

„Forleden er den lille Merete deserteret fra os, og have vi udstaaet stor Angest, indtil hun idag Middag Klokken 12 blev opsporet længst inde i Bøgekrattet, hvor hun sad afklædt paa sin Bods-Dragt og rigtig gottede sig i Solen. Hun havde løst sit Haar ganske op og flettet en Krands af Bøgeløv deri, som og viklet et dito Schærf om Livet, samt havde et Quantum smukke Jordbær liggende for sig, af hvilke hun havde spist sig ganske rund og mæt. Da hun bekom os i Sigte, vilde hun atter tage Reisauss, men skammede sig over sin Nøgenhed og vilde tage sin Habit paa igen, hvorved vi lykkelig attraperede hende.

Hun er nu syg og synes at være confuse, da hun intet fornuftigt Svar giver.“

„Med Merete gaar det atter bedre, alligevel er hun mere og mere forandret og bliver i det Hele dum og stum. Af en Consultation med den tilkaldte Medicus fremgaar, at hun vil blive aands-sløv eller svækket og burde undergives medicinisk Behandling. Han offererer sig ogsaa med samme og har lovet at ville bringe den Lille igjen paa Benene, naar hun blev placeret i hans Hjem. Jeg mærker imidlertid strax, at det kun er Monsieur Chirurgus om den gode Pension samt Præsenter fra Madame at gøre, og bemærkede derfor, hvad jeg selv haver udfunden, nemlig: at Herren nu synes at føre sin Plan med dette sit Creatur til Ende, og at Menneskehænder heri Intet burde eller turde changere; saaledes som det ogsaa i Virkeligheden er Tilfældet.“

Efter et Mellemlum paa fem til sex Maaneder hedder det videre:

„Dette Barn synes i sin aandssvækkede Tilstand at nyde en fortræffelig Sundhed og har faaet ganske friske røde Kinder. Hun opholder sig den hele Dag i Køkkenhaven mellem Bønnerne, hvor man ikke kan se

hende, og hvor ingen bekymrer sig om hende, saa meget mindre som hun ikke giver nogen Forargelse.“

„Den lille Merete har nede midt i Bønnerne arrangeret sig en liden Salon, som man har opdaget, og hvor hun accepterer formelige Visites af Bønderbørnene, der slæbe Frugt og andre Victualia til hende, hvilke hun meget omhyggeligt har nedgravet og sanket til Forraad. Sammesteds har man ogsaa fundet det lille Barnehoved skjult, som længst var bortkommet og som Graveren desaaarsag ikke kunde restituere. Ogsaa har hun lokket Spurve og andre Fugle til sig og gjort dem tamme, saa at de have tilføjet Bønnerne megen Skade, medens jeg paa min Side ikke har kunnet skyde ind imellem Bønnestængerne formedelst den lille Beboer. Item har hun havt sit Spil med en giftig Snog, som var brudt igennem Gærdet og havde ind-logeret sig hos hende. In summa: man har igjen maattet tage hende i Hus og holde hende inde.“

„De røde Kinder ere atter vegne fra hende, og paastaar Chirurgus, at hun ikke længe vil prästere det. Jeg haver ogsaa allerede skrevet Forældrene til.“

„Før Daggry maa den stakkels Merete idag være sluppen ud af sin Seng og smuttet ud imellem Bønnerne og dér være omkommen; thi paa det Sted have vi funden hende som død i en Fordybning, som hun har udhulet sig i Jorden, ligesom om hun vilde putte sig derned i. Hun var ganske støvet, og hendes Haar og den lille Særk vare fugtige og gennemtrukne af Duggen, hvilken ogsaa laa i klare Draaber over hendes næsten røde Kinder, ikke anderledes end som over en Æbleblomst. Og have vi faaet en hæftig Forskrækkelse og er jeg geraadet i stor Forlegenhed og Confusion samme Dag, efterdi Herskabet ankom fra Staden, just som min Ægteviv og Hustru var rejst bort til K. angaaende Indkøb af nogen Confect og Provision, til høfligst at tractere Herskabet med. Jeg vidste derfor ikke, hvorledes Hovedet stod paa mig, og var der en stor Renden og Løben, og skulde Pigerne vadske og klæde Liget og tillige sørge for et godt Maaltid Mad. Endelig haver jeg ladet den grøntsaltede Skinke stege, som min Kone for otte Dage siden har lagt i Eddike, og har Jakob fanget tre Stykker af de tamme Foreller, som endnu pleje at komme ned til Bækken i Haven,

omendskøndt man ikke længer lod den salige (!) Merete komme ud til Vandet. Jeg har til al Held indlagt mig saa temmelig Ære med disse Spiser og haver samme smagt Madame rigtig vel. Og var der en stor Sorg og Bedrøvelse, og have vi tilbragt mere end to Klokketimer i Bøn og Betragtninger over Døden, ligesom ogsaa i melankoliske Samtaler over den afdøde lille Jomfrus ulyksalige Sygelighed, hvilken vi nu til vor Trøst maatte antage at have haft sit Udspring i en fatal Disposition af Blodet og Hjærnen. Iligemaade have vi ogsaa omtalet Barnets øvrige store Gaver og stundom kloge og fornøjelige Indfald og Impromptus, og have vi ikke i vor jordiske Kortsynethed kunnet rime Alt dette tilsammen. Imorgen Formiddag vil man give Barnet en Christelig Begravelse, og kommer de fornemme Forældres Präsens meget vel tilpas dertil, forsaavidt ikke de stakkels Mennesker hellere skulde ville undslaa sig.“

„Dette har været den allersælsomste og skrækkeligste Dag, ikke alene siden jeg har haft at gøre med dette usalige Creatur, men som overhovedet er tilstødt mig i min rolige Existenz. Thi da Tiden var kommen og Klokken var slagen Ti, have vi sat os i Be-

vægelse bagved Liget og begivet os til Kirkegaarden, imedens Klokkeren lod de smaa Klokker lyde, hvad han dog ikke foretog sig med særlig Flid, hvorfor det ogsaa lød erbarmeligt og tilmed Halvparten af Lyden opslugtes af en stærk Vind, som blæste ret u-hygge­ligt. Og var tillige Himlen ganske mørk og tordensvanger, og Kirkegaarden tom for Mennesker med Undtagelse af vort lille Compagnie, medens hele Bondesværmen havde samlet sig udenfor Muren og nysgjerrig stak Hovederne over den. Og just som man vilde sænke Dødningebaaren ned i Graven, hørte man et sælsomt Skrig at komme ud af Kisten, saa at Vi paa det hæftigste bleve forskrækkede og Graveren rendte sin Vej. Men Chirurgus, som var kommen løbende til, har hurtig løsnet og aftaget Laaget, og har den Døde rejst sig ganske livagtig op og behændig krøbet ud af Graven og stirret paa os. Og da i samme Moment Phøbi Straaler stikkende trængte igennem Skyerne, saa har den Døde i sin guldgule Brokade og med sin blinkende Haarkrands set ud ret som et Fee­ eller Koboltbarn. Fru Mama er paa Stedet falden udi en dyb Afmagt, og Hr. v. M. er sunken grædende til Jorden. Jeg selv kunde

af Forbavselse og Skræk ikke røre mig og troede i dette Moment fuldt og fast paa Hexeri. Men den Lille har hurtig mandet sig op og er i fuld Fart sprunget, som en Kat, væk over Kirkegaarden og ned i Landsbyen, saa at alle Folk af Forfærdelse er flygtet hjem og har laaset Dørene. Paa samme Tid var just Skolen endt og Børnene i Klynger kommen ud paa Gaden, og da de smaa Skjælmer blev dette Syn vaer, har man ikke kunnet holde dem tilbage, men ere de løbne bag efter den Døde og har forfulgt hende, og allerbagest Skolemesteren med Stokken. Men hun har stedse haft en tyve Skridts Forspring, og har hun ikke gjort Holdt førend hun kom til Bøgekrattet, hvor hun er falden livløs om, medens Børnene ere krøbne sammen omkring hende og have forgæves klappet og caresseret hende. Alt dette have vi efter Haanden erfaret, idet vi med Nød og Næppe salverede os selv ind i Præstegaarden og forbleve dér i dyb desolation, indtil man sluttelig bragte os Liget tilbage. Man har da lagt det paa en Matraz, og er Herskabet dernæst rejst bort, efterladende en liden Stentavle, hvorpaa intet andet er indhugget end Familievaabnet og Aarstallet.

Nu ligger den Smaa der igjen som død,
 og vove vi os ikke til at gaa i Seng af Frygt.
 Men Medicus sidder hos hende og mener, at
 hun nu endelig er kommen til Ro.“

„Idag har Medicus efter nøjere ind-
 gaaende Experimenter erklæret, at Barnet
 virkelig er dødt, og er det nu i Stilhed bleven
 bisat, og er intet Videre arriveret; o. s. fr.“ ....

SJETTE KAPITEL.

MERE OM MIT FORHOLD TIL VORHERRE,
MO'ER MARGRETHE OG HENDES HJEM.

~~~~~

Efter at Gud en Gang havde antaget den bestemte og ligefremme Skikkelse af en Ernærer og Opholder for mig, kan jeg ikke sige, at han i hin Alder opfyldte mit Hjærte med sartere Følelser eller en højere Gemytsglæde, tilmed da han var forsvundet for mig ud af Aftenrødens straalende Gevandt, som han først langt senere atter skulde iføre sig. Naar min Moder talte om Gud og de hellige Ting, saa dvælede hun fornemmelig ved det gamle Testamente, ved Historien om Israels Børn i Ørkenen, ved Josephs Brødre og hans Kornforretninger, Enkens Oliekrus og andet lignende; eller, undtagelsesvis, ved Bispisningen af de femtusinde Mand i det ny Testamente. Alle

disse Begivenheder behagede hende i en overordentlig Grad, og hun foredrog mig dem med en varm Veltalenhed, der gik over til en vis passende from Fortællemaade, saa snart det bevægede og blodige Drama om Christi Lidseshistorie begyndte.

Saa meget, som jeg nu respekterede den kære Gud og i hvert Fald tænkte paa ham, blev dog min Fantasi gold og mit Gemyt tomt, saa længe jeg ikke øste nogen ny Næring udenfor de tidligere Erfaringer; og naar jeg ikke havde Lejlighed til at affatte en netop for Øjeblikket brugelig Bøn, saa var Gud mig ligefrem en kedelig og ensformig Person, som tilmed stadig hidsede mig op til alle Slags Grublerier og Besynderligheder, da jeg, som næsten altid var alene, dog ikke kunde faa ham ud af mit Hoved.

Saa foraarsagede det mig da i lang Tid ikke ringe Kval, at jeg følte en sygelig Trang til at give Gud alle Slags Øgenavne, ja endogsaa begegne ham med den Slags fyndige Talemaader, som jeg havde hørt paa Gaden. Disse Fristelser begyndte altid i en egen behagelig, kaad-troskyldig Stemning, og efter at jeg i lang Tid havde staaet imod, udstødte jeg pludselig, i fuld Bevidsthed om Bespottelsen,

et af hine Ord, men med den umiddelbart følgende Forsikring, at det ikke skulde gælde, og med Bøn om Tilgivelse.

Saa kunde jeg ikke lade være med endnu en Gang at gentage det, og dertil atter føje den angerfulde Forsikring, og jeg blev saaledes ved, indtil den forunderlige Ophidselse havde sat sig.

Især om Aftenen, førend jeg faldt i Søvn, plejede disse Anfald at pine mig, ihvorvel de ikke efterlod sig nogen senere Uro eller Tvivl i Sindet. Jeg har bag efter tænkt paa, at det vel maa have været et ubevidst Experiment med Guds Allestedsnærværelse, som den Gang begyndte at beskæftige mig, og at det lige netop blev mig klart, at for Gud kunde ikke en Minut af vort indre Liv være skjult og ingen Tanke være virkelig strafværdig, hvis han var det levende Væsen for os, som vi holder ham for.

Under alt dette havde jeg sluttet et Ven-skab, som kom min søgende Fantasi til Hjælp og befriede mig fra disse ufrugtbare Gruble-rier; og dette nye Forhold, i Modsætning til Moders nøgterne Jævnhed, blev for mig det, som ellers Bedstemødre og Ammer med alle deres Æventyr ere for fantasifulde Børn.

I Huset lige overfor var der en aaben, mørk Krambod, aldeles overfyldt med alle Slags Snurrepiberier. Væggene vare behængte med gamle Silkegardiner og alle Slags vævede Stoffe og Tæpper. Rustne Vaaben og Redskaber, mørke, iturevne Oliemalerier beklædte Dørposterne ved Indgangen og bredte sig ud til begge Sider langs med Husets Ydermur. Paa en Mængde gammeldags Borde og andre Møbler stod optaarnet de forunderligste Glas og Porcellænsting sammen med alle Slags Figurer af Træ og Jærn. I de indre Rum vare hele Bjærge af Senge og andet Husgeraad opstablede, og paa Højsletterne og Skraaningerne af disse, ja mangen Gang paa et farligt udsat Hjørne stod enten et snirklet Uhr, et Krucifiks, en Voksengel eller sligt. Men i den allerinderste Baggrund sad altid en ældre, trivelig Kone i gammeldags Dragt, i et eget trist Halvmørke, medens en anden ældre, mager og graa lille Mand rumsterede omkring i Boden tilligemed nogle Undergivne, og betjente en Mængde Folk, som stadig kom og gik.

Sjælen i hele denne Forretning var imidlertid Konen, og fra hende udgik alle Befalinger og Anordninger, uagtet hun aldrig rørte sig fra sin Plads og endnu mindre nogensinde

viste sig paa Gaden. Hun havde altid bare Arme og snehvide Særkeærmer, der vare lagte i Læg paa en kunstig Maade, som man ingen andre Steder saa', og som maaske havde været paa Mode for hundrede Aar siden. Hun var den mest originale Kone i Verden; for fire Aartier siden var hun, fattig og uden Kundskaber, kommen her til Byen med sin Mand for at søge sit Brød. Efter at hun i en Række møjsommelige Aar havde kæmpet sig igennem med knap Dagløn og haardt Arbejde, lykkedes det hende endelig at begynde denne Marschandiserbod, og ved Lykke og Dygtighed i sine Foretagender erhvervede hun sig efterhaanden sit gode Udkomme, som hun forvaltede paa den mest ejendommelige Maade. Hun kunde kun vanskelig læse trykte Sager, og slet ikke skrive eller regne med arabiske Tal, hvilke sidste det aldrig havde været hende muligt at lære; hele hendes Regnekunst bestod i et romersk Ettal, et Femtal, en Tier og et Hundrede.

I sin tidligste Ungdom havde hun i en afsides og nu forglemt Landsdel faaet disse fire Tal opgivet tilligemed en tusind Aar gammel Brugsanvisning, og hun haandterede dem med en mærkværdig Færdighed. Hun

førte ingen Bøger og havde intet opskrevet, men var hvert Øjeblik i Stand til at overse hele sin Forretning, der ofte beløb sig til flere Tusinde i ganske smaa Poster; med stor Hurtighed fyldte hun ved Hjælp af et Stykke Kridt, hvoraf hun altid bar nogle Stumper i Lommen, hele Bordpladen med mægtige Kolonner af disse fire Tal. Naar hun nu saaledes efter Hukommelsen havde opskrevet alle Beløbene, saa fandt hun simpelt hen Resultatet ud derved, at hun ligesaa hurtig med en vaad Finger viskede den ene Række ud efter den anden, og samtidig stadig tællende opskrev Facit ved Siden af. Saaledes opstode andre smaa Talgrupper, hvis Betydning og Benævnelse ingen uden hun forstod, da det stedse kun var hine fire, nøgne Tal, og for andre saa' ud som en gammel hedensk Rune- eller Trylleskrift. Hertil kom endnu, at det aldrig vilde lykkes hende at foretage det samme Experiment med en Blyant eller en Pen, ja ikke en Gang med en Griffel paa en Skifertavle, idet hun ikke alene behøvede Plads paa en hel Bordplade, men ogsaa kun ved Hjælp af det bløde Kridt var i Stand til at frembringe sine storstilede Tal. Hun beklagede ofte, at hun slet ikke kunde opbevare noget skrevet, men var netop herved

naaet til sin usædvanlige Hukommelse, for hvilken en Mylr af Talmasser pludselig traadte frem til Liv og Form, og ligesaa hurtig igen forsvandt. Forholdet mellem Indtægt og Udgift voldte hende ikke mange Bryderier. Hun betalte først alle huslige Fornødenheder og andre Udgifter af den samme Pung, som bestred Forretnings-Omkostningerne, og saa snart der fandtes en overflødig Sum Penge, blev denne vekslet i Guld og gemt i hendes Dragkiste, hvor den da for bestandig blev liggende, hvis ikke en Del deraf blev taget frem til et eller andet særligt Foretagende eller undtagelsesvis til et Udlaan, da hun i Almindelighed ikke laante Penge bort paa Renter. Hun havde især med Landboere at gøre, som navnlig købte deres Redskaber hos hende, og hun gav dem alle sine Varer paa Kredit, hvorved hun ofte vandt meget, men ogsaa ofte havde Tab. Saaledes gik det til, at en Mængde Mennesker vare afhængige af hende og stode i et forbindtligt eller fjendtligt Forhold til hende, og hun var altid omringet af betalende eller kontantsøgende, som atter til Tak eller Opmuntring bragte hende de mest mangfoldige Gaver, aldeles som til en Landfoged eller en Abbedisse. Mark- og Træfrugter af enhver

Art, Mælk, Honning, Druer, Skinke og Pølser bleve bragte hende i vægtige Kurve, og disse Mundforraad dannede Grundlaget for et ud-søgt Traktement, der begyndte saa snart den støjende Trafik i Butikken var afsluttet og det huslige Aftenliv kommet til sin Ret i den endnu mærkværdigere Dagligstue.

Dér havde Mo'er Margrethe samlet og anbragt som Prydelse alle de Genstande, som under hendes Forretningsvirksomhed havde behaget hende mest, idet hun aldrig tog i Betænkning at opbevare for sig selv det, som vakte hendes Interesse. Paa Væggene hang gamle Helgenbilleder i Guldgrund, i Vinduerne malede Glastavler, og alle disse Ting tilskrev hun en eller anden mærkelig Historie, ja endog hemmelige Kræfter; de vare hende hellige og de vedbleve at være uafsættelige, hvormeget end Kendere gjorde sig Umage for at fravryste hendes Uvidenhed disse virkelig værdifulde Antikviteter. I et Skrin af Ibentræ opbevarede hun Guld-Skuemønter, sjældne Dalerstykker, Filigranarbejder og lignende kostelige Pretiosa, som hun kun afhændede, naar hun kunde gøre en særlig stor Forretning dermed. Endvidere var der paa en Boghylde opstillet et stort Antal uformelige

gamle Bøger, som hun plejede at søge sammen rundt omkring fra med stor Iver. Det var forskellige Bibler, gamle Verdensbeskrivelser med talrige Træsnit, de fabelagtigste Rejseskildringer, kuriøse Mythologier fra det forrige Aarhundrede med store sammenfoldede Kobberstik, iturevne og krøllede paa mange Steder. Hun kaldte disse naivt skrevne Værker slet og ret for Hedninge- eller Afgudsbøger. Desuden havde hun en righoldig Samling af saadanne Folkeskrifter, som gave Oplysninger om en femte Evangelist, om Jesu Ungdom og hidtil ukendte Æventyr, som han skulde have bestaaet i Ørkenen, om et Fund af Jesu vel bevarede Lig og dertil hørende Dokumenter, samt Bekendelser af en Fritænker, som nu findes i Helvede; nogle Krøniker, Lægebøger og Forudsigelser fuldstændiggjorde Samlingen. For Mo'er Margrethe havde uden Forskel alt, hvad der var trykt, lige saa vel som de mundtlige Overleveringer blandt Folket, en bestemt Sandhed, og hele Verden i alle dens Afspejlinger, de fjærnest liggende Ting, saa vel som hendes eget Liv, alt forekom hende lige vidunderligt og betydningsfuldt. Hun besad endnu hele Overtroen fra fordums Tider uden Forfinelse eller Afslibning. Med ny-

figen Interesse opfattede og tog hun for gode Varer alt, som blev budt hendes stadigarbejdende Fantasi, og hun iklædte det straks saadanne Former, laante fra Folkets Ejendommeligheder, der i deres næsten massive Haandgribelighed ligne disse Metalkar, som trods deres høje Alder alligevel ved den stadige Brug vedblive at være skinnende blanke.

Alle Guder og Afguder fra fordums og nulevende hedenske Folkeslag beskæftigede hende lige meget gennem deres Historie og deres ydre Udseende i Afbildningerne, fornemlig ogsaa derved, at hun holdt dem for virkelig levende Væsner, som den sande Gud var sat til at bekæmpe og udrydde. Den mystiske Omgang med disse halvt overvundne slemme Fyre havde for hende noget ligesaa grufuldt tillokkende, som den ovennævnte forfærdelige Atheist, om hvem hun ikke troede eller kunde tro andet, end at han trods sin Overbevisning om Guds Tilværelse dog haardnakket og letfærdigt benægtede samme. Destore Abekatte og Skovdjævle i de sydlige Lande, hvorom hun læste i sine gamle Rejsebeskrivelser, og de fabelagtige Havmænd og Havfruer vare vel ikke andet end ugudelige Folkeslag, der nu vare forvandlede til Dyr, eller en Samling af saadanne enkelte Gudsfornægtere, som i deres

jammerlige Tilstand, halv angerfulde og halv trodsige, paa samme Tid afgave Vidnesbyrd om Guds Vrede og tillige tillode sig alle Slags slemme Streger mod Menneskene.

Naar saa om Aftenen Ilden knitrede og Fadene dampede og Bordet blev dækket med alle de solide og lækre Sager ude fra Landet, og naar Mo'er Margrethe værdig og vel til Mode sad i sin smukt udskaarne Lænestol, saa begyndte der lidt efter lidt at indfinde sig et helt andet Selskab, end det man Dagen over havde set ude i Boden. Det var fattige Mænd og Kvinder, dels hidkaldte ved Duften fra det gæstfrie Bord, dels ved den livlige Underholdning om højere Anliggender, som her søgte og paa mangfoldig Maade fandt Erstatning ovenpaa Dagens Besvær. Med Undtagelse af nogle faa Hyklere og Snyltegæster, dreves de alle af en oprigtig Trang til at forfriske sig ved Samtale og Belæring om det, som ikke var dagligdags tilgængeligt for dem, og i Særdeleshed med Hensyn til Religionen og det overnaturlige at søge en mere krydret Næring, end deres Samfundsklasses almindelige Kulturtilstand bød dem.

Utilfredsstillet Gemytstrang, en uslukkelig Tørst efter Sandhed og Erkendelse, oplevede

Skæbner, fremkaldte ved at søge saadanne higende Begæringers opfyldte ude i den virkelige Verden, det var det, som førte disse Folk sammen her og dernæst videre ind i mange forunderlige Sekter, om hvis Liv og Virken Mo'er Margrethe lod sig aflægge flittig Rapport. Selv var hun for verdslig og magelig til at ville gøre noget Skridt, for at komme ind i samme. Hun dadlede endog i skarpe Ord Hældørerne, og blev sarkastisk og bitter, naar hun mærkede altfor megen mystisk Uraad. Hun havde Trang til det Forunderlige og Hemmelighedsfulde, men kun i Sanseverdenen, i Livet og dets Skæbner, kun i de rent ydre vekslende Aabenbaringer. Om indre Sjølevidundere, om særegne Stemninger, om Aandens „Udvalgte“ og andet lignende vilde hun intet høre, og hun gennemheggede sine Gæster dygtigt, naar de vilde diske op med den Slags Ting. Foruden det at Gud eksisterede for hende som det kunstfærdige Op-hav til alle sælsomme Ting og Begivenheder, forekom han hende fornemmelig i én Retning særdeles mærkelig og prisværdig, nemlig som den trofaste Støtte for alle kløgtige og driftige Folk, der begynde med intet eller mindre end intet og selv skabe deres Lykke i Verden og bringe det til noget ordentligt. Derfor

havde hun sin største Glæde af unge Mennesker, som ved Talent, Sparsommelighed og Klogskab havde arbejdet sig op fra en dunkel og kummerlig Herkomst til en god Stilling, ja muligvis til at nyde godt af en høj Protektion.

At saadanne Protegéer stadig tiltog i Velstand, var hende en egen magtpaaliggende Sag, og naar disse endelig vare naaede saavidt, at de med en god Samvittighed kunde gøre sig gældende, om end under en vis beskeden Optræden, saa følte hun den største Tilfredsstillelse ved fra sin Side rigelig at kunne bidrage sit dertil og glæde sig med dem over deres Glans.

Hun var af Naturen godgørende og gav altid med aabne Hænder. De Fattige og dem, som altid vedblev at være fattige, gav hun i ligeligt afdelte Portioner, men derimod dem, for hvem noget i det Hele slog til, med en sand Overdaadighed, i Forhold til deres Fornødenheder. Det laa nu vel ikke fjærnt for saadanne Folks Natur, ved Siden af at de varetog deres andre Interesser, tillige omhyggeligt at pleje denne sælsomme Kones Gunst, indtil de endelig blev fortrængt af en yngre Opvækst. Saaledes traf man ikke sjældent blandt fattige Skyldnere en og anden fint klædt og fornemt udseende

Mand, som ved sit afmaalte Væsen gjorde dem forknytt og lod dem føle sig ilde tilpas. Naar da den Fremmede ikke var tilstede, tog de Anledning til at bebrejde Mo'er Margrethe hendes Verdslighed og Tilbøjelighed for falsk Glimmer, hvilket saa fremkaldte Ordstrid og hidsige Debatter.

Af hendes Forkærlighed for enhver, der havde sit gode Erhværv og stadig var i Virksomhed, kom det vel ogsaa, at flere Sjakkerjøder var optaget i Kredsen af hendes Gæster. Utrættelige og paapassende, som disse Mennesker ere, gik de ud og ind hos hende, aflæssede deres Varer dér, trak fyldte Pengepunge frem af uanselige Gemmer og gav hende dem til Opbevaring, uden at der blev udvekslet saameget som et Ord eller en Kvittering derfor. Deres retsindige Godmodighed og nysgærrige Beskedenhed ved Siden af de smaa tilladelige Fif, som de vidste at anvende i Handelen, deres strenge Religionsskikke og bibelske Afstamning, ja selv deres fjendtlige Stilling til Kristendommen og deres Forfædres grove Forseelser gjorde disse haardtplagede og foragtede Mennesker til højst interessante og velsete Folk hos den gode Kone, naar de indfandt sig ved Aftensammenkomsterne og kogte deres Kaffe eller stegte sig en Fisk

ved Mo'er Margrethes Ild. De fromme kristelige Kvinder kunde da undertiden i al Skaansomhed foreholde dem, at det dog ikke var længe siden, at Jøderne endnu havde været nogle slemme Nogle og havde røvet og dræbt kristne Børn, samt forgiftet Brøndene; ja Mo'er Margrethe selv paastod endog, at den evige Jøde Ahasverus en Gang for tolv Aar siden havde overnattet i den Sorte Bjørn; hun havde selv i hele to Timer passet paa foran Huset, for at se ham rejse bort, men des værre forgæves, da han allerede før Daggry var vandret videre. Til alt dette lo Jøderne godmodigt og polisk, og lode sig ikke derved bringe ud af deres gode Humør.

Da de, trods alt dette, alligevel frygtede Gud og besade en endog stærkt udpræget Religion, saa havde de rigtignok langt snarere hjemme i denne Kreds, end Tilfældet var med to andre Personer. Disse, der vel ogsaa vare andre Steder at finde, end netop her, afgave ikke desto mindre, som man vil se, det uundværlige Salt for dette sælsomt blandede Selskab.

SYVENDE KAPITEL.

VIDERE OM MO'ER MARGRETHE.

Det var to erklærede Atheister. Den ene, en jævn og ordknap Snedker, som allerede havde forfærdiget og slaaet Laaget til paa mange hundrede Ligkister, var en brav Mand; han forsikrede nu og da med faa, tørre Ord, at lige saa lidt som han troede paa et evigt Liv, lige saa lidt kunde man i det Hele taget vide noget om Guds Tilværelse. Forøvrigt hørte man aldrig nogen fræk Tale eller Spot fra ham; han røg gemytligt sin Pibe, og lod roligt Kvinderne forsøge hele deres Omvendelsesiver paa ham. Den anden var en gammel Skrædder med graa Haar og et daarligt, letfærdigt Sind, som vist allerede havde mer end en slem Streg paa Samvittigheden. Medens den første forholdt sig sindig og tavs og sjelden kom frem med sin ligefremme, tørre Trosbekendelse,

optraadte den anden altid angribende, og gjorde sig en Fornøjelse af at forarge og forfærde de fromme Sjæle ved sin saftige Art af Fornægten og ved raa Spøg og Blasfemier. Som en rigtig Uglspil forstod han at fordreje det mest uskyldige Ord, og ved drøje Vittigheder fik han ofte de stakkels Mennesker lokket med paa en mildest talt profan Latter. Han besad kun liden Forstand og havde ikke Pietet for nogen Verdens Ting, ikke engang overfor selve Naturen, og han syntes kun at tilfredsstille en rent personlig Fornøjelse, naar han benægtede Guds Tilværelse. Snedkeren derimod gjorde ikke stort Væsen herud af; han havde i sine Vandreaar opmærksom betragtet Verden, lod sig stadig belære, og naar han først var tøet op, talte han med stor Glæde om alle Slags mærkelige og kuriøse Ting. Skrædderen fandt kun Behag i at sætte Snarer og gøre Kommers og i larmende Skænderier med de begejstrede Kvinder; ogsaa hans Forhold til Jøderne var i Modsætning til Snedkerens meget betegnende. Medens denne omgikkes dem, som om de vare hans Lige, drillede og plagede Skrædderen dem paa alle Maader og forfulgte dem i ægte kristeligt Overmod med alle de Jødevittigheder, som han raadede over,

saa at de stakkels Djævla ofte bleve alvorligt vrede og forlode Selskabet. Mo'er Margrethe plejede da ogsaa at blive utaalmodig, og viste den onde Aand Døren. Men han indfandt sig snart paany og blev da ogsaa taalt igen, idet han forstod at begynde sit gamle Væsen med lidt mere Forsigtighed og dække sig bag nogle glatte Talemaader.

Man skulde tro, at disse meget talende og meget disputerende Mennesker ligefrem behøvede ham som et levende og afskrækkende Eksempel paa Atheismen, saaledes som de nu forstode den. Det var han virkelig ogsaa; det var nemlig ikke vanskeligt at mærke, at han formelig søgte at undertrykke enhver Tanke om Gud og om Udødeligheden, fordi disse Begreber ligesom indskrænkede og tyngede ham i hans smaalige, overfladiske Gøren og Laden, og da han noget efter døde, gjorde han det paa en saa ynkelig og pjaltet Maade, idet han med klaprende Tænder hylede paa, at man skulde bede for ham, saa at de gode Folk her fejrede en stor Triumf.

Snedkeren derimod høvlede sin sidste Ligkiste, som han havde bestemt for sig selv, ligesaa roligt og uanfægtet, som han en Gang havde høvlet sin første.

Saaledes var den Forsamling, der ved Aftentide, især om Vinteren, var at træffe hos Mo'er Margrethe, og jeg véd knap, hvorledes det fra først af gik til, at jeg for mit eget Vedkommende en Gang pludselig traf mig selv om Dagen midt iblandt det travle Liv i Boden og om Aftenen siddende ved Mo'er Margrethes Fødder, som En, der særlig var optaget i den gode Kones Gunst. Jeg passede paa som en Smed, naar de fremmede og forunderlige Ting i Verden kom paa Tale. De theologiske og moralske Undersøgelser forstod jeg rigtignok ikke i de første Aar, endskøndt de ofte var barnlige nok; imidlertid lagde disse heller ikke saa meget Beslag paa Tiden, thi Selskabet var altid hurtigt nok inde paa de synlige Begivenheders og paa Erfaringens Felt, og kom herved over paa et Slags naturfilosofisk Gebet, hvor jeg selv var mere hjemme. Man søgte fornemmelig at bringe Aandeverdenens Fremtoninger, Anelser, Drømme osv. i levende Sammenhæng, og trængte med videbegærlig Opmærksomhed ind i den stjernebesaaede Himmels hemmelighedsfulde Lokaliteter, ned i ildsprudende Bjerge og i Havets Dybder, hvorom man hørte eller læste, og førte saa alt tilbage til de religiøse Anskuelser. Man læste Bøger om

„synske“ Personer, mærkværdige Rejsebeskrivelser igennem forskellige Himmellegerer og andre lignende oplysende Værker, som vare blevne Mo'er Margrethe anbefalede; og derefter talte man om dem og fyldte Fantasien med de dristigste Tanker.

En eller Anden føjede endnu hertil Beretninger, som vare opsnappede fra Videnskaben, f. Ex., hvorledes han af en Tjener hos en Astronom havde hørt, at man igennem den store Kikkert kunde se levende Væsner i Maanen og Ildskibe i Solen. Mo'er Margrethe var altid den, der havde den livligste Indbildningskraft, og hos hende gik alt over i Kød og Blod. Hun plejede at staa op flere Gange om Natten og kigge ud igennem Vinduet, for at se efter, hvad der foregik i den stille, mørke Verden udenfor, og altid opdagede hun en eller anden fordægtig Stjerne, der ikke saa' ud som sædvanlig, et Meteor eller et rødt Skær; og alt vidste hun straks at give et Navn. Intet var uden Betydning og uden Liv for hende; naar Solen igennem et Glas Vand skinnede ned paa det blankt polerede Bord, saa var de spillende Regnbufarver dér en umiddelbar Afglans af de Herligheder, som fandtes i Himmelen selv. Hun sagde da: Kan I dog ikke se de smukke

Blomster og Kranse, de grønne Løvhækker og de røde Silketørklæder? Ser I ikke disse smaa Klokker af Guld og disse klare Sølvkilder? Og saa ofte, som Solen skinnede ind i Stuen, gentog hun Experimentet, for, som hun mente, at kigge en lille Smule ind i Himlen. Hendes Mand og Skrædderen lo hende da hver Gang ud, og den første kaldte hende for en rigtig naragtig Ko. Paa en fastere Grund stod hun imidlertid, naar der var Tale om Spøgeri og Gengangere, thi her havde hun en Mængde uomstridelige Erfaringer, som ogsaa havde kostet hende Sved nok; og herom vidste tillige alle de Andre at fortælle. Siden hun ikke mere kom udenfor en Dør, havde rigtignok hendes Oplevelser indskrænket sig til at høre en hyppig Banken og Rumsteren i de gamle Skabe, eller til at hun havde set et sort Faar liste omkring paa Gaden om Natten, naar hun var paa Inspection ved Vinduet. Saa kunde det undertiden hænde, at hun opdagede en lille Mandsling foran Gadedøren, og medens hun betragtede ham med skarpe, kritiske Blikke, voksede han mere og mere, indtil han naaede op til Vinduet, saa at hun skyndsomst maatte se at faa det smækket i og flygte tilbage til Sengen.

I hendes Ungdom var det nu rigtignok

gaaet langt livligere til, især medens hun endnu boede paa Landet og ofte baade ved Dag og Nat maatte passere igennem Skove og over øde Marker. Da var timevis Mænd uden Hoveder løbet ved Siden af hende og rykket hende nærmere paa Livet, jo ivrigere hun læste sin Bøn. Gengangere af onde Bønder stod paa deres tidligere Grundstykker og strakte bøn-faldende Hænderne ud efter hende. Hængte Folk dumpede med et frygteligt Skrig ned fra de høje Grantræer og løb efter hende, for at komme i den saliggørende Nærhed af en god kristen Kvinde, og hun skildrede med gribende Ord den pinlige Tilstand, i hvilken hun befandt sig, naar hun ikke kunde lade være med hemmeligt at skele til de uhyggelige Kammerater, uagtet hun dog vidste, at dette var højst farligt. Nogle Gange havde hun ogsaa været helt ophovnet i den ene Side, dér hvor Spøgelserne havde gaaet ved hende, saa at hun maatte lade hente Doktoren.

Endvidere fortalte hun om Trolddom, Hekseri og sorte Kunster, som i hendes Ungdom, henimod Slutningen af det forrige Aarhundrede, var almindelig i Svang blandt Bønderne. Der var i hendes Hjemstavn rige, mægtige Bønderfamilier, som ejede gamle hedenske

Tryllebøger, ved Hjælp af hvilke de anstiftede alskens Fortræd. At de kunde brænde Huller igennem et Halmknippe med lys Lue uden ellers at beskadige det, at de kunde faa rindende Vand til at staa stille, eller lade Røgen fra Skorstenen stige op i hvilken som helst Retning og danne alle Slags pudsérilige Figurer: alt dette hørte til de uskyldige Spilopper; men fælt var det, naar de langsomt dræbte deres Fjender ved at slaa tre Søm i et Piletræ under Fremsigelsen af de dertil hørende Trylleformularer (Margrethes Fader havde selv i lang Tid gaaet og været syg, grundet paa en saadan venskabelig Manipulation, indtil man omsider kom efter det og en Kapuciner munk fik hjulpet ham); og slemst var det ligeledes, naar de sved Kornet væk i Aksene for fattige Folk og bagefter haanede dem, fordi de sultede og led Nød. Rigtignok havde man af og til den Tilfredsstillelse, at Djævelen med stort Staahej hentede en og anden iblandt dem, naar Fristen var udløben; men dette havde dog ogsaa noget uhyggeligt ved sig for de Skikkelige og Retfærdige, og det var slet ikke rart at se de blodige Mærker i Sneen og de afrevne Haar, saaledes som Mo'er Margrethe selv med egne Øjne havde set det.

Disse samme slemme Bønder havde Penge

nok, og ved Bryllupper og Begravelser maalte man hinanden Skæppen fuld. Især var Bryllupperne den Gang meget storartede. Hun havde selv sét et saadant, hvor samtlige Gæster, Mænd og Kvinder, vare til Hest, og der havde været omtrent hundrede Ryttere tilsammen. Kvinderne havde Kroner af Flitterguld og Silkekjoler, og Kæder af Dukater, der var slynget en fire, fem Gange om Halsen. Men Djævelen red usynlig med i Toget, og efter Aftensbordet gik det just ikke altid ærbart til.

Under en stor Hungersnød i Halvfjerserne havde disse Bønder haft deres største Fornøjelse af at tærskke med tolv Tærskere i Loen for vidt aabne Døre, medens en blind Spillemand, siddende paa et stort Brød, maatte spille op dertil. Naar der da havde samlet sig tilstrækkelig mange hungrige Tiggere udenfor, hidsede man de bidske Hunde ind iblandt den værgeløse Høb.

En anden frugtbar Mark for Æventyr og Sagn var Katholicismen med dens efterladte uddøde Klosterrum og de endnu i Live værende Klostre, hvoraf der fandtes nogle i det katholske Nabodistrikt. Ordensbrødrene her, og især Kapucinerne, maatte bidrage deres Part, idet de endnu den Dag i Dag venskabeligt enes med Skarpretteren i at drive Djævlebesværgelser

og Sympathi-Kunster blandt de overtroiske reformerte Bønder. I nogle afsides liggende Landsdele herskede den Gang en temmelig ubevidst og forkommen Protestantisme; Landalmuen her stod ikke over den katholske, i den Forstand, at den stod over Fordummelsen, men delte snarere ærligt dens Tro paa alle Æventyr og Vidundere; kun holdt de protestantiske Bønder denne Tros Indhold for noget slet og forkasteligt; de lo ikke over Katholicismen, men frygtede den snarere som en fæledensk og uhyggelig Ting. Lige saa lidt som det var dem muligt ved en Fritæinker at forestille sig 'et Menneske, som virkelig i sit Indre ikke troede paa noget, lige saa lidt vare de i Stand til at antage om nogen, at han troede paa altfor meget. Deres Bestræbelse var kun at bekende sig til de Trosartikler, som ere af det Gode og ikke af den Onde.

Mo'er Margrethes Mand, kaldet Fatter Jakob, af hende kun Fa'er, var femten Aar ældre end hun og nærmede sig stærkt de Firsinstyve. Han havde en næsten lige saa levende Indbildningskraft, som sin Kone, dertil strakte hans Hukommelse sig endnu længere tilbage i Sagntiden; dog tog han alt fra en komisk Side, da han stedse havde været en

paa ørkesløse Spilopper og Leddiggang anlagt lille Mandsperson. Han kunde fortælle lige saa mange latterlige og naragtige Spøgelsehistorier, som hans Kone kunde fortælle alvorlige og gruopvækkende. De sidste Hekseprocesser vare faldne endnu i hans tidligste Ungdom, og han beskrev med Lune efter den mundtlige Overlevering Heksesabather og Banketter nøjagtigt saaledes, som man læser dem i hine Processers Aktstykker med deres vidtløftige Anklager og aftvungne Tilstaaelser. Dette Thema var saa at sige hans Kæphest; han paastod højtideligt om nogle bestemte løjerlige Personligheder, at de meget godt forstode at ride paa et Koste-skaft, ligeledes lovede han, saa længe som han levede, paa Dags Varsel at skulle skaffe fra en Heksemester af sit Bekendtskab den Salve, hvormed man bestryger Kostene for at fare op igennem Skorstenen paa dem. Dette var rigtig noget for mig; især naar han udmaledede mig den foreslaaede Tur ved smukt Vejr og stillede mig allehaande fornøjelige Ting i Udsigt, medens jeg skulde sidde foran paa Skaftet, og han holde mig fast. Han fortalte mig om et dejligt Kirsebærtræ eller et fortræffeligt Blommetræ paa en Høj, hvor vi vilde gøre Holdt og lade os det herligt smage,

eller et delikat Stykke Jordbærland i en eller anden Skov, hvor vi vilde tage dygtigt for os af Retterne, medens vi bandt Kosten til et Grantræ. Ligeledes skulde vi besøge Markederne i de omliggende Byer og slippe ned igennem Taget i de forskellige Telte uden at betale Entré. Hos en god Ven, en Præstemand i en Landsby, kom vi jo nok til at skjule vor Kost i Krattet og foregive, at vi vare gaaede til Fods i det smukke Vejr for at besøge ham, om vi ellers ønskede at faa hans berømte Pølser at smage. Derimod i en anden Landsby skulde vi komme farende rask væk ned igennem Skorstenen til en rig Heks af en Gæstgiverske, for at hun i sin Dumhed skulde tro, at det var to rigtig vordende store Troldmænd, hun saa' hos sig, og saa meget villigere beværte os med sine fortræffelige Flæskepandekager og med fri Honning. Det forstaar sig af sig selv, at vi under Vejs i de høje Træer og paa Klipperne skulde gøre smaa Indkig i de mest sjeldne Fuglereder og ud-søge os nogle af de smukkeste unge Fugle. Og hvordan vi skulde komme velbeholden fra alt dette, derfor vidste han paa Forhaand Udvej, eftersom han kendte den Formular, hvormed man, naar Fornøjelsen var forbi,

skulde narre Djæveln for den Part, der tilkom ham.

Ogsaa i Spøgeri var han meget forfaren, men drejede ligeledes her alt hen til det lystige. Den Angst, som han selv havde følt ved sine Æventyr, var altid højst komisk og sluttede som oftest med et eller andet fiffigt Puds, som han paastod at have spillet Plageaanderne.

Paa denne Maade kompletterede han fortræffeligt sin Kones fantastiske Væsen, og jeg havde saaledes Anledning til umiddelbart af selve Kilden at øse, hvad ellers man bibringer Børnene af den dannede Klasse gennem særegne Æventyrbøger. Selv om Stoffet her ikke var fuldt saa uskadeligt, som i disse, og ikke lagt an paa en saa barnlig, uskyldig Moral, saa laa der dog altid en menneskelig Sandhed deri, hvorved min Indbildningskraft, da jeg i Mo'er Margrethes Lager havde en righoldig Grube for den rent ydre Forskning — maaske lidt for tidligt modnedes til Modtagelighed for stærke Indtryk; omtrent som den simplere Klases Børn tidligt blive vænnede til de Voksnes stærke Drikke. Thi hvad jeg hørte, indskrænkede sig ikke alene til den overnaturlige Fabelverden, men disse Mennesker fortalte ogsaa paa den mest

uskrømtede Maade deres egne og andre Folks Hændelser. Især besad Mo'er Margrethe og hendes Mand i selve deres lange Levetid en Rigdom paa alvorlige og lystige Begivenheder, Eksempler paa Retfærdighed og Uretfærdighed, Farer, Nød, Forlegenheder og Befrielse; selv Krig, Hungersnød og Oprør havde de oplevet. Samtidig var deres eget Forhold til hinanden saa mærkværdig bevæget af Lidenskaber, og der viste sig heri saa oprindelige dæmoniske Magter i den menneskelige Natur, at jeg med barnligt forbavset Øje stirrede ind i denne vilde Flamme og modtog dybe Indtryk deraf.

Medens nemlig hun var den bevægende og opholdende Kraft i Husholdningen, og havde lagt Grunden til den nuværende Velstand og altid holdt Tømmerne i sin Haand, var hendes Mand et af den Slags Mennesker, som intet selv har lært eller kan udrette, men er henvist til at være en energisk Kones Haandlanger og til paa denne Maade at føre en lidet berømmelig Tilværelse under sin Halvdels Regimente. Især i tidligere Aar havde Mo'r Margrethe ved dristigt at benytte sig af Konjunkturerne og ved ganske originale Paafund, i bogstavelig Forstand hobet Guld sammen,

medens han paa sin Side kun spillede en tjenstvillig Husnisses Rolle, og, saa snart han havde ydet sin Haandsrækning, gjorde sig til Gode med hvad hun gav ham og dertil drev alle Slags Løjer, som morede Omgivelserne paa mangfoldig Maade.

Hans umandige Raadvildhed og Upaalidelighed og den Erfaring, at han aldrig i kritiske Øjeblikke var en Støtte for hende, gjorde, at hun kom til at overse den Nytte, han paa anden Maade ydede, og heraf kan forklares den Hensynsløshed, hvormed hun uden videre udelukkede ham fra Pengekassen. Dog havde ingen af dem i lang Tid tænkt sig noget ondt heri, indtil en og anden Øretuder, deriblandt den rænkesyge Skrædder, foreholdt ham det ydmygende ved hans Stilling og omsider hidsede ham op til at forlange Deling af Formuen og fuldstændigt Medregentskab.

Han blev straks blodrød i Kammen, og med de slemme Raadgivere i Ryggen truede han den forfærdede Kone med Loven, hvis hun ikke udleverede Halvdelen af den „i Fællesskab erhvervede“ Formue. Hun følte vel, at dette snarere var et røveriskt Overfald, end en ærlig Hævdelse af Retten, og værgede sig

derfor af al Kraft, tilmed da hun vidste, at hun som før vilde vedblive at være Husets eneste sammenholdende Magt. Men hun havde Loven imod sig, der ikke kan gaa ind paa en Skelnen mellem de i Fællesskab virkende Kræfter, og tilmed foregav Mander, under alskens mere og mindre løse Angivelser, at han efter Delingen vilde lade sig skille fra hende; og Enden paa det blev, at hun, fortumlet og besnakket, halv syg og næsten uden at vide af sig selv, udleverede det Halve af Formuen. Han syede straks sine Guldstykker ind i lange, pøselignende Punge, lagde dem i en Kuffert, som han naglede fast i Gulvet, satte sig ovenpaa den, og gav sine Medhjælpere, som havde haabet paa deres Del af Byttet, en lang Næse. Forresten blev han ganske rolig hos sin Kone, og levede, som før, af hende; og kun nu og da greb han til sin Skat, naar han vilde tilfredsstille et eller andet privat Ønske.

Hun kom sig lidt efter lidt igen, og forstod snart at indhente det forsømte, ja endog med Aarene at fordoble sin Skat; men hendes eneste Tanke var dog siden hin Dag, en Gang igen at komme i Besiddelse af det fraranede, og dette blev kun muligt ved Mandens Død.

Derfor fo'r der hende som et Sting igennem Hjærtet, saa ofte han byttede et Guldstykke, og hun imødesaa' længselsfuldt hans sidste Time. Han ventede ligesaa udholdende paa hendes Død, der endelig skulde gjøre ham til Herre og Mester over hele Formuen og lade ham tilbringe Resten af et langt Liv i fuldstændig Uafhængighed. Dette uhyggelige Forhold anede man rigtignok ikke ved første Blik, thi de levede sammen som to gode, gamle Folk og kaldte hinanden for Fatter og Mutter. I Særdeleshed var det Mo'er Margrethe, der lige overfor ham i alle Smaating vedblev at være den sikkelige, gavmilde Kone, som hun ellers i andre Forhold var, og hun havde maaske ikke kunnet leve en eneste Dag uden sin firsinstyveaarige Livsledsager og hans Drillerier. Men ogsaa han paa sin Side befandt sig foreløbig godt nok og tog sig af Køkkenet paa sin pudsige, travle Maade, medens hun i Kredsen af sine sværmeriske Venner gav sin overstrømmende Fantasi frie Tøjler.

Dog en Gang under hver Aarstid, naar Naturen undergik sine store Forandringer, og de gamle Mennesker herved mindedes om deres eget Livs Forgængelighed, og naar deres legemlige Skrøbeligheder bleve mere følelige,

opstod der, for det meste i mørke, søvnløse Nætter, en frygtelig Strid imellem dem. Siddende oprejst i deres brede, gammeldags Seng under den brogetmalede Himmel, udslyngede de lige indtil Daggry for aabent staaende Vinduer de dødeligste Fornærmelser og Skældsord mod hinanden, saa at de stille Gader genløde deraf. Forseelser fra en fjernt liggende, letfærdig gennemlevet Ungdom drog de frem og kastede hinanden i Næsen og raabte ud i Natten Ting, som vare foregaaede før dette Aarhundredes Begyndelse i Bjerge og Dale, hvor hele store Skove siden den Tid vare opvoksede eller forsvundne, og hvis Deltagere forlængst vare hensmuldrede i deres Grav.

Da krævede de gensidig hinanden til Regnskab for, hvordan den ene kunde tro at skulle overleve den anden, og endte i en sørgelig Ordstrid om, hvem af dem der vel vilde opleve at se den anden død.

Naar man saa Dagen derefter kom ind til dem, blev den uhyggelige Strid fortsat i den Indtrædendes Paahør, enten han var fremmed eller bekendt, indtil Konen ganske udmattet sank hen i Taarer og Bøn, medens Manden tilsyneladende rigtig kom i Humør derved, fløjtede lystige Viser, bagte sig en Pandekage,

og stadig mumlede en eller anden Flovse dertil. Saaledes kunde han f. Ex. gaa en hel Formiddag igennem og ikke sige andet end bestandig: „Enoghalvtreds! enoghalvtreds! enoghalvtreds!“ Eller han kom til Afveksling med den Bemærkning: „Jeg véd ikke rigtig, men jeg tror bestemt, at den gamle Pulverheks der lige overfor i Morges er reden tidlig ud! Hun har igaar købt sig en ny Fejekost! Jeg saa' noget flagre i Luften, saadan noget, der omtrent kunde se ud som hendes røde Uldklokke; mærkeligt! hm! Enoghalvtreds!“ o. s. fr. Han var desuagtet, trods den spøgende Tone, fuld af Gift og Galde; han vidste godt, at hans Kone led dobbelt derunder, hun, som hverken havde Ondskab eller Letsind nok til at fortsætte Striden paa denne Maade. Og Hævnen, som de under disse Anfald tog over hinanden, bestod da sædvanlig i en uindskrænket Gavmildhed, hvormed de overøste alle, der kom dem nær, ligesom om den ene for den andens Øjne vilde gøre Kaal paa den Formue, hvorefter de begge tragtede.

Mo'er Margrethes Mand var just ikke noget ligefrem ugudeligt Menneske, men han troede paa Vorherre og hans Himmel paa samme forunderlige Maade, som han troede

paa Spøgelse og Hekse, og Gud kunde for ham gerne være en god gammel Mand, men at bekymre sig om den moralske Lære, der udspringer af denne Tro, faldt ham aldrig nogensinde ind. Han spiste og drak, lo og bandede og rev sine Vitser af, uden nogensinde at tragte efter at bringe sit Liv i Samklang med nogen alvorligere Grundtone. Men selv hans Kone tænkte aldrig paa, at hendes Lidenskaber strede imod de Fordringer, Religionen stiller til os, og hun udmærkede sig fremfor de Snyltegæster af hendes eget Køn, som hun protegereede, ved aldrig at paalægge sin Tale nogen Tvang, naar noget stærkt bevægede hende. Hun elskede og hadede, velsignede og forbandede, og gav sig umaskeret og uforbeholdent hen til alle sine Sindsstemninger, uden nogensinde at tænke paa, at hun selv muligvis kunde have nogen Skyld, men paa kaldte stedse med naiv Frimodighed Gud og hans almægtige Bistand.

Ægtefolkene havde, begge to, en Mængde fattige Slægtninge boende rundt omkring i Landet. Alle disse nærede hver for sig Haab om den store Arv, og det saa meget mere, som Mo'er Margrethe, i Følge sin haardnakkede Uvillie mod alle, der uforbederligt ved-

bleve at være fattige, kun tildelte dem sparsomme Gaver af sin Overflod og kun paa Helligdagene lod dem gæstfrit beværte. Der indfandt sig da gamle Fætttere og Tanter, Søstre og Svogre paa begge Sider med langnæsedede, forsultne Døtre og blege Sønner, medbringende Sække og Kurve, som indeholdt deres Armods kummerlige Gaver, for dermed at vinde de gamle, lunefulde Folk, og hvori de ventede at bringe saa meget større Genforæring med sig tilbage.

Dette Slæng var delt i to afgjort fjendtlige Lejre, der levede i den samme Strid, som herskede imellem Hovedpersonerne, idet de gensidig haabede paa Modpartens Død, der skulde gøre deres egen Part saa meget større. De hadede og bekrigede hinanden ligesaa heftigt, som Mo'er Margrethe og hendes Mand; de anspreedes af disses Eksempel, og hver Gang det hele Selskab havde mættet og varmet sig ved den uvante Overflod, og et vist Overmod begyndte at afløse den første Tilbageholdenhed, opstod der imellem begge Partier en vældig Skærmysel. Mændene sloge hverandre om Ørene med Skinkerne, førend de stak dem i Sækkene; gustne Kvinder med lange, spidse Næser skældte hverandre Huden fuld,

og Hjemvejen tilbagelagdes med et Hjærte fuldt af Nid og Nag oven paa den fyldte Vom. Deres Øjne skinnede uhyggeligt under de kummerligt, oppudsede Søndagshuer, medens de med lange Skridt og den fuldstoppede Bylt under Armen droge ud af Porten og brummende skiltes ved de forskellige Biveje, der førte til de afsides liggende Hytter.

Saaledes gik det i flere Aar, indtil Mo'er Margrethe gjorde Begyndelsen med at dø og nu selv gik over i hint Spøgelsernes og Aandernes fabelagtige Rige. Hun efterlod mod Forventning et Testamente, der indsatte en ung Mand til eneste Arving; han var den sidste og yngste af de Yndlinge, hvis Dygtighed og Held havde været hendes Glæde, og hun var død med den Overbevisning, at hendes kære Penge ikke gik over i uværdige Hænder, men vilde blive en Drivfjeder og yderligere Opmuntring for flinke Folk. Ved hendes Ligbegængelse indfandt sig begge Ægtefællers samtlige Slægtninge, og der opstod stort Spektakel og Skraal imellem dem, da de fandt sig saaledes skuffede. Alle forenede de sig i deres Raseri mod den lykkelige Arving, som imidlertid ganske roligt indpakkede alt, hvad der kunde være ham til nogen Værdi, og læs-

sede det paa en stor Vogn. Han lod intet blive tilbage for Staklerne, undtagen hvad der fandtes af Levnedsmidler og den Hensovedes Bøger og Snurrepiberier, hvis disse da ikke vare af Guld eller Sølv eller iøvrigt kunde gøres i Penge.

Tre Dage og Nætter opholdt den forurettede Skare sig i Sørgehuset, indtil den sidste Knokkel var bleven knust og Marven suget op med den sidste Bid Brød. Saa trak den ene efter den anden afsted, hver med sin tilranede „Erindring“. En havde Bundter af Mo'er Margrethes hedenske Bøger, sammensnørede med en tyk Strikke, hvorigennem var stukket et Stykke Favnebrænde, slængt over Skuldren og en Sæk tørrede Blommer under Armen; en anden hængte et Jomfrumariebilled paa sin Stav over Ryggen og balancerede paa Hovedet et kunstfærdigt udskaaret Skrin, hvis forskellige Rum snildeligt vare fyldte med Kartofler. Lange, opløbne Ungmøer bare sirlige, gammeldags Vidiekurve og brogetmalede Æsker fyldte med kunstige Blomster og forgyldt Flitterstads; Børn slæbte af med Voksengle i Armene eller kinesiske Kruse i Hænderne. Det lignede nærmest en Flok Billedstormere, der kom ud fra en plyndret Kirke.

Dog havde enhver af dem til Hensigt at opbevare sit Bytte som en kær Erindring om den afdøde, thi nu mindedes de pludselig de nydte Goder og droge med Vemod hver sin Vej. Hovedarvingen derimod gik først støt væk ved Siden af sin Vogn, gjorde saa pludselig Holdt, betænkte sig lidt og solgte derpaa hele Ladningen til en Marskandiser, uden at beholde saa meget som et Søm tilbage. Derfra gik han til en Guldsmed og solgte Skuemønter, Bægre og Kæder, og drog sluttelig selv med sin tykke Pengekat og sin Stav, uden at vende sig om en eneste Gang, ud af Byens Port. Og han saa' ud som en, der er rigtig glad over endelig at have faaet et fortrædeligt og besværligt Anliggende fra Haanden.

Men i Huset blev den gamle Mand ganske alene tilbage med de sammensmeltede Rester fra den første Deling. Han levede endnu tre Aar og døde netop paa den Dag, da hans sidste Guldstykke skulde være byttet. Han fordrev Tiden lige indtil den Dag med at udmale sig, hvorledes han i det tilkommende Hinsides vilde regalere sin Kone, naar hun „kom anstigende dér med sine forrykte Ideer“, og hvilke Puds han vilde spille hende overfor

Apostlene og Profeterne, for at de gamle Fyre kunde faa noget at le af. Ogsaa om mangen afdød gammel Bekendt snakkede han og glædede sig til, ved Gensynet at skulle opfriske gamle Løjer. Jeg hørte ham bestandig kun tale paa denne lystige Maade om det tilkommende Liv. Men da han var bleven blind og næsten var halvfemsinstyve Aar gammel, og da han, pint af Smærter, Tungsind og Afkræftelse, blev sørgmodig og jamrende, saa tav han stille om disse Ting, men gentog kun uafbrudt, at man skulde slaa Folk ihjel, før de bleve saa gamle og elendige. Endelig gik han ud som en Lampe, hvis sidste Draabe Olie er opbrugt. Han havde da allerede længe været glemt af Verden, og jeg, der lige var bleven voksen, var maaske den eneste Bekendt fra tidligere Dage, der fulgte de sammenfaldne Rester af dette Støv til Graven.

OTTENDE KAPITEL.

BØRNESTREGER.

Fra min tidligste Ungdom havde jeg stedse med opmærksom Deltagelse betragtet Livet og Begivenhederne i dette Nabohus, omtrent paa samme Maade som Koret i de Gamles Skuespil. Jeg kom og gik, satte mig hen i en Krog, eller stod midt iblandt de Handlende og de Disputerende, naar der forefaldt noget af Interesse. Jeg hentede Bøgerne frem og forlangte, hvad jeg ønskede af Snurrepiberierne, eller legede med Mo'er Margrethes Stads og Smykker. Alle de forskellige Personer, der kom i Huset, kendte mig og vare venlige imod mig, fordi de derved gjorde min Beskytterinde til Behag. Jeg selv sagde ikke meget, men passede paa, at intet af hvad der forefaldt undgik mine Øjne og Øren.

Belæst med alle disse Indtryk gik jeg

saa atter over Gaden til mit Hjem, og spandt i vor stille Stue Stoffet ud til et Væv af store drømmende Forestillinger, hvortil den op-hidsede Fantasi gav Stødet. Og disse Drømme flettede sig saaledes sammen med det virkelige Liv, at jeg tilsidst ikke kunde holde de to Ting ude fra hinanden. Heraf kan jeg, iblandt andet, kun forklare mig en Historie, som jeg satte i Scene i mit syvende Aar, og som jeg ellers aldeles ikke kan begribe. En Dag sad jeg ved et Bord, beskæftiget med noget Legetøj, og udtalte saa pludselig nogle højst upassende, meget plumpe Ord, hvis Betydning jeg ikke engang selv forstod, og som jeg formodentlig maa have hørt et Steds paa Gaden. En fremmed Kone sad og talte med Moder, hørte Ordene, og gjorde hende opmærksom derpaa; og Moder spurgte mig nu meget alvorligt, hvem der havde lært mig disse Ord. Dog var det især den fremmede Kone, som trængte stærkt ind paa mig; det forundrede mig en Del, og efter et Øjeblik's Betænkning navngav jeg saa en Dreng, som jeg kendte fra Skolen. Jeg føjede hertil endnu en to, tre andre, allesammen Drengene paa en tolv, tretten Aar, som jeg endnu knap havde talt et Ord med.

Nogle Dage efter blev jeg af Læreren til min Forbavselse holdt tilbage i Skolen tilligemed hine fire angivne Drengene, der forekom mig som halve Mænd, thi de vare langt forud for mig baade i Alder og Størrelse. Den gejstlige Herre, som i Almindelighed underviste i Religion og forøvrigt var Forstander for Skolen, kom til, satte sig med Læreren ved et Bord og bød mig tage Plads ved Siden af. Drengene maatte derimod stille sig op i en Række foran Bordet og vente paa, hvad der skulde komme. Saa bleve de med stor Højtidelighed spurgte, om de havde udtalt visse Ord i min Nærværelse. De vidste intet at svare, men saa' højst forbavsede ud. Den gejstlige Mand spurgte derpaa mig: „Hvor var det, at du hørte disse Drengene sige de omtalte Ord?“ Jeg var straks i Trit og svarede uførtøvet og med stor Bestemthed: „I Klosterbrødrelunden!“ Dette var en lille Skov, en Times Vej fra Byen, hvor jeg aldrig i mit Liv havde været, men som jeg derimod ofte havde hørt omtale. „Hvorledes er det da gaaet til, hvordan ere I komne derhen?“ spurgtes der videre. Jeg fortalte, hvorledes Drengene en Dag havde overtalt mig til en Spaseretur og taget mig med ud i Skoven;

og jeg beskrev nøjagtig den Maade, hvorpaa store Drengene pleje at lokke mindre med til en gal Stræg. De Anklagede bleve ude af sig selv og forsikrede under Taarer, at nogle iblandt dem ikke paa lang Tid og andre aldrig nogensinde havde været i denne Skov, i det mindste aldrig med mig. Og dertil saa' de paa mig med et Had som paa en ond Slange, og vilde bestorme mig med Bebrejdelser og Spørgsmaal, men de bleve paabudte Tavshed, og jeg derimod opfordret til at betegne den Vej, vi vare gaaede. Straks laa den tydelig for mine Blikke og jeg angav en Vej og Sti, som førte til Stedet, ansporet ved Drengenes Modsigelse og deres Benægtelse af denne Fabel, som jeg nu selv troede paa; thi jeg kan ellers ikke paa nogen Maade forklare mig Sammenhængen ved denne Begivenhed. Jeg kendte kun Vejen igennem andre, og omendskøndt jeg aldrig havde givet videre Agt derpaa, fandt jeg nu enhver Betegnelse i rette Tid. Endvidere fortalte jeg, hvorledes vi under Vejs havde slaaet Nødder ned, tændt et Baal og stegt stjaalne Kartoffler, samt paa det ynkeligste gennembanket en Bondedreng, som vilde gøre os Modstand. Da vi vare komne til Skoven, klatrede mine Kammerater op i høje

Grantræer, jodlede og kaldte Præsten og Læreren med Øgenavne. Disse havde jeg ved at betragte de tvende Herrers Ydre forlængst selv udtænkt i min Hjerne, men aldrig udtalt; ved denne Lejlighed fik jeg nu bragt dem til Vedkommendes Kundskab, og de ærværdige Herrers Fortørnelse blev herved ligesaa stor, som Drengenes Forbavselse. Efterat de igen vare komne ned fra Træerne, havde de lavet sig store Ris og opfordret mig til at klatre op i et Træ og gentage Øgenavnene. Da jeg vægrede mig, surrede de mig fast til et Træ og sloge mig med Risene, lige til jeg sagde alt, hvad de forlangte, ogsaa hine uanstændige Ord. Men imedens jeg raabte, stjal de sig bort bag min Ryg, og en Bonde, som i det samme kom til, hørte mine upassende Talemaader, tog mig fat ved Ørene og raabte: „Bi kun, I slemme Dreng! ham her fik jeg dog i det mindste Ram paa!“ hvorefter han drev mig nogle Slag over Nakken. Saa gik han sin Vej og lod mig blive staaende. Det begyndte allerede at skumre, og med megen Møje fik jeg tilsidst revet mig løs, og søgte at finde Vejen hjem igennem den mørke Skov. Men jeg fór vild, faldt i en dyb Bæk, i hvilken jeg lige indtil Udgangen af Skoven dels maatte svømme, dels

vade mig frem, og efter mange Farer fandt jeg saa endelig den rette Vej. Dog blev jeg endnu angrebet af en Gedebuk, men den jog jeg paa Flugt med en Gærdestav, som jeg i en Fart fik revet til mig.

Endnu havde man aldrig før i Skolen mærket en saadan Veltalenhed hos mig, og det faldt ingen ind at lade spørge hos min Moder, om jeg en Aften var kommen sent og gennemvaad hjem. Derimod bragte man mit Eventyr i Forbindelse med, at nogle af Drengene, netop paa hin Tid, som jeg angav, havde skulket fra Skole. Man troede min grønne Ungdom og man troede paa denne Fabel, der fuldstændig uventet og frejdig kom frem for Dagens Lys. De Anklagede bleve uskyldigt dømte som vanartede, ondskabsfulde Labaner, tilmed da deres haardnakkede, enstemmige Benægtelse og deres retmæssige Harme og Fortvivlelse forværrede Sagen endmere. De fik de haardeste Skolestraffe, bleve satte paa Fuksebænken og yderligere hjemme afbanket og indespærret af Forældrene.

Saa vidt jeg endnu utydeligt erindrer, var ikke alene den anstiftede Skade mig fuldstændig ligegyldig, men jeg følte snarere en indre Tilfredshed over at der vederfores min Op-

findelse en saa smukt afsluttet poetisk Retfærdighed, at der ligefrem skete noget paa-faldende, at der blev handlet og lidt, og alt-sammen som en Følge af mine skabende Ord. Jeg begreb slet ikke, hvorledes de mishandlede Drengene kunde lamentere saaledes og være saa opbragte paa mig, da den udmærkede Gang i Historien fulgte ganske af sig selv, og jeg ligesaa lidt kunde forandre noget herved, som de gamle Guder ved Fatum.

De Straffede vare alle, hvad man allerede iblandt Børn kunde kalde for flinke unge Mennesker, rolige og satte Drengene, som hidtil aldrig havde givet Anledning til alvorlig Dadel, og som alle senere ere blevne dygtige og arbejdsomme unge Borgere. Men desto stærkere satte Erindringen om min Skarnsstreg og den lidte Uret sig fast i dem, og da de mange Aar senere gjorde mig Bebrejdelser, stod pludselig hele den forglemte Historie ganske tydelig for mig, og jeg kunde huske hvert Ord deraf. Først da pinte Begivenheden mig med fordoblet og vedholdende Braad, jeg følte Blodet stige mig til Hovedet, saa ofte jeg tænkte derpaa, og jeg havde den største Lyst til at skyde Skylden paa mine lettroende In-kvisitorer, ja endog til at anklage hin sladder-

agtige Kone, der havde hørt de ulykkelige Ord og ikke hvilet, førend hun havde faaet mig til at give dem et bestemt Udspring.

Tre af disse Skolekammerater tilgav mig siden og lo, da de saa', at Sagen stadig pinte mig; de glædede sig dog over, at jeg nu, saa mange Aar efter, til deres Oprejsning kunde gaa omkring og huske hver Enkelthed saa nøjagtigt.

Den fjerde derimod, hvem det faldt svært at komme frem i Livet, lærte aldrig at gøre Forskel paa Barnetiden og den senere Alder, og han glemte aldrig den tilføjede Forurettelse, men bar Nag til mig, som om jeg først nu og med den Voksnes Forstand havde begaaet Forbrydelsen. Med det dybeste Had gik han mig forbi, og naar han tilkastede mig udfordrende Blikke, saa formaaede jeg ikke at besvare dem, fordi den gamle Uret tyngede paa mig og ingen af os kunde glemme den.

NIENDE KAPITEL.

DÆMRINGSTID I SKOLEN.

Jeg havde nu fundet mig til Rette i Skolen og befandt mig vel der, thi den første Undervisning gik rask for sig og skred daglig fremad. Flere af Skolens Skikke vare ogsaa ganske fornøjelige, og jeg gik gærne derhen. Den udgjorde saa at sige mit offentlige Liv og var mig omtrent, hvad Torvet og Theatret var for de Gamle. Det var ingen offentlig Anstalt; den var grundet af en Forening, der virkede for almennyttige Formaal, og var beregnet paa, under den daværende Mangel paa gode Almueskoler, at skaffe Fattigfolks Børn en ordentlig Undervisning; af hvilken Grund den ogsaa kaldtes Fattigskolen. Man anvendte den Pestalozzi-Lancaster'ske Undervisningsmethode og drev den med en Iver og Lidenskab, som man ellers kun plejer at finde hos

private Skolemænd. Min Fader havde i levende Live sværmet for denne Anstalt, dens Indretning og dens Resultater; han havde ofte taget den i Øjesyn og udtalt, at jeg skulde tilbringe mine første Skoleaar i den. Ved saaledes i min tidligste Ungdom at føre mig sammen med de fattigste Børn i Byen, haabede han i de første Spirer at kunne kvæle al dum Kastestolthed og Forfængelighed hos mig. Denne hans udtalte Hensigt var for Moder en hellig Forpligtelse og lettede hende Valget af min første Skole.

I en stor Sal blev omtrent hundrede Børn underviste, Halvdelen Drengene og Halvdelen Piger, i en Alder fra fem til tolv Aar. Seks lange Skolebænke stode i Midten, og her havde det ene Køn sin Plads; hver Bænk dannede en Klasse, og denne Klasse forestod en fremskreden Elev paa elleve, tolv Aar, som underviste hele Bænken, der var betroet ham. Det andet Køn stod i Halvkredse omkring seks Pulte, der vare anbragte langs Væggene, og paa en Stol i Midten af hver af disse Kredse sad ligeledes en undervisende Elev. Første Lærer tronede paa et højt Katheder og overskuede det hele; to Hjælpelærere stode ved hans Side og gjorde nu og da en Runde

gennem den temmelig mørke Sal, hvor de skrede ind hist og her, hjalp til eller gjorde de sværeste Ting forstaaelige. Hver halve Time blev Themaet vekslet; Førstelæreren gav Tegn med en Klokke, og der blev nu udført en fortrinlig Manøvre. Alle hundrede Børn rejste sig under bestemt anordnede Bevægelser og med en foreskrevne Holdning, stadig efter Klokkeren, gjorde en større Svingning og havde i Løbet af en Minut ved en velberegnet Marsch forandret Plads, saaledes at de halvtreds, som før sad, nu kom til at staa, og omvendt. Dette var altid et uendelig lykkeligt Øjeblik, naar vi med Hænderne reglementeret over Kors paa Ryggen marscherede forbi hinanden, og vi Drengene søgte at fremhæve vor soldatermæssige Holdning overfor Pigerne trippende Gaasegang. Jeg véd ikke, om det var kommet af sig selv i Følge en køn gammeldags Skik, eller om det med Forsæt var indført saaledes, at Børnene medbragte Blomster, som de under Undervisningen holdt i Hænderne; jeg har i ethvert Fald ikke set, at man tog sig denne smukke Frihed i nogen anden Skole. Men under den fornøjelige Marsch var det altid nydeligt at iagttage, hvorledes næsten alle Pigebørnene holdt en Rose eller Nellike i Haanden

bag paa Ryggen, medens Drengene gik med deres Blomst i Munden som en Tobakspibe eller havde stukket den flot bag Øret. Det var Brændehuggeres, Daglønneres, fattige Skræddere og Skomageres eller ogsaa almissenydende Folks Børn. Bedre Haandværkere turde af Hensyn til deres Stilling og Kredit ikke benytte Skolen. Derfor var jeg den bedst og renligst klædte af Drengene, og jeg gik for halv fornem, omendskønt jeg meget snart blev fortrolig med de fattige Djævle i deres brogede Lapper og med deres Manerer og Vaner, naar disse ikke vare mig altfor uvante og ubehagelige. Ikke som om de Fattiges Børn skulde være slemmere og maa-ske mere ondskabsfulde end de Riges og Bedrestilledes; tvertimod, de ere som oftest uskyldigere og godmodigere, men de have dog tidt en ydre frastødende Plathed i deres Optræden, og netop dette gjorde, at jeg holdt mig borte fra enkelte af mine Kammerater.

Min Dragt, som jeg den Gang bar, var grøn. Moder havde ladet den sy af min Faders Skytte-Uniform, og jeg havde baade en til om Søndagen og en til at gaa Hverdag med. Forøvrigt var næsten alle Faders efterladte Klæder grønne, og ved Moders store

Økonomi og Ordenssans fik hun tilstrækkeligt ud heraf baade til Frakker og Trøjer for mig lige til mit tolvte Aar. Jeg bar saaledes altid denne samme Farve, og fik tidlig heraf Navnet den „grønne Henrik“, hvorunder jeg var kendt over hele Byen. Som saadan gjorde jeg snart en bestemt Figur baade i Skolen og paa Gaden, og jeg benyttede denne min grønne Popularitet til stedse fortsatte Iagttagelser og til, som hint græske Kor, at tage Del i alt, hvad der skete og forefaldt. Sammen med de mest forskellige Børn trængte jeg, eftersom Lunet indgav mig, ind i deres forskellige Hjem, og jeg var vel set overalt, som et stille, godt Barn; samtidig mærkede jeg mig nøjagtigt disse fattige Folks Husholdning og Skikke, og blev saa atter borte, for at trække mig tilbage til mit Hovedkvarter hos Mo'er Margrethe, hvor der dog sluttelig var mest at se.

Hun glædede sig over, at jeg snart var i Stand til ikke alene flydende at læse Tysk op af en Bog, men ogsaa at kunne forklare hende de latinske Bogstaver og arabiske Tal, som hyppigt forekom i hendes gamle Værker og som hun selv aldrig kunde lære sig. Jeg gjorde allehaande Notitser i Frakturskrift paa Papirsstrimler, som hun opbevarede til sit

Brug, og jeg blev paa denne Maade hendes lille Gehejmesekretær. Hun holdt mig for et stort Geni, og saa' mig allerede i Aanden som en af sine udvalgte kloge Lykkeriddere, over hvis glimrende Løbebane hun forud glædede sig. I Virkeligheden foraarsagede det mig ikke den ringeste Møje at lære mine Ting, og jeg var snart, uden at vide hvorledes, kommen til den Ære at undervise mine mindre Kammerater. Dette beredte mig en ny Glæde; jeg var jo udrustet med Magt til at belønne og straffe, og kunde altsaa lave smaa Skæbner, fremtrylle Smil og Taarer, Venskab og Fjendskab; ja endog Kærlighed til Kvinden begyndte at kaste sine første svage Morgenglimt over mit Undervisningsvæsen. Naar jeg sad i en Halvkreds af ni, ti smaa Piger, var Hæderspladsen snart tæt op ved min Side, snart fjærnere, alt eftersom vi flyttede omkring i Salen. Saaledes skete det, at jeg holdt de Pigebørn, som jeg syntes om, enten helt oppe i Berømmelsens og Dydens Regioner eller fjærnede dem fra mig dybt nede i Syndens og Forglemmelsens dunkle Sfære; i begge Tilfælde altid som en Følge af mit eget tyranniske Forgodtbefindende. Men mit stakkels Hjærte maatte selv undergaa en Bevægelse, naar jeg,

hvad der hyppigt skete, intet Taknemmelighedssmil modtog af den med Urette fremhævede Skønne, der tog min Ros som noget, der faldt af sig selv og oven i Købet ved sine hensynsløse Spillopper voldte mig Bryderi med at holde hende deroppe paa den glatte Højde, uden at det kom til at se altfor partisk ud.

Kun to Ting i denne Skole vare mig pinlige og uhyggelige og ere vedblevne at staa saaledes for mig i min Erindring. Den ene var den barske, rent kriminelle Maade, hvorpaa Skolejustitsen blev haandhævet. Dette stammede vel dels endnu fra Aanden i den gamle Tid, paa hvis Grænse vi stode, dels skyldtes det en privat Forkærlighed hos Lærerne og harmonerede kun slet med den ellers saa gode Tone. Man anvendte ligeoverfor Børn i denne unge Alder udsøgte pinlige og beskæmmende Straffe, og der forløb næsten ikke en Maaned uden en eller anden højtidelig Exekution paa en stakkels Synder. Rigtignok blev for det meste kun virkelig vanartede Børn straffede, men det var dog i hvert Fald forkert, thi det gav Børnene tidligt Anledning til at optræde glat væk med skaanselløse Domme.

Tilmed er det en mærkelig Kendsgærning, at de Børn, der vide med sig selv at have

begaaet samme Fejl, som det straffede Barn, men blot ere slupne for Opdagelse, at de blive dobbelt grusomme overfor dette Barn, foragte og forfølge det, indtil deres Had af sig selv hører op eller de selv falde i Garnet.

Saalænge Guldalderens Dage endnu ikke ere komne, maa smaa Drengene have Prygl; men et modbydeligt Indtryk gjorde det at se en ulykkelig Synder efter den tilbørlige Straffeprædiken blive ført ind i et afsides liggende Værelse, hvor han blev klædt af, lagt paa en Bænk og tampet; eller ogsaa hvorledes en temmelig stor Pige en Gang maatte sidde hele Dagen paa et højt Skab med en Tavle hængt om Halsen. Jeg havde dyb Medlidenhed med hende, trods det, at hun rimeligvis maatte have forset sig i høj Grad. Hun kunde jo dog muligvis være uskyldig dømt! Et Par Aar senere druknede samme Pige sig, medens hun gik til Præsten. Jeg husker ikke mere hvorfor, men erindrer kun min inderlige Deltagelse for den Døde, da jeg saa' hende blive baaren til Jorden, fulgt af en Skare hvidklædte Pigebørn paa femten, seksten Aar, som strøede Blomster for hende. Man viste hende denne Ære som Følge af hendes store Ungdom, trods hendes ukristelige Død; maaske vilde man

tillige derved søge at dække og bøde paa den uhyggelige Begivenhed.

Min anden lidet opbyggelige Erindring fra denne Skoletid var vor Katekismus og de Timer, hvori vi maatte beskæftige os med den. Det var en lille Bogs magre, blodløse Spørgsmaal og Svar, udrevne af de bibelske Skrifers Liv og kun egnede for ældre, liden-skabsløse Menneskers tørre Forstand; den blev nu her i vor unge Alder, hvor Aarene i sig selv syntes en Evighed, atter og atter drøv-tygget og opramset udenad i en Art Dialog, som vi ikke forbandt nogen Mening med. Haarde Ord og haarde Straffe, det var For-klaringen; en trykkende Angst for ikke at glemme nogle af disse mystiske Ord, var An-sporingen til det religiøse Liv.

Enkelte Strofer af en Salme eller gammel Sang, ligeledes revet ud af al Sammenhæng, og derved endnu vanskeligere at huske end et helt organisk Digt, forvirrede kun Hukom-melsen i Stedet for at øve den. Naar man saa' disse i deres nøgne Sværlemmethed bru-tale Bud, rettede imod voksne Menneskers syndige Forvildelser, og stillede op ved Siden af oversanselige, ufattelige Trossætninger, fik man ikke Indtrykket af en mild, menneskelig

Udviklings Aand, der viftede imod En, men følte snarere som et Vindstød fra et barskt, jærnhaardt Barbaris Tider, hvor det alene kom an paa, saa tidligt som muligt og ved kunstig Fremdrift, at gøre den spæde Opvækst moden til og ansvarlig for det bestaaende Livs Tanker og Handlinger i hele deres Omfang. Det pinlige ved denne Undervisning naaede for mig sit Højdepunkt, naar flere Gange om Aaret den offentlige Overhøring i Kirken fandt Sted, og jeg da, idet Turen kom til mig, med høj og lydelig Stemme maatte føre denne mærkelige Samtale med Præsten, der stod langt fra mig oppe paa Prædikestolen, og hvorved enhver Stammen eller Overspringen blev til en Slags aabenbar Krænkelser af Heligheddommen. Nogle af Børnene fik ganske vist netop herved Anledning til at træde op med Salvelse og Tungefærdighed, ja man kunde sige med en ligefrem pralende Dristighed, og for disse blev Dagen altid en Glædes- og Triumfdag; men senere viste det sig da ofte, at alt kun havde været hule Talemaader og tom Skvalder.

Der gives fødte Protestanter, og jeg maatte henregne mig til disse, ikke af Mangel paa religiøs Sans, men fordi ligesom en

sidste svag Røg af nedbrændte Kætterbaal ubevidst svævede for mig gennem Kirken og gjorde mig Stedet ligefrem uhyggeligt, naar disse monotone Magtsprog bleve slyngede frem og tilbage igennem Rummet. Dog ikke saaledes at forstaa, at jeg skulde ville indbilde mig at have været et skarpsindigt, polemisk Vidunderbarn; nej, det var ene og alene hos mig en medfødt Følelsessag.

Jeg blev saaledes med Magt henvist til mit Privatforhold til Gud, og holdt fast ved min gamle Skik at affatte Bønner eller Henvendelsen til ham, saaledes som Omstændighederne bød, uden at bryde mig om nogen bestemt Tid men blot eftersom jeg følte Trangen i mig. Kun Fadervor blev regelmæssigt, men sagte, bedet Morgen og Aften. Men ogsaa af mine Lege og Fantasier, i mit ydre og indre Liv, blev den kære Gud fortrængt og kunde hverken ved Mo'er Margrethes eller min egen Moders Hjælp holde Stand længer. I mange Aar blev Tanken paa Gud mig til en helt prosaisk Forestilling, ligesom det gaar med de daarlige Poeter, der holde det virkelige Liv for prosaisk i Modsætning til det opdigtede og fabelagtige.

Livet og Naturen var, mærkeligt nok, den

Æventyrbog, hvori jeg fandt min Adspredelse, medens Gud blev til den nødvendige men helt nøgterne og skolemesteragtige Virkelighed, hvortil jeg kun søgte tilbage, ligesom en træt og sulten Dreng, der hurtigst muligt fortærer sin daglige Kost og skynder sig bort igen.

Det var Resultatet af den Maade, hvorpaa Religionen og min Barndomstid bleve sammenkoblede. I det mindste erindrer jeg ikke, uagtet hele denne Tid ligger klart som et Spejl for mig, at jeg nogensinde i denne Periode blev greben af en, selv nok saa barnlig, Andagtsfølelse.

Jeg ser tilbage paa denne halvt gudsforladte Tid, der netop optog syv eller otte af de Aar, hvori Naturen er blødest og bøjeligst, som paa en kold, øde Strækning, og jeg kaster Skylden udelukkende paa vor Katekismus og dens Haandhævere. Thi, forsøger jeg rigtig nøjagtigt at trænge ind i hin dæmrende Sjælstilstand, saa opdager jeg kendeligt, at jeg ikke elskede min Barndomsgud, men kun havde ham som et praktisk Behov.

Først nu bliver det triste, klamme Slør mig tydeligt, som laa over hin Tid og skjulte det halve Liv for mig, medens det gjorde mig sky og forknytt, saa at jeg ikke forstod Folk

og heller ikke kunde gøre mig selv forstaaelig. Mine Lærere stode overfor mig, som for en Gaade, og erklærede: Det er en underlig Pøde; man véd ikke ret, hvad man skal stille an med ham!

TIENDE KAPITEL.

BARNE-LEG.

~~~~~

Desto livligere legede jeg i al Stilhed med mig selv i den Verden, som jeg var nødt til alene for mig selv at skabe mig. Min Moder købte kun yderst lidt Legetøj til mig, fordi hun altid var bekymret for at lægge hver en Hvid hen til min Fremtid og ansaa enhver Udgift, der ikke netop angik det allernødvendigste, for overflødig. Hun søgte derfor stadig at underholde mig mundtligt, og fortalte mig tusinde Ting af sit eget og andre Menneskers Liv, der da tillige i hendes Ensomhed var hende selv en kær Beskæftigelse. Tilsidst kunde dog heller ikke denne Underholdning, ligesaa lidt som mine Besøg i det mærkværdige Nabohus, udfylde mine Timer; jeg trængte til et mere haandgribeligt Stof, der kunde imødekomme min skabende Tilbøjelig-

hed, og jeg saa' mig derfor henvist til selv at skaffe mig Legetøj. Papir og Træ, de sædvanlige Hjælpemidler i dette Tilfælde, blev hurtigt opbrugt, især da jeg ikke havde nogen Mentor til at gøre mig bekendt med de forskellige Fif ved Kunsten.

^ Hvad jeg saaledes ikke fandt hos Menneskene, det gav Naturen mig. Jeg saa', hvorledes andre Drenge havde smaa nydelige Naturaliesamlinger, især Sommerfugle og Stene, og hvorledes de, under deres Fædres eller Læreres Vejledning, selv gjorde Indsamlinger paa deres Udflugter. Jeg efterlignede nu dette paa egen Haand og begyndte at foretage dristige Ekspeditioner langs Floder og Bække, hvor de brogede Rullesten skinnede i Solen. Snart havde jeg en anselig Samling Mineralier, Glimmer, Kvarts og andre lignende Stene, som vare mig paafaldende ved deres mærkværdige Form. Glinsende Slagger, som fra Smæltehytterne vare kastede ud i Vandet, holdt jeg ligeledes for værdifulde Sager; jeg tog Glasaffald for Ædelstene, og fra Mo'er Margrethes Krambod hentede jeg mig Stumper af polerede Marmorfliser og halv gennemsigtige Alabasterornamenter, der ovenikøbet vare omgivne af en vis antikvarisk Glorie.

Jeg lavede mig Rum og Skuffer for disse Ting og lagde Sedler med lærde og kuriøse Paaskrifter ved dem. Naar saa Solen skin- nede ned i vor lille Gaard, slæbte jeg hele Skatten derved, vaskede Stykke for Stykke i det lille Springvand og spredte dem bagefter til Tørring i Solen og glædede mig over deres Glans. Derpaa ordnede jeg dem igen i Æskerne og indhyllede omhyggeligt de mest iøjnefal- dende Stykker i Bomuld, som jeg kneb fra de store Baller paa Havnepladsen og ved Vare- huset. Saaledes morede jeg mig i lang Tid; men det var jo kun det rent ydre Skin her- ved, der forskaffede mig Glæde, og da jeg saa', at de andre Drengene havde et bestemt Navn til hver Sten og tillige ejede mange mærkelige Sager, som jeg ikke kunde faa fat paa, saasom Krystaller og Erts, samt lagde en bestemt Mening og Forstaaelse deri, som jeg ikke forstod et Ord af, saa faldt snart den hele Sag bort af sig selv og voldte mig kun Sorg. Tilmed kunde jeg ikke taale at se noget ligge dødt eller ubrugt omkring mig. Hvad jeg ikke kunde have Gavn af, brændte jeg hurtigt eller skaffede til Side. Saaledes bar jeg en skøn Dag hele min Beholdning af Stene med megen Besvær ned til Floden,

sænkede dem i Bølgerne og gik ganske modfalden og forknøyt hjem igen.

Saa forsøgte jeg min Lykke med Sommerfugle og Biller. Moder lavede mig et Næt og gik selv med ud paa Marken; thi det simple og billige ved disse Lege tiltalte hende. Jeg bjærgede, hvad jeg kunde faa fat paa, og satte en Masse Larver i Fangenskab. Men da jeg ikke kendte noget til, hvad de skulde have at spise, og i det hele taget slet ikke forstod mig paa at behandle dem, fik jeg ikke en eneste Sommerfugl frem af min Avl. Ligeledes med de levende Sommerfugle og Biller, som jeg fangede; de gjorde mig Hovedet kruset, naar jeg skulde tage Livet af dem og dog opbevare dem hele og fuldstændige.

De smaa Dyr viste i mine Bøddelhænder en utrolig Livskraft, og naar endelig tilsidst Livet var pint af dem, var ogsaa al Farve og Pragt forsvunden, og der sad spiddet paa mine Naale et højst bedrøveligt Selskab ulykkelige Martyrer. Allerede det at skulle dræbe dem, gjorde mig ked af det og ophidsede mig for meget, thi jeg kunde ikke taale at se de smaa nydelige Dyr lide. Dette var ikke en Føl-somhed, som ellers er den Voksne ejendommelig. Dyr, som vare mig imod eller lige-

gyldige, kunde jeg mishandle ligesaa godt som andre Børn; det var snarere en Slags partisk Medfølelse med de mest brogede af disse Skabninger, som jeg, i Modsætning til andre og mindre iøjnefaldende, syntes godt om. Og alle disse usalige Rester gjorde mig dobbelt melankolsk, fordi enhver af dem var Mindet om et eller andet bestaaet Æventyr eller en Dag tilbragt i det Fri. Tiden fra et saadant Dyrs Tilfangetagelse til dets pinlige Død var ligesom et levende Væsens Skæbne, der berørte mig stærkt, og de stumme Levninger af dette Liv talte Bebrejdelsens Sprog til mig.

Endelig blev ogsaa denne Sysselsættelse lagt paa Hylden, da jeg for første Gang saa' et stort Menageri. Straks fattede jeg den Beslutning at ville anlægge et lignende, og forfærdigede i den Hensigt en Mængde Bure og Indelukker. Med megen Flid lavede jeg smaa Kasser om dertil, af Pap og Træ, og spændte Gitre af Staaltraad eller Garn for dem, efter det Dyrs Styrke, hvortil de vare bestemte. Den første Beboer var en Mus, der blev ført fra Musefælden over til sit Fangebur med samme Vidtløftighed, hvormed en Bjørn indstalleres. Derpaa fulgte en Kaninunge, nogle Spurve, en Staalorm, en stor Snog og flere

Firben af forskellig Størrelse og Farve. En mægtig Eghjort tilligemed en Del andre Biller smægtede ogsaa snart i Kasserne, som bleve rigtig ordnede og stillede ovenpaa hverandre. Flere store Edderkopper erstattede i Virkeligheden Løver og Tigre for mig, da jeg var frygtelig bange for dem og kun med stor Forsigtighed og under mange Omsvøb havde dristet mig til at fange dem. Med gysende Vellyst betragtede jeg længe de værgeløse, indtil en Dag en Korsedderkop brød ud af sit Bur og rasende løb hen over min Haand og mine Klæder. Skrækken forhøjede dog kun min Interesse for Menageriet, og jeg fodrede Dyrene meget regelmæssigt, førte ogsaa fremmede Børn derhen og gav dem Forklaringer over mine Fanger med megen Selvfølelse. En ung Glente, som jeg erhvævede mig, blev til den store Kongeørn; Firbenene vare Krokodiller; Slangerne tog jeg forsigtigt frem af deres Tørklæder og lagde dem omkring Maven paa en stor Dukke. Saa kunde jeg atter timevis sidde alene foran de forknytte Dyr og betragte deres Bevægelser. Musen havde forlængst gnavet sig igennem og var forsvunden, Staalormen var knækket, ligesaa vel som alle Krokodillernes Haler; Kaninen blev saa mager

som et Skelet og havde dog ikke Plads nok i sit Bur; alle de øvrige Dyr tæredes hen og gjorde mig meget melankolsk, saa at jeg endelig besluttede mig til at tage Livet af dem og begrave dem. Med skælvende Haand stødte jeg et langt, tyndt Jærn, som jeg havde gjort glødende, ind igennem Gitrene, og en forfærdelig Exekution begyndte. Men de stakels Dyr vare efterhaanden alle blevne mig kære, og den hæftige Sammentrækning af Nerverne forskrækkede mig nu saaledes, at jeg maatte holde op. Jeg ilede ned i Gaarden, gravede en stor Grav under Rønnebærtræet, kastede hele Samlingen hulter til bulter derved, døde, halvdøde og levende Dyr i deres Kasser, og dækkede det hurtigt til med Jord. Da Moder saa' det, sagde hun, at jeg burde have baaret Dyrene ud i det Fri, hvor jeg havde taget dem; maaske vare de dèr komne sig igen; jeg følte, at hun havde Ret, og fortrød min Gærning. Græsplainen var længe en Plads, som kunde skræmme mig langt bort, og jeg vovede ikke engang at give efter for den barnlige Nysgærrighed, der i Reglen frister til at grave noget nedgravet op igen og se paa det.

Hos Mo'er Margrethe hentede jeg Æmnet

for min næste Leg. I en gammel forrykt Theosophi, som jeg opdagede iblandt hendes Bøger, fandtes en Anvisning, hvorefter man kunde fremstille de fire Elementer, og desforuden adskillige andre barnlige Eksperimenter med tilsvarende Afbildninger. Efter disse Forskrifter tog jeg en stor Flaske, fyldte den første Fjerdedel med Sand, den næste med Vand, den tredie med Olie, den sidste lod jeg forblive tom, det vil sige, fyldt med Luft. Materierne sondrede sig nu efter deres Tyngde og forestillede saaledes i deres forskellige Afdelinger de fire Elementer: Jord, Vand, Ild (Olien!) og Luft. Saa rystede jeg dem dygtigt sammen, og nu opstod et Kaos, som dog igen paa det skønneste opløste sig, medens jeg henrykt stod foran dette højst lærde Fænomen. Derpaa tog jeg store Ark Papir og tegnede, stadig efter Bogens Anvisning, store Sfærer med Kredse og Linjer paa kryds og paa tværs, kolorerede Grænserne med Vandfarve og forsynede dem med Tal og latinske Bogstaver. De fire Verdens egne, Zoner og Poler, Himmelrummet, Elementer, Dyder og Laster, Mennesker og Aander, Jorden, Helvede, Mellemregionen og de syv Himle, alt dette var fuldstændig vildt og dog med en vis Orden kastet

imellem hverandre og afgav et svært men lønnende Arbejde. Alle Sfærer bleve befolkede med saadanne Sjæle, som særligt kunde trives dèr. Jeg betegnede dem ved Stjærner og disse igen med Navne. Den lykkeligste var min Fader, der var nærmest Guds Øje, indenfor selve den bekendte Trekant, og som igennem dette alt skuende Øje syntes at se ned paa Moder og mig, der spaserede omkring i de smukkeste Egne af Jorden. Mine Fjender pintes derimod alle i Helvede, hvor Djævlen gik omkring med en umaadelig Hale. Eftersom mine Skabninger opførte sig, befordrede jeg dem over i skønnere og renere Zoner, eller lode dem rykke tilbage dèr, hvor der var Graad og Tænders Gnidsel. Mangen en kunde jeg vel ogsaa forsøgsvis lade svæve ubestemt omkring, og to, som i det virkelige Liv ikke kunde udstaa hinanden, spærrede jeg sammen i en afsides liggende Region, medens to andre, som godt kunde lide hinanden, bleve vidt adskilte, for derpaa efter mange Prøvelser endelig at forenes paa et lykkeligt Sted. Jeg spillede saaledes i al Hemmelighed Fatum for alle de Mennesker, som jeg kendte, baade unge og gamle.

I Theosophien stod der endvidere anbefalet

at gyde smeltet Voks i Vand for at fremstille en eller anden Ting, som jeg nu ikke mere husker. Jeg fyldte flere Medicinflasker med Vand og morede mig over de Figurer, som opstode af Vokset, proppede Flaskerne til og forøgede saaledes stadig min lærde og kuriøse Samling.

Denne Samling Glas tiltalte mig i højeste Grad, og jeg fandt nye Æmner herfor, da jeg en Gang med levende Rædsel løb igennem et anatomisk Kabinet, som hørte til Sygehuset. En Del Fostre og slige Ting i Spiritus vandt mit Bifald og frembød et fortræffeligt Supplement for min Samling, hvorfor jeg straks forsøgte at gøre dem efter.

I et Skab, hvor Moder opbevarede store Stabler af bleget og ubleget Lærred, som hun havde spundet og vævet i sin Fritid, laa der tillige gemt og glemt flere Skiver raat Voks, Vidnesbyrd om en engang flittig drevet Biavl. Heraf brød jeg nu større og større Stykker og formede mig i det mindre saadan nogle tykhovede, underlige Fyre, som jeg havde set, og gjorde mig Umage for yderligere at forøge Forskellen indbyrdes imellem deres fantastiske Former. Jeg søgte at opdrive saa mange Glas som muligt, af alle Størrelser og

Façoner, og indrettede mine Figurer derefter. Lange, smalle Kølnervandsflasker knækkede jeg Halsen paa, og heri dinglede nu i deres Traade lange, tynde Fyre, medens tykke, knoldeagtige Tingester fik deres Plads i korte, tykke Salveglas. I Stedet for at fylde Beholderne med Spiritus, fyldte jeg dem med Vand, og gav saa enhver af Genstandene et Navn, som svarede til min humoristiske Interesse for dem, idet nemlig denne Side af Sagen, den mere lystige, udviklede sig af den lærde og dybsindige.

Jeg havde allerede bragt det op til nogle og tredve Numre i denne Samling, hvortil omtrent alt Vokset var medgaaet, da jeg fandt paa at døbe mine Smaafolk: Tommeliden, Sabelben, Tyksak, Klisterhorn o. s. v., og jeg havde i længere Tid en Fornøjelse af, for hver især, at affatte en kort Levnedbeskrivelse over alt, hvad der havde tildraget sig i det Bjærg, hvorfra de smaa Børn, i Følge vore Ammestuehistorier, blive hentede. Jeg lavede ogsaa hertil nogle sfæriske Omrids, hvor da enhver enkelt blev betegnet med sine Fejl eller Dyder, og naar en af dem opvakte mit Mishag, blev han, ligesaa vel som de levende Mennesker, forvist til et ringere Opholdssted.

Disse Ting havde jeg staaende i et af-sides liggende lille Kammer, hvor jeg en Aften i Skumringen stillede alle Glassene paa mit Yndlingsbord, et gammelt brunt Møbel med Klapper og Udtræk. Jeg ordnede Glassene i en stor Kreds, satte de fire Elementer i Midten og bredte mine brogede Kort og Tabeller ud ved Lyset af nogle smaa Voksmænd, gennem hvis hævede Haand den brændende Væge var trukket, og nu fordybede jeg mig i mine Figurers Skæbner og Konstellationer paa Kortene, medens jeg lod Tommeliden og Sabelben, Tyksak og Klisterhorn, en for en træde frem og sluttelig mønstrede dem alle.

Tilfældigvis kom jeg til at støde til Bordet, saa at alle Glassene rystede og Voksmændene begyndte at danse og sprælde. Dette morede mig; jeg slog Takten i Bordet; Smaafyrene dansede dertil; jeg slog bestandig stærkere og sang tillige, saa Glassene tilsidst larmende og skingrende stødte mod hverandre. Paa engang hvæsedes det henne i en Krog, og et Par glødende Øjne funkledede mig i Møde. En fremmed Kat, som var kommen ind i Værelset, havde hidtil forholdt sig rolig, men blev nu sky. Jeg vilde kyse den bort, men den stillede sig truende imod mig, rejste Børster,

fnyste og gnistrede. I min Angst smækkede jeg et Vindu op og kastede et Glas efter den; den sprang op i Karmen, men kunde ikke komme længere, og vendte sig saa atter truende mod mig. Nu slyngede jeg den ene Voksdjævel efter den anden i Hovedet paa den; den hvæsedede frygteligt og belavede sig paa Spring; og da jeg endelig tilsidst kastede de fire Elementer efter den, følte jeg dens Kløer om min Hals. Jeg faldt omkuld ved Siden af Bordet, Lysene slukkedes, og jeg raabte højt i Mørket, endskøndt Katten allerede var væk. Idet min Moder traadte ind, saa' hun den smutte ud, og hun fandt mig liggende halv bevidstløs paa Gulvet midt iblandt Glasskaar, Strømme af Vand og Kobolder. Hun havde aldrig givet videre Agt paa min Færden i det lille Kammer, da hun følte sig beroliget ved, at jeg var saa stille og artig, og hun kunde nu aldeles ikke blive klog paa min forvirrede Fortælling. Imidlertid fik hun Øje paa de sørgelige Ruiner af hendes Voksskiver og saa' bekymret paa denne min hele Verdens Undergang.

Sagen gjorde Opsigt. Mo'er Margrethe lod sig fortælle Tildragelsen og forevise de bemalede Ark, og hun fandt det hele højst

betænkeligt. Hun frygtede for, at jeg dog alligevel af hendes Bøger skulde have øst farlige Hemmeligheder, som paa Grund af hendes egen mangelfulde Kundskab vare hende selv utilgængelige, og hun gemte Bøgerne med en meget betydningsfuld Alvor. Alligevel kunde hun ikke skjule en vis Tilfredsstillelse for sin Part, da det dog syntes at vise sig, at der stak mere under disse Ting, end man straks havde troet. Saa meget følte hun sig fast overbevist om, at jeg havde været paa gode Veje til ved hendes Bøger at blive en vordende Troldmand.

ELLEVTTE KAPITEL.

THEATERHISTORIER. GRETCHEN OG MAREKATTEN.

~~~~~

Det var saadanne Uheld, der begyndte at gøre mig ked af mine ensomme Beskæftigelser derhjemme, og jeg sluttede mig nu til nogle Drengene, som syntes at more sig godt ved at spille Komædie i en mægtig gammel Tønde.

De havde trukket et Forhæng for, og der stod et Antal begunstigede Børn og ventede i Ærbødighed, indtil de indenfor vare blevne færdige med deres hemmelighedsfulde Forberedelser. Saa blev Helligdommen aabnet, nogle Riddere i Papirs Rustninger førte en kort Samtale, spækket med en Mængde Skældsord, gennempnygledede hinanden i det hurtigste Tempo, og derpaa faldt Tæppet, som havde faaet flere Rifter, medens Ridderne sank døde om. Jeg blev som en brugbar Fyr

snart indviet i Mysterierne og bragte nu først og fremmest en mere bestemt Handling ind i Tønden. Af korte Fortællinger fra Biblen eller Folkebøgerne afskrev jeg de deri forekommende Samtaler Ord til andet og forbandt disse igen ved nogle Fraser og Vendinger. Ogsaa fandt jeg ud, at det vilde være ønskeligt, om Heltene havde en egen Indgang, saa at de ikke behøvede at ses før deres Optræden. I den Anledning blev der i Bunden savet, skaaret og kradset et Hul, akkurat stort nok til, at en bevæbnet Krigsmand beskedent kunde krybe derigennem. Naar han saa som oftest begyndte sine tordnende Taler, førend han endnu havde rejst sig helt op, saa' det grulig pudsigt ud. Grønne Grene, som skulde forvandle Tøndens Indre til en Skov, sloges overalt fast med Søm, undtagen ved Spunshullet oven i, hvilket jeg lod være frit, for at de overjordiske Stemmer kunde lyde ned herigennem. En af Drengene bragte et stort Kræmmerhus Heksemel, og vi fik dermed et nyt, prægtigt Hjælpemiddel til vore Foranstaltninger.

En Dag blev David og Goliath givet. Filistrene stode paa Scenen, opførte sig meget ugudeligt og traadte sluttelig fra Tønden ud

i Proscenium. Derpaa krøbe Israels Børn ind, jamrede og vare forknytte, og gik da hen paa den anden Side af Indgangen. Saa kom Goliath, en lang Bengel, frem, og gjorde alle Slags kaade Hokusfokus, til stor Glæde for begge Hære og for Publikum tillige. David, en lille, firskaaren, bister Fyr, viste sig nu pludselig og gjorde en Ende paa dette Uvæsen ved, med sin Slynge, som han mesterlig forstod at føre, at kaste Kæmpen en stor Hestekastanie lige i Panden. Goliath blev rasende, slog David ligesaa eftertrykkeligt i Hovedet igen, og straks vare de indviklede i den heftigste Brydekamp. Tilskuerne og begge Hære tiljubede dem Bifald og toge Parti. Jeg selv sad paaskrævs ovenpaa Tønden med en Lysestump i den ene Haand og en lille Kridtpibe med Kolofonium i den anden, og skød, som en anden Zeus, Lyn paa Lyn ned igennem Spunshullet, saa Flammerne slikkede omkring det grønne Løv og med magisk Glans spillede paa Goliaths Sølvpapirs Hjelm. Nu og da tittede jeg hurtigt igennem Hullet, for saa atter at anspore de tappert kæmpende med min Lynild, og jeg anede intet ondt, da pludselig den Verden, som jeg troede at beherske, begyndte at vakle i sin Grundvold,

væltede omkuld og slyngede mig ud af min Himmel. Goliath havde nemlig overvundet David og med al Magt kastet ham op imod Væggen. Der opstod en forfærdelig Larm, Tøndens Ejer kom til og lukkede det rullende Hus inde; dog ikke uden først at have uddelt adskillige Skældsord og Knubs ved at opdage de Forandringer, vi saa vilkaarligt havde foretaget med hans Ejendom.

Imidlertid følte vi ikke videre Savnet af det tabte Paradis; thi snart herpaa kom et tysk Skuespillerselskab tilrejsende, som med Øvrighedens Tilladelse forstod at fængsle Bybeboerne og oprette Thalias Tempel paa en mere fuldkommen Maade, end Dilettanter og Børn havde formaaet. Den omvandrende Trup opslog sin Residens i en af Gæstgivergaardene, forvandlede den rummelige Dansesal til et Theater, og fyldte desforuden alle de mindre Værelser og Kamre hver især med deres huslige Liv. Kun Direktøren boede, som det sig hør og bør, i et mere elegant Værelse.

Det livlige Hus tildrog sig nu ikke alene om Aftnerne under Forestillingen vor Opmærksomhed, men gav os ogsaa om Dagen nok at bestille med at staa og passe paa, hvad der passerede.

Med dyb Beundring saa' vi, hvorledes feterede Helte og Dronninger med brogede Dragter og elegant Holdning gik ud og ind. Ikke en eneste Maskine eller en Kurv med Ridderkapper og Kaarder, eller hvilken som helst Bagatel, der blev baaret ind, kunde undgaa vore nysgærrige Blikke. Især opholdt vi os i den aabne Dør til en Bagbygning, hvor en Troldmand af en Maler stod oprejst imellem en Mængde Potter og Kar, med den ene Haand i Bukselommen, medens han med en uendelig lang Pensel i den anden Haand udkastede Vidundere af Ting paa det udspændte Lærred eller Papir. Jeg husker endnu tydeligt, hvilket dybt Indtryk den simple og sikre Maade gjorde paa mig, hvormed han fremtryllede lette, gennemsigtige hvide Gardiner foran Vinduet til et rødt Værelse.

Ved disse faa velanbragte hvide Streger og Strøg paa den røde Grund, gik der et Lys op for mig. Jeg begreb Ting, som jeg før, ved at se dem i kunstig Belysning, havde staaet fuldstændig dum overfor. Den første Forstaaelse af Maleriets Væsen dæmrede inden i mig; den fri Paasætning af Dækfarven ovenpaa det transparente Underlag gjorde mig mangt og meget forstaaeligt. Jeg begyndte

at efterspore Grænsen mellem disse to Ting, Undermaling og Dækning, hvor som helst jeg siden fik et Maleri at se, og mine Opdagelser bragte mig snart ud over denne passive Stirren som paa et Vidunder, hvorved man stadig, for hver Gang man ser en lignende Ting, opgiver at forstaa den.

De Aftener, hvor der blev spillet, vare vi fuldtallige og ufejlbarlig mødte paa vore Pladser, og listede som Katte omkring Bygningen. Da Moders Sparsommelighed ikke gav mig den ringeste Udsigt til ad lovlig Vej at komme ind i Kunstens Helligdom, befandt jeg mig dobbelt vel iblandt mine Kammerater fra Fattigskolen, der ligeledes vare anviste paa at skaffe sig selv Entré, enten ved smaa Haandsrækninger eller ogsaa ved et forvovent Fif. Det lykkedes mig ogsaa flere Gange, med bankende Hjærte, at snige mig ind i den fyldte Sal, hvor jeg henrykt betragtede Dekoratio-
nerne saasomt Tæppet gik op, derpaa Skuespillernes Dragter, og endelig, naar man allerede var kommen godt ind i Stykket, gav mig til at grunde over Indholdet. Jeg var snart en hel Kender og disputerede ivrigt og med paatagen Koldblodighed med mine Venner. Denne Dobbeltthed, den paatagne kender-

mæssige Ro og den umiddelbare lidenskabelige Henrykkelse selv over det mest elendige Stykke, begyndte dog at ærgre mig, og jeg længtes efter med et Slag at komme bagved Kulisserne, for nærved at se dette bedaaende Spil, samt Skuespillerne og deres Attribute. Det forekom mig, som maatte man leve bedre dèr, end noget andet Sted i Verden, mere ophøjet, mere overlegent. Jeg anede ikke, at en lykkelig Stjerne skulde bringe mit Ønske saa hurtigt i Opfyldelse.

Vi stode en Aften, da Faust blev givet, temmelig modløse udenfor en lille Sidedør. Vi havde hørt, at man vilde faa den berømte Doktor, som var os alle vel bekendt, og desuden Djæveln og alle hans Herligheder at se, men vi havde i Dag fundet alle Hindringer uoverstigelige og alle tidligere Smutveje spærrede. Vi lyttede sørgmodigt til Ouverturen, som blev udført af Byens velstaaende Dilettanter, og studerede endnu stadig paa en Mulighed for at slippe ind. Det var en mørk Efteraarsaften, og der faldt en kold, vedholdende Regn. Jeg frøs og tænkte allerede paa at gaa hjem, tilmed da Moder i den senere Tid havde beklaget sig over mine Aftenture. Da aabnedes pludselig den lille Dør, en tjenende Aand

sprang ud og raabte: Hejda, Dreng! tre eller fire af Jer kan komme ind. I skal for en Gangs Skyld faa Lov at spille Komedie! Ved dette Trylleord trængte straks de Stærkeste ind i Huset; thi her var et Tilfælde, hvor enhver kun tænkte paa sig selv. Men Manden viste dem tilbage og sagde, at de var for store og tykke. Saa trak han mig frem, der uden synderlige Forhaabninger stod i Baggrunden, og sagde: Han dør er den rette; han kan blive en god Marekat! Han greb endnu et Par andre, slankt voksede Fyre, lukkede Døren bag os, og marscherede foran hen til en lille Sal, der tjente som Garderobe. Vi fik imidlertid ikke Tid til at betragte alle disse Gevandter, Rustninger, Sværd og Spyd rundt omkring os; man afførte os i en Fart vore Klæder og stak os ned i nogle mærkelige Pelse, som skjulte os fra Hoved til Hæl. Marekatteansigtet kunde slaas tilbage som en Hætte, og da vi stode dør saaledes forvandlede, med de lange Haler i Haanden, smilede vi fornøjet til hverandre og ønskede os først nu rigtigt til Lykke med vort uventede Æventyr. Saa førtes vi ind paa Scenen, hvor vi bleve lystigt modtagne af to store Marekatte og derpaa hurtigt indøvede til vor forestaaende

Optræden. Vi opfattede snart Kunsten og gav en vellykket Prøve paa en Del Kulbøtter og Abespring, legede ogsaa nydeligt med en lille Kugle, og bleve derpaa indtil videre afskedigede. Vi spaserede gravitetisk frem og tilbage i Trængslen af Folk, som bevægede sig paa det smalle Rum imellem de virkelige og de malede Vægge. Jeg saa' ufravendt snart paa Scenen og snart bagved Kulisserne, og iagttog med stor Tilfredsstillelse, hvorledes der ud af dette dæmpet larmende Kaos stille og umærkeligt fremgik ordnede Billeder og Handlinger, som viste sig derude i det frie, lyse Rum ligesom i en hinsides Verden, og atter ligesaa ubegribeligt trak sig tilbage og forsvandt i det snævre, mørke Rum. Skuespillerne lo, spøjte, vare fortrolige og skændtes; hist og her gik en enkelt bort fra sin Gruppe, stod i næste Øjeblik midt i Tryllekredsen og lavede et saa højtideligt Ansigt ud imod den for mig usynlige Tilskuerplads, at man skulde tro, han stod foran de forsamlede Guder. Inden man saa ret fik set sig om, var han atter med et Spring tilbage iblandt os, og fortsatte der den afbrudte elskværdige eller mindre elskværdige Underholdning, medens en Anden

allerede var forsvunden i hans Sted, for at bære sig akkurat ad paa samme Maade.

Disse Mennesker førte et dobbelt Liv, hvoraf det ene vistnok maatte være en Drøm; men jeg kunde ikke rigtig blive klog paa, hvilket der var Drømmen og hvilket der var Virkeligheden. Sorg og Glæde syntes at være ligelig fordelt over begge; men naar Tæppet gik op, forekom det mig, at der paa Scenen herskede Fornuft, Ro og Klarhed, saa at dette vel egentlig maatte være det virkelige Liv; medens alt, naar Tæppet gik ned, løb sammen i en Drøms sørgelige Forvirring. Ogsaa forekom det mig, at de, som optraadte hæftigst og lidenskabeligst her bagved i Drømmeverdenen, vare de ædleste og betydeligste Figurer derinde i det bedre Liv, medens de, som i min Nærhed holdt sig rolige og fredssommelige, hist i den fjærne Glans kun spillede en tarvelig Rolle.

Stykkets Tekst var ligesom en Musik, der bragte rytmisk Bevægelse i Livet; saa snart Musiken tav, stod Dansen stille, lig et udløbet Ur.

Versene i Faust, der elektriserer enhver Tysker, saa snart han hører blot et eneste deraf, dette forunderlige udtryksfulde og dog

knappe Sprog, lød stadig i mine Øren som en skøn Musik og gjorde mig glad og overvældet, om end jeg ikke forstod synderlig mere deraf, end en virkelig Marekat.

Imidlertid følte jeg mig pludselig greben ved Halen bagfra og trukken baglæns ind i Heksekøkkenet, hvor allerede samtlige Katte sprang omkring, og en Skinnen og Funklen af utallige Ansigter og Øjne lyste mig i Møde fra Parterret. Jeg havde for alle mine andre Iagttagelser ganske overset Dekorationerne til Heksekøkkenet, og fik nu nok at bestille med at indhente det forsømte. Alle de fantastiske Ting omkring mig, Fantomer, Aander, Mephisto, Heksen og de øvrige Marekatte, alt ophidsede mig i højeste Grad. Jeg glemte aldeles, at jeg selv var en saadan Marekat og havde min Rolle at udføre; fuldstændig fortabt stirrede jeg paa de andre, i Stedet for at gøre mine Spring og Kunststykker. Nu saa' Faust med Henrykkelse ind i Tryllespejlet, og jeg undrede mig højlig over, hvad der vel kunde være at se. Jeg fulgte Retningen af hans Blik, og mit Øje, der saa' forbi og hen over det tomme, malede Spejl ind bag Kullisserne, traf da midt iblandt Virvaret det Billede, Faust foregav at se.

Margarete var nemlig imidlertid kommen tilstede, og medens hun med synlig bevæget Stemme raabte nogle Ord tilbage over Skulderen, lagde hun den sidste Sminke paa, og tørrede saa omhyggeligt Øjne og Kinder med et hvidt Lommetørklæde, som om hun lige nylig havde grædt. Hun var overordentlig smuk, og jeg vendte ikke mine Øjne fra hende, trods de hemmelige Puf og Skældsord, jeg modtog af mine flittige Marekattebrødre.

Jeg, som forhen havde længtes saa meget efter denne det indre Rums højere Sfære, ønskede nu intet andet, end at vende tilbage dør mellem Kulisserne, hvor denne herlige Kvindeskikkelse stod og ventede.

Tiden for vor Medvirken var endelig forbi, og jeg gjorde mit første og eneste ordentlige Spring, hoppede derpaa sporenstregs bort fra Scenen, og søgte hurtigst muligt at komme i Nærheden af Margarete. Men i samme Øjeblik stod hun alene derinde paa Scenen, og jeg maatte atter nøjes med at se hende paa Fjærnthold. Hun syntes at have haft en eller anden stor Ærgrelse, og hendes Spil blev derved en Blanding, halvt af Ynde, halvt af Vrede. Dette frembragte just ikke nogen egentlig god

Margarete, men gav paa den anden Side Skuespillerinden en ejendommelig Tiltrækning.

Jeg tog straks Parti for hende imod de ubekendte Fjender og forestillede mig den Roman, hvori hun muligvis kunde være indviklet. Dog opløste dette Hjærnespind sig hurtigt og smeltede sammen med selve Digtet, da Margaretes Skæbne begyndte at blive tragisk. Paa Straalejet i Fængslet, og siden, da hun talte vildt, spillede hun saa mesterligt, at jeg isnende gennemrystet derved og dog i febergldende Ophidselse inddrak Billedet af denne Kvinde, der var nedsunken i saa forfærdelig en Ulykke. Jeg tog alt for Virkelighed, og var paa samme Tid skrækslagen og tilfredsstillet af denne Scene, der i lidenskabelig Styrke overgik alt, hvad jeg hidtil havde set eller hørt.

Tæppet var faldet; alle løb i broget Forvirring mellem hverandre inde paa Scenen, medens jeg listede mig til at faa fat paa nogle Papirer, som jeg havde set i Direktørens og Skuespillernes Hænder, og som jeg nu opdagede i en Krog bagved en malet Mur. Jeg var begærlig efter at kende det Skrevne, der havde frembragt en saa stor Virkning; og jeg var snart helt hensunken i Læsningen af Rol-

lerne. Men ihvorvel jeg havde opfattet og følt den legemliggjorte Fremstilling, saa var dog nu disse, en moden og mandig stor Aands skrevne Ord fuldstændig uforstaaelige for det uvidende Barn. Den lille Videbegærlige fandt sig snart igen paa sin beskedne Plads udenfor den stængede Dør til en højere Verden, og det varede ikke længe, inden jeg var falden i en fast Søvn over mine Forskninger.

Da jeg atter vaagnede, var Theatret mennesketomt og stille; Lamperne vare slukkede, og Fuldmaanen skinnede ind imellem Kulisserne og hen over al den sælsomme Uorden herinde. Jeg vidste først ikke, hvad der var hændet mig eller hvor jeg var, men da jeg snart blev mig dette bevidst, følte jeg mig greben af Angst og begyndte at søge efter en Udgang; men Dørene, gennem hvilke jeg før var kommen ind, vare nu alle lukkede. Saa fandt jeg mig i min Skæbne og begyndte paany at undersøge alle de æventyrlige Herligheder i disse Rum. Jeg befølte de raslende Papirgenstande og tog Mephistos Kappe og Kaarde, som laa paa en Stol, oven over min Marekattedragt. Saaledes spaserede jeg op og ned i det klare Maaneskin, trak Kaarden og begyndte at gestikulere. Saa fik jeg Kig

paa Fortæppets Maskineri, og det lykkedes mig at faa Tæppet til at gaa op. Der laa Tilskuerspladsen mørk og tom som et blindt Øje; jeg steg ned i Orkestret, hvor Instrumenterne laa rundt omkring og kun Violinerne omhyggelig vare indelukkede i deres Kasser. Paa Paukerne laa de lette Hamre, som jeg greb og nølende slog mod Skindet, saa at det gav en dump, rullende Lyd. Jeg blev modigere og slog stadig stærkere, saa at det til sidst lød som en Torden gennem den øde, natlige Sal. Jeg lod Tordenen tage til og tage af, og naar den tav, forekom de uhyggelige Pavser mig at være endnu skønnere end selve Larmen. Endelig blev jeg ræd over min egen Dristighed, kastede Trommestikkerne, og havde næppe Mod nok til at klatre hen over Parterrets Bænke og sætte mig inderst i Salen helt op til Muren. Jeg frøs og ønskede bare at jeg var hjemme, og jeg var angst ved at være ene her.

Vinduerne i denne Del af Salen vare dækkede, saa at kun Scenen, der endnu stadig forestillede Fængslet, laa magisk belyst i Maaneskinnet. I Baggrunden stod endnu den lille Dør aaben ind til Rummet, hvor Margarete havde ligget, og en bleg Straale faldt

netop hen over Straalejet. Jeg tænkte paa den stakkels Gretchen, som nu var henrettet, og det stille, maanelyse Fængsel var for mig endnu mere magisk højtideligt, end hendes Værelse i Skuespillet var forekommet Faust. Jeg støttede Hovedet i begge mine Hænder og saa' med længselsfulde Blikke ud for mig og især i Retningen af den ved Maaneskæret halvt oplyste Alkove, hvor Halmen laa spredt paa Gulvet. Da rørte der sig noget i Mørket; aandeløs saa' jeg derhen, og nu stod en hvid Skikkelse dør i Alkoven. Det var Gretchen, saaledes som jeg sidst havde set hende. Jeg gøs fra Top til Taa, Tænderne klaprede i Munden paa mig, medens samtidig en overvældende Følelse af uventet Lykke gennemglødede mig. Ja, det var Gretchen, det var hendes Aand; jeg kunde i den store Afstand ikke skelne hendes Træk, men det gjorde kun Synet end mere aandeagtigt. Hun syntes med vrede eller forskrækkede Blikke at søge omkring i Rummet; jeg rejste mig op og følte mig draget fremad som af mægtige, usynlige Hænder. Og medens mit Hjærte bankede hørligt, krøb jeg over Bænkene hen imod Prosceniet, men holdt dog ved hvert Skridt et Øjeblik inde. Pelsdragten gjorde mine

Trin uhørlige, og Skikkelsen syntes ikke at bemærke mig, førend jeg klatrede op ved Sufflørkassen og i min besynderlige Paaklædning blev beskinnet af Maanens nedfaldende Straaler. Jeg saa', hvor forfærdet hendes Blik rettedes paa mig og at hun fór sammen, uden dog at give en Lyd fra sig. Jeg gjorde et sagte Skridt frem og holdt atter inde; mine Øjne vare vidt opspilede, jeg rakte Hænderne sitrende i Vejret, medens jeg besjælet af et saligt Mod gik løs paa Fantomet. Da raabte det med en bydende Stemme: „Staa stille, du dør! hvem er du?“ og en Arm straktes truende ud imod mig, saa at jeg som fastnaglet blev staaende paa Pletten. Vi stirrede stift paa hinanden. Nu kendte jeg tydeligt hendes Træk igen; hun var i en hvid Natdragt; Hals og Skuldre vare blottede og skinnede med et dæmpet Skær, som Sne ved Nattetider. Jeg mærkede snart det varmt pulserende Liv; og det æventyrlige Mod, som jeg havde følt overfor Spøgelset, forvandlede brat til en naturlig Skyhed overfor den levende Kvinde. Hun derimod var endnu stadig i Usikkerhed angaaende min dæmoniske Tilsynekommen, og hun raabte derfor endnu en Gang: „Hvad er du for en lille Fyr?“

Forsagt stammede jeg: „Jeg hedder Henrik Lee og er en af Marekattene; jeg er bleven lukket inde her!“

Saa traadte hun lige hen til mig, slog min Maske tilbage, tog mit Hoved mellem begge sine Hænder og sagde, idet hun lo højt: „Nej, Herregud! det er jo den opmærksomme Marekat! Ej, du lille Skælm, er det dig, der har gjort al den Spektakel, som om der var sluppen en Storm løs i Huset?“ „Ja!“ svarede jeg, medens mine Øjne ufravendt hang ved hendes hvide Bryst, og mit Hjærte følte den samme andagtsfulde Glæde, som den Gang da jeg stirrede ind i den straalende Aftenrøde og anede Gud Fader bag Skyerne. Jeg betragtede derpaa i fuldstændig Ro hendes dejlige Ansigt og gav mig helt hen i det søde Indtryk, som hendes fortryllende Mund frembragte. Hun saa' en Stund stille og alvorligt paa mig, saa sagde hun: „Du lader til at være en god Dreng; men naar du først er bleven stor, vil du blive en Lømmel, som alle de andre!“ Hermed drog hun mig ind til sig og kyssede mig flere Gange paa Munden, medens jeg hemmeligt, mellem hvert Kys, rettede en hjærtelig Takkebøn til Gud for det velsignede Æventyr, han havde ladet mig opleve. Ende-

lig sagde hun: „Det er nu bedst, at du bliver hos mig til i Morgen, for det er allerede langt over Midnat!“ og med disse Ord tog hun mig ved Haanden og førte mig igennem forskellige Døre ind til sit Værelse, hvor hun allerede nogen Tid havde været til Sengs og sovet, indtil hun var bleven vækket af mit Spøgeri. Ved Fodenden af Sengen lavede hun et Leje til mig, og da jeg var placeret der, hyllede hun sig tæt ind i en Fløjels Kongekaabe, og lagde sig dernæst selv, idet hun støttede sine Fødder let mod mit Bryst, saa at mit Hjærte bankede helt henrykt under dem. Paa den Maade sov vi ind, ikke ulig et af hine gamle Gravmonumenter, hvor den i Sten udhugne Ridder ligger udstrakt med den tro Hund ved sine Fødder.

TOLVTE KAPITEL.

ROMAN-SLUGERNE. FRIE FANTASIER.

~~~~~

Som Følge af den Sorg og Bestyrtelse, min natlige Udebliven havde foraarsaget, blev det mig for Fremtiden strængt forbudt at foretage mine tidligere Aftenudflugter og at gaa i Theatret. Ogsaa om Dagen blev jeg omhyggeligere bevogtet, og man indskrænkede min Omgang med fattige Folks Børn, da man, rigtignok med Urette, heraf troede at udlede det slette Eksempel til al denne Ulydighed og Uregelmæssighed. Saaledes vilde min Skæbne da, at de fremmede Skuespillere forlod Byen, uden at jeg fik set hin Kvinde igen, hvem mit Hjærte nu ganske tilhørte. Da det blev mig fortalt, at Selskabet var rejst bort, blev jeg overfaldet af en dyb Sørgmodighed, som varede i lang Tid; og jo mere ukendt den Egn var mig, hvortil de efter Bestemmelsen skulde hen,

desmere forekom mig ethvert Land, som laa hinsides Bjærgene, at være de ubestemte Ønskers og dunkle Længslers forjættede Land.

Paa denne Tid sluttede jeg mig nærmere til en Dreng, hvis voksne, meget læsebegærlige Søstre havde en hel Samling daarlige Romaner. Det var dels enkelte Bind, som vare komne bort fra Lejebibliothekerne, dels Makulatur fra bedre Huse eller fra Marskandiserboder; de laa overalt i disse Menneskers Hjem spredte omkring over Gesimser, Bænke og Borde, og om Søndagene kunde man finde ikke alene Søstre og deres Kærester, men ogsaa Fatter og Mutter, og hvem der ellers var, hensunken i Læsningen af de fedtede Bind. De Gamle vare nogle Vrøvlehoveder, der i denne Underholdning søgte Stof for pjankede Samtaler, medens Børnene ophidsede deres Fantasi ved dette elendige, upoetiske Gods, eller snarere: de søgte heri den bedre Verden, som Virkeligheden ikke bød dem. Romanerne faldt hovedsagelig i to Slags. Den ene gengav de fordærvede Sæder fra forrige Aarhundrede i jammerlige Brevvekslinger og platte Forførelseshistorier, den anden bestod af ædle og gæve Ridderromaner. Pigerne holdt sig med Forkærlighed til den første Slags og lode sig under

Læsningen kysse og klappe af deres Kærester, saa det kunde forslaa. Os Drengene vare disse trivielle og aandløse Skildringer af en fordærvelig Sanselighed heldigvis endnu utilgængelige, og vi nøjedes med at udsøge en eller anden rigtig Ridderhistorie og trække os tilbage med den. Den alt andet end tvetydige Føde for Fantasien, som disse tarvelige Digtninger bød, var tilstrækkeligt velgørende for mit Følelsesliv og gav mine Stemninger Skikkelse og Navn. Vi kunde snart de smukkeste Historier udenad og opførte dem selv, hvor vi gik og stode, med stedse fornyet Glæde, paa Lofter og i Gaarde, i Skov og paa Bjærg, og supplerede vort Personale med Drengene, som beredvillig lode sig indøve dertil. Frem af disse Lege voksede saa efterhaanden selvopfundne, fortløbende Fabler og Æventyr, som tilsidst udartede saaledes, at enhver havde sin Kærligheds- eller Ridderhistorie, hvis Gang han berettede sine Kammerater med den største Alvor. Paa den Maade varede det ikke længe, inden vi vare indviklede i et uhyre Net af Løgn, og vi meddelte hinanden vore opspundne Æventyr under Fordring paa fuld Tiltro, hvilken vi da ogsaa i egen Interesse gensidig ydede hinanden. For mig blev denne

Underholdningsmaade betydelig lettet, idet nemlig Hovedgenstanden i vore Historier altid var en smuk og fornem Dame i Byen, og den, som jeg havde udvalgt til Genstand for mine frie Digtninger, blev snart den samme, som var Maalet for min virkelige Kærlighed og Tilbedelse. Vi havde forøvrigt ogsaa mægtige Fjender og Medbejlere; disse vare smukke, ridderlige Officerer, som vi havde set til Hest. Skjulte Rigdomme vare i vor Besiddelse, og for disse byggede vi os vidunderlige Slotte paa langt bortliggende Steder, som vi gave os en vigtig Forretningsmine af at føre Tilsyn med. Dog var min Kammerats Fantasi den, som fornemmelig var opfyldt af en saadan Forretningsaand med alle dens praktiske Handelsfif; han tænkte mest paa Rigdom og legemligt Velvære, og opfandt i saa Henseende de utroligste Ting. Jeg derimod anvendte hele min Opfindelsesevne i den Elskedes Tjeneste, og overbød endelig ved en kolossal Løgn om en umaadelig Skat alle de lurvede Smaakapitaler, som han smaaligt og møjsommeligt havde drømt sig sammen.

Dette ærgrede ham nok. Og medens jeg befandt mig tilfreds i min egen opdigtede Verden og ikke bekymrede mig om at undersøge Sandheden af hans Pralerier, saa be-

gyndte han paa sin Side at drage mine i Tvivl og at fordre Beviser. En Gang havde jeg saaledes flygtigt omtalt en stor Kiste fyldt med Guld og Sølv, som stod i vor Kælder; han trængte da med Hæftighed ind paa mig og forlangte, at jeg skulde vise ham den. Jeg angav ham en Tid, naar dette vilde være muligt; han indfandt sig punktlig og bragte mig derved i en Forlegenhed, som jeg ikke forud havde beregnet. Imidlertid lod jeg ham vente lidt udenfor Huset, og løb derpaa op i Stuen, hvor der i min Moders Skrivebord stod et Træskrin fyldt med en lille Samling nye og gamle Sølv-mønter samt nogle Dukater. Denne Skat stammede dels fra Moders Faddergaver, dels fra mine egne, og var min erklærede Ejendom. Det bedste derved var dog en stor gylden Skuepenge af en Dalers Størrelse og af betydelig Værdi, som Mo'er Margrethe i et af hendes gode Øjeblikke havde skænket mig og anbetroet min Moder til sikker Opbevaring, for at jeg, naar jeg en Gang blev stor og hun ikke mere var til, kunde have den som en varig Erindring om hende. Jeg turde tage Kassen frem, naar jeg vilde, og bese min kostbare Skat, og jeg havde allerede mange Gange baaret den omkring med mig i alle

Husets Lejligheder. Jeg tog den da ogsaa nu, bar den ned i Kælderen og lagde den i en Kiste, som var fyldt med Halm. Derpaa bad jeg Tvivleren med en hemmelighedsfuld Gebærde at komme ned, løftede Kistens Laag en Smule og trak Skrinet frem. Idet jeg aabnede det, blinkede Sølvstykkerne ham fornøjeligt i Møde, og da jeg derpaa tog Dukaterne frem og tilsidst endog den store Guldmønt, som skinnede ganske underligt i Tusmørket, og hvor man tydeligt kunde se den gamle Schweizer med Banneret samt den hele Krans af Vaabenskjolde, som var præget derpaa, saa gjorde han store Øjne og vilde med alle fem Fingre gribe ned i Skrinet. Men jeg slog det hurtigt til, lagde det igen i Kisten og sagde: „Ser du, af saadanne Sager er Kisten fuld!“ Dermed skubbede jeg ham ud af Kælderen og stak Nøglen til mig.

Han var nu en Gang for alle slaaet, thi omendskøndt han var saadan i al Almindelighed overbevist om Usandfærdigheden i vore Fortællinger, saa forbød dog den hidtil imellem os fastslaaede gængse Tone ham at trænge videre paa, og desuden fordrede nu en Gang den i Livet brugelige Høflighed, at vi skulde tage de paa en hensynsfuld Maade fortalte

Krøniker for gode Varer. Men denne min foreløbige Overbærenhed overfor min Ven gav ham desværre Lejlighed til at drive mig videre frem i mine Løgne og sætte mig paa bestandig betænkeligere Prøver.

Snart efter — det var netop ved Markedstid — traf vi sammen nede ved Søen, og efter at have hilst paa hinanden lig Macbeths Hekse med et: „Hvad har du bestilt?“ spaserede vi op og ned foran Boderne, der i Rækker som lange Gader laa ved Siden af hverandre. Vi stode endelig stille foran en Italieners Bod, hvor der foruden Sydfrugter ogsaa var udstillet fristende blanke Nipssager og Legetøj. Figner, Mandler og Dadler, Kasser fulde af dejlig hvid Makaroni, men især uhyre Bjerge af Salamipølser satte min Ledsagers dristigste Fantasi i Bevægelse. Jeg derimod betragtede navnlig de sirlige Nakkekamme, Olieflasker og Æsker fulde af sorte Røgelsemænd, og tænkte, at dér hvor disse Ting vare i Brug, maatte der være godt at være. Min Kollega begyndte nu: „Jeg har lige netop købt saadan en Salamipølse, for at prøve, om jeg maaske vilde skaffe mig en hel Kasse deraf til mit næste Selskab. Men jeg fandt den afskyelig, da jeg bed i den, og smed den derfor ud i Søen; dér svømmer den vist-

nok endnu; jeg saa' den for et Øjeblik siden.“
 Vi spejdede ud over den i Solen funklende
 Vandflade, hvor der imellem Markedsskuderne
 hist og her svømmede et Æble eller et Salat-
 blad; men en Pølse var intet Steds at opdage.
 „Aa, saa har vel en Gedde snappet den!“
 sagde jeg godmodigt, og han gik ind paa
 denne Mulighed og spurgte mig, om ikke
 ogsaa jeg skulde gøre Indkøb? „Jo vist,“
 svarede jeg, „jeg kunde have stor Lyst til at
 købe denne Kæde til min Elskede!“ og jeg
 viste herved paa en uægte, skinnende forgyldt
 Halskæde. Nu lod han mig ikke mere i Ro,
 men forstod at belægge sine Ord saaledes, at
 jeg tilsidst følte mig moralsk forpligtet til at
 købe Kæden, for at overbevise ham om, at
 jeg virkelig havde fri Raadighed over min
 hemmelighedsfulde Skat.

Saa havde jeg da ingen anden Udvej, end
 at løbe hjem og se at faa fat i mine Spare-
 skillinger. Med nogle Sølvmonter i min fast
 tillukkede Haand og med bankende Hjærte
 var jeg snart igen tilbage paa Markedet, hvor
 min onde Aand ventede mig. Vi købsloge
 om Kæden, eller rettere gave meget mere,
 end Italieneren forlangte, og jeg valgte endnu
 et Armbaand af Agatstene og en Ring med

rød Glasplade. Købmanden saa' med nogle ejendommelige Øjne paa mig og paa mine Penge, men stak dem ikke desto mindre i Lommen. Min Kammerat trak mig derpaa hastigt med sig hen til det Sted, hvor min Skønne boede. Paa en ensom Plads laa en seks syv pragtfulde Huse, hvis Ejere alle havde slaaet sig op ved Silkehandel og nu levede her i en vis gammeldags Fornemhed. Her var hverken Værtshuse eller andre simple Forretninger i Nærheden, men hele Pladsen laa stille og højtidelig i sin Properhed; Brolægningen var renligere og bedre, end i de andre Dele af Byen, og kostbare Jærngelændere afgrænsede Stedet. I det største og fornemste af disse Huse boede Genstanden for min romantiske Tilbedelse. En ung, smuk Dame, slank og elegant skabt, med rosenrøde Kinder, store, leende Øjne, smilende Læber, yppige Lokker, bølgende Slør og fejende Silkedragter, en af hine Kvinder, der kunde forestille selve Skønhedens Ideal, og som ere anlagte paa at ødelægge Uerfarenheden, ja endog formaa at bringe Humør i gamle Skaldepander. Vi stode foran den prægtige Port, og min Ledsager, som i ét væk havde erklæret, at nu eller aldrig maatte jeg overrække min Herskerinde

Gaverne, trak frækt i Portklokkens blanke Greb og afsluttede derved Diskussionen. Men trods hans Frækhed — vilde en Aristokrat have sagt — strakte dog hans plebejiske Energi ikke til for at frembringe en ordentlig Ringen. Klokkeren gav kun en eneste nølende Lyd fra sig, som genlød dumpt i det Indre af Gaarden. Efter nogle Sekunders Forløb gik den ene Portfløj en umærkelig Kende op, og min Ven skubbede mig ind, hvad jeg ogsaa, for ikke at gøre ubehagelig Larm, viljeløs fandt mig i.

Dér stod jeg da, usigelig beklemmt, foran en bred Stentrappe, som ovenover tabte sig i rummelige Gallerier. Jeg klemte den lukkede Haand fast om Armbaandet og Ringen, og Kæden stjal sig af og til frem mellem Fingrene. Saa hørtes Trin ovenpaa, som genlode fra alle Sider, og en Stemme raabte: „Hvem er der?“ Da jeg imidlertid forholdt mig tavs og ikke kunde ses ovenfra, gik man ind igen, og jeg hørte Døre blive slaaet i. Jeg støg nu langsomt op ad Trappen, idet jeg forsigtigt saa' mig omkring. Paa alle Vægge hang store Oliemalerier, enten mærkelige Landskaber eller Stillebensstykker, i bred Manér; Lofterne vare udførte i hvidt Stukkaturarbejde med smaa Fresker hist og her, og i passende Afstand fra

hinanden var anbragt høje, mørkebrune Nødde-træsdøre med Søjler og Gesimser af samme Træ, og altsammen skinnede blankt poleret. Hvert af mine Skridt vakte Genlyd i Hvælvingerne; jeg vovede næppe at gaa, uden at jeg derfor et Øjeblik tænkte paa, hvad jeg vilde sige, hvis jeg blev overrasket. Foran hver af Dørene laa en Maatte, men kun en enkelt saadan var særlig elegant forarbejdet af kulørt Straa, og paa denne Plads var hensat et gammelt forgyldt Bord med en Arbejds-kurv med Strikketøj, nogle Æbler og en smuk Sølvkniv, der var lagt yderst ved Randen, som om man lige havde benyttet den. Jeg antog, at det maatte være Frøknens Værelse, og kun opfyldt af hende, lagde jeg mine Skatte midt paa Maatten. Men Ringen lagde jeg underst i Kurven ovenpaa en fin Handske. Derpaa ilede jeg hurtigt ned ad Trappen og ud af Huset, hvor min Plageaand utaalmodigt ventede paa mig. „Har du gjort det?“ raabte han mig i Møde. „Ja,“ svarede jeg med lettet Hjærte. „Det er ikke sandt,“ sagde han, „hun har jo hele Tiden siddet dør ved Vinduet og ikke rørt sig ud af Pletten.“ Jo, virkelig, der sad den smukke Dame ved et Vindu, som rimeligvis maatte være i den Del af Huset,

hvortil hin Dør førte. Jeg blev meget for-
 skrækket, men sagde dog: „Jeg tør sværge
 paa, at jeg har lagt Kæden og Armbaandet
 for hendes Fødder og stukket Ringen paa
 hendes Finger!“ „Ved Gud?“ „Ja, ved Gud!“
 raabte jeg. „Saa maa du endnu kysse paa
 Fingeren ad hende, og gør du det ikke, har
 du svoret falsk; se, nu ser hun netop ned paa
 os!“ Jeg saa', hvorledes hendes straalende
 Øjne tilfældigvis hvilede paa os; men hvor var
 dog ikke min Vens Indfald et djævelsk et! Hel-
 lere havde jeg spyttet den Lede selv i Ansigtet,
 end efterkommet denne Opfordring. Alligevel,
 ved min Jesuitered var jeg kommen i en al-
 vorlig Klemme, og der gaves ingen anden
 Udvej. Hurtigt trykkede jeg et Kys paa min
 Haand og viftede med den op imod Vinduet.
 Pigebarnet havde opmærksomt betragtet os
 og lo nu ganske umanerligt, medens hun dog
 nikkede venligt ned til os; men jeg løb min
 Vej, saa hurtigt jeg kunde. Maalet var fuldt,
 og da min Kammerat indhentede mig i den
 næste Gade, stillede jeg mig i Vejen for ham
 og sagde: „Hvordan forholder det sig nu egent-
 lig med din Salamipølse? Mener du virkelig,
 at den Historie kan gaa tilstrækkeligt op imod
 alt, hvad du her udsætter mig for?“ Dermed

spændte jeg Ben for ham og bearbejdede ham af al Magt med min knyttede Haand i Ansigtet, lige til en Mand, som gik forbi, trak mig væk og brummede: „De forbandede Dreng, de skal da ogsaa altid slaas!“

Det var første Gang i mit Liv, at jeg slog en Skole- og Legekammerat; jeg kunde fra nu af ikke mere taale at se ham, og blev samtidig grundig kureret for mine frie Fantasier.

Men i Romanslugernes Hus blev Daarskaben og Oplaget af slette Bøger større og større. De Gamle saa' med en ubegribelig Sorgløshed, hvorledes de stakkels Døtre stadig sank dybere og dybere ned i Pjankeri og Letfærdighed, skiftede Kæreste paa Kæreste uden at opnaa Ægteskab, og tilsidst bleve siddende dør med et laset Bibliotek og en Rede fuld af smaa Unger, som morede sig med at rive de forlæste Bøger itu. Ikke desto mindre tog Læseraseriet stadig til, idet man derved søgte at glemme Spektakler, Nød og Sorg, og snart saa' man i dette Hjem intet andet end Bøger, Bleer og Svøb, der vare ophængte til Tørring, og en Række Erindringer om de utro Ridderes Galanteri, saasom malede Blomsterkranse med Deviser, Stambøger fyldte med

Kærlighedsvers, kunstige Paaskeæg med en lille Amor indeni, og andre lignende Ting.

Alt i alt synes mig alligevel denne Elenighed, ligesaa vel som den modsatte Yderlighed, religiøst Sværmeri og fanatisk Bibeludlægning hos stakkels enfoldige Mennesker, saaledes som jeg saa' det i Mo'er Margrethes Hus, at være Udslaget af samme Gemytstrang og Følelsesbehov, den samme Søgen efter en bedre Virkelighed. Hvad Husets Søn derimod angik, da gjorde hos ham den tidlig udviklede Fantasi sig gældende paa en anden og mere betænkelig Maade, navnlig da han var bleven voksen. Han rendte efter Fornøjelser og laa allerede som Handelslærling omkring paa Værts-husene som en ivrig Spiller, og ved alle offentlige Forlystelser var han en sikker Mand. Men hertil behøvedes mange Penge, og for at skaffe dem tilveje, lavede han de utroligste Historier og slog Plader, der for ham selv egentlig kun var en Fortsættelse af den tidligere Romantik. Denne halvt tvetydige Levevis kunde selvfølgelig ikke længe holde sig paa Grænsen: han blev hurtig nødt til at gribe til, hvor han kunde. Han hørte, kunde man sige, til de Mennesker, der ikke i Tide tænke paa at indskrænke deres Tilbøjeligheder det ringeste, og

som i deres selviske Tænkemaade kun er opsat paa med List eller Magt at berøve deres Næste det, som han ikke godvilligt vil give fra sig. Dette lave Sindelag er paa samme Tid Drivkraften i de tilsyneladende mest forskellige Aabenbaringer. Den er det, som besjæler den forhadte Enevoldsherre, der ved sin blotte Tilværelse er ethvert Barn i Landet en Rædsel, men som desuagtet ikke viger fra sin Plads og ikke er for stolt til at leve af det foragtede Folks Hjærteblod. Den er Grundtonen i den Lidenskabelighed, hvormed en Forelsket, efter at have faaet et bestemt Afslag, stadig vedbliver at trænge paa og derved forbitrer en Andens Liv. Ligesom i disse Tilfælde, vil Drivkraften vise sig som Egoismen hos enhver Bedrager og Tyv, han være stor eller liden; overalt optræder den som en ufor-skammet Indgriben i fremmed Ret, og til denne tog nu ogsaa min tidligere Kammerat sin Tilflugt. I Tidens Løb tabte jeg ham dernæst ganske af Syne; han havde allerede flere Gange siddet arresteret, og endelig en Dag, da jeg tænkte paa alt andet end ham, saa' jeg ham som en ussel Vagabond af Politiet blive ført til Tugthuset, hvor han senere døde.

TRETTENDE KAPITEL.

UNGE KRIGERE. TIDLIGE SYNDER.

Jeg var tolv Aar gammel, og Moder maatte tænke paa min videre Uddannelse. Min Faders Plan, at jeg gradevis skulde gennemgaa de Skoler, der vare grundede af private, frisindede Foreninger, var af sig selv faldet bort, da disse Anstalter i Mellemtiden vare blevne overflødige ved de nu velindrettede offentlige Skoler; thi den daværende Genfødel- sesbevægelse i Schweiz havde først rettet sit Blik mod dette Punkt. Den gamle Lærerstand i Byerne blev udvidet og forstærket ved indkaldte tyske Skolemænd, som fordeltes i de fleste Kantoner omkring ved store Tvillinge- anstalter, der i sig forenede et Gymnasium og en Realskole.

I en af de sidste anbragte min Moder mig, efter at hun havde gjort mange højtidelige

Besøg og haft mange alvorlige Raadslagninger, og det viste sig ved Optagelsesprøven, hvor grundige de Kundskaber vare, som jeg havde modtaget i den beskedne Fattigskole, den, som jeg nu halv vemodig og halv glad skiltes fra. Jeg kunde magelig tage det op med Eleverne fra de gode, gamle Byskoler; ogsaa de velhavende Borgeres Børn vare nemlig nu henviste til de nye Skoler. Saaledes fandt jeg mig pludselig hensat mellem helt nye Omgivelser. I Stedet for, som tidligere, at være den bedst klædte og fornemste af Eleverne, var jeg nu i min grønne Trøje, som jeg maatte slide lige til sidste Trævl, en af de mest beskedne og uanselige, og det ikke alene i Dragt, men ogsaa i Væsen. De fleste af Drengene tilhørte den oprindelige, velhavende Borgerstand; nogle vare fornemme Patriciersønner, andre stammede fra rige Landsbymatadorer, og alle havde de en sikker Optræden og en flot Jargon i deres Tale og i deres Lege, saa at jeg blev kejtet og usikker ved Siden af dem. Naar de bleve uenige, sloge de straks hverandre lige i Ansigtet, saa det klaskede, og hvis jeg ikke vilde udsætte mig for altfor mange Ubehageligheder, maatte jeg hurtigt se at vænne mig til denne nye

Omgangstone, der rigtignok faldt mig vanskeligere at tilegne mig end den nye Lærdom. Jeg følte først nu, hvor blide og godmodige de fattige Børn havde været, og jeg gjorde ofte en Afstikker hen til disse, som da med en egen vemodig Misundelse hørte mig fortælle om mine nye Forhold.

I Virkeligheden blev mit Liv et helt andet, og hver Dag bragte nye Forandringer. Fra gamle Dage af var Ungdommen i Byerne bleven øvet i Vaabenbrug, lige fra det tiende Aar og næsten til den Alder, hvor Militærtjenesten begynder. Men dette havde mere været taget frivilligt som en Fornøjelse, og Forældre, der ikke ønskede at lade deres Børn deltage deri, vare heller ikke tvungne dertil. Nu derimod blev Vaabenøvelse paabudt ved Lov for hele den skolepligtige Ungdom, og enhver Kantonskole var saaledes samtidig et Soldaterkorps. Med de militære Øvelser var tillige Gymnastik forbundet, saa at vi den ene Eftermiddag eksercerede og den næste sprang, klatrede og svømmede. Jeg var hidtil vokset op som et Rør, svajende og drejende, alt efter som hvert Lune, hver Luftning af Livet førte det med sig. Ingen havde sagt mig, at jeg skulde holde mig rank, ingen havde ført mig ned til

Floden og kastet mig ud, og selv om jeg nu og da i øjeblikkelig Ophidselse havde gjort et Spring, saa havde jeg aldrig i rolig Tilstand været i Stand til at gøre det om. Naturen, Temperamentet havde ikke drevet mig til disse Ting, som muligvis saa mange andre Dreng, der stode faderløse i Verden. Nu saa' jeg derimod, at mine nye Skolekammerater, lige til de aller mindste, kunde svømme omkring i Vandet som Fiske, springe og klatre, og det var ved deres Spot, at jeg dreves til at tilegne mig nogen Holdning og Dygtighed; thi min Iver vilde vistnok uden denne Spore hurtigt være bleven afkølet.

Men alle disse Forandringer skulde gribe endnu dybere ind i mit Liv. Jeg var kommen iblandt en Mængde Børn, der alle vare mer eller mindre vel forsynede med Lommepenge, dels som naturlig Følge af Rigdom i Hjemmet, dels fordi det nu engang saadan var Skik, eller blot som et dumt Praleri af Forældrene. Paa Anledning til Udgifter manglede det ikke. Man plejede under de sædvanlige Øvelser og Lege paa afsides liggende Pladser at købe Frugt og Kager, og ved de større Gymnastikfester og militære Udflugter ansaas det især for meget mandigt, naar man i en eller anden

lille Landsby kunde sætte sig hen ved et Stykke Brød og et Glas Vin. Dertil kom Udgifter til alt det Legetøj, der afvekslende blev Mode i Skolen, under Paaskud af at være nyttig Beskæftigelse, og endvidere lærerige Besøg rundt omkring, hvor der var nogen Slags Seværdighed. Regelmæssigt at afholde sig fra Deltagelse i disse Ting, vilde have givet En et utaaleligt Anstrøg af Fattigdom og Forladthed. Moder bestred samvittighedsfuldt de uvante Udgifter til Bøger, Instrumenter og andet Materiale, ja hun lagde endog paa mine Vegne en vis Ødselhed for Dagen heri. Med min Faders bedste Passer gennemstak jeg det fineste Papir i hele Klassen; jeg greb enhver Lejlighed til at faa en ny Stilebog, og mine Bøger vare altid godt indbundne; men ligeoverfor enhver anden Udgift af tvivlsom Nødvendighed blev Moder egensindig staaende ved sin Grundsætning, at man ikke skulde give en Skilling unyttigt bort, og at jeg i Tide burde indprente mig dette. Kun til de overordentlige Udflugter, som det vilde have været mig en altfor stor Sorg at maatte blive borte fra, gav hun mig en knap Tærepølse med, der hver Gang regelmæssigt var opbrugt allerede midt paa den glade Dag.

Dog søgte hun ikke, i kvindeligt Ukendskab med Verden og som hendes Sparsommelighedssystem maaske kunde lade formode, at holde mig strængt afsondret for mig selv, men lod mig tvertimod tilbringe min meste Tid i Kammeraternes Selskab. Hun stolede trygt paa, at jeg befandt mig imellem lutter velopdragne Børn under Opsigt af et stort og dygtigt Lærerpersonele; at jeg uvilkaarligt derved blev ansporet til at „være med“ og saaledes ofte bragt i tusinde Forlegenheder og skæve Stillingen, derpaa tænkte hun ikke. Moders Sind var naivt og uskyldigt, og ligesaa havde hendes Liv været; hun kunde ingen Anelse have om det uheldsvangre Giftstof, som kaldes falsk Undseelse, der allerede begynder at gro i den tidligste Ungdom og som bliver plejet og nærret ved ældre Folks Dumhed og Uvidenhed, i Stedet for at det kraftigt skulde udryddes. Iblandt tusinde Pædagoger og Medlemmer af Pestalozziske Selskaber er der maaske neppe et Dusin, der længere erindrer sig deres egen Barndoms ABC og hvorledes herudaf de skæbnesvangre Ord for Livet forme sig; ja man bør vel egentlig ikke en Gang gøre dem opmærksomme herpaa, da de ellers

kaster sig over dette Gebet og straks laver en ny Paragraf for deres System.

I Pintsen blev der arrangeret et stort Felttog for Ungdommen. Hele Mandskabet, flere hundrede Drengene, skulde under klingende Spil rykke ud af Byen, marschere over Bjærg og Dal og træffe sammen med den væbnede Ungdom fra en Naboby, for saa i Fællesskab at afholde Revue og Øvelser. Der herskede en almindelig Bevægelse af Forventningens Glæde og Forberedelsernes Alvor. Smaa Tornystre bleve reglementeret pakkede efter Forskrift; man lavede saa mange Patroner, som muligt, ud over det bestemte Antal, og vi bekransede vore topundige Kanoner og vore Faner. Og da der under Haanden gik det Rygte, at vore Naboer ikke alene vare pyntelige og vel indøvede Soldater, men ogsaa flotte og raske Fyre, saa gjaldt det ikke alene om at holde sig saa pudset og stramt som muligt, men ogsaa om at forsyne sig med rigelige Lommepege, for paa enhver Maade at kunne hamle op med de berømmelige Rivaler. Desuden vidste vi, at Stedets kvindelige Ungdom vilde tage Del i Fornøjelserne og festlig klædt og bekranset modtage os ved Indtoget, samt at der senere efter Fælles-

maaltidet skulde danses. Ogsaa i dette Kapitel vare vi fast bestemte paa, ikke at ville lade os overbyde, og det blev vedtaget, at vi alle skulde anskaffe os hvide Handsker, for at kunne optræde ligesaa galant som militærisk ved Ballet. Alle disse Ting kom man med megen Alvor overens om bag Lærernes Ryg, og jeg følte mig for mit eget Vedkommende ængstelig bekymret over, at jeg ikke skulde kunne gøre de stillede Fordringer Fyldest. Imidlertid blev jeg dog en af de første, der kunde fremvise sine Handsker, da Moder paa mine indtrængende Bønner havde udsøgt et Par lange Handsker af fint, hvidt Skind iblandt sin Ungdoms Relikvier, og ved at skære et Stykke af dem for Haandlede havde faaet dem til at passe mig fortræffeligt. Derimod levede jeg angaaende Pengespørgsmaalet i en sørgelig Formodning om at maatte spille en trykket og tilbageholdende Rolle. Hensunken i disse Betragtninger sad jeg Aftenen før den store Dag i en Krog af Stuen; pludselig fór mig en Tanke gennem Hovedet, og jeg afventede kun det Øjeblik, da Moder gik ud, for at ile hen til Chatollet, hvor min Sparebøsse stod gemt. Jeg lukkede den blot halvt op og tog paa maa og faa et stort Pengestykke, som

netop laa øverst; herved blev der lidt Røre blandt de andre Penge, de frembragte en let Støj, og jeg syntes i disse sølvklare Toner at fornemme en dunkel Magt, som fik mig til at gyse. Hurtigt gemte jeg mit Bytte, men følte mig umiddelbart efter i en underlig Sindsstemning, som gjorde mig sky og ordknap overfor Moder, da hun atter kom ind. Mit forrige Indgreb i Skatten havde mere været Følgen af en enkelt ydre Tvang, uden at jeg havde haft nogen ond Samvittighed derved, men denne Gang handlede jeg med frit Forsæt og af egen Drift; jeg gjorde noget, som jeg vidste, at Moder aldrig vilde tilgive mig, og Synet af den smukke, blanke Mønt gav mig ligesom en Advarsel imod dens profane Benyttelse. Alligevel: den egentlige Skyldbevidsthed udeblev, da det jo dog kun var mig selv jeg bestjal, som Nødhjælp i et kritisk Tilfælde. Nærmest vil jeg antage, at jeg følte noget lignende, som maa have foresvævet den forlorne Søn, da han en skøn Morgen drog afsted med sin Fædrenearv for at forøde den.

Pintsemorgen var jeg tidlig paa Benene; vore Trommeslagere, de allermindste og tillige de kvikkeste blandt Drengene, droge i an-

selige Skarer gennem Byen, omringet af marschfærdige Elever, og jeg skyndte mig med at støde til dem. Min Moder havde endnu meget at besørge, hun fyldte min Tornyster med Proviant, hængte mig en nydelig lille Rejseflaske med Vin om Halsen, stak endnu et og andet i Lommerne og gav mig sluttelig gode Formaninger med.

Jeg havde allerede mit Gevær over Skulderen og Patrontasken, hvori Daleren laa, omkring Livet, og vilde rive mig løs, da Moder ganske forundret spurgte, om jeg da ikke skulde have nogle Penge med? Herpaa tog hun den allerede aftalte Sum frem og forklarede mig, hvorledes jeg skulde inddele den. Det var vistnok ingen overdreven stor Kapital, men dog ret tilstrækkelig selv for uforudsete Tilfælde. I et særskilt Stykke Papir var endnu et Pengestykke indsvøbt, som jeg skulde give Tjenestepigen i det Hus, hvor jeg kom til at nyde gæstfri Indkvartering.

Naar jeg nu ret betænkte Sagen, var dette ogsaa den første Lejlighed, hvor en saadan Forsyning egentlig var nødvendig, og Moder lod det altsaa fra sin Side ikke mangle paa noget. Men alligevel var jeg overrasket; jeg kom i den største Forlegenhed og Bevægelse,

og idet jeg styrtede ned ad Trapperne, følte jeg, at Taarerne imod Sædvane kom mig i Øjnene, og jeg maatte staa stille nede i Porten for at viske dem af, inden jeg traadte ud paa Gaden og forenede mig med den muntre Sværm. Den almindelige Jubel vilde have fundet en endnu stærkere Genklang i mit Sind, rørt som jeg var over Moders kærlige Omsorg, hvis ikke Daleren i Tasken havde ligget som en Sten paa mit Hjærte. Imidlertid, da hele Skaren var samlet og Kommando-raabene lode og vi i ordnede Rækker droge afsted, bleve mine sørgmodige Tanker med Magt undertrykkede; og da jeg, som hørte til Fortravet, lidt efter marscherede oppe over de frie Højder under den morgenfriske Himmel og saa' det lange, skinnende Tog under Sang og Klang og med vajende Faner bevæge sig for mine Fødder, glemte jeg alt og levede kun for Øjeblikket, der, Perle paa Perle, skulde falde fra den Snor, som knyttede alle Forventningens Herligheder sammen.

Vi førte Avantgardens muntre Liv; en gammel Hugaf, graanet i fremmed Krigstjeneste og nu Lærer for os Grønskollinger i Haandværket, ansporede os til alskens Skælsstykker og lod sig uafladelig overtale til at

drikke af vore Feltflasker, med behørig skarp Kritik over deres Indhold. Vi vare stolte over ikke hos os at have nogen af Skolens Lærer, der alle førte den store Kolonne; og vi lyttede andægtigt til de Krigshistorier, den gamle Soldat fortalte os.

Ved Middagstid gjorde Toget Holdt i en ubeboet, solvarm Dalsænkning. Op fra den udyrkede Jordbund rejste sig hist og her et enkelt Egetræ, rundt om hvilket Hovedstyrken lejrede sig. Vi Forposttropper stode derimod oppe paa Højden og saa' med Selvfølelse ned paa den muntre Tummel under os. Vi vare blevne alvorlige og indaandede i lange Drag den stille, solmættede Dag; vor gamle Sergant laa veltilfreds udstrakt paa Jorden og blinkede med Øjnene ud imod den rolige Horisont, ud over blaa Floder og Søer. Endskøndt ingen af os endnu saa at sige vidste noget om et Landskabs Skønhed, og enkelte maaske aldrig senere i deres Liv ere komne saa vidt, saa følte vi os dog alle nu paavirkede deraf. Og det saa meget mere, fordi vi med vort Festtog dannede en værdig Staffage i Landskabet, selv optraadte handlende deri, og saaledes ikke vare underkastede den sentimentale Længsel, der kan overfalde Folk, naar de i

Uvirksomhed hengive sig til Beundring af Naturen. For min Person har jeg i hvert Fald, om end først senere, erfaret, at ensom Nyden af en eller anden mægtig Naturscene gør vort Gemyt svagt og oprevet, uden samtidig at tilfredsstille det, medens vi derimod næres og styrkes af Naturens Kraft og Skønhed, naar vi selv føler os at være noget i Forhold til den. Og selv da, er den os ofte i sin Stilhed altfor mægtig; og hvor intet brusende Vand findes og ingen dragende Skyer, dør kan man endogsaa blive fristet til at antænde en Ild, for ligesom at faa Naturen sat i Bevægelse og se den drage Aande. Ogsaa vi samlede nu tørre Kviste og antændte dem; og de glødende Grene knitrede saa stille og hyggeligt, at selv vor gamle graahaarede, barkedede Fører fornøjet stirrede ind i Ilden, medens paa samme Tid den blaa Røg betegnede vort Opholdssted for Hæren nede i Dalen.

Trods Middagens Solhede forekom Ildens Skær os saa behageligt, at vi daarligt kunde bekvemme os til at slukke den, da vi atter brød op. Kun altfor gærne havde vi affyret nogle Skud i Luften, hvis dette ikke havde været os strængt forbudt; en af Drengene havde allerede ladet sit Gevær, men maatte

efter alle Kunstens Regler tage Skuddet ud igen, hvilket var ham ligesaa pinligt, som naar en Sladderhank maa tie stille med en Hemmelighed.

I Aftensolens Skær saa' vi endelig den gæstfri By ligge foran os, og ud af den gamle Port, som var smykket med Blomster og Grønt, drog den bevæbnede Ungdom os i Møde, omringet af skuelystne Forældre og Søskende. Deres Artilleri affyrede til vor Ære nogle Skud, og vi iagttog med kritiske Blikke, hvorledes de smaa Kanonerer, der stode ved Siden af Mundingen, med en elegant Bøjning trak sig tilbage, naar Luntten nærmede sig Fænghullet, og efter Skuddet ligesaa sprællemandsagtigt sprang frem med Viskeren, akkurat med samme Præcision, som vi derhjemme. Men mere Aarsag til Skinsyge gav os de smukke Perkussionsgeværer, hvormed vore fremmede Kammerater vare forsynede, medens vi selv kun havde gamle Flinter, som endog nu og da toge sig den Frihed at klikke. De vise Fædre i denne Kommune havde faaet det Ord paa sig, at de i deres opvakte Sans for alt Godt og Smukt ofte gjorde større Udgifter, end der strængt taget lode sig forene med god Økonomi; saaledes havde de ogsaa

til deres Skoleungdom anskaffet disse Geværer, som endnu først vare i Færd med at blive indført i de større Militærstater. Medens vore Venner nu beredvillig forklarede os, hvorledes Kommandoen „Krudt paa Panden“ bortfaldt ved Ladningen, hørte vi vore voksne Led-sagere indbyrdes udtale sig misbilligende over en saadan Ødselhed.

Dog, tilsidst vare vi trætte og toge glade imod de Tilbud om Natteherberge, som de forskellige Familier stredes om at gøre os, og hele Hæren forsvandt i deres aabne Arme ligesaa hurtigt som en Regnbyge forsvinder i den hede, tørstige Jord. Vi saa' os nu hver for sig omgivet af huslig Hygge og som Midtpunkt for en helt festlig Stemning. Og vi gengældte denne Gæstfrihed paa den Maade, at vi toge vore Geværer med os paa vore Værelser og, som om vi vare i en fjendtlig Lejr, stillede dem op ved Siden af den store Gæsteseng, der var saa høj, at vi maatte anvende alle vore Gymnastikfærdigheder for at komme op i den.

Den næste Dags Fest opfyldte alle Forventninger. Kappelysten lod begge Partier bestaa sine Øvelser lige godt; men nu havde vi paa vor Side en Trumf at spille ud imod

vore Medbejleres Perkussionsgeværer. Imedens deres Artilleri nemlig kun var vant til at skyde blindt og ikke befattede sig med Kugler, skød vore Kanoner efter Maal, og det saa dygtigt, at man her kunde anvende det ellers ofte urigtigt benyttede Ordsprog: „tidt naa' de smaa, hvor de store ej naa'!“ og vore Naboer stod og saa' med Forbavselse paa denne vor virkelige, reglementære Skive-skydning.

Et stort Festmaaltid, hvori der deltog nogle tusinde unge og gamle, blev indtaget paa en grøn Eng. De mest afholdte Lærere og andre Venner af Ungdommen holdt Taler og vidste at anslaa den rette Streng ved, i Stedet for at opvarte os med tomme, gammelkloge Fraser, humoristisk at istemme den almindelige, uskyldige Munterhed, glemme deres Alder uden dog at synes barnagtige, og derved just belære os om, hvorledes Glæden bedst nydes ved at krydre den med fornøjelige Indfald.

Efter Maaltidet drog saa en Skare nydelige Pigebørn ud af Porten og forbi os hen til en stor, planéret Græsplæne, hvor de under Sang og Spil opfordrede os til at danse. De vare alle klædte i rødt og hvidt og alle i den

fortryllende Alder, der betegnes af Barnets Lokkehoved og den endnu ikke helt modne Jomfru. Bag denne smukke Krans knejste saa mangt et kvindeligt Hoved i fuldmoden Skønhed og syntes at vaage over de unge, sarte Væsner dér foran; og disse Ansigter havde nu og da et Udtryk, som om de gode Mødre og Søstre ved given Lejlighed selv ønskede at tage sig en ungdommelig Frihed hen over Græsplænen. Havde ikke Mændene dér paa deres Side benyttet Lejligheden og gjort Børnenes Glædessag til deres egen, og allerede beseglet dette Forbund med mangan god Flaske Vin?

Vor tapre Skare nærmede sig nu i tætte Klynger de Skønnes hviskende Kreds; ingen vilde rigtig være den første, og vor Kejtethed gjorde, at vi fik et næsten fjendtligt truende Udseende, medens Paatrækningen af de hvide Handsker fremkaldte en Skinnen og Straalen over den hele Linje. Dog kom det snart for Dagen, at Halvdelen af Handskerne var overflødig. Vi deltes hurtigt i to Partier: de Drengene nemlig, der havde voksne Søstre hjemme, og de, som ikke kendte noget til en saadan Lykke. De Første viste sig alle at være udmærkede Dansere og bleve snart ivrigt

efterspurgte; de sidste derimod stolprede afsted over Plænen som stivbenede Bjørne og stjal sig derpaa efter nogle mislykkede Forsøg ud af Rækkerne, for at samles ved Drikkebordene, hvor vi under kraftige Sange førte et vildt Soldaterliv og „gav“ de barske Krigere og Kvindehadere, medens vi ikke desto mindre gensidig søgte at indbilde os, at Pigebørnene hyppigt skottede til vor drabelige Færd. Vort Sold var vel egentlig kun en meget beskeden Efterligning af de Ældre; vi formaaede ikke at overvinde den naturlige Afsky for Umaadelighed, som man endnu føler i hin Alder, men desuagtet fandt vi i Drikkelaget tilstrækkelig Næring for vore smaa Lidenskaber. Vinavlen i dette Landskab spillede en betydelig større Rolle og Druen var af ædlere Art, end hos os; derfor var vore unge Naboers Munterhed mere udpræget i Farven; de taalte et stærkere Glas Vin end vi, og svarede saaledes fuldstændig til det Ry, der gik af dem. Det gjaldt altsaa nu at udmærke sig, og jeg gjorde mit bedste, idet min vel forsynede Kasse gav mig den tilstrækkelige Frihed og Sikkerhed og indgød tillige mine Omgivelser en vis Respekt. Arm i Arm droge vi igennem Byens Gader og op og ned ad

Promenaderne; det herlige Vejr, Glæden og Vinen opildnede mig og gjorde mig veltalende, kaad og vittig. Fra en lille og beskeden Tilskuer var jeg pludselig bleven højrøstet toneangivende; jeg indlod mig paa allehaande dristige Bemærkninger og spøgefulde Indfald, og de øvrige Ordførere, som hidtil ikke havde bekymret sig stort om mig, opdagede nu en Kollega i mig og komplimenterede mig. Det, at jeg var fremmed her og alle Omgivelser nye for mig, forhøjede Stemningen endnu mere, og jeg skal have ondt ved at afgøre, hvad der var størst, min Veltalenhed, min Glædesrus eller min vakte Forfængelighed. Jeg svømmede med ét Ord i en ukendt Lykke, som paa den tredie Dag naaede sit Højdepunkt, da vi atter vare paa Hjemvejen, og den almindelige Tilfredshed og deraf følgende friere Tone gav Anledning til en ny fortsat Række humoristiske Optrin.

Da jeg ved Solnedgang betraadte min Moders Hus, støvet og solbrændt, med en Grankvist stukket i Huen og Geværrets Munding samt min egen Mund paa det drabeligste sværtet af Krudtrøg, var jeg ikke mere den samme Dreng, der var dragen ud, men en, der havde indladt sig med de forvovneste

af sine Kammerater i alle mulige Aftaler og Løfter om at fortsætte, som man havde begyndt. Isærdeleshed skulde de dansekyndige Sprader eller „Pigedrenge“, som vi kaldte dem, forhindres fra muligvis at stille os i Skygge hos vore egne hjemlige Skønheder. Vi vilde derfor i Modsætning til deres sirlige Kunster slaa ind paa et djærvt, militært Væsen med drabelige Foretagender og dristige Strejftog, der snart skulde gøre os til formelige smaa Renomister.

Optaget af disse Planer og endnu ganske opfyldt af den gennemlevede, overstrømmende Glæde, som jeg lige saa lidt var bleven færdig med, som den var bleven færdig med mig, følte jeg mig i det bedste Lune af Verden og fortalte derhjemme højrøstet og pralende vore Hændelser, indtil Moder kastede nogle virksomme tørre Bemærkninger ind i min overvældende Begejstring og derved paa engang fik bragt mig til Sengs og i Ro.

FJORTENDE KAPITEL.

SVINDLERI OG GÆLD. EN UNGDOMMELIG FILISTER.

Mine nye Kammerater lode mig ingen Tid til at komme mig af min Rus. Allerede næste Dag, hvor jeg selv som en Person af Betydning befandt mig mellem andre Betydeligheder i Staden, vakttes alle Erindringer paany, og Efterdønningerne af Festen gav mig Anledning til at udgive Resten af mine Penge og derved indhøste friske Lavrbær. Man aftalte for næste Søndag en større Udflugt til Fods, som atter skulde være en Demonstration imod „Kavalererne“. I min Begejstring tænkte jeg ikke paa, hvorledes jeg skulde faa de nødvendige Midler hertil, og havde altsaa heller ikke lagt nogen forudfattet Plan, men da Øjeblikket kom, greb jeg atter i Sparebøssen, uden at føle andet, end den tvingende Nødvendighed og en svag Beslut-

ning om, at dette skulde være den sidste Gang.

Saaledes gik det gladeligt den korte Sommer igennem. Det Humør, der i Begyndelsen havde besjælet os, var efterhaanden bortdunstet, og vi havde igen føjet os ind under Tingenes almindelige Gang. Ogsaa over mig vilde Maadehold og Beskedenhed atter have vundet Herredømmet, hvis ikke en anden Lidenskab var vokset frem af Begivenhederne, nemlig en brændende Trang til at give Penge ud: Ødselheden i og for sig. Det tiltalte min Fantasi i højeste Grad, hvert Øjeblik at kunne købe de smaa Herligheder, hvorefter man i hin Alder tragter, og altid havde jeg Haanden i Lommen, parat til at kaste Penge ud. Genstande, som Drengene ellers bytte sig til, købte jeg kontant og forærede dem bort igen til Børn, til Tiggere og til nogle Fyre, som udgjorde mit Følge og som benyttede sig af min Forblændelse, saa længe det gik. Thi det var virkelig en Forblændelse, en Besathed. Jeg tænkte aldrig paa, at Sagen dog engang maatte faa en Ende. Jeg aabnede aldrig mere Laaget paa det lille Skrin for at tælle Pengene; jeg stak kun Haanden ned, greb et enkelt Stykke, og gjorde mig aldrig Regnskab

for, hvor meget jeg vel allerede paa denne Maade kunde have destilleret. Jeg følte heller ikke Angst for at blive opdaget. I Skolen og ved mine Arbejder passede jeg ikke mine Sager værre, men snarere bedre end før, fordi ingen utilfredsstillede Ønsker forledede mig til ørkesløse Drømmerier, og den fuldkomne Frihed i min Gøren og Laden, som den stadige Besiddelse af Penge gav mig, ytrede sig ogsaa ved en vis Raskhed og Energi i min hele Optræden. Dertil kom, at jeg havde en ubestemt Trang til om muligt at afværge det Uvejr, som jeg følte trak sammen over mig, ved paa andre Maader nogenlunde at gøre min Pligt.

Trods alt dette befandt jeg mig hele Sommeren igennem i en uhyggelig forpint Tilstand; og naar jeg nu tænker tilbage paa den Tid og paa den blaa Himmel, det klare Solskin og de stille, grøntomhegnede Smutkroer udenfor Byen, hvor vi mødtes ved vore hemmelige Gilder, er det en ganske ejendommelig Følelse, der griber mig.

Mine Kammerater maatte alt længe have mærket, at det ikke hang rigtigt sammen med mine Penge; men de vogtede sig omhyggeligt for at ytre den ringeste Mistanke eller gøre

mig noget som helst Spørgsmaal. De tog det tværtimod som en Ting, der faldt af sig selv, og vare mig stiltiende behjælpelige med at faa de paafaldende blanke Mønter vekslede, uden at indlade sig paa Gisninger. Og da endelig Herligheden var til Ende, vendte de sig ganske tørt og udeltagende fra mig, akkurat som rigtig voksne, hæderlige Forretningsmænd, der med største Sindsro tager imod Svindlerens Penge, uden at bekymre sig om, hvor han har faaet dem fra. Denne Opførsel, som jeg dog forud havde anet, var mig saa meget mere trykkende, som jeg snart mærkede, at de endog vare ualmindelig afmaalte overfor mig og kun tøede lidt op, naar jeg atter lod et Pengestykke rullere iblandt dem, medens jeg alligevel stadig mærkede, at de talte ilde om mig paa min Ryg. Imidlertid, de fleste af dem vare af Gemyt saa smaatærkede og hverdagsagtige, at det ikke kom til noget heftigt og lidenskabeligt Brud; kun en enestes Egoisme var saa energisk, og det deraf følgende Had saa stort, at det skulde forvolde mig en Kummer og Lidelse, som man vist ellers ikke i denne Alder plejer at opleve. Denne ene var en lille, fregnet Fyr med smaa, regelmæssige Ansigtstræk. Han besad en tidlig ud-

viklet Forstand, lærte sine Ting flittigt og grundigt, og bestræbte sig stadig for at udtrykke sig i velformede, alvorsfulde Ord, naar han talte med ældre Folk og især med Kvinder, og gik af den Grund for en sat og fornuftig, respektabel Dreng. Han var som Følge af sin Sejghed og Opmærksomhed dygtig i næsten alle Fag, og alt, hvad han paa- tog sig, udførte han paa den nydeligste Maade. Imidlertid havde lille Mejer — saaledes hed han — intet virkeligt, dybt Talent; i alle hans Foretagender var der aldrig noget nyt eller noget af hans eget; han kunde egentlig kun gøre de Ting godt, som han skulde gøre efter, og samtidig var han som besat af en uafledelig Trang til at tilegne sig alt muligt. Et Arbejde i Pap f. Eks. udførte han ligesaa perfekt og sirligt, som han satte over en Grøft eller kastede Boldt, eller traf et bestemt Sted paa Muren med en Sten — alt, som Resultat af en langsom og vedvarende Øvelse. Hans Stilebøger vare ulastelige, hans Skrift lille og pyntelig, og især forstod han i ualmindelig Grad at afrunde sine Tal og sætte dem i nyselige Rækker. Hans fortrinligste Gave var dog en vis Færdighed i at væve alt over med forstandig Tale og med en meget sigende

Mine sætte forskellige Materier ud fra hinanden og opstille Resultater og Formodninger, som laa langt ud over vor Alder. Dertil var han søgt og afholdt som en tilforladelig og lystig Kammerat; han begyndte sjældent en Strid, men fægtede den i saa Tilfælde yderst haardnakket til Ende, og da han altid passede at staa paa den Side, hvor den virkelige eller tilsyneladende Ret var, blev han kun saa meget mere respekteret.

Han var halvandet Aar ældre end jeg, men havde alligevel sluttet sig nøjere til mig end til nogen anden, saa at vi nærrede et varmt Venskab for hinanden og vare sammen, saa ofte vi havde en Fritime.

Hans Egenskaber fuldstændiggjorde mit eget Væsen, og derfor syntes jeg saa godt om ham. Medens alle mine Foretagender gik ud paa det fantastiske, det rastløse, saa bragte han ved sit nøjagtige, mekaniske Arbejde Plan og Orden i mine flygtigt udkastede Ideer.

Lille Mejer var ikke mindre varsom overfor min Hemmelighed, end de andre, omend skøndt den endnu mindre kunde være skjult for hans skarpe Iagttagelsesevne; dog lod han mig ikke, som de andre, undertiden ane sin Formodning, men søgte snarere ved praktiske

Vink og Raad at afholde mig fra altfor let-sindige Udgifter og faa mig til at benytte mine Penge til brugbare Ting, og min Omgang med ham fik derved et vist solidt Anstrøg. Men naar det angik ham selv, viste han en endnu større Iver, end de øvrige, og ikke tilfreds med min umiddelbare Gavmildhed, oprettede han meget snedigt et Slags dobbelt Bogholderi mellem ham og mig. Af mine egne Penge sparede han sig en privat Kasse sammen, hvoraf han saa „laante“ mig, naar jeg i Øjeblikket ikke kunde komme til min Sparebøsse, og uagtet vi brugte Pengene i Forening, indførte han dem meget nøjagtigt i en sirlig lille Bog, hvis Sider forretningsmæssigt vare overskrevne med Debet og Credit. Desforuden solgte han mig en Mængde Smaating, som kun har Værdi for Drengene, og indførte nøjagtigt Beløbet i sin Bog. Ogsaa sin Dygtighed i de forskellige Færdigheder forstod han at slaa Mønt af; han var min Asmodæus, min tjenende Aand, som kunde alt og fik sat alt i Gang, hvad vi ønskede, men som tillige betegnede enhver Tjeneste, han ydede, med et lille sirligt Tal i min Konto. Paa vore Spasereture opmuntrede han mig stedse til at sætte hans Færdigheder paa

Prøve: „Skal jeg træffe det visne Blad dèr med denne Sten?“ spurgte han, og jeg svarede: „Det kan du ikke!“ „Godt, saa skylder du mig en Femøre, hvis jeg gør det?“ „Ja!“ Og han traf det, og gentog undertiden tolv Gange i Træk Eksperimentet uden at fejle. Derpaa skrev han Summen nøjagtigt ind i sin Bog med saa allerkæreste smaa Tal, at jeg lo højt af Glæde. Men han sagde meget alvorligt, at det var slet ikke noget at le af, jeg burde snarere betænke, at det en Gang alt sammen skulde „afgøres“, og at hans Bog havde rigtig Betydning og Gyldighed overfor enhver Forretningsmand. Desuagtet gav han mig stadig Anledning til nye Væddemaal; f. Eks. om en Fugl vilde sætte sig paa denne eller hin Pæl, om det Træ næste Gang vilde bøje sig saa eller saa langt for Vinden, eller om der paa Strandbredden med det femte eller sjette Bølgeslag vilde komme en stor Bølge. Naar min gode Skæbne undertiden lod mig vinde, satte han med vigtig Mine paa Kredit-siden i Bogen et ynkeligt lille Tal, som i sin Ensomhed tog sig saa komisk ud, at jeg atter brast i Latter, medens han derimod holdt alvorlige Moralprædikener for mig og ivrigt søgte at overbevise mig om, at Gæld var en

alvorlig Sag, en Æressag. En Dag hen paa Slutningen af Sommeren overraskede lille Mejer mig med den Efterretning, at han nu havde „opgjort“ Regnskabet, og viste mig med et rundt Tal en Sum af flere Kroner, foruden nogle Øre, idet han samtidig bemærkede, at det nu vilde være passende, om jeg betalte ham hans Tilgodehavende, da han vilde købe sig en smuk Bog for sine sammensparede Penge. Imidlertid talte han de følgende Par Uger ikke mere herom, men forelagde mig med fordoblet Alvor en ny Regning, og forandrede nu kendeligt sin Opførsel imod mig. Han var ikke ligefrem uvenlig, men den gamle Munterhed og Fortrolighed i vort Forhold var forsvundet. Et dybt Mismod greb mig; lille Mejer søgte ikke at forjage det, men faldt tværtimod selv hen i en elegisk Stemning, saaledes som den, hvori Abraham vistnok maa have været, da han sammen med sin Søn Isak foretog den formentlige sidste Vandring. Efter nogen Tids Forløb „rykkede“ han mig igen, og denne Gang med Bestemthed; alligevel ikke uvenligt, snarere med en vis Vemod og faderlig Alvor. Nu blev jeg angst og var inderlig beklemt til Mode, og jeg lovede at afgøre Sagen. Alligevel kunde

jeg ikke overvinde mig til at tage Pengene, jeg havde ligefrem tabt Modet til at fortsætte. Følelsen af min hele Stilling havde fuldstændig udviklet sig; jeg sneg mig sørgmodig om og vovede ikke at tænke paa, hvad der vilde komme. Jeg fornåm en uhyggelig Afhængighed af min Ven; hans Nærværelse var mig trykkende, men hans Fraværelse var mig ligefrem pinlig, da jeg stadig følte mig draget til ham, for ikke at være alene og for muligvis at finde en Anledning til at tilstaa ham alt og ved hans Fornuft og bedre Indsigt finde Raad og Trøst. Han vogtede sig imidlertid vel for at give mig denne Anledning, blev stadig mere afmaalt, og trak sig tilsidst helt tilbage, idet han kun opsøgte mig nu og da et Øjeblik, for i korte og næsten truende Ord at gentage sin Fordring. Han anede maaske, at der forestod mig en Krisis, og var derfor ængstelig beflittet paa, inden dennes Udbrud, at bringe sine saa omhyggeligt varetagne Affærer paa det tørre. Og en Krisis kom virkelig ogsaa. Min Moder blev paa denne Tid, rigtignok lidt sent, igennem en Bekendt gjort opmærksom paa mig; hun erfarede endelig, hvad jeg længe havde foretaget mig udenfor Hjemmet og hvori jeg havde faaet velvillig Bistand af de øvrige Fyre, der

allerede, før mit Mismod begyndte, havde vendt sig fra mig.

En Dag, da jeg stod ved Vinduet og søgte Hvilepunkter for mine Øjne i de solbeskinnede Tage, Bjærgene og den blaa Himmel, for saaledes tillige om muligt at glemme den ubehagelige Stue bag mig, kaldte Moder mig med et usædvanligt Tonefald ved Navn; jeg vendte mig om: dør stod hun ved Siden af Bordet, og paa Bordet stod det aabne Skrin, med to eller tre stakkels Sølvmonter paa Bunden. Hun fæstede forskende og bekymret sit Blik paa mig og sagde: „Se engang her i dette Skrin!“ Jeg gjorde det med et halvt Blik, og saa' for første Gang efter lang Tids Forløb det Indre af den plyndrede Kasse. Den gavede mig bebrejdende i Møde. „Det er alt-saa virkelig sandt,“ vedblev Moder, „hvad jeg har maattet høre; det bekræfter sig, at min faste og trygge Overbevisning om, at have et bravt og godt Barn, saa grusomt er bleven skuffet?“ Jeg stod maalløs og saa' hen i en Krog; en Følelse af Ulykke og Tilintetgørelse knugede mig med en Styrke, som ellers kun forekommer i et langt og bevæget Menneskeliv; men samtidig skimtede jeg igennem den mørke Sky ligesom en klar Lysning, der varslede

Forsoning og Befrielse. Moders Vidende om min Brøde begyndte at forjage den Mare, som saa længe havde trykket mig; hendes strænge Blik var mig velgørende og gav mine Lidelser Luft, og jeg følte i dette Øjeblik en saa usigelig Kærlighed til hende, at den fuld- stændig overvandt min Sønderknuselse og næ- sten i mine Øjne forvandlede denne til en Sejr. Men Moder stod endnu stadig hensunken i dyb Sorg og Alvor. Min Forseelse havde rammet hendes ømmeste Side, ja jeg kan næsten sige hendes Livsnerve: for det første hendes reli- giøse Retsindighedsfølelse i hele dens barnligt blinde Tillid, og for det andet hendes næsten ligesaa religiøst rodfæstede Sparsommelighed, hendes Livs uvægerlige Opgave. Selv havde hun ingen Glæde ved Synet af Penge; hun efter- talte aldrig, uden det var strængt nødvendigt, sine beskedne Midler; men ethvert Daler- stykke forekom hende næsten som et helligt Symbol paa Skæbnen, saa ofte hun tog det i sin Haand for at omsætte det i Levned- midler. Derfor følte hun nu Sorgen langt tun- gere, end om jeg havde begaaet hvilket som- helst Andet; og som om hun med Magt vilde overbevise sig om det modsatte, foreholdt hun mig endnu en Gang altsammen tydeligt og

afmaalt og spurgte gentagende: „Er det nu ogsaa virkelig sandt? Sig mig det!“ Hvorpaa jeg fræmstammede et kort: „Ja,“ og hengav mig til mine Taarer, men stille, uden Larm; thi Befrielsen var der: jeg følte mig næsten glad.

Hun gik meget bevæget op og ned ad Gulvet og sagde: „Jeg véd ikke, hvad det skal blive til, hvis du ikke alvorligt og for bestandig vil forbedre dig!“ Hermed satte hun atter Skrinet ind i Skrivebordet og lod Nøglen blive siddende paa dens sædvanlige Plads. Saa vedblev hun:

„Det er rimeligt, at du, efter at have opbrugt de sidste Par Skillinger af dine egne, vilde have grebet til mine, som jeg saa møjsommeligt har sparet sammen. Jeg véd ikke, om du vilde have gjort det, men jeg antager det; imidlertid er det mig umuligt at laase for dig. Jeg vil lade Nøglen blive i som forhen, og lade det komme an paa dig selv, om du frivillig vil forbedre dig; ellers kan det dog altsammen intet hjælpe, og det kan da være ligegyldigt, om vi To lidt før eller lidt senere begge blive ulykkelige!“

Dette hændte netop i en otte Dages Ferie. Jeg holdt mig af egen Tilskyndelse hjemme,

og opsøgte alle mulige Kroge, hvor jeg haabede at kunne genfinde min Ro og Fred fra tidligere Dage. Jeg var meget stille og bedrøvet, tilmed da Moder stadig beholdt sin strænge og alvorlige Mine og gik ud og ind uden at tale fortroligt med mig. Sørgeligst var det dog ved Maaltiderne, naar vi sad ved vort lille Spisebord, og jeg ikke vovede eller følte Lyst til at sige noget. Jeg bar selv ligesom en Trang i mig til denne sørgmodige Stemning og befandt mig endogsaa vel derved, medens Moder sad hensunken i dybe Tanker og ofte undertrykte et Suk.

FEMTENDE KAPITEL.

FRED I ENSOMHEDEN. MIN FØRSTE FORFØLGER
OG HANS ENDELIGT.

Jeg holdt mig da hjemme og følte ikke i mindste Maade Lyst til at komme ud i det Fri og gensé mine Kammerater. Jeg kunde højst en Gang imellem igennem Vinduet betragte, hvad der foregik paa Gaden, men jeg trak mig straks igen tilbage, som om den uhyggelige Fortid slog mig i Møde dernede fra. Iblandt Ruinerne af min svundne Velstand befandt sig en stor Farvelade, som indeholdt rigtig gode Vandfarver og ikke de haarde Stene, man ellers plejer at prakke smaa Drengene paa. Af lille Mejer havde jeg lært, at man ikke umiddelbart med Penselen skulde hule disse Plader men rive dem i smaa Skaaler med Vand. De gave rigelige, kraftige Tinter; jeg begyndte at an-

stille Forsøg dermed og lærte lidt efter lidt at blande dem. Fornemmelig opdagede jeg, at Gult og Blaaf kunde frembringe de forskjelligste Farver i Grønt, hvilket voldte mig stor Glæde, og derefter fandt jeg mig frem til de violette og brunlige Toner. Allerede længe havde jeg med respektblandet Forundring betragtet et gammelt Oliemaleri, som hang paa vor Væg. Det var en Aftenstemning; Himlen og især den ubegribelig-bløde, jævne Overgang fra det Gule til det Blaa, tiltalte mig i højeste Grad, og ligeledes Træernes Løv, som forekom mig aldeles uforligneligt. Omendskøndt Billedet i Virkeligheden stod under det middelmaadige, syntes det mig at være et fuldendt Kunstværk: jeg saa' jo heri den mig saa velbekendte Natur eftergjort med en vis teknisk Færdighed. Timevis kunde jeg staa paa en Stol foran det og stirre ind i Himlens Flade eller i Træernes uendelige Bladmylr, og det tydede just ikke paa den allerstørste Beskedenhed, at jeg pludselig besluttede mig til at kopiere Billedet med mine Vandfarver. Jeg stillede det op paa et Bord, spændte et Ark Papir paa et Brædt, og omgav mig saa med en Kreds af gamle Underkopper og Tallerkener; thi Skaar fandtes der intetsteds i vort

Hjem. Saaledes stred jeg flere Dage paa det majsommeligste med min Opgave, men følte mig tillige lykkelig over at have et saa stort og vedvarende Arbejde for. Jeg sad foran det fra den tidlige Morgen lige til Skumringen, og levnede mig knap Tid til Maaltiderne; og Freden, som aandede ud af dette velmente Billede, faldt over min Sjæl og har vist atter kastet sit Genskin fra mit Ansigt paa min Moder, som sad ved Vinduet og syede.

Ligesaa lidt, som jeg følte Originalens Afstand fra Naturen, ligesaa lidt forstyrredes jeg af den umaadelige Kløft, som var mellem mit Arbejde og dets Forbillede. En formløs, ulden Masse, i hvilken den fuldstændige Mangel paa Tegning indgik den nøjeste Forening med det ubeherskede Materiale: og desuagtet, naar man i tilstrækkelig Afstand sammenligner det Hele med Oliemaleriet, saa vil man endnu den Dag i Dag kunne finde et ikke ganske umiskendeligt Helhedsindtryk i Kopien. Kort sagt, jeg følte mig tilfreds med mit Arbejde, forglemte Tankerne paa mig selv og begyndte ofte at synge som forhen, men forskrækkedes dog derover og tav atter stille. Imidlertid glemte jeg det Slemme mere og mere, og nynnede nu næsten uafbrudt hen for mig; og

ligesom Vintergække skyde frem om Foraaret, saaledes dukkede snart det ene og saa det andet venlige Ord frem henne fra Moder, og da Landskabet var færdigt, fandt jeg mig atter taget til Naade igen og delagtiggjort i Moders gamle Fortrolighed.

Netop som jeg løste Papiret fra Brættet, bankede det paa Døren, og lille Mejer traadte højtideligt ind, lagde sin Hue paa en Stol, trak sin Notebog frem, rømmede sig og holdt et formeligt Foredrag for min Moder. I høflige Udtryk rettede han en Klage imod mig og bad Fru Lee om godhedsfuldt at berigtige mine Forpligtelser imod ham, da det dog vilde gøre ham ondt, om det skulde komme til Ubehageligheder! Hermed overrakte den lille Knægt sin uundgaaelige Bog og bad, om den venligst maatte blive taget i Øjesyn. Moder saa' med store Øjne først paa ham og saa paa mig og dernæst i Bogen, og sagde: „Hvad er nu det igen?“ Hun gennemgik de sirlige Regnskabsposter og udbrød: „Altsaa ogsaa Gæld? Det bliver bedre og bedre; I har idetmindste drevet Sagen i stor Stil!“ Hvortil lille Mejer stadig raabte: „Alt er i fuldkommen Orden, Fru Lee! Disse sidste Poster efter Hovedregningen er jeg villig til

at stryge, saafremt det andet bliver afgjort.“ Nu lo Moder ganske vredt og svarede: „Ej, ej! ser man det! Vi vil dog først en Gang gennemgaa Sagen alvorligt med dine Forældre, Hr. Rodemester. Hvordan er det da egentlig gaaet til med denne Gæld?“ Fyren rettede sig stramt i Vejret og sagde: „Undskyld, Fru Lee, det er fuldstændig i Orden!“

Moder vendte sig til mig, som stod dér helt forbløffet og paany i den gamle Klemme, og spurgte mig strængt: „Skylder du den Dreng dette her, og hvordan kan det være? Tal!“ Jeg fremstammede forlegent et „Ja“ og kom med nogle Oplysninger om vore Transaktioner. Saa havde hun nok og jog lille Mejer med samt sin Bog ud af Stuen; han fjærnedede sig med frække Gebærder og tilkastede mig et truende Blik. Derefter udspurgte Moder mig vidtløftig om hele Sagen og geraadede herved i den største Vrede, thi det var fornemmelig denne Drengs skikkelige Udseende, der saa længe havde holdt enhver Anelse om mine Forseelser borte fra hende. Hun benyttede nu Lejligheden til grundigt at gennemgaa alt det skete og gøre mig indtrængende Forestillinger, men ikke mere som den strænge og straffende Dommer, men som den moderlige

Veninde, der allerede har tilgivet. Og nu var alting godt.

Nej, ikke alt. Thi da jeg atter kom i Skole, mærkede jeg, at flere af Eleverne omkring den lille Mejer stak Hovederne sammen og betragtede mig med haanlige Blikke. Jeg anede intet godt, og da den første Time, som Rektor selv havde givet, var til Ende, traadte min Kreditor ærbødigt hen for ham med sin Bog i Haanden, og begyndte i en flydende Tale sin Anklage imod mig. Alle var spændte paa Udfaldet, og lyttede efter; jeg sad som paa Gløder. Rektor studsede, gennemsaa' Bogen og begyndte Forhøret, som lille Mejer paa sin Side søgte at beherske. Men Forstanderen bød ham tie stille og opfordrede mig til at tale. Jeg fremkom med nogle enkelte sparsomme Oplysninger og havde gærne tiet stille med alt, men Rektor raabte pludseligt: „Det er nok; I ere nogle Døgenigter begge To, og I skal have jeres Straf!“ Hermed traadte han hen til den opslaaede Protokol og betænkte hver af os med en skarp Anmærkning. Lille Mejer fremstammede betuttet: „Men, Hr. Professor —“ „Stille!“ raabte denne og tog den skæbnesvangre Bog, som han rev i tusinde Stykker. „Hvis der endnu bliver nævnet et

Ord om denne Sag, eller noget Lignende gentager sig, saa blive I spærret inde og afstraffet som to rigtig daarlige Drengene! Pak sig!“

I en af de øvrige Timer skrev jeg et Brev til min Modstander, og forsikrede ham, at jeg efterhaanden vilde afbetale hele min Gæld og svare ham enhver Skilling, som jeg kunde spare sammen. Jeg lukkede Papiret og lod det befordre hen til ham under Bordene, og fik det Svar tilbage: Enten det Hele straks, eller intet!

Efter endt Skole, og da Lærerne vare borte, stillede min onde Aand sig i Døren, omringet af en skuelysten Mængde, og da jeg vilde gaa ud, spærrede han mig Vejen og raabte: „Sikken en Slyngel! Han har hele Sommeren igennem stjaalet Penge og bedraget mig for fem Kroner og tredve Øre! Nu véd I det allesammen; se nu rigtig paa ham!“ „Det er en net Fyr, den grønne Henrik!“ lød det fra flere Sider, medens jeg raabte ganske rasende: „Du er selv en Slyngel og en Løgner!“ Men jeg blev overskrevet, fem eller seks ondskabsfulde Drengene, som altid søgte sig en Genstand for deres Forfølgelser, flokkede sig om lille Mejer og fulgte efter mig

med Skældsord, lige indtil jeg havde naaet mit Hjem.

Fra nu af gentog slige Optøjer sig omtrent dagligt. Mejer fik en formelig Sammensværgelse i Stand, og hvor jeg gik og stod, hørte jeg et eller andet Raab efter mig. Jeg mistede helt min flotte Optræden og blev atter kejtet og sky. Dette gav mine Forfølgeres Drilleri og Spottelyst ny Næring, indtil de omsider bleve trætte. Det var allesammen Knægte, som selv havde begaaet slemme Streger og blot ventede paa at faa en Kammerat med paa Glatis; og paafaldende var det, at lille Mejer, trods sin ydre Flid og sit gammelkloge Væsen, ikke holdt sig til Drengene af samme Natur, men bestandig saa's i Selskab med letsindige, tankeløse eller uvorne Krabater, som mig selv og som disse her. Til Gengæld toge nu de rolige og adstadige af vor Alder Parti imod disses Forfølgelseslyst, beskyttede mig gentagne Gange mod deres Overfald og lode mig overhovedet hverken føle Foragt eller Uvenlighed, saaledes at jeg blev mere end én af dem hjærtelig hengiven, hvem jeg før næppe havde lagt Mærke til. Tilsidst stod lille Mejer temmelig alene med sit Had; men dette blev kun derved

endnu mere hæftigt, og saaledes slukkedes ogsaa hos mig den sidste Tanke om Forsoning.

Mødtes vi, saa søgte jeg at se i en anden Retning og gik tavs forbi ham. Han derimod raabte altid et fornærmende Ord højt efter mig, naar vi vare alene eller naar der kun var fremmede Mennesker til Stede; men naar vi ikke vare alene, saa mumlede han Skældsordet sagte hen for sig, saaledes at kun jeg kunde høre det. Jeg hadede ham vistnok lige-saa bittert, som han mig, men jeg undveg ham og frygtede det Øjeblik, hvor det en Gang vilde komme til Afregning imellem os.

Saaledes gik et helt Aar, og Høsten var igen kommen, og der skulde finde den store militære Afslutningsøvelse Sted. Vi glædede os altid til denne Dag, fordi vi da turde skyde af Hjærtenslyst. For mig vare imidlertid alle disse Glæder blevne fordærvede, thi min Fjende skulde tillige tage Del i dem og det vilde ikke undgaas, at han kom i min Nærhed. Denne Gang blev vor lille Hær delt i to Partier, hvoraf det ene skulde besætte Toppen af en stejl, skovbegroet Bakke, medens den anden Deling skulde gaa over Floden og derpaa omringe og indtage Højen. Jeg hørte til den sidste, min Forfølger til den første Afdeling.

Vi havde Ugen forud bygget et lille Brohoved og tilspidset og nedrammet lette Palisader, medens nogle Tømmerfolk havde slaaet en Bro over det grunde Vand. Nu tiltvang vi os, i Følge den lagte Slagplan, med vor Skyts Overgangen og dreve tappert Fjenden op ad Bjærgtet. Hovedstyrken drog frem ad en Kørevej, der snoede sig sneglehusformig op efter, medens en vidtstrakt Tirailørkæde gennemsøgte Buskaset og trængte frem over Stok og Sten. Her imellem Blænkerne var nu den største Fornøjelse og tillige den stærkeste Op-hidselse; Mand for Mand rykkede hinanden tæt paa Livet; de, som vare bestemte for Tilbage-toget, vilde absolut ikke vige, man affyrede næsten Skuddene i hinandens Ansigt, og i Iv-righedens Selvforglemmelse fo'r mere end én Ladestok ind imellem Træerne, og kun det Held, som plejer at ledsage Ungdommen, skærmede os for alvorligere Ulykkestilfælde.

Den gamle Sergant, som havde Opsyn med Tirailørerne, var endogsaa nødt til at lægge sig imellem med sin Stok og til at bande dygtigt, for nogenlunde at opretholde Disciplinen.

Jeg stod paa en af de yderste Fløje i denne Kæde, men delte ikke mine Kammeraters Ilter-

hed; jeg gik ganske mekanisk fremad, medens jeg roligt og melankolsk affyrede mine Skud og paany ladede mit Gevær.

Snart var jeg kommen bort fra de øvrige og befandt mig midt paa en Skrænt ned imod en dyb og uvejsom Kløft, paa Bunden af hvilken en lille Bæk rislede, og som var helt begroet med ærværdige Grantræer. Himlen var lidt efter lidt bleven overtrukket, og der hvilede en mørk og paa samme Tid blød Stemning over Landskabet; Skuddene og Trommehvirvlerne fra det fjærne forhøjede endmere Stilheden i min umiddelbare Nærhed. Jeg standsede og støttede mig paa mit Gevær, overvældet af en egen halv grædefærdig og halv trodsig Sindsstemning, som oftere er paakommet mig ligeoverfor den storslaaede Natur og som sandsynligvis er den Bekymredes søgende Længsel efter Lykken.

Da hørte jeg Skridt i Nærheden, og paa den smalle Klippesti i den dybe Ænsomhed kom min Fjende lige imod mig. Mit Hjærte bankede hæftigt; han saa' stikkende paa mig og sendte mig umiddelbart derefter et Skud paa saa nært Hold, at nogle Krudtkorn fo'r mig i Ansigtet. Jeg stod ubevægelig og stirrede paa ham; hurtigt ladede han igen sit

Gevær; jeg saa' ufravendt paa ham; dette forvirrede ham og gjorde ham rasende, og i usigelig Forblindelse vilde han nu, den overlegne, den snarraadige, skyde mig, den dumme, den tossegode, lige i Ansigtet. Han lagde an, næsten med Bøssepiben imod mig; da kastede jeg mit Vaaben, sprang løs paa ham og vristede Geværet fra ham. Øjeblikkelig havde vi fat i hinanden og brødes nu i en fuld Kvarttime, stumme og forbitrede med afvekslende Held. Han var smidig som en Kat og brugte hundrede Kneb for at faa mig til at falde, spændte Ben for mig, trykkede mig med Tommelfingeren bag Øret, slog mig i Tindingerne og bed mig i Haanden, og jeg havde over ti Gange været besejret, hvis ikke et indre Raseri havde opildnet mig og faaet mig til at holde ud. Med Dødens tavse Haardnakkethed, og med Øjnene fulde af Taarer, klamrede jeg mig til ham, drev ham lejlighedsvis den knyttede Næve i Ansigtet, og fornam derved en saa vellystig Smærte, som jeg er vis paa, jeg aldrig nogensinde vil kunne føle dybere, selv om jeg skulde blive nok saa gammel og opleve det allerværste. Endelig glede vi paa de glatte Fyrrenaale, som bedækkede Jorden; han faldt underst og slog Baghovedet saa stærkt imod

en Trærod, at han et Øjeblik blev liggende som lammet og hans Greb af sig selv løsnede sig. Uvilkaarligt og i et Nu var jeg paa Benene; han straks efter; og uden at se paa hinanden, snappede enhver af os sit Gevær og forlod det uhyggelige Sted. Jeg følte mig som sønderslaaet paa alle Lemmer, nedværdiget og næsten vanhelliget ved denne Kamp paa Liv og Død med en, som havde været min bedste Ven.

Fra denne Tid af traf vi aldrig mere sammen; maaske har han af mit fortvivlede Forsvar følt, at han dog muligen var kommen til den urette, og han undgik omhyggeligt ethvert nyt Sammenstød. Men Striden var forbleven uafgjort, og vort Fjendskab varede ved; ja, det tog til i indre Styrke, medens vi i de Aar, som nu paafulgte, en yderst sjelden Gang saa's. En saadan enkelt Gang var tilstrækkelig til paany at opvække det begravede Had.

Naar jeg da kom i hans Nærhed, var Synet af ham, bortset fra Aarsagen til vort Brud, i sig selv modbydeligt, uudholdeligt. Jeg følte ikke Spor af den milde Vemod, som saa ofte, naar vi træffe en tidligere Ven, med hvem vi har brudt, plejer at blande sig med Uviljen. Jeg følte ligefrem Afsky for ham, og

det blev mig klart, at medens ellers Barn-
domskammerater igennem hele Livet kunne
bevare Sympathi for hinanden, saaledes vilde
denne for stedse vedblive at være min Fjende.

Maaske har han haft samme Følelse ved
Synet af mig, og hertil kom endnu den Om-
stændighed, at den første Aarsag til vort
Fjendskab, Historien med Notebogen, efter
Forholdenes Natur maatte vedblive at være
uforglemmelig for ham. Han var nemlig i
Aarenes Løb kommen paa et Kontor; han
havde stadig videre uddannet sine ejendom-
melige Færdigheder og viste sig som en sær-
deles klog og meget lovende Brugbarhed, der
hurtig var kommen i Kridthuset hos sin Fore-
satte, en snu og dygtig Forretningsmand.
Kort sagt, han havde det godt og saa' fuld
af Forhaabning en selvstændig Fremtid i Møde.
Derfor kan jeg netop tænke mig, at det ube-
hagelige Skibbrud, som han havde lidt ved
sit første Forsøg paa at gøre en Forretning,
maatte være ligesaa vedholdende nagende for
ham, som for en ungdommelig Digter- eller
Kunstnernatur den første haanlige Afvisning,
der bliver et naivt og barnligt Forsøg til Del.

Vi vare allerede konfirmerede, han omtrent
atten, jeg seksten Aar. Vi begyndte at be-

væge os selvstændigt og at lære Mennesker og Forhold at kende. Naar vi traf sammen paa offentlige Steder, undgik vi at se paa hinanden, men enhver af os indviede sine Venner i sit Had, som da mangen Gang truede med at bryde saa meget stærkere ud, eftersom vi hver for sig omgikkes unge Mænd, der svarede til vort Væsen og vor Stilling i Samfundet og saaledes dannede en modtagelig Jordbund for et Fjendskab, hvis Omfang ikke lod sig beregne. Jeg tænkte derfor med Bekymring paa Fremtiden, paa hvorledes det vel hele Livet igennem skulde gaa os her i denne lille By? Dog, denne Bekymring var unødvendig; et sørgeligt Tilfælde skulde hidføre Afslutningen hurtigere, end jeg hayde troet.

Min Fjendes Fader havde købt en løjerlig gammel Bygning, som tidligere havde tilhørt en adelig Familie i Byen, og som var forsynet med et anseligt Taarn. Denne Bygning skulde nu indrettes til Beboelse, og der blev foretaget Forandringer i hver en Krog. For Sønnen oprandt derved en gylden Tid, thi ikke alene var Foretagendet i sig selv en god Spekulation, men det frembød ogsaa en forønsket Anledning for ham til at lægge alle sine Talenter for Dagen. Hver Minut, som han kunde faa til

overs, tilbragte han imellem Byggefolkene, gik dem til Haande, og overtog selv flere Arbejder for at spare en Daler hist og en Mand her. Min Vej førte mig hver Dag forbi dette Hus, og altid saa' jeg ham, mellem tolv og et, naar Arbejdsfolkene holdt Hvil, og igen om Aftenen, staa med en Malerpotte eller en Hammer under Vinduerne eller oppe paa Stilladserne.

Han var næsten ikke vokset noget siden vor Drengetid og saa' i sin Ivrighed, hængende dér paa de svære Mure, ligefrem komisk ud. Jeg kom uvilkaarlig til at le og havde næsten givet Rum for en venlig Følelse, eftersom han dog her under denne Form viste sig baade elskværdig og flink, men saa tog han Lejligheden i Agt og stænkede en dygtig Kost fuld af Kalkvand ned paa mig.

En Dag, da jeg allerede langt borte kunde se Huset, vilde min gode Skæbne til alt Held at jeg bøjede nedad en Sidegade for at tage en anden Vej. Nogle Minuter efter befandt jeg mig atter i Hovedgaden, og dér saa' jeg nu fra den Kant, hvor Huset laa, en Mængde forfærdet udseende Mennesker, som talte ivrigt og deltagende sammen.

Til at faa taget en gammel Vejrhane ned

fra Taarnet, havde alle Arbejdsfolkene erklæret, at der maatte anbringes et særligt og beko-
steligt Stillads. Den ulykkelige unge Mand,
selvtillidsfuld som sædvanligt, vilde spare de
dermed forbundne Udgifter og i Middagstimen
selv i al Stilhed borttage Vejrfløjen. Han
havde vovet sig ud paa det høje, stejle Tag,
var styrtet ned, og laa i dette Øjeblik knust
paa Stenbroen.

Man fortalte mig Begivenheden, og jeg
skyndte mig hurtigt bort. Der gjennemfo'r
mig vel en Rædsel, som ganske naturligt var;
men jeg kan ransage mig saa meget jeg vil:
jeg tror dog ikke, at jeg følte mindste Spor
af Forbarmelse eller af Anger. Mine Tanker
vare og bleve mørke og alvorlige; men in-
derst i Hjærtet, som ikke lader sig befale, lo
jeg vildt op og var glad. Hvis jeg havde set
ham lide, eller staaet foran hans Lig, saa tror
jeg bestemt, at Medlidenhed og Anger vilde
have grebet mig, men det usynlige Ord: din
Fjende er pludselig ikke mere! det bragte
mig Forsoning, men en Forsoning, udsprungen
af Tilfredsstillelse og ikke af Smærte, af Hævn
og ikke af Kærlighed. Jeg lavede rigtignok
i al Hast, saasart som jeg havde besindet
mig, en kunstlet, temmelig forvirret Bøn, hvori

jeg bad Gud om Tilgivelse, om Medlidenhed, om Forglemmelse. I mit Indre smilede jeg, og endnu i dette Øjeblik, efter at saa mange Aar ere gaaede, frygter jeg for, at den Deltagelse, som jeg bagefter lagde for Dagen ved hin Ulykke, mere var et Udslag af min Forstand end af mit Hjærte; — saa dybt havde Hadet slaaet Rødder i mig.

SEKSTENDE KAPITEL.

UBEHÆNDIGE LÆRERE — UBÆNDIGE ELEVER.

For atter at vende tilbage til Skoletiden, saa kan jeg ikke sige, at den var lys og lykkelig. Grænserne for det, som skulde læres, blev stadig udvidede, Fordringerne vare blevne strengere; jeg havde en ubestemt Følelse af, at det drejede sig om noget stort og skønt, og jeg havde ogsaa en vis Trang til at gøre denne Følelse Fyldest; men Overgangene fra det ene Trin i Udviklingen til det andet vare mig aldrig rigtig klare og gik ofte tabt for mig.

Ondet laa hovedsagelig i den Overgangstilstand, hvori Skolen selv befandt sig, idet Lærerpersonalet paa den ene Side endnu bestod af gammeldags Elementer, nemlig theologiske Kandidater uden Kald, som enten af privat Libhaveri eller af ligefrem Trang plejede

at overtage alle mulige Discipliner, og paa den anden Side af nye, særlig uddannede Faglærere; og der kom saaledes ingen rigtig ligelig og sammenhængende Methode i det Hele. Theologerne gik frem efter gammel Slendrian eller personligt Forgodtbefindende, sprang over, naar det behagede dem, og behandlede Alting nærmest som Dilettanter, medens de nye Faglærere gik frem efter Principer, der endnu ikke havde staaet deres Prøve. Heraf fulgte som Resultat en uensartet og usikker Behandling af Ungdommen, hvorved der blev Mulighed for allehaande Katastrofer, som snart Lærerne og snart Eleverne bleve Offre for.

Til Lærer i Skolen havde vi en Mand, der ved Siden af en god og redelig Vilje var saa temmelig uerfaren i at omgaas Ungdommen og dertil havde et noget sygeligt, paa-faldende Udseende. Han havde taget tappert Del i den Kamp, som Reformbevægelsen i Landet førte med sig, især i alt hvad der angik det nye Skolevæsen, og han var i den konservative By udskreget som en lidenskabelig Liberal. Vi Drengene vare naturligvis alle gode Aristokrater, med Undtagelse af dem, der kom ude fra Landet. Ogsaa jeg, omend-

skøndt halv bondefødt, tudede i Flok med Ulvene omkring mig og priste mig i barnlig Uforstand lykkelig over at blive regnet for en By-Aristokrat.

Min Moder gav sig ikke af med Politik, og jeg havde ellers ikke noget Forbillede i min nærmeste Kreds, der havde kunnet give mine Meninger en Retning imod Strømmen. Jeg vidste kun, at den nye, radikale Regering havde ladet nedrive nogle gamle Taarne og Murrester, Genstandene for vor særlige Kærlighed, og at samme Regering bestod af forhadte Landboere og Parvener. Havde min Fader, som jo hørte til disse, endnu levet, saa havde jeg uden Tvivl været en ganske liberal lille Herre.

Ligestraks, da de nye Skoler begyndte deres Virksomhed, og samtidig med at denne vor Lærer i god Fortrøstning havde tiltraadt sin Gerning, bragte en Elev, Søn af en fanatisk Byborger, med megen Vigtighed den Efterretning til Torvs i Skolen, at Læreren havde svoret at kue os smaa Aristokrater med Jærnhaand. Det forholdt sig hermed saaledes, at man i et Selskab havde gjort ham opmærksom paa, at han for en Del vilde faa at gøre med en Ungdom, der i Følge Drengenes egne

og Hjemmets Traditioner var baade overmodig og uvoren af sig; hvortil han havde svaret, at han nok skulde hamle op med de unge Herrer.

Fremstillet paa ovennævnte Maade, blev denne Ytring nu, sandsynligvis ikke uden Meddelagtighed hos de Ældre, kastet ind iblandt vor lille uforstandige Flok, og Ordene begyndte straks at virke.

Vi toge Handsken op; de dristigste aabnede en ordnet, regulær Krig med et Forspil af en let Blænkerfægtning. Allerede Forspillet forvirrede ham, og i Stedet for at vise Angriberne tilbage ved Sarkasmer og en rolig, bestemt Overlegenhed, rykkede han straks frem med Hovedstyrken og det svære Skyts, idet han blindt hen straffede enhver lille Kaadhed, og deriblandt ofte uforsætlige Fejl, med de haardeste og mest virkningsfulde Straffe, der stode til hans Raadighed, og som ellers kun bleve anvendte i meget sjeldne Tilfælde. Derved unddrog han sig i vore Øjne den sikre Retfærdighedsgrund at staa paa; thi vi besade en stor Færdighed i at taksere Forholdet mellem Straf og Forseelse. Hans Straffe tabte snart deres oprindelige Betydning; og tilsidst blev det en Æressag, et Martyrium at underkaste sig dem. Der opstod aabenbart Mytteri

i Timerne, og det bredte sig til de andre Klasser, hvor den stakkels Mand skulde undervise. Nu gjorde han et nyt Fejlgreb; i Stedet for at lade Bevægelsen gaa sin Gang og derpaa dø bort af sig selv, begyndte han at jage enhver Elev, som begik den aller ringeste Forseelse, ud af Stuen. Et ganske uskyldigt Spørgsmaal, det at man med eller mod sin Vilje tabte en Genstand, var tilstrækkeligt til at man blev befordret ud i det Fri. Vi mærkede os dette, og det varede ikke længe, førend han regelmæssigt kun holdt Undervisning for to eller tre skikkelige Fyre, medens hele den store Sværm gjorde sig lystig paa hans Bekostning udenfor Døren.

Det vilde have været tilstrækkeligt til atter at genoprette Ordenen, om højere Avtortiteter vare skredne ind, eller han selv var optraadt med den fornødne Energi; blot han for Eksempel en eneste Gang, trods Skolens Forbud mod at slaa Eleverne, havde taget nogle af dem ved Ørene og givet dem en dygtig Dragt Prygl. Men til det sidste besad han ikke den fornødne Personlighed, og det første udeblev, da den højere Instans bestod af Bestyrere, som ikke kunde lide den Forfulgte og saa længe

som muligt lode, som om de ikke saa' hvad der passerede.

Eleverne fortalte hjemme i Familierne med Stolthed om deres Heltegerninger, hvorved de ikke undlode at fremstille Læreren som den frygteligste Bussemand. De velstaaende Borgere, som med Forkærlighed mindedes deres egne Drengestreger og som vare opvoxede i den gamle Tids Ideer om, at Skolen kun var at betragte som et foreløbigt Overgangstadium indtil den værdige Borgersøn, uden just at bryde sin Hjærne altformeget, kunde blive optaget i den gode, gamle Stads privilegerede Lav, — disse Bedsteborgere bestyrkede ved et ufordulgt Smil, om end ikke ved direkte Opmuntring, deres ærede Sønner i at fortsætte det begyndte Værk. Sagen, som forlængst havde gjort Opsigt i videre Kredse, blev for højere Vedkommende stedse skildret saaledes, som om al Skyld laa hos den stakkels Lærer; af og til kom vel en af Bestyrerne ind i Timen for selv at se med egne Øjne, men vi vogtede os da omhyggeligt for at foretage os noget, ligesom vi ogsaa i Timerne hos de øvrige Lærere forholdt os dobbelt rolige. Den ulykkelige var nu engang Afleder for alt Ondt, som fandtes i Skolen. Saaledes stred han sig igen-

nem et helt langt Aar, indtil han endelig blev suspenderet for nogen Tid. Han var vist gjerne bleven borte med det samme, thi hans Sundhed havde lidt og han tæredes langsomt hen; men en talrig Familie derhjemme raabte paa Brød, og han var anvist alene paa sin Lærervirksomhed. Saa begyndte han igen en Dag sine Lidelser, saa forsonlig og beskeden som muligt, men han fandt ingen Barmhjærtighed; en vild Jubel mødte ham, det gamle Uvæsen gentog sig, og han blev efter nogle faa Dages Forløb afskediget for bestandig.

Jeg havde længe været en temmelig rolig Tilskuere under de forskellige Optrin. Først da han begyndte med at vise hele Klassen udenfor, søgte ogsaa jeg ved smaa Spilopper at opnaa denne Gunst, eller kneb endogsaa ud paa egen Haand. Thi dels gik det lystigt til derudenfor, og dels vilde jeg ikke for nogen Pris være bleven alene tilbage hos de faa Ikke-Kompromiterede. Saasnart jeg først var kommen udenfor, blev jeg meget højrøstet og hjalp til med at ordne Lege og Optog, og jeg hengav mig, efter saa lang Tids Tilbageholdenhed, til en saa ubunden Glæde, at mit Hjærte, naar vi atter sad paa vore Pladser i den følgende Time, bankede heftigt og alt

mit Blod var i Oprør. Jeg kan ærligt bekende, at jeg den Gang glædede mig ved selve Glæden og ikke bar nogen ond Tanke i mig. Jeg følte meget mere en hemmelig Medlidenhed med den Ulykkelige, hvilket jeg dog undlod at ytre, af Frygt for at blive latterlig blandt Kammeraterne.

En Gang mødte jeg ham ganske alene paa en Markvej under en af hans Spaserture; uvilkaarlig tog jeg min Hat ærbødigt af, hvad der glædede ham i den Grad, at han hjærtelig takkede mig, medens han samtidig saa' saa bønfoldende paa mig, som om han anraabte mig om Barmhjærtighed. Jeg blev rørt og foresatte mig, at det skulde blive anderledes. Straks den næste Dag traadte jeg hen til de ubændigste Elever, for netop paa rette Sted at kaste et Ord ind iblandt dem, der kunde vække dem til Medlidenhed og Eftertanke; jeg havde det rigtige Instinkt af, at dette, om end ikke øjeblikkeligt, saa dog lidt efter lidt vilde virke paa dem og tiltrække sig deres Opmærksomhed. De talte netop om Læreren og havde lige fundet et nyt Øgenavn til ham, hvilket var saa morsomt, at de alle vare i den bedste Stemning og lo højt. Mine forud vel overlagte Ord fordrejede sig i

samme Minut paa min Tunge, og i Stedet for at gøre min Pligt, forraadte jeg ham og mit bedre Jeg, idet jeg fortalte Mødet fra i Gaar paa en saadan Maade, at det fuldstændig passede til den øjeblikkelige Stemning og kun forhøjede den endnu mere.

Efter hans Afskedigelse blev det paa engang stille iblandt os. De mest ildesindede Spektakelmagere saa' sig uhehagelig til Mode omkring, syntes at savne noget og kunde ikke ret faa Krammet paa sig selv igen. En Eftermiddag, da Skolen var forbi, og jeg rolig gik min egen Vej og allerede næsten var hjemme, hørte jeg at der blev raabt: Hej, grønne Henrik, kom her! Jeg vendte mig om og saa' i en tilstødende Gade en stor Skare Elever, som vimsede imellem hverandre ligesom Myrer i en Tue og syntes at være meget optagne af et eller andet. Jeg naaede dem snart, man meddelte mig, at man i samlet Flok endnu en Gang vilde aflægge den fordrevne Lærer et Besøg og foranstalte en rigtig Afskedsforestilling, og man opfordrede mig til at være med. Den gode Ide vilde slet ikke gaa op for mig, jeg afslog det kort og gik min Vej. Alligevel fik Nysgerrigheden mig til at vende om og i Afstand følge efter for at se, hvordan det vilde

løbe af. Flokken bevægede sig fremad, andre Skoler, hvis Elever netop paa denne Tid færdedes i Gaderne, bleve anholdte og hvervede, og snart bølgede et Tog paa henved hundrede Drengene i alle Aldre afsted gennem Byen. Borgerne stode i Dørene rundt omkring og saa' til med nogen Forundring. Jeg hørte en af dem sige: „Hvad mon nu de Fandens Drengene atter har for? De er dog, min Sandten, næsten lige saa raske, som vi vare!“ Disse Ord lød i mine Øren som en Krigstrompet, mine Fødder begyndte at bevæge sig hurtigt, og snart efter var jeg i Hælene paa den sidste i Toget. Der herskede en ualmindelig livlig Stemning, fremkaldt ved dette improviserede Opbud af egen fri Magtfuldkommenhed. Jeg blev bestandig varmere, skubbede mig frem, og saa' mig pludselig foran i Spidsen, hvor Hovedmændene hilste paa mig.

„Den grønne Henrik er alligevel kommen med“, hed det; og Navnet lød langs hele Toget og afgav fornyet Stof til Lystighed. Straks foresvævede mig alle mulige Folkebevægelser og Revolutionsscener, som jeg havde læst om: „Vi maa inddele os i ordnede Rækker,“ sagde jeg til Anførerne, „og Fortravet maa synge en Fædrelandssang!“ Dette

Forslag blev modtaget med Begejstring og straks udført. Saaledes droge vi gennem flere Gader, og Folk saa' med Forbavselse efter os; jeg foreslog at gøre endnu en lille Omvej, for at Fornøjelsen kunde vare saa længe som muligt. Ogsaa dette skete; og saa naaede vi tilsidst til Maalet.

„Hvad skulle vi nu egentlig gøre?“ spurgte jeg; „jeg synes, vi skal synge en Sang her og saa drage videre med et Hurra!“ „Nej, ind til ham! op i Huset!“ lød det som Svar; „vi vil sige ham Tak for hans Virksomhed!“ „Godt; saa skal i det mindste alle som én blive, og ingen løbe bort, for at vi alle kunne faa samme Straf, hvis der skulde komme nogle Følger heraf!“ raabte jeg, og hele Sværmen stormede nu ind i det lille, trange Hus og op ad Trapperne. Jeg blev staaende i Gadedøren, for at ikke nogen af de Medskyldige enkeltvis skulde knibe ud. Derinde lød en forfærdelig Larm; Drengene vare aldeles berusede af deres egen Ophidselse. Læreren, som de vilde have i Tale, laa syg i et tillukket Værelse; Fruentimmerne i Huset søgte forfærdet at laase de andre Døre og saa' ud ad Vinduerne efter Hjælp. Alligevel skammede de sig for at kalde; Naboerne begrebe ikke, hvad dette

skulde betyde og saa' undrende til; jeg blev staaende paa min Post i alt andet end glade Tanker. Huset var fyldt fra øverst til nederst; Spektakelmagerne viste sig i Taglugerne, kastede gamle Kurve ned paa Gaden og krøbe endogsaa ud paa Taget, hvor de fyldte Luften med Raab og Skrig. Endelig brød en gammel behjærtet Kvinde ud af et Kammer, og drev med en Fejekost efterhaanden hele Sværmen ud af Huset.

Dette Attentat havde dog været for opsigtvækkende til at de øverste Myndigheder længere stiltiende kunde se til. Der blev forordnet en streng Undersøgelse, og vi bleve samlede i en Sal og enkeltvis optraadte, for derpaa at træde frem for en Jury, som sad i et Sideværelse. Forhøret varede nogle Timer; de, som kom ud, gik straks bort uden at aflægge nogen Beretning; to Trediedele af os var allerede dimitteret, og endnu var jeg ikke bleven optraadt: jeg lagde derimod Mærke til, at tilsidst alle, som kom ud af Forhørsalen, saa' paa mig, inden de gik bort. Saa hed det omsider, at hele Resten skulde komme ind, med Undtagelse af den grønne Henrik.

Endelig kom Turen til mig. Den sidste Afdeling kom ud og sagde, at nu skulde jeg

til det. Jeg vilde spørge, hvad der var ivejen, men fik intet Svar; de havde kun travlt med at komme bort. Saa traadte jeg ind i Sideværelset, halvt drevet frem af Nysgerrighed, halvt holdt tilbage af hin beklemmende Frygt, som Ungdommen altid føler overfor de Ældre, der formodes at være højt overlegne eller almægtige Væsener. To Herrer sade ved den øverste Ende af et langt Bord og havde nogle Stykker Papir og en Blyant liggende foran sig. Den ene var Viceforstanderen for Skolen, som selv deltog i Undervisningen og godt kendte mig; den anden var en højtstillet, lærd Herre, som talte meget lidt. Til den første stod jeg i et ejendommeligt Forhold; han var en gemytlig Mand, som gjerne hørte sig selv tale og derfor var glad, naar en af Eleverne ved en liden, beskedne Modsigelse gav ham Anledning til at udbrede sig grundigt over et eller andet Faktum. I Begyndelsen havde han godt kunnet lide mig, da jeg netop i hans Timer opførte mig temmelig ordentligt, men da det viste sig, at jeg i paakommende Tilfælde mødte Bebrejdelser, Formaninger og Straffe med urokkelig Tavshed, havde jeg paadraget mig hans Mishag. Det var mig stedse umuligt at søge at slippe for en Straf ved ængstelig Be-

nægten eller ved en tungfærdig Bønfalden. Mente jeg at have fortjent Straf, saa tog jeg den roligt; forekom den mig uretfærdig, saa tav jeg ligeledes, men dog ikke af Trods; tvertimod, jeg var ved mig selv li ganske godt Humør derover, og tænkte blot, at min Dommer just ikke havde opfundet Krudtet.

Af disse Grunde holdt samme Herre mig for en daarlig og dum Dreng; han tiltalte mig nu med truende Mine saaledes: „Har Du taget Del i Optøjerne? Ti! Nægt det ikke; det vil ikke hjælpe noget!“ Jeg fremstammede et svagt „Ja“, ventende paa, hvad der videre vilde komme. Men som om han dog endnu i sine egne Øjne vilde have Udseendet af at forsøge paa at redde mig, og da nu engang et grundigt Forhør var absolut nødvendigt for at bringe ham i godt Humør, lod han, som om han havde hørt et „Nej“ og raabte: „Hvad; hvorledes? Frem med Sandheden!“ „Ja“, gentog jeg noget højere. „Godt, godt, godt!“ sagde han; „Du skal dog nok finde En, som er dig voksen; Du skal nok træffe paa en Sten, som kan slaa dig en Bule i din trodsige Pande.“ Disse Ord baade fornærmede mig og gjorde mig ondt; de indeholdt jo ikke alene en uret-

færdig Miskendelse, men de gav sig ogsaa af med at forudsige Fremtiden og syntes ligefrem at være Udslaget af en personlig Bitterhed.

Han vedblev: „Har Du paa Vejen foreslaaet at I skulde ordne Jer i et formeligt Tog og afsynge en Sang?“ Dette Spørgsmaal bragte mig til at studse; mine Kammerater havde altsaa forraadt mig og derved uden Tvivl vasket sig selv rene; jeg betænkte mig et Øjeblik, om jeg ikke skulde svare benægtende; men atter kom et „Ja“ frem. „Naa; og har Du saa videre inde i Huset erklæret, at ingen maatte trække sig tilbage og ifølge denne Erklæring stillet dig paa Post ved Døren?“ Dette bejaede jeg uden Betænkning, da det forekom mig hverken at være nogen Synd eller blot nogen særlig Forseelse.

Begge disse Momenter, som vare komne for Dagen ved de første Spørgsmaal til de Medskyldige, forekom den værdige Herre at maatte tyde hen paa Hovedanføreren. Det var formodentlig ogsaa de to Ting, som traadte nogenlunde tydeligt frem i den hele forvirrede Sag, og han havde da navnlig formet sit Forhør over disse Punkter. Enhver havde blot regelmæssig svaret bekræf-

tende i denne Retning og forøvrigt været glad over ikke yderligere at skulle tale om sig selv.

Jeg var færdig og gik noget bevæget, men dog temmelig beroliget hjem. Det Hele forekom mig just ikke at gaa meget værdigt til. Ganske vist følte jeg en dyb Anger, men det var kun ligeoverfor den mishandlede Lærer. Hjemme fortalte jeg Moder hele Tildragelsen, hvorover hun netop skulde til at holde en Straffeprædiken, da en Retsbetjent traadte ind med et stort Brev. Det indeholdt den Meddelelse, at jeg fra denne Time af for bestandig var bortvist fra Skolen.

Den Følelse af Harme og uforskyldt Krænkelser, som paa Stedet ytrede sig hos mig, var saa overbevisende, at Moder ikke faldt paa at tvivle om min Uskyldighed, men kun overlod sig til sine bekymrede Betragtninger over at Staten, den store, almægtige Stat, havde sat en hjælpeløs Enkes eneste Søn udenfor Døren med de Ord: han er ikke til at bruge!

Naar der stadig føres en heftig og vedholdende Strid om Dødsstraffens Retmæssighed, saa kan man passende her ved Siden af sætte Spørgsmaalet, om Staten fra sit Opdragelsessystem har Ret til at udelukke et Barn

eller et ungt Menneske, som ikke netop har taget Skade paa Forstanden.

At slutte fra dette foreliggende Tilfælde, og hvis jeg senere i Livet maaske blev Part i en lignende indviklet men meget alvorligere Sag, maatte jo det samme Forum, de samme Dommere, lade Hovedet kappe af mig. At udelukke et Barn fra offentlig Undervisning, er det samme, som at halshugge dets indre Udvikling, dets aandelige Liv; og i Virkeligheden er hyppigt de voksne og ansvarlige Menneskers offentlige Demonstrationer, hvoraf et saadant Drengeløb er en svag Afspejling, endt med Skafottet og Øksen.

Staten har ikke Lov til at spørge om hvorvidt Betingelserne for en videre Privat-Uddannelse ere til Stede; den maa, til Trods for at den har opgivet et Individ, ikke lade det falde, men haabe at den endnu vil kunne bringe noget dygtigt ud af det. Staten har det som sin Pligt, at vaage over ethvert enkelt af dens Børns Opdragelse og muligvis føre den til Ende.

Lad ogsaa være, at denne Udelukkelse af nogle enkelte Indevider maaske kun faar mindre Betydning for disses fremtidige

Skæbne: den peger i hvert Fald hen paa en styg Plet, der skæmmer endog de bedste af vore Institutioner, idet den fremhæver Mageligheden og Kortsynetheden hos dem, der kalde sig Ungdommens Lærere og Opdragere.

SYTTENDE KAPITEL.

JEG TAGER MIN TILFLUGT TIL NATUREN.

Sorgen og Bekymringen var fra min Side ikke meget stor. Jeg havde endnu nogle Bøger, som jeg skulde tilbagelevere den franske Lærer, der med stor Forekommenhed plejede at laane mig sine gamle Bind af franske Klassikere, og som adskillige Gange havde ført mig omkring i et stort Bibliothek og saaledes paa Forhaand bibragt mig den tilbørlige Respekt for Bøger.

Da jeg kom til ham, udtrykte han sin Beklagelse over det skete, og lod mig tillige forstaa, at jeg ikke skulde tage mig Sagen altfor nær, da Flertallet af Lærerne efter hans Vidende, lige saa vel som han selv, ikke var utilfreds med mig. Endvidere indbød han mig til at besøge sig og hente Raad hos ham, hvis jeg havde Lyst til at fortsætte det Franske.

Rigtignok vilde Forholdene i Tidernes Løb, at jeg ikke mere fik ham at se, men hans Ord havde givet mig en Slags Oprejsning, og jeg følte mig nu fri som Fuglen i Luften, tilmed da jeg ikke formaaede at overskue Øjeblikkets Betydning for min Fremtid. Moder derimod befandt sig i en alvorlig Forlegenhed; hun kunde bestemt sige sig selv, at min Fader, hvis han havde levet, ikke endnu vilde have afsluttet min Skolegang, og paa den anden Side saa' hun med sine indskrænkede Midler ingen Mulighed for at holde Privatlærere til mig eller sende mig til en udenbys Skole, og endnu mindre kunde hun tænke sig, hvilken Bestilling jeg vel nærmest kunde begynde paa, eftersom jeg netop nu var udelukket fra den videre Synskreds, som de højere Klassers Dannelse skulde have ydet mig til indsigtfuldt at træffe mit Valg paa egen Haand.

Min Beskæftigelse hjemme havde i den senere Tid næsten udelukkende bestaaet i at tegne og male. Ogsaa i denne Henseende befandt jeg mig i et underligt Forhold til Skolen. Dér gjaldt jeg for alt andet end en Heksemester i Tegning; Maaneder igennem sad det samme Blad Papir paa mit Bræt; jeg

arbejdede tungt og trevent paa at kopiere et kolossalt Hoved eller Ornament med det magre Blyant; mange Dusin Streger bleve udviskede, indtil endelig den rigtige blev staaende; Papiret blev tilsmudset og overvasket og aflagde kun Vidnesbyrd om Dovenskab og Ulyst. Men saa snart som jeg var kommen hjem, kastede jeg Skolens Kunst til Side og tog med Iver fat paa Hjemmets.

Efter mit første Forsøg med at kopiere Landskabet havde jeg fortsat med selv at frembringe Billeder i Vandfarve; men da jeg alligevel følte Savnet af Fortegninger, maatte jeg paa egen Haand søge at skaffe saadanne til Veje, og gjorde det med utrættelig Flid. Den malede og glacerede Ovn i vor Stue indeholdt en Mængde smaa Landskabsmotiver, en Borg, en Bro, Søjler ved en Sø, og andet lignende. En Stambog af Moders, samt et lille Bibliothek af gamle Damekalendere, ligeledes fra hendes Ungdom, frembød en hel Rigdom af sentimentale Landskabsbilleder, illustrerende den lyriske Tekst med Templer, Altre, Svaner i Damme, og elskende Par siddende i Baade eller i dunkle Lunde, hvis Træer forekom mig at være uforligneligt gengivne. Ud af alt dette tilsammen formede sig en højst

uskyldig, saa at sige elementær Poesi, som blev Grundlaget for min ivrige Arbejden og som gjorde mig lyksalig, saa længe det varede. Jeg opfandt dernæst selv Landskaber, hvori jeg sammenhobede alle mulige poetiske Motiver, og gik fra disse over til andre, hvor et enkelt Motiv var det fremherskende og hvor jeg altid anbragte den samme Vandringsmand, i hvem jeg da halvt bevidst nedlagde og udtrykte mit eget Væsen. Efter mine stadige Konflikter med den øvrige Verden havde nemlig en uheldig Selvbeskuen og Egenkærlighed begyndt at lægge sine Snarer for mig; jeg følte en inderlig Medlidenhed med mig selv og sværmede for symbolsk at omsætte min Person i de interessante Scener, som jeg opfandt. Denne samme Figur, iført en romantisk grøn Dragt og med Rejsetaske paa Ryggen, stirrede ud i Aftenrøden og ind i Regnbuens Skær, spaserede omkring paa Kirkegaarde og i Skove, ja vandrede vel ogsaa undertiden i paradisiske Haver fulde af Blomster og brogede Fugle.

Hele den betydelige Mængde Billeder, som lidt efter lidt havde sammenhobet sig af dette Fuskerarbejde, blev bestandig staaende paa samme Standpunkt, fuldstændig blottet,

som jeg var, for enhver Erfaring og Vejledning. Kun ved en vis Dristighed og Færdighed i Paaføringen af de grelle Farver, som jeg erhvervede mig ved stadig Øvelse, samt overhovedet ved selve den dristige Idé i mit Foretagende, adskilte dette mit Arbejde sig nogenlunde fra andre Drenges Leg med Blyant og Farve og har vel givet Anledning til min foreløbige Udtalelse om, at jeg vilde være Maler. Dog gik Moder for Øjeblikket ikke nærmere ind paa dette Thema, men det blev bestemt, at jeg skulde tilbringe nogen Tid i min Morbroders landlige Præstegaard, for paa en læmpelig Maade at komme over de første Maaneder af min Lidelsesperiode; og imidlertid vilde man søge at finde en passende Livsstilling for mig.

Moders Fødeby laa i en Afkrog af Landet; jeg havde endnu aldrig været der, ligesom Moder heller ikke i mange Aar havde besøgt sine derboende Slægtninge, og af disse havde ingen, uden ganske undtagelsesvis, været i Hovedstaden. Kun min Onkel, Præsten, kom en Gang aarlig ridende paa sin Kleppert for at tage Del i en Kirkeforsamling, og hver Gang skiltes han fra os, idet han paa sin joviale Maade indbød os til dog engang at

se derud. Hans Stolthed var et halvt Dusin Sønner og Døtre, der vare mig ligesaa fremmede som deres Moder, min raske Tante, den bondefødte Præstekone. Der levede endnu paa Egnen talrige af min Faders Slægtninge; fremfor alle hans Moder, en højt bedaget Kone, som allerede forlængst havde indgaaet et andet Giftermaal med en rig men brøsig Mand, under hvis haarde Regimente hun levede i den største Tilbagetrukkethed og kun sjældent fra sit fjærne Opholdssted udvekslede en kærlig og længselsfuld Hilsen med sin tidlig afdøde Søns Efterladte.

Disse Menneskers Liv her hengik ganske i de foregaaende Aarhundreders stille Forsagelse og rolige Indskrænkethed. Især gjaldt det for Kvinderne, at de, naar de engang vare adskilte ved nogle Mile, aldrig saa' hverandre igen, eller højest kun ved meget sjeldne og vigtige Begivenheder, og da gik det altid næsten homerisk højtideligt til, og der flød rigeligt med Taarer, Rørelsens Taarer, baade ved Udvekslingen af sørgelige og glædelige Minder. Mændene paa deres Side bevægede sig vel lidt videre omkring, men gik dog med alvorlig Forretningsmine forbi deres halvt for-

glemte Slægtninges Dør, hvis de ikke havde en særlig Besked at bringe eller at hente.

Nu er Folkene bleven lystigere. Paa Grund af de lettere Kommunikationsmidler, ved det atter genvakte offentlige Liv med de talrige Folkefester, bevæger man sig livligt fra Sted til Sted og faar herved atter Ungdom og Modtagelighed i Gemyttet, og kun nogle stædige Fanatikere prædike endnu mod denne Trækken omkring til Forlystelser, som fordærlig baade for dem og deres Børn, hvis Opgave det er at føre Ploven og Plejlen.

Hvad Moder navnlig lagde mig paa Sinde, var at jeg skulde ofre den gamle, fra sine Børn saa længe skilte Bedstemoder saa megen Tid, som mulig, og i sønlig Kærlighed og Ærbødighed blive hos hende saa længe, som hun vilde have mig om sig, for at jeg kunde tale med hende om min Fader, hendes kære Søn.

Saa begav jeg mig da en Morgen før Solopgang paa Rejse og begyndte den længste Vandring, som jeg indtil da havde foretaget mig. Jeg nød for første Gang Morgendæmringen i det Frie og saa' Solen staa op over de af Natteduggen tilslørede Skovkamme. Jeg vandrede hele Dagen uden at blive træet, kom

igennem mange Landsbyer og var atter timevis alene i vidtstrakte Skove eller paa aabne, solhede Højder; ofte gik jeg fejl, men uden at ærgre mig over den tabte Tid, fordi jeg vedblivende var beskæftiget med mine egne Tanker og for første Gang, under Paavirkning af den ensomme Vandring, opfyldt af alvorlige Betragtninger over Skæbnen og Fremtiden.

Kornblomster og røde Valmuer, samt brogede Paddehatte inde i Skovene, fulgte mig hele Vejen; dejlige Skyer formede sig uophørligt og droge hen under den dybe, stille Himmel. Jeg gik bestandig videre, indtil denne selvbehagelige Medlidenhed med mig selv, som Verden havde paaført mig, atter overvældede mig, og det i den Grad, at jeg imod al Sædvane gav mig bitterlig til at græde. Jeg vidste tilsidst af bare Sorg ikke mere, hvor jeg vilde hen, og satte mig ned ved en skyggefuld Kilde, bestandig hulkende, indtil jeg endelig skammede mig, vaskede mit Ansigt, og ærgerlig paa mig selv tilbagelagde det sidste Stykke af Vejen.

Endelig saa' jeg Landsbyen ligge dernede for mine Fødder i et grønt Engdrag, gennemstrømmet af en lille, skinnende Flods Krum-

ninger og omgivet af skovbevoksede Fjælde. Aftensolen laa varmt over Dalen, Skorstenene røg venligt, enkelte Raab løde op til mig. Snart befandt jeg mig ved de første Huse, jeg spurgte efter Præstegaarden, og Folkene, som paa mine Øjne og min Næse kunde se, at jeg hørte til Slægten Lee, spurgte mig, om jeg maaske var en Søn af den afdøde Bygmester.

Saledes naaede jeg min Onkels Ejendom, som laa beskyllet af den brusende lille Flod og omringet af store Nøddehækker og høje Asketræer; Vinduerne blinkede igennem det tætte Aprikos- og Vinløv, og under et af Vinduerne stod min tykke Onkel i grøn Frakke dampende paa en Cigar, der var stukket fast i et lille Valdhorn af Sølv, og holdt i Haanden en Jagtdublet. En Flok Duer flagrede ængsteligt over Huset og søgte hen mod Dueslaget; min Onkel fik Øje paa mig og raabte straks: „Aha, der kommer vor Nevø! Det er godt, at Du er der; du har gaaet rask!“ Derpaa saa' han pludselig op i Luften, lagde an, skød, og en smuk Rovfugl, som havde kredset ovenover Duerne, laa død for mine Fødder. Jeg tog den op og bar den hen til Onkel, som ved denne Introduktion øjeblikkelig

havde vundet mit Hjærte. I Stuen traf jeg ham saa igen alene ved et langt Bord, hvor der var dækket til mange Personer. „Du kommer netop tilpas!“ raabte han, „vi holder Høstgilde i Dag; Folkene maa straks være her!“ Saa kaldte han paa sin Kone, og hun viste sig bærende to mægtige Vinkander, som hun stillede fra sig og udbrød: „Ej ej, hvad er dog det for et Blegnæb; sikken et Mælkebrødsfjæs! Vent bare, Du kommer ikke herfra, førend du har ligesaa røde Kinder, som din salig Fa'er! Hvorledes gaar det Moder? hvad skal det betyde, at hun ikke er kommet med?“ Under denne Tale anrettede hun ved Bordet et foreløbigt Maaltid for mig, og da jeg tøvede, trak hun mig uden videre ned paa Stolen og bød mig straks at spise og drikke.

Imidlertid hørte man Støj derudenfor; den kom nærmere; det høje Kornlæs svinglede frem under Nøddetræerne, saa at Toppen strejfede de underste Grene, og ved Siden af gik under Sang og Latter Præstens Sønner og Døtre tilligemed en Mængde andre Høstfolk, Karle og Piger. Onkel, som var i Færd med at gøre sin Bøsse ren, raabte ud til dem,

at jeg var kommen, og snart befandt jeg mig midt i den glade Tummel.

Først sent ud paa Natten lagde jeg mig tilsengs for aabent Vindu; Vandet brusede lige nedenunder, paa den modsatte Side klaprede en Mølle, et majestætisk Tordenvejr trak igennem Dalen, Regnen klang som Musik, og Vinden i Skovene paa de nære Bjerge som Sang, og indaadende den svale, forfriskende Luft faldt jeg i Søvn, saa at sige ved den mægtige Naturs Bryst.

ATTENDE KAPITEL.

SLÆGTNINGE.

Tidligt den næste Morgen, mens Solens Glans spillede lystigt igennem Løvet ind i mit Værelse, blev jeg vækket paa en lidt ejendommelig Maade. En ung Skovmaar med fin, blød Pels sad paa mit Bryst og besnusede min Næse med lette, hurtige Aandepust fra sin spidse, kolde Snude, men idet jeg slog Øjnene op, fo'r den ned under Sengetæppet, tittede frem her og der og skjulte sig atter. Jeg blev jo lidt forbavset over dette Syn, og som om derved Tegnet var givet, styrtede mine unge Fætttere leende frem fra deres Sovekammer, hvor de havde staaet paa Lur, fik det lille behændige Dyr til at gøre de nydeligste og pudsigste Spring, og fyldte Værelset med lydeligt Hallo.

Hidkaldt ved Larmen indfandt sig derpaa

et helt Kobbelt smukke Hunde; et tamt Raadyr viste sig i Døren, og en dejlig graa Kat fulgte efter og banede sig smidigt Vej igennem Tumlen, idet den med Værdighed afviste de klodsede Hunde. Duerne sad i Vindueskarmen; Mennesker og Dyr, de første næppe halvt paaklædte, jagede imellem hverandre. Men den kloge lille Maar havde alle til Bedste og det saa' meget mere ud, som om den legede med os, end vi med den.

Nu viste ogsaa Onkel sig, rygende paa sit Valdhorn; han opmuntrede os snarere til Spektakel, end han afholdt os derfra. Efter ham fulgte hans friske, blomstrende Døtre for at undersøge Aarsagen til Larmen og paa samme Tid kalde os til Orden og til Frokost; men de fik snart nok at gøre med at værges sig selv, idet der begyndte et almindeligt Felttog imod dem, hvori endog Hundene toge Del; thi de firbenede Kammerater lode sig ikke to Gange give Parolen til Frispas saa tidligt paa Morgenstunden, men hængte sig tappert fast i de leende og skændende Pigebørns tykke Kjolesømme. Jeg selv sad ved det aabne Vindu og indaandede den balsamiske Morgenluft; de funklende Bølger dernede fra Floden kastede deres Glans op mod Værelsets hvide

Loft og derfra Reflekser over den lille Meretes Ansigt, hint mærkelige Barn, hvis gammeldags Portræt hang paa Væggen. Det syntes at faa Liv under den stadige Vekslen af det legende Sølvlys og forhøjede end mere det Indtryk, som alting gjorde paa mig her. Lige neden under Vinduet blev Kvæget vandet; Køer, Kvier og Kalve, Heste og Geder gik midt ud i det klare Vand, drak i lange, betænksomme Drag og sprang derpaa kaad afsted. Hele Dalen var levende og skinnede af Friskhed, og Genlyden af dens Liv blandede sig med Latteren fra mit Værelse; jeg følte mig lykkeligere end en ung Fyrste, hos hvem der holdes en glimrende Matinée. Saa viste Tante sig endelig og befalede os ufortøvet at komme til Frokost.

Atter sad jeg da ved det lange Bord, rundt om hvilket den store Familie med alle dens Medlemmer lige til Tyendet og Markarbejderne var forsamlet. De sidste havde allerede været flere Timer i Arbejde og udhvilede sig nu efter den første, forbigaaende Træthed. Alle spiste en kraftig Havresuppe, hvori de kom dygtigt med Mælk; kun ved den øverste Bordende imellem Fader, Moder og de ældste Døtre gik Kaffekanden

rundt, og jeg, der som Gæst hørte til dette mere fornemme Anneks, saa' med Misundelse ned til Suppens Regioner, hvor Skæmt og Løjer krydsede hinanden.

Men snart brød Selskabet atter op, for at spredes til Arbejde ud over de hede Marker eller i Lader og Stalde. Bordets Fløje bleve skubbede ind i hinanden, saa at det stod som et massivt, skinnende Stykke Nøddetræ i den rummelige Stue, hvorefter Husmoderen rystede en mægtig Kurv Bælgfrugter ud derpaa, for at tilberede dem til Middagsmaaltidet. Hun levnede herved knap nok Plads for min Onkels Bøger, hvori han indførte Aarets Udbytte af sine Marker, saaledes at han sammenlignede det med de forudgaaende Aaringer og atter noterede Forholdet mellem de enkelte Agre. Den yngste Søn, der omtrent var af min Alder, maatte, staaende bag Faderens Stol, afgive Rapport, og da han var færdig hermed, opfordrede han mig til at gaa en Tur ud med sig og muligvis arbejde lidt med, hvor vi helst havde Lyst, men dog saaledes at vi passede at indfinde os til Maaltidet, som blev indtaget ude i Marken og hvor det aldrig manglede paa Løjer.

Under dette kom der imidlertid Bud fra

min Bedstemoder, som havde hørt om min Ankomst og nu opfordrede mig til straks at besøge hende. Min Fætter tilbød at ledsage mig, og efter at jeg havde klædt mig om, ikke uden et vist Koketteri, halvt landlig tarveligt og halvt teatralsk, begave vi os paa Vejen, som foreløbig førte over Kirkegaarden, der var anlagt paa en lille Høj. Her duftede det af tusinde Blomster. En Verden af flimrende Lys, en Summen af Biller og Sommerfugle, af Bier og navnløse, skinnende Skabninger, svævede oppe og nede, hen over Gravene. Det var en fin Koncert for oplyst Hus; Tonerne bølgede frem og tilbage; undertiden døde de hen, paa et enkelt Insekts vedholdende Syngen nær, atter svulmede de op og klang friskt og fuldstemmig, saa søgte de tilbage under de mørke Skygger, som Jasmin- og Hyldebuske kastede over Kors og Monumenter, indtil en brummende Humlebi paany slog til Lyd i Solskinnet. Og Blomsterkalkene nikkede i rhythmisk Takt, medens Musikanterne afvekslende fløj op og atter satte sig til Hvile.

Under dette sarte Væv af Lys og Toner laa Gravene i Aarhundreders Tavshed, ligefra den Dag, hvor en Gren af den allemanniske Folkestamme havde bosat sig her og gravet

sig sit første Hvilested. Disse Stamfædres Sprog og Sporene af deres Sæder og Skikke leve endnu i de grønne Dale, paa Bjærghøjderne og i de smaa skifergraa Reder af Byer, som hænge udover Floderne eller læne sig op ad Klippernes Skraaninger.

Jeg følte en vis Sky ved Tanken om, at jeg nu skulde træde frem for den ærværdige gamle Kone, som jeg aldrig havde set og som snarere forekom mig at være en længst afdød Slægtning, end en virkelig levende Bedstemoder. Hen ad smalle Stier, under frugt-betyngede Træer, uden om stille Avlsgaarde kom vi endelig til hendes Hus, der laa tavst tilbage trukket i en dyb, grøn Skygge. Hun stod selv i den okkermalede Dør og syntes, skyggende med Haanden for Øjnene, at se sig om efter mig. Hun førte mig straks ind i Stuen, bød mig med dæmpet mild Stemme velkommen, gik saa hen til en blank Tinkande, der hang i en bonet Egetræsnische over en svær Tinskaal, drejede Hanen om og lod det klare Vand strømme sig ned over de smaa brune Hænder. Derpaa satte hun Vin og Brød paa Bordet, og stod smilende ved Siden af, indtil jeg havde spist og drukket, saa flyttede hun sig ganske tæt hen til mig, eftersom hen-

des Øjne vare temmelig svage, betragtede mig ufravendt, spurgte efter min Moder og hvorledes det gik os, og syntes samtidig at være hensunken i Erindringen om gamle Dage. Jeg paa min Side saa' opmærksomt og ærbødigt paa hende og besværede hende ikke med smaa, ligegyldige Beretninger, som ikke forekom mig at høre hen her. Hun var af slank og fin Vækst og trods sin høje Alder livlig og aandsfrisk, ikke nogen Dame fra Byen, helleringen Bondekone, men med ét Ord en gammel Hæderskvinde. Hvert Ord, hun talte, var fuldt af Godhed og Værdighed, Overbærenhed og Kærlighed, frit for alle daarlige Vaners Slakker, jævnt og paa samme Tid dybt. Hun var saadan, at man ved Synet af hende kunde begribe, hvorfor de Gamle fordrede den dobbelte Mandebod for deres Kvinder, naar disse bleve dræbte eller forhaanede.

Hendes Mand traadte ind, en diplomatisk, afmaalt Bonde; han hilste mig med venlig Ligegyldighed, og efterat han med et Blik havde set, at jeg var en lignende „fantastisk“ Natur, som min Fader, og at han derfor ikke havde hverken Stridigheder eller Fordringer at befrygte af mig i Fremtiden, lod han Konen

uforstyrret nyde sin Glæde, ja gav hende endog at forstaa, at hun kunde beværte mig, saameget hun havde Lyst til; hvorpaa han atter gik sin Vej.

Jeg blev nogle Timer hos hende, uden at vi dog talte meget; hun sad stille glad ved Siden af mig og sov saa tilsidst smilende ind. Over hendes lukkede Øjne gik en svag Bevægelse ligesom et Fortæppes Bølgen. Man anede, at der bagved oprulledes Billeder i et blødt, fjærnt Sollys, og de venlige Læber forkyndte dette i deres svage Trækninger.

Da jeg rejste mig, for lydløst at trække mig tilbage, vaagnede hun straks, standsede mig og saa' fremmed paa mig. Ligesom alt, hvad der laa forud for min Tilværelse, formede sig stort, usammensat for mig i hendes Person, saaledes maatte vel jeg, som en Fortsættelse af hendes Liv, som hendes egen Fremtid, staa utydelig, næsten gaadefuld for hende, saa meget mere som min Dragt, saa vel som mit Sprog, afveg fra alt, hvad hun hele sit Liv igennem havde færdedes iblandt. Hun gik tankefuld ind i Sidekamret, hvor hun i et stort Skab opbevarede saadanne nye Smaasager, som hun plejede at købe af de omvandrende Kræmmere, for ved Lejlighed at have en Gave

til sine unge Venner. Hun greb, paa Grund af sit daarlige Syn, fejl af et vældigt Lomme-tørklæde, tog i Stedet for en lille rød Silkehalsdug, som Bønderpigerne plejer at bære, og gav mig den endnu indsvøbt i det samme Papir, hvori hun havde købt den. Jeg maatte love hende, at jeg vilde komme hver Dag og besøge hende, og at jeg meget snart vilde spise til Middag der.

Min Fætter havde forlængst fjærnet sig, og jeg søgte nu, med mit røde Tørklæde i Lommen, at finde Vejen hjem alene. Idet jeg gik forbi et Hus, blev jeg opmærksom paa at nogle Børn, ved at se mig, som et Lyn forsvandt ind igennem Døren og af alle Kræfter gav sig til at raabe noget. En Kone kom ud, indhentede mig, forestillede sig som en Tante til mig og spurgte, om jeg da ikke havde hørt noget om hende og hendes Familie? Jeg bejaede Spørgsmaalet, idet jeg tillige bad hende undskylde, at jeg ikke straks havde kendt hende. Hun nødte mig tilbage ind i Huset, hvor der duftede af frisk bagt Brød og hvor en lang Trappe fra øverst til nederst paa hvert Trin var bedækket med store, firkantede og runde Kager, der skulde afkøles. Medens den ny Tante, en kraftig bygget Kone, struttende

af Arbejdslyst og Sundhed, hurtig strøg sit Haar tilbage og bandt et rent Forklæde om sig, krøb alle Børnene sammen bag den hede Ovn og tittede sky og samtidig fnisende paa mig. Min ny Velynderinde bemærkede, at jeg var kommen i en god Stund, da hun netop havde bagt i Dag; straks skar hun en stor Kage i fire Stykker og satte Vin frem, hvorefter hun gav sig til at dække Middagsbordet.

Dette Hus havde ikke det patriarkalske Anstrøg, som min Bedstemoders; man saa' ikke Nøddetræs men kun Fyrretræsmøbler; Væggenes Træfarve var ganske frisk endnu; Teglstenene paa Taget vare lyserøde ligesom det fremspringende Bjælkeværk, og foran Huset var liden eller ingen skyggende Træplantning. Solen laa hed over den store Køkkenhave, i hvilken et yderst beskedent Blomsterparti forkyndte, at denne Husholdning først var i Færd med at grunde sin Velstand, og at man foreløbig var henvist paa de rent nyttige Ting.

Nu kom Manden hjem fra Marken med den ældste Dreng. Han hørte, at jeg var i Stuen, men besørgede alligevel først sine Køer, vaskede sig i al Ro ved Brønden, og traadte

derpaa, med begge Hænder fremrakt imod mig, roligt og sikkert indenfor, medens han straks saa' efter paa Bordet, om hans Kone ogsaa trakterede mig tilbørligt.

Under alt dette gjorde disse Mennesker ingen Dikkedarer eller Undskyldninger, som om deres Varer ikke skulde være gode nok, eller lignende. Bonden er jo den eneste, der betragter sit eget Brød som det bedste og som saadant byder det frem til enhver. Hans Lækkerbidskener ere de Ting, der først kommer frem af enhver Afgrøde. Den ny Kartoffel, den første Pære, Kirsebærrene og Blommerne overgaar i hans Øjne alt, og han sætter dem saa højt, at han mener at have gjort en rigtig god Fangst, naar han i Forbigaaende napper en Haandfuld af en anden Mands Træer, medens han derimod ligegyldig gaar forbi Byernes brogede Mangfoldighed af Fristelser.

Denne hans Overbevisning, at han byder det bedste og sundeste, undlader ikke at gøre sin Indflydelse gældende paa Gæsten, som i Reglen straks giver sig sin Appetit i Vold og meget sjældent angrer det. Saaledes var da ogsaa jeg, den smækre „lille Fætter“, snart bænket ved Bordet, hvor jeg tog dygtigt til mig, omendskønt jeg allerede før

i Dag havde gjort mit bedste. Mine Slægtninge diskede velvilligt op for mig, thi man plejer jo gerne paa Landet at betragte enhver Byboer, der ikke netop er Kapitalist, som en stakkels forsulten Djævel. De førte en livlig Samtale om min Moders og min egen Skæbne og udspurgte mig meget nøjagtigt om alle vore Forhold.

Efter at jeg til Slutningen havde beset Stalden og rakt hver af Køerne en Høtyv fuld af Kløver, tog jeg endelig Afsked. Min Tante vilde imidlertid absolut følge mig et Stykke paa Vej, for endnu i Farten at forestille mig for en anden Tante, hos hvem jeg dog ikke denne Gang behøvede at opholde mig længe. Jeg forefandt en imødekommende Matrone, der vel ikke helt havde min Bedstemoders ædle og fine Væsen, men dog var fuld af Anstand og Hjærtelighed. Hun boede alene sammen med en Datter, som, ifølge en paa Egnen brugelig Skik, havde tjent to Aar i Byen, og derefter havde ægtet en formuende Bonde og nu, ved dennes kort derpaa følgende Død, levede som Enke her. Hun var knap toogtye Aar gammel, høj og anselig af Vækst; hendes Ansigt besad vor Slægts udprægede Typus, men den var hos hende forædlet og forklaret af en usædvanlig

Skønhed; i Særdeleshed gjorde de store, brune Øjne og Munden, samt den faste, runde Hage straks et dybt Indtryk. Dertil havde hun et svært, mørkt Haar, saa svært at det knap var til at sætte op. Hun gjaldt for en Art Loreley, men hed ikkedestomindre Judith, og ingen vidste at sige hende noget egentlig ufordelagtigt paa.

Denne Kvinde traadte nu ind; hun kom fra Haven og gik noget tilbagebøjet, da hun i Forklædet bar en Favnsfuld nylig afplukkede Høstæbler og derover en Mængde løse Blomster. Ligesom en yndefuld Pomona rystede hun det hele ud paa Bordet, saa at der bredte sig et Virvar af Former, Farve og Duft udover den blanke Flade. Saa bød hun mig med By-Akcent sit Velkommen, medens hun nysgerig saa' ned paa mig under Skyggen af sin brede Straahat, sagde dernæst at hun var tørstig, hentede et Fad Mælk, fyldte en Skaal og bød mig den. Jeg vilde afslaa, da jeg allerede havde nydt nok, men hun sagde leende: „Drik dog!“ og holdt mig Skaalen hen for Munden. Jeg tog den saa, skyllede i et Drag den marmorhvide, svale Drik ned, og samtidig følte jeg et ubeskriveligt Velbehag, hvorunder jeg fuldkommen uforstyrret saa' paa hende og

saaledes holdt hendes overlegne Ro Stangen. Hvis hun havde været en Pige i min Alder, vilde jeg uden Tvivl ikke have kunnet bevare Ligevægten. Dog, alt dette varede kun et Øjeblik, og da jeg derpaa gav mig noget at bestille med Blomsterne, bandt hun straks en stor Buket af Roser, Nelliker og andre stærkt duftende Planter og stak mig den i Haanden, ligesom man giver den Fattige en Almisse. Den gamle Moder fyldte mine Lommer med Æbler, og derpaa drog jeg helt beskeden, uden at turde gøre Modstand og fuldstændig belæsset med Gaver bort derfra, paa det indstændigste opfordret af begge Kvinder til flittigt Besøg, saavel hos dem som hos de øvrige Slægtninge, hos hvem jeg endnu ikke havde været.

NITTENDE KAPITEL.

NYT LIV.

Da jeg endelig igen naaede min Onkels Hus, var det langt ud paa Eftermiddagen, og jeg fandt alting lukket, da alle Beboerne vare i Marken; dog vidste jeg, at jeg igennem Laden og Stalden kunde finde en Smutvej ind.

I Laden sprang Raadyret mig i Møde og sluttede sig straks til mig; i Stalden saa' Køerne sig om efter mig, og en Tyr, der havde revet sig løs, viste nogen Tilbøjelighed til at gøre et fortroligt Spring imod mig, saa at jeg skyndsomst retirerede ind i det næste Rum, der var helt fuldt af Agerbrugsredskaber og Skramlerier. Ud fra alle disse Ting kom pludselig den lille Skovmaar hoppende med en fornøjelig Knurren; den havde kedet sig alene her og sad i samme Øjeblik oven paa

mit Hoved, hvor den med sin Hale viftede mig om Kinderne og af lutter Glæde gjorde tusind andre Kunster, saa jeg maatte le højt. I dette Selskab naaede jeg den beboede Del af Huset og fandt endelig frem til Dagligstuen, hvor jeg aflæssede hele min Byrde af Blomster, Frugter og Dyr. Paa Bordet stod der med Kridt angivet, hvor jeg kunde finde noget at spise, hvis jeg havde Lyst, og hertil havde Ungdommen paa egen Haand føjet allehaande Vittigheder. Jeg foretrak imidlertid nu i Ro at bese min Moders Barndomshjem.

Onkel havde allerede for nogle Aar siden trukket sig tilbage fra sin gejstlige Virksomhed, for fuldstændig at kunne hengive sig til sine Tilbøjeligheder som Landmand, og da Menigheden netop havde i Sinde at bygge en ny Præstebolig, havde han tilkøbt sig den gamle. Den havde oprindelig været en adelig Herres Landsæde, og her var derfor Stentrapper med Jerngelændere, Lofter med Ornamentter og Relieffer i Gibs, en stor Sal med en Kamin, en Mængde Værelser og Rum, og overalt en Uendelighed af Oliemalerier, der næsten vare blevne ganske sorte allesammen.

Ind i denne gamle Herlighed havde Onkel

helt vilkaarligt bragt sin Landbedrift; han havde gennembrudt en Del af Boligen, og begge Elementer, det junkermæssige og det bondeagtige, vare sammensmeltede og nu forbundne ved Døre og Gennemgange paa de mest mærkværdige Steder. Fra et Værelse, som var helt overmalet med Jagtstykker og fyldt med gamle theologiske Værker, saa' man sig pludselig, ved at aabne en Tapetdør, hensat paa Høloftet. Selv opdagede jeg et lille Tagkammer, hvis Vægge vare bedækkede med gamle Jagtknive, Galanterikaarder og ubrugelige Skydegeværer; deriblandt fandtes en lang, spansk Klinge, et sandt Pragtstykke med et fortræffeligt forarbejdet Staalgreb, der maatte kunne berette forunderlige Ting. Et Par støvede Folianter laa i en Krog af Værelset, og midt paa Gulvet stod en med Læder betrukken pjaltet Lænestol, saa at der kun manglede en Don Quixote, for at gøre Billedet komplet. Forresten satte jeg mig gemytligt til Rette i Stolen og tænkte paa den gode, gamle Herre, hvis Historie jeg en Gang havde oversat fra Florian's franske Bearbejdelse. Jeg fornåm da en underlig Støj, en Kurren og en Skraben inde bag Væggen, og da jeg nysgerrig trak et Træskodde tilbage, stak jeg Hovedet lige

ind i det varme Dueslag, hvor der opstod en saadan Forskrækkelse, at jeg hurtigt maatte se at retirere mig.

Videre opdagede jeg Døtrenes Soveværelser, stille, fredelige Rum med smaa, grønne Haver i Vinduskarmene og udenfor bevogtet af grønne Trætoppe; hyggelige Smaakamre, der vare betrukne med reddede Stykker af blomstrede Tapeter og hvor Rokospejle fra det tidligere Herresæde havde fundet sig et kysk Asyl. Saa fandt jeg ogsaa Sønnernes store Kammer, som just ikke bar Spor af altfor dybe Studier, men derimod var opfyldt med den landlige Lediggangs Attributer, Medetøj og Fuglegarn.

Imod Øst saa' man fra Husets Vinduer ud over Frugttræer, Tage og Gavle, hvor over den højtliggende Kirkegaard med sin hvidmalede Kirke ragede op som en gejstlig Fæstning. Imod Vest vendte Salens høje, lange Vinduesrække ud imod en frodiggrøn Dal, igennem hvilken Floden i mange Arme og Krumninger slyngede sig bogstavelig talt som flydende Sølv; thi den lille Strøm var højst to Fod dyb og skød afsted som et Kildespring i rastløse Bølger over hvide Rullesten. Paa den anden Side af denne Dal hævede sig en skovklædt

Fjeldskrænt, hvor alle Løvarter vekslede, afbrudte af graa Klippemasser og nøgne Knolde. Den nedgaaende Sol havde frit Spillerum over de længere bortliggende Bjærg og overgød hver Aften Dalen med sin Glød, saa at Salens Vinduer laa i et fuldstændigt Rosenskær, der, naar Dørene vare aabnede, trængte helt ind i det Indre af Huset og farvede Gange og Vægge med dunkelgylden Rødme.

Køkken- og Blomsterhaver, halvt forsømte Smaaanlæg, Hyldebuske og indhegnede Springvande, alt overskygget af høje Træer, dannede et fortryllende Vildnis, der endog fortsatte sig over paa den anden Side af Floden, hvortil en lille Bro førte. Den ovenfor liggende Vandmølle gav sig kun til Kende ved sin Larm og ved Skummet og Blinket fra Hjulet, som skimtedes mellem Træerne.

Det hele var en Sammensmeltning af Præste- og Bondegaard, Villa og Jægerhus, og mit Hjærte svulmede, efterhaanden som jeg opdagede og overskuede alt, levendegjort som det var ved den vingede og firfødede Dyreverden. Her var Farve og Glans, Bevægelse, Liv og Lykke i rigeligt Maal, dertil Frihed og Overflod, Spøg og Imødekommenhed. Min første Følelse var en mægtig Trang til Virk-

somhed. Jeg ilede op paa mit Værelse, som laa imod Vest, og gav mig til at udpakke mine Sager, som imidlertid vare ankomne. Her var Skolebøger og afbrudte Stileopgaver, som jeg af og til, saa godt det lod sig gøre, tænkte at give en lille Overhaling, men fornemmelig var der en Bunke Papir af alle mulige Størrelser, Penne, Blyanter og Farver, hvormed der nu skulde skrives, tegnes, males og Gud véd hvad. I dette Øjeblik forvandlede sig den tidligere Leg og blev til en helt højtidelig Trang til Frembringelse af alvorlige, bevidste Skikkelser og Billeder. Denne ene, ganske jævne, og dog saa rige Dag vakte i mig, hvad ikke alle forudgangne Lidelser havde kunnet, den modnere Ungdoms første, klare Morgenglimt. Da jeg havde spredt alle mine gamle bemalte Ark og Hefter ud paa den store Seng, saa at det blev et helt stort broget Tæppe, følte jeg mig pludselig vokset fra alle disse Ting, og samtidig med Lysten opstod Viljen til straks paa Stedet at fremtvinge et Fremskridt i og ud af mig selv.

Onkel, der imidlertid var vendt tilbage fra sin Inspektionsvandring i Marken, traadte nu ind og fandt mig til sin Forundring omgivet af alt dette Tøjeri. Mine Fuskeriers

barnlige Dristighed imponerede tilsammen med de skrigende Farver hans uøvede Øje, og han udbrød: „Ej, ej, Du er jo en hel Maler, Hr. Nevø! Det var ret; der har Du jo ogsaa en Mængde Papir og Farver! Brillant. Og hvad er det for Billeder; hvor har Du taget dem fra“? Jeg svarede, at jeg havde gjort det alt sammen ud af Hovedet. „Jeg vil ligestraks give dig andre Opgaver“, sagde han, „Du skal være vor Hofmaler, og allerede i Morgen skal Du forsøge at tegne vort Hus med Haven og Træerne og se at gøre det Alt nøjagtigt som det er! Jeg skal ogsaa vise dig mange smukke Punkter i Omegnen, hvor Du kan tage interessante Prospekter; det vil være en nyttig Øvelse for dig. Jeg vilde ønske, at jeg selv havde givet mig af med den Slags Ting. Vent lidt, jeg kan vise dig nogle smukke Sager, som har tilhørt en Herre, der for mange Aar tilbage hyppigt var vor Gæst, den Gang vi endnu bestandig havde Besøg fra Byen. Han malede for sin Fornøjelse baade i Olie og Vandfarve, stak ogsaa i Kobber eller raderede, som han kaldte det, og var saa dygtig, som nogen Kunstner!“

Han hentede hermed en gammel Mappe frem, der var omviklet med en tyk Seglgarns-

traad, og idet han lukkede den op, sagde han: „Jeg har, sandt for Dyden, forlængst glemmt disse Ting og kan selv have Fornøjelse af at se dem en Gang igen! Den gode Junker Felix ligger begravet i Rom — ja, der har han saamænd ligget i mange Aar. Han var en gammel Pebersvend, bar Pudder i Haaret og Pisk i Nakken endnu i Begyndelsen af Tierne. Han malede og raderede hele Dagen, undtagen om Efteraaret, hvor han gjorde Jagterne sammen med os. Dengang — i Begyndelsen af Tierne — kom der nogle unge Mennesker tilbage fra Italien, og iblandt dem var der et Malergeni. Disse Fyre gjorde en Pokkers Larm og paastode, at den gamle, gode Kunst var kaput, men at den netop nu var i Færd med at blive genfødt i Rom af tyske Malere. Alt, hvad der henhørte fra Slutningen af forrige Aarhundrede, al den Passiar om Tischbein og om denne Hackert, som de kaldte for Goethe blandt Landskabsmalerne, alt det var noget Juks, og der stod nu en ny Tid for Døren! Disse Talemaader rev pludselig min stakkels Felix ud af hans tidligere Fred; forgæves søgte hans gamle Kunstfæller, med hvem han allerede havde røget mangen Pibe Tobak, at bringe ham til Ro, idet de forestil-

lede ham, at han bare skulde lade de unge Narre skringe op: Tiden vilde nok gøre sine Krav gældende overfor dem, som overfor alle andre! Men det var altsammen forgæves. En smuk Morgen lukkede han sin Ungkarlebolig af og stormede som en gal Mand afsted op over St. Gotthard; og vi saa' ham aldrig mere. Efter at de Hallunker nede i Rom en Aften ved et Drikkegilde havde skaaret hans Pisk af, mistede han ethvert Hold paa sig og døde paa sine gamle Dage, ikke af Alderdomssvaghed, men af den romerske Vin og de romerske Fruentimmer. Denne Mappe havde han tilfældigvis ladet blive liggende hos os.“

Vi gennembladede sammen de gulnede Papirer. Der var et Dusin Træstudier i Sort- og Rødkridtmanéren, ikke meget naturtro gjorte, men dog med Præget af en hæderlig dilettantisk Stræben, dertil nogle afblegede Farveskitser og et stort i Olie malet Egetræ. „Dette kaldte han Forgrundstræet eller „Forgrunds-Løv“, fortsatte Onkel, „og han gjorde stort Væsen deraf. Hemmeligheden derved havde han lært i Aaret syttenhundredogfirs i Dresden hos sin højtelskede Mester Zink, eller hvad han nu hed. Der gives to Klasser Træer,

plejede han at sige, hvor ind under alle andre falder, nemlig de med runde og de med takkede Blade. I Henhold hertil gives der to Manérer, den takkede Egemanér og den runde Lindemanér! Og naar han nu gjorde sig Umage for at bibringe vore unge Damer disse Manérer, saa sagde han, at de maatte fremfor alt vænne sig til et vist Taktslag og ved Tegningen af denne eller hin Bladart tælle: En, to, tre — fire, fem, seks! Jamen, det er jo Valsetakten! raabte Pigerne og begyndte at danse omkring ham, indtil han rasende sprang op, saa Parykken nær var fløjet af ham!“

Saaledes fik jeg da det første Holdepunkt i Kunsten ad den mundtlige Traditions Vej, uansét at Meddeleren selv ikke forstod et Muk af Sagen. Jeg betragtede Bladene tavs opmærksomt og bad, om jeg maatte beholde Mappen til fri Raadighed.

Den indeholdt foruden de omtalte Ting endnu en Mængde raderede Landskaber, nogle Waterloo'er, nogle idylliske Skovpartier af Geszner med meget smukke Trægrupper, hvis Poesi straks tiltalte mig i høj Grad, og endelig fandt jeg en Radering af Reinhardt, gul og tilsmudset, afskaaren lige i Randen uden Mar-

gin, et fortræffeligt Blad, hvis Kraft, Dristighed og Friskhed talte til mig med mægtige Ord og lyste mig straalende i Møde fra den ilde tilredte Lap Papir. Medens jeg endnu fuld af Andagt stod med det i min Haand (jeg havde indtil da aldrig set noget virkeligt Kunstværk) kom Onkel tilbage igen og sagde: „Hør nu, Hr. Maler, Efteraaret vil snart være der, og vi maa se efter, hvorledes det foreløbig staar til med Harer, Ræve, Høns og den den Slags Fyre. Det er en smuk Aften; vi ville gaa en lille Smule paa Spor, uden at tage Bøsse med; jeg kan da tillige vise dig nogle smukke Udsigter.“

Fra en Krog, hvor der stod en Del Spanskrør, greb han en dygtig Stok, gav ogsaa mig en lignende, pustede den udrøgede Cigarstump ud af sit Valdhorn og stak en frisk Kvalmepind deri, fløjtede dernæst ud ad Vinduet, saa det skingrede efter, hvorpaa Hundene som et Lyn sprang frem fra alle Kanter i Landsbyen; og saaledes begave vi os, omringede af de gøende Dyr, paa Vandring henimod de af Aftensolen beskinne Skovskrænter.

Snart vare Hundene langt forud for os og forsvandt imellem Træerne, men næppe be-

gyndte vi at stige op ad Skraaningen, før vi hørte dem gø ovenover os og i fuld Jagt halse henad Bjærget, saa at Kløfterne genløde deraf. Onkel lo hjærteligt og trak mig hurtigt med, idet han paastod, at vi maatte gaa rask til, for at naa en lille Skoveng, hvis vi vilde se Dyret; men saa standsede han med Et, lyttede og slog ind i en anden Retning: „Det er ved Gud en Ræv!“ raabte han. „Vi maa gaa denne Vej; hurtigt, pst!“ Vi havde knap be- traadt en smal Sti, der løb mellem to tæt bevoksede Skrænter langs med en udtørret Skovbæk, førend han pludselig greb min Arm og i Tavshed pegede fremefter, hvor en rødlig Stribe lydløs skød hen over banet Vej og Kløft, op og ned, og en Minut efter hylede alle seks Hunde bag efter den. „Saa' Du den?“ raabte Onkel, lige saa fornøjet, som var det Aftnen før hans Bryllupsdag. Derpaa ved- blev han: „De har tabt Sporet, men med dette Slag maa de nødvendigvis støde en Hare op. Lad os nu gaa i Forvejen!“ Vi naaede en lille Højslette, der var bedækket af en Havre- mark, som rødmede i den nedgaaende Sol, og indhegnet af tavse, glødende Fyrretræer. Her standsede vi og stillede os paa Post ved Skov- brynet i Nærheden af en tilvokset Vej, der

førte ind i Tykningen. Vi kunde vel have ventet saaledes et Kvarterstid, da pludselig Hundeglammet igen begyndte lige tæt ved, og Onkel stødte til mig. Samtidig bevægede Havren sig foran os, og han hviskede: „Hvad Pokker er her løs?“ En kæmpestor Huskat viste sig, stirrede et Øjeblik paa os og sneg sig atter bort. Rasende opbragt raabte den tidligere Præst: „Dit fordømte Bæst, hvad har du her at bestille? Der ser man, hvad der bliver af Hareungerne! Men bi kun, jeg skal hjælpe dig at jage!“ Og med disse Ord slyngede han en vældig Sten efter den. Katten fo'r midt ind i Havren, Hundene susede i det samme forbi os, og Onkel sagde ganske forbløffet: „Ja, — nu fik vi dog ingen Hare at se!“

„Det er nok for i Dag“, tilføjede han. „Lad os blot gaa her hen, hvorfra du kan se Højfjældene, som Du jo nu er rykket en lille Smule nærmere.“

Fra den modsatte Side af den højtliggende Mark saa' man imellen Fyrretræerne udover grønne og derpaa stadig mere mørkeblaa Fjælddrygge lige til Bjærgkæden i Syd, som laa foran os i hele sin Udstrækning fra Øst til Vest, lige fra Appenzeller Toppene til

Berner Alperne, men saa fjærnt som i en Drøm.

Herigennem ledtes jeg til nøjere at give Agt paa Karakteren i Landskabet, der umiddelbart omgav mig. Dette var mere saaledes som jeg havde forestillet mig tysk Højland, grønt, klipperigt og beboet. En Mængde Dale og Snævringar, gennemskaarne af Floder, lovede mig et rigt Udbytte for fremtidige Strejftog. Den overvejende Karakter af Landskabet var et rigtigt Skovland.

Medens vi nu vendte tilbage ad en anden Vej, forvandlede de fortryllende Billeder sig for vore Øjne, idet de lidt efter lidt svøbte sig i Nattens Skygger og derpaa sluttelig straaledede i det klareste Maaneskin, der hvilede over Alt, Møllen, Præstegaarden og Floden, da vi omsider var naaet hjem. Drengene og de unge Mennesker løb omkring paa Pladsen under Asketræerne og puffede hverandre ud i Vandet, Døtrene sang i Haven; og Tante raabte ud ad Vinduet, at jeg var en rigtig Landstryger, som man ikke havde set noget til den hele lange Dag.

TYVENDE KAPITEL.

KUNSTNERFORNEMMELSER.

Næste Morgen igen ganske tidligt hilstes jeg fra alle Kanter med Raabet: Maler! „Godmorgen, Maler! Har Hr. Maleren sovet godt? Maler, kom ned til Frokost!“ hed det, og man haandterede Titlen med den Slags godmodigt drillende Glæde, som unge Mennesker føle, naar de endelig have fundet en bekvem Betegnelse overfor en ny Ankommen, hvem de hidtil ikke ret vidste, hvad de skulde stille an med. Jeg lod dem roligt bruge Titlen, og i Stilhed foresatte jeg mig, fra nu af aldrig at opgive den.

Af Pligtfølelse tilbragte jeg den første Morgentime med mine Skolebøger, idet jeg selv overtog Undervisningen. Men saasart jeg saa' det graa, melankolske Trykpapir for mig, kom den svundne Tids Lede og Beklemmelse over mig. Hinsides Dalen laa Skoven

i en let Sølvtone, Terrasserne traadte tydeligt frem, den ene over den anden; jeg saa' de lysegrønne Omrids af Løvet med Kantlys af Solen, hver enkelt betydeligere Trægruppe tegnede sig stor og stadselig ud fra den hele sammenhængende Masse og syntes kun at være et Legeværk for den Haand, som vilde gengive den; — min Skoletime vilde ingen Ende faa, uanset at jeg ikke mere gav Agt paa hvad jeg læste.

Utaalmodig gik jeg frem og tilbage med en opslaaet Lærebog i Physik i min Haand. Jeg aabnede Dørene ind til flere Værelser, indtil jeg endelig i en Stue befandt mig ligeoverfor Præstegaardens verdslige Bibliothek. En bred, gammeldags Straahat, af den Slags, som Pigerne bruger i Marken, var hængt op derover og skjulte næsten hele Samlingen. Men da jeg tog Hatten bort, saa' jeg en lille Række Klassikere med guldforsirede Rygge; jeg tog et Kwartbind ned, blæste Støvet bort, og da jeg slog op, traf jeg Geszners Værker, prentede paa tykt Velin og forsynede med en Mængde Vignetter og Billeder. Overalt, hvor jeg bladede, var der Tale om Natur, om Landskab, Skov og Mark; Raderingerne, gjorde af Geszner selv med Kærlighed og Begejstring,

svarede fuldkommen til Teksten; jeg saa' ligesom min egen hemmelige Tilbøjelighed her for mig i Form af en smuk, ærværdig Bog, og da jeg kom til Brevet om Landskabsmaleriet, hvori Forfatteren giver en ung Elev gode Raad, saa læste jeg det fuld af Overraskelse igennem fra Begyndelse til Enden. Afhandlingens uskyldige Naivitet kom min egen i Møde, og det Sted, hvor der anbefaledes til Brug for Klippestudier at tage Stene fra Mark eller Flodlejer med brudte Kanter og Flader hjem paa sit Værelse, det tiltalte i høj Grad mit endnu halvt barnlige Sind og syntes mig særligt slaaende og indlysende. Jeg fik denne Lærer inderlig kær og gjorde ham uførtøvet til min Prophet. Og da jeg nu søgte efter flere Bøger af ham, fandt jeg et lille Bind, vel ikke af ham selv, men indeholdende hans Biografi. Ogsaa denne blev straks paa Stedet slugt. Han havde ligeledes været en ung Skolar uden synderlige Udsigter og var begyndt at skrive om Kunst og producere Kunst paa egen Haand. Der var megen Tale i den lille Bog om Geni, om en selvstændig Bane og den Slags Ting, om Letsind og Trængselstid og den endelige Sejer, Berømmelse og Lykke.

Jeg lukkede Bogen stille og tankefuld, tænkte maaske ikke meget dybt derover, men var alligevel, om just ikke med fuld, klar Bevidsthed, vunden for Bogen og for den Lære, som den indeholdt.

Det er et alvorligt og farligt Øjeblik dette, og selv ved den bedste Opdragelse undgaar man vanskeligt at det, ubemærket for alle Omgivelser, kommer bagpaa modtagelige unge Gemytter. Kun de færreste ere saa heldige, at de først lære det skæbnesvangre Ord Geni at kende, naar de uberørt og uanfægtet allerede have en sund Strækning af Livet med dets Lære, dets Arbejde og dets Sejre bag sig. Det bliver overhovedet et stort Spørgsmaal, om der ikke, selv for en beskeden Sejer fordres et bredt Grundlag af bevidst, planmæssigt Forsæt og hele det geniale Grubleris øvrige uundværlige Apparat. Forskellen er da den, at det virkelige Geni ikke lader Apparatet komme tilsyn, men paa Forhaand opbrænder og tilintetgør det, medens det blot formentlige Geni med store Anstalter viser det frem og drapperer sine magre Skikkelser deri, som i en Theaterkappe.

Hvad nu mig angik, saa drak jeg ikke den fristende Drik af et pragtfuldt, blændende

Tryllebæger, men af en allerkæreste, beskeden lille Skaal, som den, Hyrderne bruge. Trods alle Talemaader var der i Geszner's Bog en ren og uskyldig Natur, og den ledte mig, kun med mere Bevidsthed end tidligere, paa min Vej under de grønne Skygger og ved de stille Skovkilder.

I Biografien havde jeg tillige gjort Bekendtskab med den gamle Sulzer, som var den unge Geszner's Ven og Raadgiver i Berlin. Af hans „Theorier om de skønne Kunster“ opdagede jeg nogle Bind i Bibliotheket og lagde straks Beslag paa dem for mit ny opdagede Gebet. Dette Værk maa i sin Tid have fundet en overordentlig stor Udbredelse, eftersom det er at finde i alle gamle Reoler og spøger rundt om paa alle Bogauktioner, hvor man kan erhverve sig det for en ringe Pris. Ligesom en Kattekilling paa en Græsplæne fo'r jeg omkring i det længst forældede Arbejdes enkyklopædiske Indhold, tog alting for fuld Realitet og gik ind paa hundrede rent foreløbige Synspunkter, som jeg maaske endda havde opfattet forkert, og da Middag var forhaanden, var mit Hoved fuldstændig proppet af Lærdom; jeg kunde næsten selv fornemme den gravitetiske Stolt-hed, der krusede mine Læber og spillede mine

Øjne op, og jeg slæbte den samtlige Kunstlitteratur over med mig paa mit Værelse til Junker Felix' Mappe.

Efter Bordet tog jeg mig akkurat Tid til at aflægge et kort Besøg hos Bedstemoders og stak en lille Gave, et Testamente med Guldsnit og med Sølvlaas, til mig; og saa løb jeg igen min Vej. Bedstemoder saa' efter mig, saa vidt hendes svage Syn tillod; men hendes Blik var lidt vemodigt, thi hun havde ønsket at overrække mig den hellige Gave med særlig Kærlighed og Højtidelighed. Nu var jeg hende i en Fart af Syne, alene opsat, som jeg var, paa at bringe min ny Indsigt i Kunsten til Torvs, eller rettere sagt til Skovs.

Forsynet med Mappe og andet Tilbehør sprang jeg afsted hen over Bjærgskovens grønne Skrænter; jeg saa' paa ethvert Træ, og saa' dog ingensteds rigtig nogen Genstand for Øjet, fordi den stolte Skov stod dør, tæt sammenslynget Arm i Arm, og ikke vilde give nogen enkelt af sine Sønner til Pris for mig. Buske og Stene, Planter og Blomster bølgede og dukkede sig under Stammernes Tag og smæltede overalt sammen med det store Hele, der smilende syntes at se paa mig og spotte min Raadvildhed. Endelig traadte en vældig

Bøg med omfangsrig Stamme, i Kappe og Krone udfordrende frem foran de sluttede Rækker, ligesom en Sagntidens Konge, der indbyder Fjenden til Holmgang. Denne Kæmpe stod dør for mig, i enhver Gren, enhver Løvmasse saa klar, saa fast, saa glad over Livet og Livets Ophav, at dens egen Sikkerhed blændede mig og bragte mig til at tro, at jeg med Lethed vilde kunne betvinge dens Gestalt. Snart sad jeg foran den, og min Haand hvilede med Blyanten paa det hvide Papir; imidlertid gik der en rum Tid, inden jeg kunde bestemme mig til at gøre den første Streg, thi jo nøjere jeg fra en bestemt Side betragtede Kæmpen, jo mere utilgængelig blev den mig, og med hver Minut tabte jeg mere og mere min Kurage. Endelig vovede jeg at gøre nogle Streger fra nedent af opefter, idet jeg søgte at fastholde den mægtige Stammes skøntformede, forgrenede Fod. Men hvad jeg frembragte, var uden Liv, uden organisk Forstaaelse. Solstraalerne faldt legende gennem Løvet hen over Stammen, belyste de kraftige Træk og lode dem igen forsvinde; snart brød et sølvvidt Stænk, snart en saftig, mosgrøn Plet smilende frem mod Baggrundens Clairobscur; her nikkede et op-

løbent Rodskud i Lyset, og saa lod nogle Reflekser en med Blade omvunden Gren i Bølgelinje træde frem paa den dybeste Skyggeside; saa forsvandt alt igen og gav Plads for nye Detailler, medens Træet selv stod rolig i sin Majestæt og lod ane ligesom en aandeagtig Hvisken ud fra sit Indre.

Jeg kilede løs, febrilsk og i Blinde, bedrog mig selv, satte Forhold hen paa Forhold, holdt ængstlig fast ved det Parti, som jeg netop tegnede, og formaaede aldeles ikke, bortset fra de enkelte Stregers Mangel paa Form, at bringe Delene i Samklang med Helheden. Skikkelsen paa mit Papir voksede i det utrolige, især ud til Siderne, og da jeg kom til Kronen, havde jeg ikke længer Plads til den, men maatte gøre den bred og lav, ligesom Panden paa en Forbryder, saa at det sidste Blad stod helt oppe i Randen paa Papiret, medens Foden tabte sig forneden i det tomme Rum. Da jeg tog Blikket fra mit Arbejde og endelig oversaa' det hele, grinede et latterligt Vrægebillede mig imøde, som naar en Dværg ser sig i et Hulspejl. Men det virkelige, levende Bøgetræ straaede endnu et Øjeblik i forhøjet Majestæt, som for at spotte min Afmagt; saa gik Aftenens Sol ned

bag Bjærgene, og med den traadte Træet tilbage i Skyggen af sine Brødres Række. Jeg saa' intet mere: kun et eneste stort grønt Virvar, og saa Karikaturen over mine Knæ.

Jeg rev den i Stumper og Stykker; og ligesaa stor og fordringsfuld jeg var traadt ind i Skoven, ligesaa lille og ydmyg sad jeg nu her. Jeg følte mig udstødt af mine ungdommelige Forhaabningers Tempel; Livets trøsterige Indhold, som jeg drømte om at have fundet, svandt bort for mit indre Syn, og jeg forekom mig i dette Øjeblik som en virkelig Døgenigt, med hvem der intet er at stille op. Forsagt og grædefærdig rejste jeg mig og søgte med knækket Mod efter en anden Genstand, der kunde vise sig barmhjærtigere imod mig. Men Naturen, der nu smæltede mere og mere hen i Skygge, havde ingen Almisse tilovers til mig. I min Nød gik det gamle Ord op for mig, om det første Skridt og hvor besværligt det er at gøre; og med Ordet kom ogsaa Erkendelsen af, at jeg jo først nu ret for Alvor begyndte, og at denne Møje netop betegnede Forskellen fra det tidligere Legeværk. Men Erkendelsen stemte mig kun saa meget mere bedrøvelig, eftersom Flid og sur Møje hidtil havde været mig ukendte Ting.

Saa tog jeg endelig igen min Tilflugt til Vorherre, der i Skovens stille Susen og i min egen indbildte Elendighed atter traadte mig nær, og jeg bad ham bønlig om at hjælpe mig, for min stakkels Moders Skyld, hvis triste Ensomhed jeg nu kom i Tanker om.

Da faldt mit Øje paa et ungt Asketræ, som midt i Skovlysningen skød op fra en lav Jordvold, der vandedes af en lille sivende Kilde. Træet havde en slank Stamme, kun et Par Tommer tyk, og bar foroven en pæn lille Krone, hvis regelmæssigt ordnede Blade vare til at tælle et for et og som, tilligemed Stammen, tegnede sig tydeligt og pynteligt op imod Aftenhimlens klare Guldgrund. Lyset var bagved Genstanden; den traadte derfor frem som Silhouet i skarpe Omrids og syntes næsten forsætlig hensat, som for at en Elev kunde øve sig paa at tegne efter den.

Jeg satte mig endnu en Gang hen, og vilde straks fængsle den unge Kavalier paa mit Papir i to paralelle Linjer. Men atter blev jeg narret, idet den tilsyneladende saa simple, slanke Stamme i samme Øjeblik, som jeg begyndte nøjere at gaa den paa Klingen, antog en uendelig Finhed i Bevægelsen. Begge de to opadstræbende Linjer fulgtes paa

det nøjeste ad i enhver noksaa umærkelig Bøjning, de bleve øverst oppe saa ganske fine og tynde, og Grene og Kviste afsatte sig endelig ud til Siderne i saa bestemte Vinkler, at man maatte træffe alt nøjagtig paa et Haar, hvis Træet ,skulde beholde sin Skønhed og Karakter.

Ikkedestomindre tog jeg mig sammen og søgte med spændt Opmærksomhed at aflure enhver Bevægelse, som mit Forbilled frembød; hvorudaf der saa endelig fremgik, ikke en sikker og elegant Skitse, men en ængstlig, nogenlunde korrekt tør Gengivelse. Jeg føjede hertil, da jeg nu engang var i Arbejde, med megen Andagt de nærmeste Græsstraa, Smaarødder og Knolde i Jordbunden, og jeg saa' om-sider for mig paa Papiret et af hine fromme nazareniske Spanskrørstræer, som paa de gamle Kirkemaleres og deres moderne Epigoners Billeder saa naivt og saa rørende overskærer Horisonten. Jeg var tilfreds med mit beskedne Arbejde og sammenholdt det endnu en god Stund med den slanke Ask, der vuggede sig i den lette Aftenbrise og forekom mig at være et formeligt Vartegn fra Himlen. Som om jeg havde gjort Vidundere, drog jeg inderlig fornøjet tilbage til Landsbyen, hvor Familien

var spændt paa at se Frugterne af min med saa store Anstalter foretagne Udflugt. Men efter at jeg havde taget min Ask med dens højst fire Dusin Blade frem, opløste Forventningen sig i en almindelig Smilen, der hos de mest umiddelbare endog blev til ligefrem Latter. Kun Onkel var fornøjet over, at man dog lige straks kunde se, at det skulde være et ungt Asketræ, og han opmuntrede mig til ufortrødent at fare fort og ret at studere de forskellige Arter af Træer i Skoven, hvori han som Forstmand vilde være mig behjælpelig. Han besad endnu saa megen Politur og Dannelse fra sit Byliv, at sligt ikke forekom ham latterligt; desuden maatte jo en lidenskabelig Jæger paa Forhaand interessere sig for Kunsten, forsaavidt som den forherliger Skuepladsen for Jægerens Glæder og Jagten selv.

Saa begyndte han da lige efter Aftensbordet et Kursus med mig og talte om Træernes Karakter og Ejendommeligheder og om de Steder, hvor jeg vilde kunne finde de lærerigste Eksemplarer. Men først og fremmest anbefalede han mig at kopiere Junker Felix' Studier, hvortil jeg ogsaa skred den følgende Dag med stor Iver, medens vi paa de smukke Aftener fortsatte vore Rekognosceringer for

den kommende Jagttid og under dette gennemstrefede de skønneste Dalsænkninger og Højder, overalt omgivne af Træernes store, rige Verden.

Saaledes forløb den første Uge af mit landlige Ophold paa den behageligste Maade, og jeg vidste da allerede at skelne enkelte Træsarter fra hinanden, og glædede mig ret over at kunne hilse de grønne Kammerater ved Navn. Kun hvad Urterne og Blomsterne paa den fugtige eller tørre Jordbund angik, beklagede jeg først nu af oprigtigt Hjærte, at jeg havde maattet afbryde ved Begyndelsen af Skolens Undervisning i Botanik, da jeg godt følte, at for Kendskabet til denne mindre, men langt mangfoldigere Verden, strakte ikke nogle enkelte, løse Omrids til. Jeg havde saa gerne kendt Navnene og Egenskaberne paa hele den brogede Mylr, som bedækkede Jorden.

ENOGTYVENDE KAPITEL.

SØNDAGSIDYL. SKOLELÆREREN OG HANS
DATTER.

Man havde til næste Søndag aftalt et Besøg, som vi unge Mennesker skulde gøre paa den anden Side af Skoven. Der boede paa en ensom og afsides liggende Gaard en Broder af min Tante tilligemed sin unge Datter, hvem mine Kusiner stode i et varmt Ven-skabsforhold til. Hendes Fader havde tidligere været Landsbyskolelærer, men havde efter sin Kones Død trukket sig tilbage paa den lille fredelige Ejendom inde i Skoven; han havde tilstrækkelig Formue og var forøvrigt en fuld-stændig Modsætning til min Onkel. Denne, hvis Forfædre stammede fra Byen, og som var opvokset med gejstlig Lektüre, havde kastet alt dette paa Porten og fuldstændig glemt det for helt at kunne give sig hen til

den brune Ager og den grønne Skov, medens den anden, der var kommen af Bønderfolk og kun havde faaet ringe Uddannelse, udelukkende lagde sig efter fine og urbane Sæder og gjerne vilde baade være og gaa for en Vismand og en Retfærdig. Han fordybede sig i belærende theologiske og philosophiske Afhandlinger, betragtede Naturen efter Anvisning af forskellige Værker og søgte gjerne at føre en forstandig Samtale, saasnart Lejlighed bødtes, hvorved han stedse bestræbte sig for at være saa veltalende og beleven som muligt. Hans unge Datter, der kunde være en fjorten Aar gammel, levede stille og fredeligt i denne milde og intelligente Atmosfære, og lignede, i Overensstemmelse med sin Faders Ønsker, snarere et fint Præstegaardsbarn end en Landmandsdatter, medens derimod Onkels Pigebørn bleve holdte til strængt Arbejde og derfor kendeligt bare Præget af Regn og af Solskin, noget som dog ingenlunde misklædte dem, men snarere fremhævede den Skønhed, der talte ud af de klare Øjnes Glans.

Mine tre Kusiner, paa tyve, seksten og fjorten Aar og med deres forfranskede Bynavne: Margot, Lisette og Caton, holdt denne Søndag Eftermiddag lange Konferencer paa

deres Værelser, hvor de gensidig besøgte hverandre og laasede Dørene for sig. Vi Drengene, som allerede forlængst vare færdige med vort Toilette, ventede utaalmodig udenfor og kunde kun igennem Nøglehuller og Dørsprækker se, at Klædeskabene vare vidt aabnede og at Pigebørnene med vigtige Gebærder stode raadslaaende foran dem. For nu at faa Tiden til at gaa, begyndte vi at drille Søstrene og trængte endelig mandstærke ind til dem, kastede os over et mægtigt Skab og stak vore Næser i de hundrede Æsker, Kasser og Hemmeligheder, som der fandtes. Men med et Mod, som hos Løvinder, hvem man vil frarøve deres Unger, bleve vi kastede ud og førte nu en frugtesløs Kamp udenfor paa Gangen for at bryde ind igen. Efter en kort Stilhed gik Døren pludselig op af sig selv, og ud traadte alle tre Pigebørn, halvt skamfulde og halvt fornærmede, men dog med fuld Bevidsthed om deres Sejr, i broget Skrud efter forforrige Aars Mode, holdende i Haanden gammeldags Parasoler og nogle ganske forunderligt formede Ridiküler, den ene som en Stjerne, den anden som en Halvmaane og den tredje en Mellemting af en Husartaske og en Lyre.

Alt dette maatte gøre et saa meget større

Indtryk, naar man betænkte, at de gode Piger med Hensyn til Pynt og saadanne Sager vare Autodidakter og stode ganske alene uden Raadgivere i Verden; thi deres Moder havde en sand Afsky for al Bypaaklædning, og hver Gang hun kom hjem fra Kirke, rev hun straks den Kniplingskappe af, hun som Præstekone var nødt til at bære.

Damerne i den nye Præstegaard, tilmed de eneste Damer i Landsbyen, vare fornemme og utilgængelige Væsener, der lode al deres Pynt komme færdig fra Hovedstaden. Mine Kusiner vare saaledes ene og alene henviste paa sig selv, paa en Landsbyskrædderinde, og for Resten paa nogle af Husets Traditioner, som de under ivrig Forsken søgte at fravriste den dunkle Fortid. Derfor vare Resultaterne af deres Bestræbelser dobbelt respektable, og naar vi desuagtet modtog dem med et spodsk: Aa! saa var denne Spot kun forstilt, en Maske over en oprigtig Beundring.

Imidlertid stod vor egen Dragt i dristig og elegant Sammensætning ingenlunde tilbage for de unge Pigers. Fætrene bare Trøjer af temmelig grovt Klæde, men som Landsbyskrædderen havde givet et ligefrem vovet Tilsnit. Disse Trøjer vare besatte med

en Masse blanke Knapper, hvorpaa alle Skovens Dyr fandtes støbte i de mest korrekte Spring og Stillinger. Onkel havde engang anskaffet sig dem for godt Køb og en gros, saa at der var nok til Børn og Børnebørn. De kasserede Stykker af denne Prydelse gik iblandt Landsbybørnene som gangbar Mønt, og ved Legene gjaldt hver enkelt saadan for seks Horn- eller Blyknapper. Jeg selv bar til min grønne Trøje, der var besat med røde Snore, hvide Benklæder, ingen Vest, men Skjorten hængende flot ud over Bukselinningen; min Bedstemoders røde Silketørklæde slyngede jeg om Halsen og min Faders Gulduhr, som jeg havde arvet men aldrig forstod at holde i Orden, bar jeg i et blaat Baand med Blomsterbroderi, som jeg havde tilvendt mig af en af Moders Æsker. Jeg havde forlængst taget den filistrøse Skygge af Kasketten, saa at Panden var ubedækket, og jeg har vistnok alt i alt set ud som en Markedsgøgler.

Jeg tror, at de Mennesker, som ane og ønske noget bedre og dybere i Livet, ville, jo nærmere de igennem Erfaring og Handling komme deres Ideal, mere og mere afholde sig fra alle Latterligheder i deres ydre Væsen, medens derimod de, der staa Idealet fjærnt,

netop hænge sig ved saadanne rent ydre Ting. Dette vil da hindre deres Indre i at udvikle sig frit, især hvis der ikke er en Mand eller en Fader ved Haanden, som med gavnlig Spot kan træde Latterligheden i Møde og bestemt og alvorligt pege frem imod det Sande i Livet.

Man kunde ad to Veje komme til den gamle Skolelærers Bolig; enten maatte man bestige et Bjærg, der strakte sig bagved Landsbyen, og gaa langsad dette og atter ned paa den anden Side, hvor der laa en Dal, som lignede vor egen, men var mindre, mere rund og næsten udfyldt af en dyb, mørk Sø; eller man kunde følge langsmed vor lille Flods Løb gennem Skovene og saaledes rundt omkring Bjærgene naa' Søen, hvori Floden udmundede og hvori min Onkels Hus spejlede sig.

Vi foretrak at gøre Udturen langs den muntre lille Strøm og først om Aftenen, naar det blev svalt, vende hjem op over Bjærgene. Snart bevægede vort brogede Selskab sig da igennem den grønne Dal, indtil vi naaede et henrivende Vildnis, hvor Skoven fra begge Sider sænkede sig med mørke, kølige Skygger helt ned mod Vandet. Det var næsten uigennemtrængelige Løvmure disse, og vi maatte

bøje de langt fremhængende Grene til Side; men snart udvidede Skoven sig igen og lod Plads aaben for en Gruppe høje, lyse Grantræer paa en solbeskinnet Skrænt; ved Foden af denne laa nedstyrtede Klippeblokke helt ud i Strømmen og dannede smaa Vandfald, medens andre Blokke ragede frem af Skraaningernes Buskads; Sidestier lokkede Blikket ind med sig i Mørket, og overalt afsløredes de yndigste smaa Hemmeligheder.

Kusinernes røde, blaa og hvide Dragter toge sig straalende ud til det mørke Grønne, og Fætrene sprang fra Sten til Sten, saa at deres forgyldte Knapper skinnede omkap med Bølgernes Sølvstriber. Alt Slags Vildt viste sig og forsvandt; her fandt vi Fjerene af en Skovdue, som uden Tvivl var bleven sønderreven af en Rovfugl, hist skød en Snog gennem Vandfladen og hen over de glatte Kiselsten, og her havde en glinsende Forelle fanget sig selv i en lille Pyt; nu snusede den ængstelig omkring til de spærrende Stene, men fo'r ved vort Komme med et stort Spring ud i det strømmende Element.

Saaledes vare vi, uden at vide af det, naaede omkring Bjærget; Skoven udvidede sig endnu mere og gav Plads for den stille, mørke-

blaa med Sølvblink isprængte Sø, som pludselig viste sig for vore Øjne, hvilende imellem sine fredelige Omgivelser og med en Søndag-eftermiddags højtidsfulde Stemning over sig. Rundt omkring Søen trak sig en smal Strimmel dyrket Jord, men bagved denne fortsatte den opadstigende Skov sig, som her og der, hvor et rødt Tag eller en Røgsøjle tegnede sig imod Baggrundens Tykning, atter røbede et Stykke fredeligt Agerland. Paa Solsiden laa et anseligt Vinbjerg og ved Foden af dette tæt ved Søen Skolelærerens Hus. Umiddelbart ovenover den øverste Række Vinstokke hang den rene, blaa Himmel og spejlede sig i det klare Vand, indtil den blev afbrudt af de gule Kornstriber, Kløvermarkerne og den bagved liggende Skov, som altsammen i uforandret Orden stillede sig paa Hovedet i Søen nedenunder. Huset var hvidt med rødt anstrøget Bindingsværk, og Vindusskodderne vare bemalede med store Muslingskaller; de hvide Gardiner viftede ud igennem Vinduerne, og ud ad Døren ned ad den lille Trappe trippede den unge Kusine, sart og slank som en Narcisse, iført en hvid Kjole, med gyldenbrunt Haar, blaa Øjne, en lidt egensindig Pande og en smilende Mund. Paa de fine Kinder afløste

den ene Rødmen den anden, og den spæde rene Klokkestemme klang næppe hørligt og tav hvert Øjeblik igen.

Efter at Anna havde hilst paa sine Kusiner saa ømt og højtideligt, som om de ikke havde set hverandre i mange Aar, førte hun os igennem en duftende Rosen- og Nellikkehav ind i det renlige og fornøjelige Hus, hvor hendes Fader iført en pyntelig graa Frakke, hvidt Halsbind og broderede Morgensko, hjærtelig bød os velkommen. Han havde tilbragt Søndagen over sine Bøger, som endnu laa paa Bordet, og var vel nu ganske glad ved uventet at have fundet et saa stort Antal Tilhørere for sin Veltalenhed. Da jeg blev ham forestillet, syntes han særlig fornøjet over Udsigten til her at have truffet den rette Mand at bringe sine Kundskaber og Lærdomme frem for; thi han formodede naturligvis, at jeg kom lige ud af det højere Skolevæsen i dets fulde Flor. Han havde ogsaa al Grund til at holde sig til mig. Inden han endnu havde faaet fat i et Stof, var nemlig alle Fætrene forsvundne, og jeg saa', hvorledes de derude ved Stranden alle tre stak Hovederne ned i et Hyttetfad, saa at man ikke kunde øjne andet af dem end de seks Ben. De undersøgte omhyggeligt Behold-

ningen, medens Søstrene vare fulgte med Anna og en gammel Pige ud i Køkkenet og i Haven.

Skolelæreren mærkede snart, at jeg var en opmærksom Tilhører og villig til at besvare hans Spørgsmaal efter bedste Evne. Først udspurgte han mig nøjagtigt om det nyere Skolevæsen og vedblev saa: „Noget broget maa det dog endnu gaa til! Her har jeg netop læst i en Avis, at i en Klasse i en af vore Kantonskoler er det først lykkedes at bringe Ro og Orden igen tilveje derved, at man samtidig har afskediget den uduelige Lærer og fjærnet den paagældende daarlige Discipel, der jo maa have været en sand Jakobiner. At man har afskediget Læreren, forekommer mig ganske fornuftigt, naar man blot har forsørget ham paa anden Maade; derimod vil det med Eleven ikke rigtig blive klart for mig. Det forekommer mig, som om man derved har sagt ham: „Du er nu stillet udenfor vort Samfund og kan se til, hvordan Du selv klarer dig! Dette er ikke kristeligt handlet, og vor Herre og Mester havde vistnok været den første til at tage det forvildede Faar under sin Kærligheds Kaabe. Skulde De maaske selv, min kære unge Slægting,

kende denne Dreng?“ Han vakte ved dette Spørgsmaal pinlige Erindringer hos mig, men tillige ved den Maade, hvorpaa Spørgsmaalet blev gjort, en dyb Vemod. Jeg stod forknytt og svarede sagte, at det var mig selv. Ganske forbavset traadte han et Skridt tilbage og betragtede mig med store Øjne; han var helt benauet ved at se en aspirerende lille Satanas i saa uskyldig en Skikkelse saa nær foran sig. Dog havde jeg allerede indtaget ham en Smule for mig, og min beskedne Optræden kunde muligen sige ham, at han med sin forhen udtalte milde Synsmaade ikke havde set fejl.

„Jeg har jo rigtignok straks tænkt mig“, fortsatte han, „at der maatte være en Hage ved Sagen; thi jeg ser nu, og vil gjerne tro, at vor gode Fætter er en ung Mand, med hvem man kan tale et fornuftigt Ord! Men fortæl mig nu ret aabenhjærtigt, hvorledes det egentlig forholder sig med denne slemme Historie; det skulde være underligt, om der ikke er Skyld hos alle Parter!“ Efterat jeg vidtløftig havde fortalt hele Historien, ganske overensstemmende med Sandheden og tilsidst maa-ske i en noget lidenskabelig Tone, da jeg for første Gang siden den Tid havde kunnet lette mit

Hjærte, betænkte den venlige Mand sig en Stund, imens han udstødte adskillige Hm! og Saa! og fortsatte derpaa: „Det er en ganske ejendommelig Sag denne! Foreløbig maa De nu ikke overvurdere Dem selv og derved lægge Grunden til et hovmodigt Nag over den lidte Uret, hvilket kun bliver En til Skade for hele Livet! De maa betænke, at De dog har været delagtig i de øvriges Voldshandling og Drengestreg, og dernæst maa De prise Dem lykkelig, at De allerede i saa tidlig en Alder har modtaget en saa alvorlig Straf og Belæring af Gud selv; thi det, som er vederfaret Dem, beror ikke paa Menneskenes Retsforfølgelse, men det er en umiddelbar Indgriben af Verdens Herre, hvorved han tidligt har udmærket Dem og vist, at han ikke tænker at spøge med Dem, men vil føre Dem ad sine egne strænge Veje.

Naar De altsaa, kære Ven, taknemmeligt og angerfuldt har modtaget denne tilsyneladende Ulykke og tilgivet og forglemt den lidte Uret, saa maa De herefter alene være betænkt paa at leve i Overensstemmelse med denne alvorlige Begivenhed og være Dem fuldt bevidst, at enhver Afgivelse fra Dydens Bane vil hævne sig føleligere paa Dem end paa

andre, saa at De netop bør blive flittigere og stærkere i Udøvelsen af det Gode, end saa mange, i hvis Lod saadan Skæbne ikke er faldet. Kun paa denne Maade kan det skete blive heldbringende for Dem; uden dette vil det kun være en fatal og ærgerlig Historie, som det ikke kan have været Guds Hensigt og Lyst at bebyrde et saa ungt Liv med.

Vistnok er nu Valget af en Stilling det nærmeste og vigtigste; og hvem véd, om det ikke netop er Deres Bestemmelse at træffe et Valg tidligere, end ellers vilde være sket! De har sandsynligvis allerede sporet Lysten til et eller andet særligt Kald hos Dem?"

Denne hans Tale gjorde mig overordentlig godt; og omendskøndt jeg ikke synderlig opfattede den alvorlige Moral deri, saa greb jeg dog med stort Begær Tanken om en højere Bestemmelse og Guds Førelse, og ansaa' mig for overordentlig lykkelig ved at vide mig og mine Tilbøjeligheder under Forsynets særdeles Beskyttelse; der gik pludselig et klart Lys op for mig, og jeg sagde uden Omsvøb: „Ja, jeg vil gerne være Maler!“

Ved dette Svar studsede min ny Ven næsten endnu mere, end ved den første Tilstaaelse, fordi han, saa tilbagetrukket som han

levede her uden Forbindelse med Kulturen, aller-
mindst havde tænkt paa dette Ord. Dog be-
sindede han sig hurtigt og sagde:

„Maler? Ja saa; det er sælsomt! Men
lad os se! Der var rigtignok en Tid, hvor
der gaves Malere, som vare opfyldte af den
guddommelige Aand, og som i Mangel af det
levende Ord, vi nu have, rakte de tørstende
Folk en Drik af det himmelske Liv. Men
ligesom denne Kunst allerede den Gang kun
altfor hurtigt blev til forfængeligt Flitterstads
for den hovmodige Kirke, saaledes forekom-
mer den mig nu til Dags at være fuldstæn-
dig uden indre Kærne og et blot Udtryk for
menneskelig Forfængelighed og Narreri. Jeg
har rigtignok ikke noget stort Kendskab til
de skønne Kunster, saaledes som de nu drives
i Verden, men jeg kan ikke forestille mig,
hvorledes et alvorligt aandeligt Liv kan for-
enes dermed. Har De da Lyst og Anlæg til
at forfærdige alle Slags unyttige Billeder, ja
vel endog til at aftegne Menneskeansigter for
Betaling?“

„Jeg vil fremfor alt være Landskabsmaler,“
svarede jeg, „og har rigtignok stor Lyst dertil,
og jeg haaber, at Vorherre ogsaa vil give mig
Evnen!“

„Landskabsmaler? Naa; det vil sige, afbilde mærkværdige Byer, Bjærg og Verdens-egne? Hm! Dette forekommer mig straks at være noget bedre; derved lærer man da idetmindste Verden at kende, Lande og Have og vel ogsaa Mennesker iblandt; men dertil synes mig hører særdeles Mod og Lykke, og efter min Mening skulde fremfor alt et ungt Menneske tænke paa at blive i Landet og ernære sig redeligt og være sine Medborgere til Nytte og sine Forældre til Støtte!“

„Den Slags Landskabsmaleri, som jeg tænker paa, er ikke saaledes som De tænker Dem, kære Onkel, men noget helt andet!“

„Nu, lad høre da!“

„Det bestaar ikke i, at man opsøger og afbilder mærkværdige og berømte Steder, men deri at man betragter Naturens bramfri Pragt og Skønhed og søger at gengive den, undertiden en hel vid Udsigt, som f. Eks. Søen derude med Skovene og Bjærgene, undertiden et eneste Træ, ja endogsaa kun et lille Stykke Vand og Luft.“

Da min Tilhører sletikke sagde noget hertil men syntes at vente paa en Fortsættelse, blev jeg ved og geraadede nu paa min Side i en fuldstændig begejstret Veltalenhed.

Udenfor de klare Vinduer hvilede den lille Sø majestætisk imellem Solglans og Skovskygge; nogle slanke Egetræer, der strakte sig helt fra Højderyggen op i den rolige Søndagshimmel, syntes at tilvinke mig sagte men indtrængende; jeg saa' ufravendt mod dem ligesom mod en højere Aabenbaring og sagde:

„Hvorfor skulde ikke det være et skønt og ædelt Kald, altid og i Ensomhed at sidde foran Guds Værker, de, som endnu den Dag i Dag have bevaret hele deres Skønhed og Uskyld, at lære dem at kende og at ære og tilbede dem derigennem, at man søger at gengive dem i al deres Fred? Naar man blot aftegner en eneste beskeden lille Busk, saa føler man Ærbødighed for hver en Gren, fordi den er vokset netop saaledes, som den er ifølge Skabere's Love. Men naar man saa bliver i Stand til nøjagtigt og troværdigt at afbilde en hel Skov eller en vid Mark med sin Himmel, og naar man tilsidst kan frembringe af sit eget Indre uden Forbillede Skove, Dale og Bjerge, eller kun enkelte smaa Pletter Jord, frit og ejendommeligt og dog ikke anderledes, end som om de et Steds vare at finde og kunde ses med Øjnene, saa forekommer denne Kunst mig at være en formelig Eftersmag af

Skaberglæden. Her lader man Træerne vokse helt op i Himlen og de dejligste Skyer drage der hen over, og altsammen spejler sig i klare Søer! Man siger: bliv Lys! og man udsaaer Solskin over Blomster og Stene og lader det tabe sig imellem Løvværkets Skygge. Man udstrækker Haanden, og der opstaar et Uvejr, som bringer den brune Agerjord til at skjælv, og saa lader man Solen tilsidst gaa ned i Purpurglans! Og alt dette uden at have det mindste med slette og daarlige Mennesker at gøre; der er ikke en Mislyd i hele Arbejdet!“

Gives der da virkelig en saadan Kunst, og bliver den anerkendt?“ spurgte den gode Skolemester ganske forbløffet.

„Ja vist“, svarede jeg. „I Byerne, i de Riges Huse, dér hænge skønne, prægtige Malerier, som fordetmeste forestille dybe, grønne Skove, og som ere saa fortræffeligt, saa henrivende malede, at man synes, som om man saa' Guds fri Natur for sig; og de stakkels indespærrede Mennesker forfriske deres Øjne ved de uskyldige Billeder og ernære dertil rigeligt Kunstneren, som forfærdiger dem!“

Skolelæreren traadte hen til Vinduet og stirrede overrasket ud over Landskabet. „Alt-

saa vilde f. Eks. denne Sø, dette mit lille, fredelige Opholdssted, være en tilstrækkelig Genstand for en saadan Kunst, uden at nogen kender Stedets Navn, blot paa Grund af Guds Godhed og Mildhed, som her aabenbarer sig?”

„Ja sikkert! Jeg haaber endnu at skulle kunne male Dem denne Sø med sin mørke Strandbred og den synkende Sol, saaledes at De med Fornøjelse skal kunne tænke tilbage paa denne Eftermiddag, og derved selv erkende, at der ikke behøves videre for at blive æret og anse't — det vil da sige, hvis jeg virkelig kan blive Maler og lære noget ordentligt!“ fjede jeg til.

„Nu har jeg gamle Menneske igen lært noget nyt,“ sagde min Onkel rørt; „det er dog højst mærkværdigt, paa hvor mange Maader den menneskelige Aand kan ytre sig. Jeg tror dog, at De er paa gode og fromme Veje, og kan De frembringe et saadant Arbejde, saa er det vistnok ligesaa fortjenstligt, som en god gejstlig Foraars- eller Høstsang“.

„Hej, Dreng!“ raabte han derpaa til de unge Fiskemestre, som endnu stadig vare ved deres Forretning; „hent et Fad og søg saa en

dygtig Ret Fisk ud, Aal, Foreller eller Gedder, som Kvinderne kunne faa at tilberede!“

Imidlertid vare Pigebørnene igen komne ind i Stuen og havde til Dels overværet vor Samtale. Den snaksomme Mand var nu ikke sen til hurtigt at gaa over til et nyt Æmne, hvormed han kunde fængsle dem alle. Jeg derimod blev igen stille og temmelig generet, da den nydelige Anna ubemærket var listet ind og nu stod og hviskede sammen med en af Kusinerne.

Den Gamle talte om Høsten, om Vinudsigterne og om Træfrugten med Pigerne, og stadig paa en værdig og salvelsesfuld Maade, idet han ved Siden af gav mig forskellige Oplysninger, hvor han forudsatte mit Ukendskab med Tingene. Jeg sagde fremdeles intet, men følte mig lykkelig til Mode ved at være i det søde Barns Nærhed, uden dog at turde se paa hende, kun behagelig berørt, hvergang hun hævede sin Stemme.

Der sporedes lidt efter lidt en liflig Madlugt, som trak Drengene til Huse og foranledigede Onkel til, paa et Vink af den gamle Kokkepige, at bede os gaa ovenpaa i øverste Etage. Her var en lille, lys og kølig Sal, som ikke indeholdt andet mellem sine fire

Vægge, end et aflangt Bord, Stole og et gammelt Stueorgel. Bordet var dækket, og vi satte os til et fornøjeligt Aftensmaaltid, der bestod af de Fisk, som mine Fætre ikke just med særlig Beskedenhed havde udsøgt. Hjemmebagt Brød, Frugter og en let lys Vin, der var vokset paa Bjærget bagved Huset, fuldstændiggjorde det simple og dog festlige Maaltid, som den Gamle krydrede med dybsindige Talemaader, medens de Unge spøgede og gættede Gaader, og over det hele straaledede denne ejendommelige løftede Søndagsstemning, ikke ganske, som om vi var hjemme, og heller ikke som det plejer at være i en almindelig Bondefamilie.

Efter endt Maaltid gik Skolelæreren hen til Orglet og aabnede det, saa at den skinnende Række Piber kom tilsyne, og det Indre af begge Fløjdørene viste os Paradiset med Adam og Eva, Blomster og Dyr. Han satte sig foran det, medens vi stillede os op i Kreds omkring ham og Anna uddelte nogle gamle Sangbøger. Saa præluderede Faderen lidt, hvorpaa vi til hans Akkompagnement og under hans Anførsel sang nogle smukke Sommer-Psalmer og derefter en kunstig Canon. I uskrømtet Glæde og af fuldt Bryst lød San-

gen og dog med Takt og Holdning. Man kunde sige, at Taknemmelighed over Øjeblikket frembragte bedre Musik, end den strængeste Skoleprøve, og jeg selv lod den indre Lykke, jeg følte, fri og utvungen strømme ud i Tonerne; thi denne Dag var for mig nyere og skønnere end alle forudgangne.

Ved hvert Vers, vi endte, klang hen over Søen fra den ene Skovvæg et harmonisk hændende Ekko; Orgeltoner og Menneskestemmer sammensmeltede i én underbar Tone, som netop sitrende ophørte, idet vi atter begyndte næste Vers. Efterhaanden blev paa forskellige Steder oppe og nede glade Menneskerøster hørlige, som sang og jublede deres Glæde ud i de stille, viftende Luftninge, saa at vor Canon, hvormed vi sluttede, ligesom bredte sig ud over den hele Dal.

Men vi maatte nu bryde op, thi Solen nærmede sig allerede Bjærgene; Skolelæreren bød os fornøjet Farvel og tog i Særdeleshed Afsked med mig under tydelige Tegn paa sin Velvilje. Jeg maatte love ham, paa mine Udflugter at komme saa ofte som muligt til hans Dal og opslaa mit Paulun i hans Hus, som om ogsaa han var min kødelige Onkel.

Anna vilde følge os op til Bjærgets Aas,

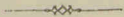
og vi begave os da paa Vej, langt mere oprømte og højrøstede, end vi vare ankomne. Pigebørnene, som ved den bare blotte Fryd over Ingenting vare hensatte i den yderste Lystighed, sang i ét væk med straalende Øjne og forledte os til at synge med, baade Viser og Fædrelandssange. Her ind imellem begyndte saa et gensidigt Drilleri med Hjærtensanliggender, og det aabne Gemyt gav sig frit og utvungent Luft i hin elskværdige Pludren, som ret er egen for denne lykkelige Alder. Hentydninger, som gjerne hørtes men dog optoges unaadigt, og skælmske Svar kastedes frem og tilbage. Kun Anna syntes at være sikker for Angrebene, medens hun nu og da vovede sig til en lille bly Skæmt, og jeg sagde slet intet, fordi mit Hjærte var fuldt af Dagens Begivenheder.

Saa stode vi oppe paa Højden, som glødede i Solnedgangens hele straalende Pragt.

For mit Øje svævede den unge Piges fjerlette, forklarede Skikkelse, og ved Siden af hende troede jeg at se den kære Gud selv fornøjet smilende, Landskabsmalernes specielle Ven og Skytspatron, ifølge den Opdagelse, jeg i Dag havde gjort under min Samtale med Skolelæreren.

Anna rødmede endnu stærkere i Solnedgangsskæret, da hun tilsidst ogsaa rakte mig Haanden for at tage Afsked. Vi berørte knap hinanden med Fingerspidserne og sagde høfligt: „De,“ men Fætrene lo ad os, og Kusinerne forlangte alvorligt, at vi skulde sige: „Du,“ da dette var Skik og Brug her til Lands mellem unge Mennesker.

Saa nævnede vi hinandens Fornavne, ængsteligt og forlegent; men mit klang som en Fløjtetone for mit Øre, og da Anna sky og ilsomt forsvandt i Skyggen af Bjærgekraaningen paa den anden Side, og vi stege ned ad vor egen Side, følte jeg, at jeg havde vundet mig to Ting i Dag: en stor og mægtig Kunstven og Beskytter, som usynlig regerede over den dæmrende Verden, og et fint Billed af en ung Kvinde, som jeg ufortøvet satte til Højbords i mit Hjærte.

The first part of the book is devoted to a general history of the
 world, from the beginning of time to the present day. The author
 discusses the various ages of the world, and the different
 nations and empires that have arisen and fallen. He also
 touches upon the progress of science and the arts, and the
 state of the human mind in different periods of time.
 The second part of the book is a more detailed history of
 the British Empire, from the reign of King Henry II to the
 present day. It describes the various reigns of the British
 monarchs, and the important events that have taken place
 during their reigns. It also discusses the growth of the
 British Empire, and the various colonies and territories that
 have been acquired by the British crown.
 The third part of the book is a history of the British
 constitution, and the rights and liberties of the British
 subject. It discusses the origin and development of the
 British constitution, and the various laws and customs that
 have shaped it. It also touches upon the rights of the
 British subject, and the duties of the British citizen.
 The fourth part of the book is a history of the British
 navy, and the various naval battles and expeditions that
 have taken place during the reigns of the British monarchs.
 It discusses the growth of the British navy, and the various
 naval victories that have secured the British Empire.
 The fifth part of the book is a history of the British
 army, and the various military campaigns and battles that
 have taken place during the reigns of the British monarchs.
 It discusses the growth of the British army, and the various
 military successes that have secured the British Empire.
 The sixth part of the book is a history of the British
 colonies, and the various settlements and colonies that
 have been established in different parts of the world.
 It discusses the growth of the British colonies, and the
 various laws and customs that have been established in
 them. It also touches upon the rights and liberties of the
 British subject in the colonies, and the duties of the
 British citizen in the colonies.
 The seventh part of the book is a history of the British
 empire, and the various territories that have been acquired
 by the British crown. It discusses the growth of the
 British empire, and the various laws and customs that
 have been established in the territories. It also touches
 upon the rights and liberties of the British subject in the
 territories, and the duties of the British citizen in the
 territories.
 The eighth part of the book is a history of the British
 empire, and the various territories that have been acquired
 by the British crown. It discusses the growth of the
 British empire, and the various laws and customs that
 have been established in the territories. It also touches
 upon the rights and liberties of the British subject in the
 territories, and the duties of the British citizen in the
 territories.
 The ninth part of the book is a history of the British
 empire, and the various territories that have been acquired
 by the British crown. It discusses the growth of the
 British empire, and the various laws and customs that
 have been established in the territories. It also touches
 upon the rights and liberties of the British subject in the
 territories, and the duties of the British citizen in the
 territories.
 The tenth part of the book is a history of the British
 empire, and the various territories that have been acquired
 by the British crown. It discusses the growth of the
 British empire, and the various laws and customs that
 have been established in the territories. It also touches
 upon the rights and liberties of the British subject in the
 territories, and the duties of the British citizen in the
 territories.

ANDET BIND.

AZDET BIND

FØRSTE KAPITEL.

VALG AF LIVSSTILLING. MODER SØGER GODE RAAD.

Jeg kunde ikke længer udholde denne ubestemte Mellemtilstand, og jeg søgte blandt mine Sager noget rigtig fint Papir ud, for derpaa at skrive et Brev til Moder, det første i mit Liv. Da jeg helt øverst oppe paa Siden havde skrevet: „Kjære Moder!“ traadte hun pludselig frem for mig i et nyt Lys; jeg følte hele Livets Alvor; min sædvanlige Færdighed i Pennen lod mig i Stikken, og jeg var næppe i Stand til at finde de første Sætninger, men snart førte min Rejse og alt, hvad jeg allerede havde oplevet, mig rask fremad, og min Beskrivelse blev kun altfor hurtigt pralerisk udsmykket. Jeg lagde stor Selvtilfredshed for Dagen og en egen paafaldende Bestræbelse efter at imponere Moder ved at fortælle om hvor lyk-

keligt jeg levede og om mine forskellige Æventyr og Hændelser. Det blev en ligefrem Lægen an paa at fortælle vittigt og samtidig gøre mig selv til noget stort.

Endelig kom jeg til Sagen. Jeg forklarede vidtløftigt, at jeg nu absolut troede, at det var Maler, jeg maatte blive, og jeg bad hende derfor om foreløbig at se at faa mig anbragt og i saa Henseende at raadføre sig med erfarne Folk i vor Omgangskreds. Familiebegivenheder og Hilsener samt vigtige Paamindelser om at besørge allehaande Bagateller udgjorde Brevets Slutning. Jeg lagde det omhyggeligt og meget kunstfærdigt sammen og forseglede det med mit Yndlingssignet, et Haabets Anker, som jeg for lang Tid siden havde kradset i et Stykke blødt Alabast og nu for første Gang betjente mig af.

Da Moder havde modtaget dette Brev, iførte hun sig sin Stadsdragt af ensfarvet Stof og tarveligt syet, foldede et rent Lommetørklæde sammen, som hun tog i Haanden, og begyndte højtidelig sin Vandring omkring til de Avtoriteter, der vare hende tilgængelige.

Først forhørte hun sig hos en anset Snedkermester, der kom i fine Huse og havde Verdenskundskab. Som en Ven af min afdøde

Fader vedligeholdte han Bekendtskabet med os, ligesom han ogsaa i sin Kreds med stor Iver fortsatte Faders Bestræbelser for Selvdannelse.

Efter at han meget alvorlig havde hørt paa Moders Beretning, svarede han kort og fyndigt, at det slet ikke duede men vilde være det samme som at give sit Barn en usikker og letfærdig Fremtid i Vold. Nej, saa vidste han et bedre Raad, naar man nu endelig vilde ilag med noget kunstnerisk. En ung Fætter af ham havde i en længere bortliggende By uddannet sig i at stikke Landkort; han havde derved sit gode Udkomme, samtidig med at han nød stor Anseelse i Familien. Snedkeren tilbød nu, af særdeles Venskab for os, at ville anbringe mig under denne Mand, saa at jeg, hvis der virkelig stak noget dygtigt i mig og jeg anvendte Tiden vel til at erhverve de fornødne Kundskaber, ikke alene kunde bringe det til at stikke Landkortene, men ogsaa til selv at tegne dem. Dette var en anset, smuk og tillige en nyttig Stilling, der greb ind i det store, praktiske Liv.

Med fornyede Bekymringer og Tvivl naaede Moder til den næste Avtoritet, ogsaa en Ven af hendes Mand. Han ejede en Fabrik

for farvede og trykkede Tøjer, havde lidt efter lidt udvidet sin i Begyndelsen beskedne Forretning, og kunde nu glæde sig ved en stadig voksende Velstand. Han svarede Moder saaledes:

„Den Omstændighed at den lille Henrik, vor uforglemmelige Vens Søn, har erklæret sig for en kunstnerisk Løbebane, og det, at han allerede længe fortrinsvis har beskæftiget sig med Blyant og Farver, kommer meget belejligt en Plan i Møde, jeg i nogen Tid har næret med Hensyn til Drengen. Det er ganske i hans Faders vakre Aand, at hans Hu vender sig til en Virksomhed, som kræver baade Talent og en højere Flugt, men denne Tilbøjelighed maa ledes ind paa en solid og fornuftig Bane.

I kender, ærede Frue og Veninde, min ikke ubetydelige Forretning. Jeg fabrikerer brogede Stoffer, og naar jeg derved opnaar en taalelig Fortjeneste, saa er det hovedsagelig, fordi jeg omsigtsfuld og ekspedit bringer de nyeste og sælgeligste Mønstre paa Markedet, ja endog søger at overbyde den herskende Mode ved noget ganske nyt og originalt. Til dette Øjemed har jeg Tegnere, hvis Bestilling det er at opfinde passende nye Mønstre; de

have deres Plads i en hyggelig Stue, hvor de efter frit Valg og af Hjærtenslyst kunne kaste Blomster, Stjærner, Ranker, Prikker og Linier mellem hverandre. I min Anstalt holder jeg tre saadanne Folk, som jeg betaler en svær Mængde Penge og oven i Købet maa behandle med alle mulige Hensyn. Omendskønt de temmelig godt forstaa at opfatte og følge Forretningens Gang, saa ere de dog kun rent tilfældig komne til denne Beskæftigelse og aldeles ikke drevet dertil ved nogen indre kunstnerisk Kaldelse.

Hvad kunde nu være mig mere kærkomment, end et ungt Menneske, der allerede saa tidligt med saamegen Bestemthed erklærer sig for Syslen med Farver og Papir, og som uden fremmed Tilskyndelse maler Blomster og Træer? Vi skulle skaffe ham Blomster nok: han skal drage de herligste og fineste Former ud af den rige Natur og bringe mine Konkurrenter til Fortvivlelse. Kort sagt, lad mig faa Eders Søn! Jeg skal snart have bragt ham saa vidt, som de andre, og naar han bliver nogle Aar ældre, saa sende vi ham til Paris, hvor Sagen drives i det store, og hvor de dygtigste Tegnere i de forskellige Industriegrene leve som Fyrster og blive baarne paa

Hænder af Forretningsmændene. Naar han dér har svunget sig tilstrækkeligt i Vejret og beriget sin Erfaring, saa er hans Lykke gjort og han kan selv raade over sin Fremtid. Vil han saa igen komme til mig, vil det være mig baade til Glæde og til Fordel; men foretrækker han at gøre sin Lykke andet Steds, saa vil jeg ikke desto mindre have min Fornøjelse deraf. Betænk Eder nu, jeg tror, at mit Raad er godt!“

Herpaa førte han Moder omkring i Forretningen og viste hende de brogede Herligheder, de udskaarne Schabloner, og fremfor alt Tegnersnes dristige Kompositioner. Alt var hende klart og indlysende, og hun fyldtes med nyt Haab. Bortset fra det sikre og rigelige Udkomme, som en saa dygtig Forretningsmand indestod for, var jo hele denne Kunst saa at sige viet Kvinderne; den var saa fredelig og proper, at en Moder med Fortrøstning kunde se sin Søn godt forvaret i dens Skød. Maaske vakte den tillige en let tilgivelig Forfængelighed hos hende, naar hun tænkte sig selv klædt i et af de mere beskedne Stoffer af min Opfindelse. Hun var saa optaget af disse behagelige Tanker, at hun for

denne Gang lod det være nok med sin Vandring.

Imidlertid kaldte den følgende Dag hende atter til hendes Pligt, en Pligt, som ellers plejer at være en god Faders, og med fornyet Bekymring og Usikkerhed begav hun sig paa Vej. Hun kom til en tredje Ven af Familien, en Skomager af hvis dybe Forstand der gik stort Ry og som var en vældig Politiker. Efter Faders Død var han under Begivenhedernes Gang slaaet ind paa en stræng demokratisk Retning. Misbilligende hørte han Moders Beretning og Resultatet af Gaarsdagens Bestræbelser og brød saa barsk løs:

„Maler, Korttegner, Blomsterfabrikant, Drivhusvækst, Lakajsjæl! Pengearistokraternes Haandlanger, Luksusens og Forfinelsens Medhjælper, ja som Korttegner endog direkte Befordrer af det fordømte Krigsvæsen! Nej, Haandværk, ærligt og redeligt Haandværk; det er det, som vi behøver, min gode Kone.

Hvis Eders Mand havde levet, saa vilde han, saa vist som to og to er fire, igennem haardt Arbejde have ført Drengen ind i Livet! Tilmed er Fyren allerede noget forkælet ved at hænge i Skørterne derhjemme. Lad ham derfor blive Murer eller Stenhugger; eller endnu be-

dre, lad mig faa ham, saa skal han nok komme i Besiddelse af den fornødne Beskedenhed og derigennem af den rette Stolthed, som sømmer sig for en Mand af Folket. Naar han er i Stand til selv at lave en god Sko fiks og færdig, saa skal han tillige have lært, hvad en Borger er; hvis han da ellers slægter sin Fader paa, som vi øvrige Haandværksfolk savner saa meget!

Tænk Eder nu vel om, Madam Lee: At tjene sig op fra neden af, det er det, som gør Manden! Og hør — var ikke de nye Sko, som jeg sidst sendte Eder, en Smule for smaa?”

Fru Lee gik ikke synderlig opbygget bort, men mumlede hæn for sig: „Slaa han kun sine Træpløke ind, hvor han vil, ubehøvede Menneske! Han træffer dog ikke Sømmet paa Hovedet. Bliv ved sin Læst, Skomager, og se, om Du faar min Søn til at gøre dig Selskab! Den, som rører ved Beg, han lugter deraf!

Under disse og lignende Sarkasmer, som hun senere altid gentog, saa ofte hun fortalte om sine Hændelser, trak hun i Klokken til et stort og stadseligt Hus, som Fader en Gang havde bygget for en fornem Herre. Det var

en meget fin, alvorlig Mand, der var ansat i Statens højere Tjeneste; han gjorde ikke mange Ord, men han havde stadig vist os Velvilje og var allerede flere Gange kommen os til Hjælp med gode Raad.

Da han havde hørt, hvorom det drejede sig, svarede han høflig afvisende:

„Det gør mig ondt, netop i dette Anliggende ikke at kunne tjene Dem! Jeg forstaar mig saa godt som slet ikke paa Kunst! Saa meget véd jeg blot, at selv for det mest udmærkede Talent behøves der lange Læreaar og betydelige Pengemidler. Vi have vistnok store Genier, som endelig igennem utallige Genvordigheder have svunget sig i Vejret Men til at bedømme, hvorvidt Deres Søn frembyder blot de ringeste Betingelser herfor, findes der i hele Byen ikke en kompetent Personlighed! Hvad der her lever af Kunstnere og deslige Folk, staar temmelig fjærnt fra det, som jeg forstaar ved virkelig Kunst, og jeg vilde aldrig tilraade at styre efter et lignende forfejlet Maal.“ Saa betænkte han sig en Stund og vedblev:

„Betragt De, tilligemed Deres Søn, den hele Sag som et barnagtigt Fantasteri. Kan

han bestemme sig til at lade sig anbringe i et af vore Departementer, saa vil jeg gærne række en Haand dertil og holde Øje med ham. Jeg har hørt, at han ikke skal være uden Evner, især i skriftlige Arbejder. Hvis han vil passe paa, saa kan lige saa godt han med Tiden arbejde sig op til en administrativ Post, som saa mangan anden flink Mand før ham, der er begyndt fra neden og som fattig Skriversdreng traadt ind i vort Kancelli.

Den sidste Bemærkning gør jeg iøvrigt ikke for derigennem at vække nogen Slags store Forhaabninger hos Dem, men kun for at vise Dem, at Drengen, om han valgte denne Vej, ikke ubetinget bandt sig til en tarvelig og kummerlig Eksistens.“

Denne Tale aabnede Moder en hel ny Udsigt og kastede hende fuldstændig tilbage i Uvished, om hvorvidt hun ikke for Alvor skulde forsøge at omstemme mig. Thi her var, endnu mere end hos Fabrikanten, en anset og paalidelig Mands Garanti; en Mand, der baade saa' klart paa vore offentlige Forhold og tillige havde Indflydelse paa en Del af dem, og som vilde være i Stand til at holde den oven Vande, som betroede sig til hans Interesse og Velvilje.

Her endte hun sin besværlige Gang og beskrev mig i et langt Brev Resultatet af den, idet hun dog særlig fremhævede Fabrikantens og den højere Embedsmands Forslag og opfordrede mig til hellere at udskyde en bestemt Afgørelse og imidlertid tænke paa, hvorledes jeg bedst kunde blive i Landet, ernære mig redeligt og, samtidig med at jeg fulgte mine naturlige Anlæg, tillige kunde være hende en Trøst og Støtte.

Thi at hun nogensinde vilde være med til med Magt at tvinge mig ind paa en Levevej, der var mig imod, derom var der ikke Tale; hun kendte Faders Grundsætninger i dette Punkt, og det var hendes eneste Opgave saa vidt muligt at handle i Overensstemmelse med hvad han vilde have gjort.

Dette Brev havde til Overskrift „Min kære Søn“, og dette Ord Søn, som jeg for første Gang hørte af hende, smigrede og rørte mig i Forening saaledes, at jeg blev dobbelt modtagelig for det øvrige Indhold, og derved blev usikker paa mig selv.

Jeg følte mig iblandt mine grønne Træer fuldstændig alene og værgeløs overfor den alvorlige, kolde Verden og dens Styrere. Men medens jeg allerede gjorde mig fortrolig med

den Tanke for bestandig at skulle skilles fra min kære Skov, saa hengav jeg mig nu kundens inderligere til Naturen og strejfede den hele Dag omkring i Bjærgene. Og Adskillelsen, der truende stod foran mig, lod mig gribe manganen vagt opdukkende Forstaaelse af Omgivelserne sikrere, end ellers vilde være Tilfældet.

Jeg havde allerede kopieret flere af Junker Felix' Studier og derved vundet nogen Udtryksform, saa at mine Tegninger idetmindste paa en nogenlunde anstændig Maade bleve hvide og sorte, hvad enten de nu frembragtes ved Hjælp af Blyant eller Tusch.

ANDET KAPITEL.

JUDITH OG ANNA.

Ofte, ved Morgen eller Aften, stod jeg paa Bjærgtet ovenover den dybe Sø, ved hvis Bred Skolelæreren boede med sin Datter, eller jeg opholdt mig hele Dagen etsteds paa Skraaning under en Bøg eller Eg, hvorfra jeg kunde se Huset afvekslende ligge i Solskin og i Skygge. Men jo længer jeg opsatte det, desmindre kunde jeg bestemme mig til at gaa derned, thi jeg tænkte stadig paa Pigebarnet og mente, at man straks kunde se paa mig, at jeg kom for hendes Skyld. Mine Tanker vare saa opfyldte af Annas fine Billede, at jeg mistede hele min Dristighed overfor hende og i min Enfoldighed mente, at noget lignende maatte være Tilfældet med hende. Og som jeg nu gik og længtes efter Gensynet, var mig Tiden, der gik, og min egen Tøven alli-

gevel ingenlunde ubehagelig; snarere befandt jeg mig vel i denne drømmende, forventningsfulde Tilstand og saa' næsten med Uro et Sammentræf i Møde. Naar mine Kusiner talte om hende, lod jeg, som jeg ikke hørte det, medens jeg dog ikke veg fra Pletten, saalænge Samtalen varede, og naar de spurgte mig, om hun da ikke var en rigtig sød Pige, svarede jeg tørt: „Jo vist er hun saa.“

Paa mine Strejfture var jeg ofte kommet forbi den smukke Judiths Hus, men netop fordi hun var en saa smuk Kvinde, tøvede jeg med at træde ind, af en vis Ængstelse for, at hun bydende skulde kalde paa mig og holde mig tilbage.

Paa gamle opofrende og utrættelige Koners Vis, men ogsaa af blot og bar Vane, arbejdede hendes Moder næsten altid ude i Varmen paa Marken, medens Datteren valgte den lettere Del og residerede efter Behag i Huset og den skyggefulde Have. Derfor var Judith næsten altid alene hjemme, naar Vejret var godt, og hun saa' da gjerne, at nogen, som hun kunde lide, gjorde hende et Besøg og snakkede med hende. Da hun havde opdaget mit Malertalent, overdrog hun mig straks at male sig en Blomsterbuket, som hun meget

fornøjet lagde ind i sin Salmebog. Hun havde fra sit Ophold i Byen en lille Stambog, hvori der kun var to eller tre beskrevne og for Resten en Mængde tomme Blade med Guldsnit. Heraf gav hun mig ved hvert Besøg nogle, og bad mig male en Blomst eller en Krans derpaa. Farver og Pensel havde jeg ladet blive hos hende, og hun opbevarede disse meget omhyggeligt; saa blev der skrevet et Vers eller nogle Kærlighedsord derunder, og hendes Salmebog fyldtes da med saadanne Billeder, som jeg paa nogle faa Minutter forfærdigede. Versene bleve tagne efter nogle trykte Papirstimler, som hun havde gemt fra Kransekager og sligt.

Paa denne Maade var jeg bleven ganske hjemme og fortrolig hos hende, og samtidig med at jeg altid tænkte paa den lille, fine Anna, opholdt jeg mig gjerne hos den smukke Judith. I hin ubevidste Tid saa' jeg den ene Kvinde i den anden og mente ikke i mindste Maade derved at gøre mig skyldig i nogen Utroskab; netop i Selskab med den udfoldede, fuldmodne Kvindeskikkelse tænkte jeg bedre paa den fraværende spæde Knop, end nogetsteds ellers, ja selv end i dennes egen Nær-værelse.

Ofte traf jeg Judith om Morgenen, medens hun redte sit svære Haar, der naaede hende til Hofterne, naar hun slog det ud. Med denne bølgende Silke begyndte jeg halvt i Spøg at lege, og Judith plejede snart, med Hænderne i Skødet, at overgive sit smukke Hoved til mine Hænder og smilende finde sig i de Kærtegn, som Legen efterhaanden gik over til. Den stille Lykke, som jeg følte herved, uden at spørge hvorledes den opstod, eller hvorhen den kunde føre, blev mig til Vane og Fornødenhed, saa at jeg snart daglig maatte smutte ind i Huset for at tilbringe en halv Times Tid der, drikke en Skaal Mælk og løse den muntre Kvindes Haar, selv naar hun allerede havde flettet det. Men dette gjorde jeg kun, naar hun var ganske alene og ingen Afbrydelse var at befrygte, ligesom hun ogsaa kun da gik ind derpaa, og denne stiltiende Overenskomst om at holde vore Møder hemmelige, gav disse en egen sød Fortryllelse.

Saaledes var jeg en Aftenstund, da jeg kom fra Bjærget, gaaet ind til hende. Hun sad ved Kilden bag Huset og havde netop rensset en Kurv grøn Salat; hun holdt sine Hænder under den klare Vandstraale, vaskede og gned dem som et Barn, lod de kolde Vand-

draaber risle sig ned over Nakken og stænkede sig i Kaadhed dermed i Ansigtet. Pludselig tog hun mig fat omkring Hovedet og pressede det ned i sit Skød, hvor hun bearbejdede det saa voldsomt, at det susede og sang mig for Ørene. Omendskøndt jeg selv halvt om halvt havde hidkaldt denne Straf, blev den mig dog tilsidst for slem; jeg rev mig løs og tørstende efter Hævn var det nu min Tur at gribe min Fjende om Hovedet. Dog gjorde hun, stadig siddende, saa kraftig Modstand, at vi begge tilsidst hede i Hovederne og heftigt aandende opgave Kampen. Med begge Armene slyngede om hendes hvide Hals forblev jeg udhvilende i denne Stilling; hendes Bryst bølgede op og ned, medens hun med Hænderne udmattet foldede over Skødet stirrede hen for sig. Mine Øjne fulgte hendes ud i den røde Aften, hvis svale Stilhed viftede om os; Judith undertrykte, hensunken i dybe Tanker, med Magt sit ophidsede Blods Brus, og indesluttede i sit Bryst Ønsker og Tilbøjeligheder, som vare min Ungdom uforstaaelige, medens jeg, ubevidst om det Krater, hvorved jeg hvilede, troskyldig hengav mig til en stille Salighed og i Himlens gennemsigtige Rosen-glød mente at se Annas fine, slanke Billede

dukke frem. Thi kun paa hende tænkte jeg i dette Øjeblik; jeg anede Elskovens Magt og Væsen, og det var mig, som maatte jeg straks paa Stedet hen at se den kære Pige.

Jeg rev mig løs og ilede hjem til Onkels Hus, hvorfra de skingrende Toner af en Landsbyviolin lode mig i Møde. I den rummelige Sal var hele Ungdommen forsamlet og benyttede den svale Aften til efter en hidkaldt Spillemands Toner at øve sig og gensidig undervise hinanden i Dans. De ældre Medlemmer i Familien mente nemlig, at det var godt at forberede de Yngre til den sig nærmende Høstfest og derved tillige selv berede sig en lille Fornøjelse. Jeg traadte ind i Salen og blev straks opfordret til at tage Del i Dansen, og følgende Opfordringen blandede jeg mig mellem de leende Rækker og opdagede nu pludselig den rødmende Anna, som havde forstukket sig helt bagved. Da følte jeg mig saa overordentlig tilfreds og inderligt fornøjet; men omendskøndt der var hengaaet flere Uger siden vort første Møde, lod jeg mig dog ikke mærke med min Glæde; jeg fjærnede mig hurtigt fra hende, saa snart jeg flygtigt havde hilst paa hende, og da mine Kusiner opfordrede mig til at danse med hende, søgte jeg

næsten uhøfligt og under de forskelligste Paa-skud at undvige. Der hjalp imidlertid intet; vi maatte endelig modstræbende føje os og dansede nu, uden knap at se paa eller berøre hinanden, kejtede og forlegne Salen én Gang rundt. Uagtet det forekom mig, som om jeg førte en Engel ved Haanden og valsede omkring i Paradiset, skiltes vi dog efter Dansen saa hurtigt som Ild og Vand og vare i samme Øjeblik hver i sit modsatte Hjørne af Salen. Jeg, som kort forinden ugenert havde presset den store, smukke Judiths Hoved mellem mine Hænder, jeg havde her bævet ved at omfatte dette Barns smækre, næsten ulegemlige Skikkelse, og jeg havde sluppet hende, som var hun et glødende Jærn. Hun skjulte sig atter bagved de muntre Piger og var ligesaa lidt som jeg at formaa til atter at træde frem i Rækkerne. Til Gengæld passede jeg, naar jeg talte, at rette mine Ord til flere og at stille mig saaledes, at Anna ogsaa maatte høre dem, og jeg bildte mig ind, at hun havde den samme Hensigt med de faa Ord, hun sagde.

Hun og min Onkels Døtre førte i Forening en livlig Trafik med Duer, og hun var netop denne Eftermiddag ankommen med en Kurv fuld af unge Duer, hvad der saa igen

havde foranlediget at man fik fat i den forbi-
 vandrende Musikant. Det blev nu aftalt, at
 disse Danseøvelser skulde gentages flere Gange.
 Da det imidlertid var blevet mørkt, var det
 nødvendigt, at nogen fulgte Anna hjem, og
 jeg blev udset hertil. Denne Bestemmelse
 klang som Musik i mine Øren, men dog trængte
 jeg mig ikke synderlig frem; thi der var op-
 staaet en Trods i mig, som næsten gjorde det
 umuligt for mig at være venlig mod det kære
 Barn, og jo sødere jeg følte det i mit Hjærte,
 desto mere gnaven og uvenlig blev jeg i mit
 Væsen. Den unge Pige derimod var hele
 Tiden sig selv lig, rolig, beskeden og fin, og
 bandt uden Omsvøb sin Straahat fast under
 Hagen. Da Aftenen var kølig, kom Tante
 med et dejligt hvidt Stadsschawl fra gamle
 Dage oversaaet med Asters og Roser, og da
 dette blev slynget over Annas blaa, landlige
 Kjole, lignede hun med sit gyldne Haar og
 fine Ansigt en ung Englænderinde fra Halv-
 femserne. Saa vendte hun sig nu tilsynela-
 dende rolig om for at gaa, ganske paa det
 Rene med, hvem der skulde følge hende, men
 uden derfor nølende at gøre Indvendinger.
 Opmuntret og tillige dækket af Kusinernes
 Kaadhed smilede hun ad min Kejtethed, uden

dog at se sig om efter mig, og forhøjede derved endmere min Forlegenhed, idet jeg nu stod ganske alene overfor de sammensvorne Piger og næsten følte Lyst til at blive tilbage i Salen. Omsider forbarmede den ældste Kusine sig over mig og raabte meget bestemt til mig, at nu skulde jeg komme, hvorved det blev foreneligt med min Æresfølelse, at jeg i det mindste sluttede mig til det Tog, som forlod Huset. Vi gik samlede helt igennem Landsbyen, lige til Foden af Bjærgen, som Anna skulde op over. Her tog hun Afsked; jeg stod i Baggrunden og saa', hvorledes hun trak Schawlet fast omkring sig, mens hun sagde: „Men hvem vil da nu egentlig gaa med mig“? De øvrige Pigebørn skændte og raabte: „Ja, naar Hr. Maleren er saa uopdragen, faar vel en anden følge dig!“ En af Brødrene raabte: „Naa, hvis det ikke kan være anderledes, saa gaar jeg med, endskønt Maleren har ganske Ret i, at han ikke vil spille galant Ridder, saaledes som I gjerne ville indføre det!“

Men nu traadte jeg frem og sagde mut: „Jeg har aldeles ikke sagt, at jeg ikke vil gøre det, og hvis Anna vil have det, gaar jeg med hende.“ „Ja, hvorfor skulde jeg have

noget imod det?" svarede hun, og jeg begyndte at gaa ved Siden af hende. Saa raabte de andre efter os, at jeg maatte byde hende Armen, da vi vare to saadanne fine Byesfolk; og da jeg følte det rigtige heri, skød jeg min Arm ind under hendes. Hun trak sin hurtigt til sig og lagde den blidt men bestemt i min, idet hun med et Smil saa' efter de unge Mennesker. Jeg opdagede den Fejl, jeg havde begaaet, og skammede mig saaledes derover, at jeg uden at tale et Ord stormede op ad Bjærget saa hurtigt, at det stakkels Barn knap kunde følge mig. Hun lod sig dog ikke mærke med noget, men skridtede tappert ud, og saa snart vi vare alene, begyndte hun flydende og sikkert at passiare om Veje og Stier, som hun vilde vise mig, om Mark og Skov, om hvem hin og denne Parcel tilhørte, og hvorledes det her og der endnu for faa Aar siden havde st ud. Jeg vidste kun lidet at svare, men hørte opmærksomt efter og slugte hvert Ord som en Draabe Muskatvin; mit Hastværk havde imidlertid sat sig, da vi naaede Toppen af Bjærget, og vi gik nu i jvsn Mag henover Aasen.

Den funklende Stjrnehimmel hvælvede sig vidt ud over Landet, og dog var det mørkt

paa Bjærget, og Mørket førte os nærmere sammen; vi kunde næppe skælne vore Ansigter og troede, at vi kunde høre hinanden bedre, naar vi holdt os tæt sammen. Vandet brusede fortroligt nede i Dalen, hist og her saa' vi et mat Lys glimte nede paa den mørke Jord, der som en uhyre sort Masse afsondrede sig fra Himlen og i Horisontens Rand var omgivet af et blegt Dæmringsbælte. Jeg saa' alt dette, lyttede til min Ledsagerindes Ord og tænkte tillige ved mig selv, hvilken Lykke det var at gaa med sin Elskede under Armen; thi som saadan betragtede jeg hende nu en Gang for alle. Vi talte snart helt muntert og oprømt om tusinde Ting, om slet intet, og atter med vigtige Ord om vore fælles Slægtninge og deres forskellige Forhold, ligesom gamle, fornuftige Folk. Jo nærmere vi kom Annas Hjem, hvorfra Lyset allerede skimtedes dybt nede under os som en St. Hansorm, des sikrere blev hun; hendes Stemme klang i et væk, fin og klar som en Aftenklokke i det Fjærne. Jeg besvarede hendes spøgefulde Indfald med de bedste, jeg kunde finde paa, og dog havde vi den hele Aften ikke direkte talt til hinanden og Du'et var ikke vekslet imellem os mere end hin ene Gang. Vi vogtede det, eller

i det mindste jeg, i Hjærtet lig en gylden Sparepenge, som man sletikke har nødigt at give ud, eller det svævede som en Stjerne foran os i en nevtral Sfære, og vor Tale og vore Betragtninger rettede sig derhen imod og mødtes dér lig to Linier i et Punkt, uden forhen plumpt at have berørt hinanden.

Først da vi stode i Stuen og havde hilst paa Annas Fader, nævnede hun mig, idet hun muntert fortalte Aftenens Begivenheder, ganske forbigaaendè og ugenert ved Navn, saa ofte Samtalen førte det med sig; og her under Beskyttelse af det faderlige Hus, hvor hun følte sig tryk, som Duen i sin Rede, trak hun ogsaa det lille Ord Du frem og kastede det dristigt hen, saa at jeg kun behøvede at opfange det, for at give det ligesaa troskyldigt tilbage. Skolelæreren gjorde mig Bebrejdelser, fordi jeg var bleven saa længe borte, og for at være sikker paa mig, affordrede han mig et bestemt Løfte om at komme igen næste Morgen og tilbringe hele Dagen ved hans lille Sø. Anna rakte mig Schawlet, som jeg skulde bringe tilbage; saa lyste hun mig ud paa Trappen foran Huset og sagde Farvel til mig i denne behagelige Tone, som, efter at et stiltiende Venskab er sluttet, bliver til en hel

anden end før. Næppe var jeg udenfor Husets Rækkevidde, førend jeg slyngede det blomstrede, bløde Tørklæde, der forekom mig som en Sky fra Himlen, om mit Hoved og mine Skuldre og dansede indhyllet deri som en Besat hen over Bjærget. Da jeg var kommen op paa Toppen under Stjærnernes Tag, slog Taarnuhret nede i Landsbyen Tolv; Stilheden fjærn og nær var nu bleven saa dyb, at den næsten syntes at smelte over i en aandeagtig Mumlen, og kun naar man bortjog dette Gøgleri og med fuld Samling gav sig til at lytte, kunde man skælne Flodens brusende Gang nedenunder. Da jeg et Øjeblik stod som fasttryllet til Pletten, forekom det mig, som der fra Horisonten bævede en salig Luftning hen imod Bjærget og i bestandig snævrere Kredse tilsidst lagde sig tæt omkring mit Hjærte. Jeg frigjorde mig varsomt andægtigt fra Fortryllesen og fra Schawlet, lagde det sidste omhyggeligt sammen, steg drømmende ned ad Skraaningen og fandt Vejen hjem, uden at give Agt paa den.

TREDIE KAPITEL.

BØNNE-LEGEN.

Næste Morgen tilbagelagde jeg, belæst med mine Malersager, den samme Vej, som nu glimtede og glitrede i Dug og i Sol, og snart skinnede ogsaa den lille Sø frem igennem Morgentaagen. Hus og Have laa i gyldent Skær og kastede deres klare Spejlbilled ned i Vandet. Imellem Bedene bevægede sig en blaa Skikkelse, ganske lillebitte, som et Stykke Nürnberger Legetøj; Billedet forsvandt atter bagved Træerne, for snart derpaa at træde desto større og tydeligere frem og sluttelig optage mig indenfor sin Ramme. Man havde ventet med Frokosten paa mig; jeg var bleven sulten af den lange Vej og tog derfor med stor Tilfredshed Plads ved Bordet, hvor Anna yndefuldt udførte en Husmoders Rolle og endelig satte sig ved Siden af mig og nip-

pede saa sirligt og beskedent til Maden, som var hun en Alf og ingen jordiske Fornødheder havde. Der var imidlertid næppe forløben en Time, førend hun kom med en solid Rundtenom i Haanden og bragte mig en lignende; hun bed med sine smaa, hvide Tænder helt begærligt og fornøjet i Brødet, og dette Maaltid, som hun indtog medens hun gik og smaapludrede, klædte hende ligesaa godt nu, som hendes Tilbageholdenhed før ved Bordet.

Efter Frokosten gik hendes Fader og den gamle Pige op i Vinbjærget for at bryde Løvet af, der ellers vilde hindre Solstraalerne fra at naa' de næsten modne Druer. I Skolelærersens fredelige Liv var Pasningen af Vinbjærget samt Brændehugning hans praktiske Hovedgerning. Ogsaa jeg søgte nu efter nogen Beskæftigelse. Anna havde faaet fat i en mægtig Balje, fuld af grønne Bønner, som hun skulde revle og trække paa lange Traade, for at de derefter kunde tørres. Da jeg gjerne vilde blive i hendes Nærhed, erklærede jeg, at det var nødvendigt at jeg malede Blomster efter Naturen, og jeg bad hende i det Øjemed plukke mig en Buket. For at være behjælpelig med Sammensætningen ledsagede jeg hende ud i Haven, og efter en god halv Times

Forløb havde vi endelig faaet samlet en hel Mængde Blomster, som vi satte i et gammeldags Glas paa et Bord, der stod i et Vinlysthus bagved Huset. Anna rystede sine Bønner ud rundt omkring Buketten, og vi tog Plads overfor hinanden og arbejdede ligetil Middag, medens vi gensidigt fortalte hinanden vort Livs Hændelser. Jeg var nu fuldstændig optøet og følte mig som hjemme, og jeg begyndte broderligt overlegen at imponere det kære Barn med vigtige Domme, Strøbemærkninger og Belæringer, alt imedens jeg anlagde mine Blomster med dristig brogede Farver og hun, bøjet henover Bordet med en Bunke Bønner i den ene Haand og en Pennekniv i den anden, andægtig fornøjjet saa' til. Jeg overførte Buketten i naturlig Størrelse paa Papiret: et rigtigt Pragtværk, som jeg kunde efterlade mig her i Huset.

Imidlertid var Pigen kommen tilbage fra Vinbjærget og bad Anna være sig behjælpelig med Tillavningen af Maden. Denne korte Adskillelse, Gensynet ved Bordet, Hviletimen derefter, Skolelærerens Tilfredshed med mit fremrykkede Arbejde og endelig Udsigten til atter at skulle være alene i Lysthuset lige til Aften, fremkaldte hos mig en Række forskel-

lige Stemninger og Svingninger. Anna syntes at dele mine Følelser og rystede atter en dygtig Portion Bønner ud paa Bordet, som nok maatte kunne række ud til Aften. Men saa viste pludselig den gamle Husholderske sig og erklærede, at Anna maatte følge med op i Bjærgtet for at man kunde blive færdig endnu i Dag. Dette bedrøvede mig; jeg blev helt ærgerlig paa den gamle Pige, men Anna brød straks op og lagde hverken Glæde eller Fortrydelse for Dagen ved denne Forandring i vor Plan. Da den gamle Pige saa, at jeg blev siddende, spurgte hun, om jeg ikke kom med; i Vinbjærgtet var der rigtig kønt. Men bedrøvet og fortrydelig, som jeg var, svarede jeg, at jeg maatte gøre min Tegning færdig. Saa sad jeg da kort efter alene her i den ensomme Egn og i Eftermiddagsstilheden, og lidt efter lidt følte jeg mig igen vel til Mode. Ogsaa kom dette min Tegning til Gode; jeg gjorde mig nu Umage for tilgavns at benytte de naturlige Blomster foran mig og lære af dem, medens jeg om Formiddagen mere paa min gamle Barnemanér havde kradset rask væk løs. Jeg blandede Farverne med mere Omhu, arbejdede mere opmærksomt og samvittighedsfuldt paa Former og Schattéinger, og saale-

des opstod efterhaanden et Billed, som nok paa naive Landboeres Vægge kunde forestille noget.

Paa den Maade forløb Tiden let og hurtigt og bragte snart Aftenen med sig; jeg gik min Tegning endnu en Gang igennem og udbedrede efter bedste Evne hist og her et Blad eller en Stilk eller gjorde en Skygge dybere. Det blev min Tilbøjelighed for den unge Pige, der lærte mig denne samvittighedsfulde Udførelse og Gennemgaaen af mit Arbejde, som jeg hidtil aldrig havde kendt; og da jeg tilsidst slet ikke vidste noget mere at forandre eller sætte til, skrev jeg i et Hjørne af Bladet: „Henrik Lee *fecit.*“ og under Buketten med sirlige Bogstaver den fremtidige Ejerindes Navn.

Vinbjærget maatte imidlertid have fordret et godt Stykke Arbejde, thi Solen stod allerede lavt over Skovkanten og kastede et ildfarvet Bælte hen over det mørknende Vand, og endnu havde jeg intet hørt til min Vært og hans Datter. Jeg satte mig paa Trappen foran Huset; Solen gik ned i en dyb Gylden-glød, der kastede en egen Glans over alting og oplyste Billedet paa mine Knæ saa forunderligt, at det saa' ud som noget rigtig stort. Da jeg havde været tidligt oppe om

Morgenen, og nu ikke vidste noget bedre at gøre, faldt jeg efterhaanden i Søvn, og da jeg vaagnede, stode de Tilbagevendende foran mig i Skumringen og højt oppe over mit Hoved Stjærnerne paa den mørkeblaa Himmel.

Maleriet blev bese't ved Lys inde i Stuen. Den gamle Pige slog Hænderne sammen over Hovedet; hun havde aldrig se't noget lignende; Læreren fandt mit Arbejde godt og takkede med smukke Ord for min Opmærksomhed imod hans Datter; Anna selv smilede fornøjet over Foræringen; hun vovede ikke at røre ved den, men lod den ligge paa Bordet og tittede henover de andres Hoveder derpaa. Vi spiste til Aften, og jeg vilde derpaa bryde op; men Værten satte sig derimod og gav Ordre til at gøre mig et Natteleje istand, da jeg upaatvivlelig vilde fare vild paa det mørke Bjærg. Jeg indvendte rigtignok, at jeg allerede en Gang havde gaaet den Vej om Natten, men lod mig dog for Venskabs Skyld overtale til at blive, og vi gik saa tilsammen ovenpaa i den lille Sal med Orglet. Faderen spillede, og Anna og jeg sang nogle Aftensange og tilsidst, for at gøre den gamle Pige til Behag, en Salme, hvis Foredrag hun med gennemtrængende Stemme beherskede. Saa gik Skolelære-

ren til Sengs. Men nu begyndte først den gamle Kathrines Regimente. Nede i Stuen havde hun stablet en vældig Hoben Bønner op, som alle, efter hendes Ordre endnu i Aften skulde gøres istand. Saa sade vi lige til Klokken Et sammen omkring det grønne Bønnejærg. Efterhaanden formindskedes det, alt eftersom enhver af os gravede sig en Fordybning deri, og den Gamle tog hele sit Forraad til Hjælp af Krøniker og Viser og holdt os derved begge vaagne. Anna, der sad ligeoverfor mig, byggede sig med stor Kunstfærdighed, stadig tagende én Bønne væk ad Gangen, en Hulvej ind igennem Bønnerne, og gravede derfra ubemærket en underjordisk Grubegang videre, saa at hendes hvide Haand pludselig dukkede op i min Hule og som en lille Bjærgmand slæbte afsted med mine Bønner tilbage ned i Dybet. Kathrine fortalte nu, at Anna, i Følge Skik og Brug, var forpligtet til at kysse mig, hvis jeg kunde gribe hendes Haand, uden at Bjærgget faldt sammen derved. Jeg lagde mig derfor paa Lur. Nu gravede hun sig endnu flere Veje og drillede mig paa alle Maader. Med Haanden skjult i Bønnebunken, saa' hun skælmsk med sine blaa Øjne henover den paa mig, og samtidig stak hist en Finger frem og

her bevægede Bønnerne sig ligesom for en usynlig Muldvarp, og saa med Et skød hele Haanden frem, og saa smuttede den igen tilbage, som en Mus i sit Hul, uden at det nogensinde lykkedes mig at gribe den. Hun drev det saa vidt, idet hun stadig stirrede mig ind i Øjnene, at hun pludselig trak en Bønne ud af Fingrene paa mig, uden at jeg saa', hvor den blev af. Kathrine bøjede sig hen til mig og hviskede mig ind i Øret: „Lad De hende kun blive ved; naar Bunken endelig falder sammen for hende over de mange Huller, saa skal hun i hvert Fald give Dem et Kys!“ Anna forstod imidlertid straks, hvad den Gamle sagde; hun sprang op, snurrede sig tre Gange rundt, klappede i Hænderne og raabte: „Den falder ikke, den falder ikke, den falder ikke!“ Den tredie Gang gav Kathrine hurtigt Bordet et Puf med sin Fod, og det undergravede Bjærg styrtede ynkeligt sammen. „Gælder ikke, gælder ikke!“ raabte Anna højt og sprang saa overgivent omkring i Værelset, som man sletikke skulde formode om hende. „I har stødt til Bordet, jeg har nok se't det!“

Det er ikke sandt,“ svarede Kathrine, „Henrik skal have et Kys af Dig, din Heks!“

„Men skam Dig dog for at lyve saadan,

Kathrine," sagde Pigebarnet og blev helt rød; men den ubønhørlige Gamle svarede: „Lad det være som det vil: Bjærget faldt, inden Du havde drejet dig tre Gange rundt, og Du er Hr. Henrik et Kys skyldig!“

„Ja, jeg vil være ham det skyldig,“ raabte hun leende, og jeg, der var glad ved at være undgaaet den højtidelige Akt og dog ønskede at lede Sagen hen til min Fordel, sagde: „Godt, saa lov mig, at Du altid og naar som helst vil være mig det Kys skyldig!“ „Det vil jeg!“ raabte hun leende og slog uden Nølen og overgivent sin Haand i min, saa det klaskede. Hun var nu i det hele taget blevet højrøstet og saa vever og bevægelig som Kviksølv og syntes at være et ganske andet Væsen end ved Dagen. Det var som om Midnattens Time forvandlede hende; hendes Ansigt blussede og hendes Øjne straaledede af Glæde. Hun dansede rundt omkring den ubehjælpsomme Kathrine, nappede i hende og blev forfulgt af hende, og der opstod en formelig Jagt i Stuen, hvori jeg ogsaa blev indviklet. Den gamle Pige tabte sin ene Sko og trak sig pustende tilbage, medens Anna stadig blev mere og mere vild og kaad. Endelig greb jeg hende og holdt hende fast; hun lagde uden videre

sine Arme om min Hals, nærmede sin Mund til min og fremsagde sagte dette Vers, afbrudt af sit hurtige Aandedræt:

„I Bjærget, i det grønne Hus,
der bor den lille hvide Mus;
saa faldt det store Bjærg, ej ej,
den lille Mus den løb sin Vej.“

Hvortil jeg svarede paa samme Maade:

„Den lille Mus blev fanget ind
og lagt i Baand og lagt i Bind,
om Poten fin en Lænke blød,
en Silkesnor saa rosenrød.“

Saa fortsatte vi begge to i den samme Rhythme og medens vi vuggede os langsomt frem og tilbage:

„Den lille Mus den peb og sang:
Hvad har jeg gjort? O sig engang!
Den lille Mus, trods Ve og Ak,
en Guldpil man i Hjærtet stak.“

Og da Visen var endt, laa vore Læber tæt sammen, men uden at bevæge sig; vi kyssede ikke hinanden, ja tænkte sletikke derpaa, kun vor Aande blandede sig og mødtes over den ny, endnu ubenyttede Bro, og vore Hjærter forbleve rolige og lykkelige.

Den næste Morgen var Anna igen som sædvanlig, stille og venlig; hendes Fader ønskede at se Tegningen ved Dagen, og nu viste det sig, at Anna allerede havde begravet den i et af de mest utilgængelige Gemmesteder i hendes lille Værelse. Skønt ugerne maatte hun dog hente den frem igen. Faderen tog en Ramme ned fra Væggen, hvori der sad en gammel forgyldt Mindetavle fra Dyrtiden Anno Atten hundrede og sytten, og stak i dens Sted den nye, kolorerede Tegning ind under Glasset.

„Det er endelig en Gang paa Tiden, at vi faar dette sørgelige Minde af Væggen,“ sagde han, „da det dog ikke selv vil holde længer ud. Vi ville lægge det hen til andre gamle gemte Sager og i dets Sted sætte dette blomstrende Billede af Livet, som vor unge Ven har tegnet os. Da han har vist Dig den Ære, kære Anna, at sætte dit Navn under Blomsterne, saa kan det tillige være din Hæders- og Mindetavle i det faderlige Hus, en Mindelse om altid at leve ligesaa fornøjet, ren og skyldfri, som disse Guds smukke, gode Gaver!“

Efter Bordet gjorde jeg mig endelig i Stand til Hjemturen. Anna huskede nu, at

der atter i Dag skulde være Danseøvelse, og bad om hun maatte følges med mig; hun vilde da overnatte hos Kusinerne, for ikke igen at skulle hjem saa sent over Bjærget. Vi valgte Vejen langs med Floden, for at kunne gaa i Skyggen; og da Stien ofte var fugtig og snever paa Grund af de mange Siv og Buske, trak hun sin lysegrønne, rødprykkede Kjole op, tog sin Straahat i Haanden, for at den ikke skulde blive hængende i Grenene, og trippede ved Siden af mig igennem det skyggefulde Vildnis, hvor det klare Vand hist og her skinnede frem og rislede over rosenrøde, hvide og blaa Stene. Hendes gyldne Haar hang i to Piske ned ad Ryggen, hendes Ansigt var indfattet af en hvid kruset Krave, som hun selv havde syet sig og som faldt helt ned over de fine, spinkle Skuldre. Hun talte ikke meget og syntes at skamme sig lidt over den sidste Nat. Hvor jeg slet ikke kunde faa Øje paa noget, opdagede hendes Blik mange Slags sildige Blomster, og hun plukkede dem af, saa at hun snart havde begge Hænder fulde. Paa et Sted, hvor Strømmen i en Udvidning af Lejet havde samlet sig og stod stille, kastede hun hele sin Byrde og sagde: „Her hviler vi lidt!“ Vi satte os ved Ran-

den af den lille Dam; Anna flettede en Krans af de smaa, nydelige Skovblomster og tog den paa. Hun saa' nu fuldstændig ud som et dejligt Æventyr; op til mig fra Vandet smilede hendes Billede, og det røde og hvide Ansigt var sælsomt overskygget, ligesom om man saa' det igennem et mørktfarvet Glas.

Paa den modsatte Side af Vandet, kun en Snes Skridt fra os, hævede sig næsten lodret en Klippevæg, sparsomt bevokset med lave Buske. Strømmens Stilhed lod ane, at det lille Vand maatte være dybt her, og Klippen var høj som en stor Kirke. Midtvejs var en Fordybning synlig, der førte ind i Fjældet, og hvortil man aldeles ingen Adgang kunde opdage. Det saa' ud som et meget bredt Buevindu i et Taarn. Anna fortalte, at denne Hule kaldtes „Hedningestuen.“ „Da Kristendommen trængte ind i Landet,“ vedblev hun, „maatte de Hedninger skjule sig, som ikke vilde lade sig døbe. En hel Familie med mange Børn flygtede ind i Hullet deroppe, ubegribeligt hvordan. Man kunde ikke komme til dem, men de slap heller aldrig mere ud. De kogte deres Mad og levede der en Tid lang; og et Barn efter det andet faldt ned ad Klippen i Vandet og druknede. Tilsidst var kun Fader

og Moder igen og havde intet mere hverken at spise eller drikke; man saa' dem som to elendige Skeletter staa i Aabningen af Hullet og stirre ned paa deres Børns Grav, og omsider styrtede de selv af Udmattelse ned, og hele Familien ligger dér paa Bunden af det dybe, dybe Vand; thi her er der ligesaa dybt, som Klippen er høj!“

Vi sad i Skyggen og saa' derop, hvor Solen skinnede paa den øverste Del af den graa Mur og oplyste Indgangen til Hulen. Som vi saaledes stirrede, opdagede vi en blaa Røg, der trængte ud af Hedningestuen og steg op langs Klippen, og da vi vedbleve at stirre, saa' vi en sælsom, fremmed Kvinde, lang og mager, staa i den bølgende Røgsky og betragte os med hule Øjne og derpaa atter forsvinde. Maalløse sade vi der; Anna trykkede sig tæt op til mig, og jeg lagde min Arm omkring hende; vi vare forskrækkede og dog saa lykkelige, og Billedet fra Hulen svømmede forvirret og utydeligt for vore opad rettede Blikke, indtil det atter traadte klart frem, og denne Gang var det en Mand og en Kvinde, som stode deroppe og saa' ned paa os. En hel Flok Dreng og Piger, halvt eller helt nøgne, sade i Aabningen med Benene

hængende udover Fjældvæggen. Alle deres Øjne vare rettede paa os; de smilede sørgmodigt og strakte Hænderne ud imod os, som om de bade os om noget. Vi bleve bange og rejste os hurtigt. Anna hviskede, medens klare Taarer perlede ned ad hendes Kinder: „Aa, de stakkels, stakkels Hedninger!“ Hun troede aldeles bestemt, at det var Genfærd, hun saa', især fordi de Fleste paa Eggen mente, at der ikke førte nogen Vej op til hint Sted.

„Vi ville bringe dem en Offergave,“ sagde den unge Pige sagte til mig; „saa kan de dog se, at vi har Medlidenhed med dem!“ Hun tog et Pengestykke op af sin Pung, jeg gjorde det samme, og vi lagde vort Offer paa en Sten ved Bredden af Vandet. Endnu en Gang saa' vi derop, hvor disse gaadefulde Væsener stadig iagttog os og ledsagede vor Bortgang med taknemmelige Gebærder.

Da vi naaede Landsbyen, hed det sig, at man havde se't en Bande Landstrygere i Eggen, og at man næste Dag skulde paa Spor efter dem, for at føre dem over Grænsen. Anna og jeg kunde nu forklare os vort Syn; der maatte altsaa dog føre en hemmelig Vej derop, som kun var kendt af de Stakler, der

behøve slige Smuthuller. I en afsides Krog gave vi saa hinanden højtideligt det Løfte, ikke at ville forraade de stakkels Menneskers Opholdssted, og vi havde nu en vigtig Hemmelighed sammen.

FJERDE KAPITEL.
BEGRAVELSES-GILDE.

Paa denne Maade tilbragte vi mange Dage, lykkelige og barnlige; snart gik jeg over Bjærgen, og snart kom Anna til os, og vort Venskab var allerede slaaet fast som en afgjort Sag, hvori ingen fandt noget ondt; og jeg selv var rimeligvis den eneste, der hemmelig gav vort Forhold Navnet Kærlighed, fordi jeg nu en Gang for alle maatte omforme alt til en Roman.

Ved denne Tid begyndte Bedstemoder at skranke. Sygdommen viste sig lidt efter lidt og stedse alvorligere, og efter nogle Ugers Forløb forstode vi, at hun skulde dø. Hun havde levet længe nok, og var træt. Imedens hun endnu var ved sin fulde Bevidsthed, saa' hun gærne, at jeg sad en Time eller to ved hendes Seng, og jeg føjede mig villig i denne

Pligt, omendskøndt Synet af hendes Lidelser og Opholdet i Sygeværelset var mig uvant og pinligt. Men da først Dødskampen, som varede flere Dage, indfandt sig, blev denne Pligt til en alvorlig og stræng Prøve for mig. Jeg havde endnu aldrig set nogen dø, og var nu Vidne til, hvorledes den kun tilsyneladende bevidstløse gamle Kone, hvis Livsgnist næsten ikke vilde udslukkes, i flere Dage laa rallende i den sidste Strid. Skik og Brug forlangte, at der altid i det mindste skulde være tre Personer i Værelset, for at bede og give de Fremmede, som uophørligt gik ud og ind, Underretning om den Syges Tilstand. Men nu havde Folkene netop i det gode Vejr meget at gøre, og jeg, som intet forsømte derved og som læste flydende op af en Bog, blev derfor betragtet som en velkommen Gæst og den største Del af Dagen fastholdt ved Dødslejet. Bænket paa en Skammel med Bogen paa Knæet, maatte jeg med lydelig Stemme forelæse Bønner og Salmer, og vandt ved min Udholdenhed Kvindernes Gunst men maatte rigtignok derfor undvære Solskinnet og altid sidde og have Døden for Øje.

Jeg kunde nu slet ikke mere træffe sammen med Anna, endskønt hun i denne min

asketiske Tilstand var mig den sødste Trøst. Pludselig stod hun saa en Dag uformodet i Døren til Sygeværelset, beskeden og stille, for at høre til den fjærne Slægtnings Befindende. Iblandt Bønderkonerne var den unge Pige meget afholdt og modtoges derfor vel, og da hun efter et kort Ophold tilbød at afløse mig i Læsningen, tog man gjerne mod Tilbudet, og saaledes forblev hun Resten af Tiden ved Dødslejet og saa' sammen med mig den viftende Flamme udslukkes. Vi talte sjældent; kun naar vi rakte hinanden Salmebøgerne, hviskede vi nogle Ord, eller naar vi begge havde fri, udhvilede vi os ved Siden af hinanden og gjorde i al Stilhed lidt Løjer sammen, da Ungdommen nu en Gang ogsaa maa gøre sin Ret gældende. Da saa Døden indtraadte, og Kvinderne hulkede højt, henflød ogsaa Anna i Taarer og kunde næsten ikke holde op igen, endskøndt Dødsfaldet berørte hende langt mindre end mig, Barnebarn som jeg var af den Afdøde og som alligevel ikke fældede Taarer men nok følte mig alvorlig og tankefuld stemt. Jeg blev ængstelig for det stakkels Barn, der tog saa heftigt paa Veje, og følte mig modløs og forlegen; saa trak jeg hende med ud i Haven, klappede hende paa Kinden, og bad

hende bønligt om dog ikke at græde saa meget. Saa klarede det op i hendes Ansigt, ligesom Sol gennem Regn; hun tørrede sine Øjne og saa' med Et smilende paa mig.

Vi havde nu atter vor Frihed; og som en lille Adspredelse fulgte jeg Anna til hendes Hjem og blev der til Ligbegængelsen. Jeg var dog den hele Tid temmelig alvorlig; Begivenheden havde angrebet mig en Del, da Bedstemoder var bleven mig baade kær og ærværdig, endskøndt jeg kun havde kendt hende saa kort. Men denne Stemning var nu igen ikke efter min Venindes Hoved; hun søgte ved tusinde Paahit at muntre mig op, og lignede heri de øvrige Kvinder, der atter alle stode passiarende foran deres Huse.

Den Afdødes Mand anstillede sig, som om han i sin Hustru havde tabt meget og som han havde skattet hende højt i levende Live, medens han dog i Virkeligheden følte sig yderst vel til Mode. Han forberedte en storartet Begravelse, hvori over tresindstyve Menesker skulde deltage, og han lod det ikke mangle paa noget for at kunne iagttage alle gode gamle Skikke i deres fulde Udstrækning.

Den fastsatte Dag begav jeg mig, sammen med Anna og hendes Fader, paa

Vejen; han var iført den højtidelige sorte Kjole med meget brede Skøder, og hvidt broderet Halsbind, Anna bar ligeledes sin sorte Søndagsdragt og en af sine ejendommelige krusede Kraver, hvori hun lignede en lille Stiftsdame. Straahatten lod hun derimod blive hjemme og havde sit Haar meget kunstfærdigt flettet, dertil var hun denne Dag gennemtrængt af en dyb, mild Andagt; hun var stille og yndefuld i sine Bevægelser, og alt dette gav hende i mine Øjne en ny, sød Fortryllelse. I min sørgmodig festlige Stemning blandede sig en Slags Stolthed over at være saa fortrolig med dette elskelige Væsen, og dertil føjede sig en inderlig Ærbødighed, saa at jeg ligeledes blev afmaalt og tilbageholdende i mine Bevægelser og med virkelig Anstand gik ved Siden af hende og var hende behjælpelig, hvor den ujævne Vej gjorde det nødigt. Vi standsede først ved min Onkels Hus, hvor Familien allerede stod færdig og, saa snart Klokkerne begyndte at ringe, sluttede sig til os. I Sørgehuset blev jeg skilt fra mine Ledsagere, da min Stilling som Barnebarn af den Afdøde fordrede min Nærværelse blandt de Nærmeste, og som yngste Efterkommer fandt jeg mig snart i min grønne Dragt i Spidsen for hele

Sørgeskaren og underkastet de omstændelige og langvarige Ceremonier. De nærmeste Slægtninge vare forsamlede i den store, rummelige Dagligstue, og ventede paa Kvinderne, som skulde indfinde sig for at bevidne deres Deltagelse. Efter at vi en Tid lang havde staaet stumme og stramt oprejste langs med Væggene, traadte lidt efter lidt en Mængde sortklædte, aldrende Bønderkoner ind og begyndte ved mig, den ene efter den anden, at give Haanden og sige deres Trøstens Ord, og saaledes gik det videre Rækken rundt. Som gamle Veninder og Bekendte af den Afdøde og ved deres Alder dobbelt følende Dødens Nærhed, gik de fleste af dem bøjede og skælvende og talte med stor Bevægelse. De saa' alle alvorligt og betydningsfuldt paa mig; jeg maatte takke hver enkelt og se igen paa dem, hvad jeg ogsaa ganske uvilkaarligt gjorde. Ofte var der iblandt dem en høj endnu kraftfuld Kone, der gik oprejst frem og med Ro og Anstand saa' paa mig, men saa fulgte straks efter igen en gammel, krumbøjet Mo'rlille, som igennem sine egne Lidelser syntes at have lært at kende og dele den Afdødes.

Imidlertid bleve Kvinderne stadig yngre, og i samme Forhold fordobledes deres Tal;

Stuen var nu helt opfyldt af mørke Skikkelser, Kvinder fra fyrretyve til tredive Aar, der vævre og nysgerrige trængte sig frem, og den ensartede Sørgedragt var næppe i Stand til at skjule de Forskelliges Væsen og Væren. Tilstrømningen syntes ikke at ville faa Ende; ikke alene hele Landsbyen, men ogsaa Kvinder fra Omegnen vare mødte, thi den Afdøde nød stort Ry iblandt dem, og dette skulde, selv hvor det havde hvilet længe, endnu en Gang bæres frem for Dagen i fuld Glans.

Endelig blev Hænderne glattere og blødere; det yngste Led drog forbi. Jeg følte mig helt træt og medtaget, da mine Kusiner tilsidst traadte til, sagde nogle opmuntrende Ord og venligt rakte mig Haanden, og straks bagefter, som et Sendebud fra Himlen, den smukke Anna. Hun var bleg og bevæget, gav mig flygtig Haanden og lod nogle glinsende Taarer falde derpaa. Jeg havde mærkelig nok slet ikke tænkt paa hende eller ventet at se hende her, saa hun forekom mig derved endnu mere som en fremmed Aabenbaring.

Omsider fik det en Ende, og vi traadte udenfor Huset, hvor en uoverskuelig Skare

tavse Mænd ventede paa os for at begynde samme Ceremoni. Rigtignok gjorde de den betydelig kortere, end deres Hustruer, Døtre eller Søstre, men til Gengæld brugte de deres barkedede Hænder som Smedetænger og Skruestikke, og jeg frygtede ofte for at jeg ikke skulde faa min Haand helskindet ud af en saadan brun Næve.

Endelig bares Kisten vaklende foran os; Kvinderne hulkede og Mændene stirrede tankefulde og forlegne ned for sig. Nu viste Præsten sig i sin fulde Værdighed, og uden at vide stort om, hvorledes det var gaaet til, saa' jeg mig snart i Spidsen for hele Toget staaende paa Kirkegaarden, og saa atter inde i den kølige Kirke, som var helt overfyldt. Jeg hørte med opmærksom Forundring, hvorledes Bedstemoders Ros blev udbasunet fra Prædikestolen, om hendes oprindelige Familienavn, Afstamning, Alder og Levnedsløb, og af fuldt Hjærte istemte jeg Ligsalmen om Forsoning og Fred, der blev sunget til Slutningen. Men da jeg saa hørte Spaderne klirre udenfor Kirkedøren, trængte jeg mig ud for at se ned i Graven.

Den simple Kiste var allerede dernede, en Mængde Mennesker stod rundt om og

græd. Jordklumperne faldt haardt paa Laaget og skjulte det efterhaanden, jeg stirrede for-
 bavset derved og følte mig fremmed, sælsom
 til Mode; ogsaa den Døde i Jorden var mig
 fremmed, og jeg fandt ingen Taarer. Først
 da det fo'r mig igennem Hovedet, at hun
 havde været min Faders kødelige Moder, og
 jeg derved tænkte paa min egen Moder, som
 altsaa ogsaa en Gang skulde lægges i Jorden,
 kunde jeg forstaa min egen Sammenhæng
 med denne Grav og disse Ord: „Den ene
 Slægt forgaar, den anden opstaar.“

De af Forsamlingen, som vare indbudne,
 begave sig derpaa atter tilbage til Sørgehuset,
 hvor man var i Færd med Forberedelserne til
 Maaltidet. Da man gik til Bords, maatte jeg
 atter i Følge Skik og Brug hen ved Siden af
 den „dybtnedbøjede“ Enkemand, hos hvem jeg
 maatte holde ud hele to Timer uden at turde
 tale til nogen, saa længe den fastsatte Spisetid
 varede med alle sine uundgaaelige Retter.
 Jeg saa' ned ad det lange Bord for at faa Øje
 paa Skolelæreren og hans Datter, men de
 vare sandsynligvis i et andet Værelse, thi jeg
 fandt dem ikke.

I Begyndelsen blev der talt lidet og dæm-
 pet, og man spiste med stort Maadehold.

Bønderne sade stramt knejsende paa Stolene eller op imod Væggen i stor Afstand fra Bordet og stak med stivt udstrakte Arme efter Kødbidderne; Gæfterne holdt de helt ude paa Skaftet og førte saaledes deres Bytte ad den længste Vej til Munden, medens de drak Vinen i smaa, ærbare men hyppige Slurke. De opvartende Kvinder bare store Tinfade omkring i hævede Arme og i Højde med Ansigtet, medens de bevægede sig med afmaalte Paradertrin og vuggende Hofter. Hvor de satte deres Byrde paa Bordet, opstod der mellem de to nærmest siddende en Kappestrid, idet begge bød deres Glas frem til at drikke af, og hver af dem hviskede idetmindste to gode Vittigheder; saa udjævnedes denne lille Kamp derved, at Opvartersken nippede lidt af hvert Glas og derpaa mer eller mindre tilfreds med Maaden, hvorpaa denne Etikettens Fordring var sket Fyldest, gik videre.

Efter to lange Timers Forløb nærmede de mindst tilbageholdne blandt Gæsterne sig mere og mere Bordet, lagde Armene derpaa og begyndte nu først et dygtigt Indhug i Maaden, medens de skyllede Vinen ned i store Drag. De mere dannede derimod bleve høj-røstede, trak Stolene tættere sammen og lode

efterhaanden Underholdningen gaa over i en jævn Munterhed. Denne maatte imidlertid vel adskilles fra en almindelig lystig Stemning, den havde en symbolsk Hensigt og skulde betegne en glad Hengivelse i Tingenes Løb og Livets Ret overfor Døden. Nu fandt jeg først Lejlighed til at forlade min Plads og bevæge mig frit omkring.

I det næste Værelse traf jeg Anna og hendes Fader siddende ved et mindre Bord i en Kreds af fornuftige og rettænkende Mennesker, hvor Læreren med stor Dygtighed udviklede det Uundgaaelige i Skæbnen, som man havde at finde sig i med forstandig Tilfredshed.

Han var overordentlig galant overfor nogle ældre Koner og sagde dem Ting, som de for tredive Aar siden gjerne havde hørt; til Gengæld derfor sagde de Smigrerier til hans lille Anna, roste hendes smukke Optræden og kaldte ham en lykkelig Fader. Til denne Kreds sluttede jeg mig og lyttede sammen med Anna til de gamles opbyggelige Passiar. Det var først nu at vi to bleve rigtig fornøjede, og vi holdt et lille Ekstramaaltid af samme Tallerken og drak Vin af ét Glas.

Pludselig begyndte det at brumme og

fløjte over vore Hoveder. Violin, Bas og Klarinet bleve stemte, og et Valdhorn gav nogle dybe Toner fra sig. Medens den rørige Del af Forsamlingen hurtigt kom paa Benene og ilede hen mod Loftstrappen, sagde Skolelæreren: „Saa skal her altsaa danses? Jeg troede, at denne Skik endelig var afskaffet, og denne Landsby er vistnok ogsaa den eneste vidt og bredt, hvor man endnu af og til ser den! Jeg ærer det Gamle; men ikke alt, hvad der er gammelt, er ærværdigt og nyttigt! Imidlertid maa I gerne se til, Børn, for at I senere kunne fortælle derom; thi forhaabentlig vil Dansen snart helt forsvinde fra Begravelser!“

Vi sprang straks afsted, ud paa Gangen, hen til Trappen, der førte ovenpaa, og hvor en Mængde Mennesker parvis ordnede sig; thi alene maatte ingen gaa op. Jeg tog derfor Anna i Haanden, stillede mig ind i Rækken, og anført af Musiken satte Toget sig i Bevægelse. Der spillede en højst drøvelig Sør-gemarsch, til hvis Takt man drog Loftet, der var omdannet til Dansesal, tre Gange rundt, og saa stillede sig op i en stor Kreds. Derpaa traadte syv Par frem i Midten og udførte en indviklet gammel Dans i syv Ture med van-

skelige Spring, Knæfald og Slyngninger, hvortil der stadig klappedes i Hænderne. Efterat dette Optrin havde varet sin behørige Tid, viste Værten sig, gik én Gang igennem Rækkerne, takkede Gæsterne for deres Deltagelse og hviskede hist og her til en ung Knøs, saa højt at alle hørte det, at han maatte dog ikke lade Sorgen gaa sig altfor nær til Hjærte, men overlade ham, Enkemanden, alene til sin Smærte; han vilde tværtimod anbefale ham og dem allesammen atter at fryde sig ved Livet. Herpaa forlod han med bøjet Hoved Salen og gik ned ad Trappen med en Mine, som skulde han gaa lige lukt ind i Tartarus.

Musiken slog pludselig over i en lystig Hopsa, de Ældre trak sig tilbage, og Ungdommen bruste jublende og stampende hen over det drønende Gulv; endnu stadig Haand i Haand stode Anna og jeg i et Vindu og betragtede den larmende Hvirvel. Ude paa Gaden saa' vi, hvorledes Landsbyens øvrige Ungdom lokkedes til af Musikens Toner. Pigerne stillede sig udenfor Husets Dør og bleve efterhaanden hentede op af Karlene; saa snart de havde danset én Gang, havde de Ret til at kalde ud ad Vinduerne paa de Fyre, de havde staaende nedenunder. Der blev

bragt Vin, og rundt om i alle Kroge indrettet smaa Skænkesteder, og snart reves alle hen af én rasende, larmende Lystighed, der tog sig dobbelt forunderlig ud, fordi det var en Hverdag og Landsbyen udenfor optaget af sit vante, regelmæssige Arbejde.

Efter at vi længe havde set til og atter vare gaaede og komne igen, sagde Anna rød-mende, at hun nok havde Lyst til at forsøge, om hun kunde danse iblandt saa mange Men-nesker. Dette kom mig meget belejligt, og i samme Øjeblik drejede vi os i en Vals. Vi dansede nu flere Timer uafbrudt, uden at blive trætte, forglemmende Verden og os selv. Naar Musiken tav, stode vi ikke stille men fortsatte med raske Skridt vor Vej ind igennem Mængden, og hvor vi end vare, begyndte vi ved de første Toner atter at danse.

Men ved det første Slag af Aftenklokken holdt pludselig Musiken op midt i en Vals; Parrene lod Armene synke, Pigerne snoede sig ud af deres Danseres Favntag, og alle ilede hurtigt hilsende ned ad Trappen, for endnu en Gang at sætte sig til Bords, drikke Kaffe og spise Kage, og derpaa roligt forføje sig hver til sit.

Anna stod endnu dér, med glødende An-

sigt, i mine Arme, og jeg saa' mig forbavset omkring. Hun smilede og trak mig med sig. Vi kunde ikke finde hendes Fader i Huset og gik bort for at søge efter ham hos Onkel. Imidlertid var Skumringen falden paa udenfor, og den herligste Nat brød frem. Da vi kom til Kirkegaarden, laa den friske Grav, ensom og tavs med en Stribe over sig af den oppgaaende Maanes gyldne Skær. Vi stod foran den brune, af fugtig Muldjord duftende Høj, og holdt hinanden tæt omslynget; to Flaggermus krydsede mellem Buskene, og Anna aandede først nu hurtigt og frit. Vi gik omkring for at samle en Buket til Bedstemoder, og vadende i højt Græs kom vi ofte ind i tætte Skygger af det frodige Buskas rundt om Gravene, hvor hist og her en mat Guldskrift blinkede frem af Mørket, eller en Sten lyste os i Møde. Og som vi saaledes stode der i Natten, hviskede Anna, at hun havde noget at sige mig, men jeg maatte ikke le ad hende og jeg skulde tie stille dermed.

Jeg spurgte, hvad det vel kunde være; hun svarede, at nu vilde hun give mig det Kys, som hun den Aften var bleven mig skyldig. Jeg bøjede mig hen imod hende, og vi kyssede hinanden — kejtet, inderligt, højtideligt.

FEMTE KAPITEL.

ARBEJDET BEGYNDER. HABERSAAT OG HANS
SKOLE.

Da Anna og hendes Fader sent paa Natten toge Afsked, var jeg i det Øjeblik ikke til Stede, og hun fik derfor ikke sagt mig Farvel. Endskøndt jeg følte det som en Skuffelse, ikke at træffe hende mere, saa overstraaltes det dog af mit unge Hjertes Lykke. Paa mit Værelse laa jeg endnu en hel Time i Vinduet og saa' hvorledes Stjærnerne gik deres fjærne Gang, og Bølgerne under mig bare Maaneskinnet paa deres blanke Skuldre hurtigt og legende igennem Dalen, som havde de stjaalet det, og som om Byrden undertiden blev dem for svær, kastede de hist og her nogle skinnende Stykker i Land og nynnede dertil i ét væk deres lystige Vandringsang. Men paa

min Mund laa der som noget usynligt — sødt, varmt og dog friskt og køligt som Dug.

Endnu efter at jeg havde lagt mig, spøgede det stadig paa mine Læber, baade i Drømme og i vaagen Tilstand, der vekselvis afløste hinanden. Fra den ene Drøm sank jeg over i den anden; snart var alt Farve og Glans, saa Mørke og Ængstelse, og saa atter Opklaring fra dyb Skygge til blomsterduftende Lys. Om Anna drømte jeg ikke, men jeg kyssede Træernes Blade, jeg kyssede Blomsterne, kyssede ud i den tomme Luft, og blev overalt kysset igen. Fremmede Kvindeskikkelser gik over Kirkegaarden og vadede gennem Strømmen med sølvhvide Fødder; den ene Skikkelse havde Annas sorte Kjole paa, den anden hendes blaa, den tredje hendes grønne med de røde Blomster, og den fjerde hendes krusede Krave; og naar jeg løb efter dem og vaagnede derved, saa var det, som den virkelige Anna netop listede bort fra mit Leje, og forvirret og bedøvet fo'r jeg op og raabte højt hendes Navn, indtil den stille lyse Nat, som laa over Dalen, bragte mig til mig selv igen og hyllede mig i nye Drømme.

Saaledes gik det lige til den lyse Morgen,

og da jeg vaagnede, var jeg som beruset af en hed og sød Lyksaligheds Vin.

Jeg gik endnu stadig i Rusen og halvt drømmende omkring mellem mine Slægtninge, indtil jeg i Dagligstuen traf vor Nabo Mølleren, som ventede paa mig med sit Køretøj for at tage mig med til Byen.

Allerede i nogen Tid havde min Tilbagerejse været besluttet, og der var truffet Aftale med denne Mand om at jeg skulde køre med ham, naar han gjorde sin Forretningsrejse, da Turen med ham frembød adskillige Fordele. Herom spurgte jeg ganske vist ikke synderligt. Mølleren kom noget uventet og tidligere, end man havde troet; Onkel og hans Familie opfordrede mig til at blive og lade ham køre; i mit Hjærte raabte en Stemme lydt efter Anna og efter den stille Sø — men jeg forsikrede alvorligt, at Omstændigheder tvang mig til at benytte denne Anledning, spiste hurtigt Frokost, pakkede mine Sager sammen, tog Afsked med Familien og satte mig op paa Vognen med Mølleren, og afsted rullede vi ud af Landsbyen og henad Landevejen.

Alt dette havde jeg gjort halvt i Forvirring, dels fordi jeg mente, at man straks vilde gætte sig til, at jeg blev for Annas Skyld og

at jeg virkelig elskede hende, og dels af et fuldkommen uforklarligt Lune.

Saa snart jeg var hundrede Skridt borte fra Landsbyen, fortrød jeg min Afrejse; jeg var gerne sprungen af Vognen; bestandig vendte jeg mig om og stirrede efter Højderne, der omgav den lille Sø, uden at blive va'r, at de bestandig bleve mindre og mere blaa for mine Øjne og at Højfældene hævede sig op fra større og dybere Søer.

De første Dage efter min Hjemkomst havde jeg ondt for at finde mig til Rette med mig selv. Ansigt til Ansigt med det storartede Landskab, der omgiver Byen, svævede den nylig forladte Egn mig for Øje som et Paradis, og jeg følte først nu hele Fortryllelsen ved dens simple, fordringsløse, men saa rolige og skønne Karakter. Naar jeg stod paa det højeste Punkt udenfor Byen og saa' udover Landet, forekom mig hin lille blaa, næppe synlige Streg langt ude i Horisonten, hvor jeg kunde formode, at Landsbyen laa og ikke langt derfra Skolelærerens Sø, at være det skønneste Punkt i hele Synskredsen; Luften bølgede mig renere og lykkeligere i Møde herfra, og Annas Opholdssted, der laa usynligt i hin fjærne, blaa Dæmring, virkede magnetisk

paa mig hen over hele det mellemliggende Landskab. Ja selv naar jeg var steget ned igen og ikke mere havde hin fortryllende Horisont for mig, saa anede og følte jeg dog Himmel-egnen i mig og saa' med vemodig Længsel i den Retning hvor Skyerne drog, afgrænsede af de nære Bjerge.

Imidlertid rejste Spørgsmaalet angaaende min Stilling sig paany og gjorde sig med hver Dag mere og mere gældende, da man ikke længere kunde se paa, at jeg saadan gik ledig og planløs omkring. En Gang drev jeg forbi Porten til Fabrikbygningen, hvor min ene Velynder residerede. En hæslig, syrlig Lugt slog mig i Møde, blege Børn arbejdede der indenfor og grinede med raa Gebærder ud til mig. Jeg forkastede straks alle de Udsigter, som her tilbød sig for mig, og da jeg nu dog alligevel maatte resignere, foretrak jeg hellere at holde mig borte fra et saadant halvt kunstnerisk Levebrød og helt og holdent kaste mig i Armene paa Skriveriet. Jeg hengav mig allerede ganske taalmodigt til denne Tanke; thi ikke den ringeste Udsigt til at blive anbragt hos en god Kunstner aabnede sig for mig.

Da saa' jeg en Dag, hvorledes en Mængde af Byens bedre Folk gik ud og ind af en

offentlig Bygning. Jeg forhørte mig om Aarsagen og fik at vide, at der her var en Kunstudstilling at se, som gik paa Tur omkring i de større Byer. Jeg lagde Mærke til, at kun fint paaklædte Folk gik derind, og jeg løb derfor hjem, pyntede mig i min bedste Stads, som om jeg skulde til Kirke, og vovede mig saa ind i de hemmelighedsfulde Rum.

Først var der en stor Sal, hvor det straaledede mig i Møde fra alle Vægge og fra store Stilladser med friske Farver og Forgyldning. Det første Indtryk var ganske som en Drøm; store, lysende Landskaber dukkede frem fra alle Sider, uden at jeg blev noget enkelt af dem va'r. Det svømmede for mine Øjne med vidunderligt dejlige Luftte og Trætoppe; Solnedgange glødede, og Barnehoveder og allerkæreste Studier tittede frem og gav atter Plads for nye Ting, saa jeg ofte ængsteligt maatte vende mig om for at se', hvor dog hin Gruppe Lindetræer eller dette mægtige Fjæld, som jeg endnu i dette Øjeblik beundrede, kunde være bleven af. Dertil hvilede over det hele en egen søndagsagtig Duft af frisk Fernis, der forekom mig behageligere end Røgelsen i en katolsk Kirke.

Det var mig længe ikke muligt at staa

stille foran et enkelt Arbejde, og da dette endelig lykkedes, fortabte jeg mig fuldstændigt deri og kunde ikke mere komme væk. Nogle store Malerier af Genfer-Skolen, uhyre Træ- og Skymasser, malede i en for mig ubegribelig blød Tone, forekom mig at være Udstillingens Perler. Som Fyldekalk tog jeg adskillige smaa Genrebilleder og Akvareller med, og enkelte Historiemalerier og bibelske Stykker vandt ogsaa mit Bifald. Men bestandig kom jeg tilbage til hine store Landskaber; jeg forfulgte Solskinnet, som spillede mellem Løv og Græs, og indprægede mig fuld af dyb Sympathi de skønne Skyformationer, der syntes at være oprullede paa Lærredet af en Lykkeligs lette og legende Haand.

Jeg var hele Dagen igennem, saa længe Udstillingen varede, at finde i denne dejlige Sal, hvor det gik fint og dannet til; Folk hilste høfligt paa hinanden og samtalede med Kenderord og Miner foran de skinnende Rammer. Naar jeg kom hjem, sad jeg modfalden og beklagede i ét væk min haarde Skæbne, der lod mig opgive Maleriet, saa at det tilsidst skar Moder i Hjærtet, og hun begav sig endnu en Gang paa Vandring med det faste Forsæt,

at lade mig faa min Vilje, det gaa, som det vilde.

Endelig fandt hun en Mand, som lidet paaagtet af Folk drev en ejendommelig Kunsttrafik i et gammelt Nonnekloster udenfor Byen. Han var Maler, Kobberstikker, Litograf og Bogtrykker i en og samme Person. I gammeltdags Manér tegnede han de mest yndede Schweizerlandskaber, kradsede dem i Kobber, aftrykte dem, og lod nogle unge Fyre kolorere dem med Vandfarve. Disse Billeder forsendte han vidt og bredt og førte en indbringende Handel dermed.

Forøvrigt gjorde han alt, hvad der faldt for Haanden, Daabsattester med Døbefont og Faddere, Gravskrifter med Sørgepile og grædende Genier; og hvis der var kommen en eller anden ukyndig Person og havde sagt til ham: Kan I male mig et Billede, saa godt som det kan faas, og som mellem Kendere er sine Titusende Daler værd? Jeg vil have et saadant! saa vilde han uden Betænkning have taget imod Bestillingen og straks, efter først at have faaet Halvdelen af Summen i Forskud, givet sig til Arbejdet.

I denne sin Haandtering understøttedes han af en lille trofast Skare Medhjælpere, og

Skuepladsen for deres Kunstproduktioner var de fromme Klosterdamers forhenværende Refektorium.

Begge Bygningens Langsider vare forsynede med et halvt Dusin høje Vinduer med smaa, runde Ruder, hvis bølgeformige Overflader vel tillod Lyset at falde ind, men forbød ethvert Blik ud igennem dem, hvilket havde en heldig Indflydelse paa den indenfor arbejdende Kunstscoles Flid. Foran ethvert af disse Vinduer var en Elev placeret saaledes, at han vendte Ryggen til den ene Kammerat og saa' den anden i Nakken.

Hovedstyrken af denne Armé bestod af fire til seks unge Mennesker, næstendels Drengene, der kolorerede Schweizerlandskaberne. Saa kom en sygelig, hostende Fyr, der klistrede løs med Harpiks og Skedevand paa smaa Kobberplader, hvori det aad nogle betænkelige Huller; undertiden kunde han ogsaa stikke lidt med Radernaalen og kaldtes derfor Kobberstikkeren. Herefter fulgte Litografen, en glad, umiddelbar Sjæl, som forholdsvis næst efter Mestren omfattede det største Gebet. Han var altid til Stede og maatte naar som helst være parat til at bringe en Statsmands Portræt eller et Vinkort, en Tærskemaskine

eller Titelbladet til et Opbyggelsesskrift for unge Piger ned paa den præparerede Sten, enten med Kridt eller Pen, graveret eller tuscheret.

I Baggrunden af Refektoriet arbejdede to sorte Skikkelser med brede Bevægelser; det var Kobberstikkerens og Stentrykkerens Hjælpere, der hver ved sin Presse overførte Kunsternes Værker paa fugtigt Papir.

Endelig i Ryggen paa hele Skaren og med et Overblik over alle sad Mesteren, Hr. Kunstmaler og Kunsthandler Habersaat, Ejer af et Stentrykkeri og et Kobberstikkeratelier, anbefalende sig med alt til Faget henhørende. Paa hans Bord laa de fineste og sværeste Op-gaver, men for det meste indskrænkede han sig til at føre sin Bog, skrive Breve eller indpakke de færdige Sager.

Der raadede i Almindelighed en stræng afsluttet Aand i Refektoriet. Kobberstikkeren og Litografen vare udlærte Folk, der stode paa deres egne Ben, arbejdede deres otte Timer om Dagen hos Mester Habersaat for en Gylden og forresten ikke bekymrede sig videre om ham eller nærrede store Forhaabninger for deres eget Vedkommende. Med

de unge Kolorister forholdt det sig lidt anderledes.

Disse frie Væsener omgikkes med rigtige Farver, lette og gennemsigtige; de haandterede Penslen i Rødt, Blaat og Gult og gjorde det saa meget des gladere, som de ikke havde i mindste Maade at bekymre sig om Tegning eller om Regler og tilmed af Hjærtens Lyst kunde fare hen over Kobberstikkerens uhyggelige Sortekunster med deres brogede Fluidum. De vare Anstaltens egentlige Kunstnere; for dem stod Livet aabent, og enhver af dem haabede, naar han først var undsluppen Hr. Habersaats Skærsild, at skulle blive en stor Mester. Her fandtes endnu den store Tradition om Kunstneren i Fløjelsfrakke og Barret; den vedligeholdte sig fra Generation til Generation blandt Eleverne i Mestrens Refektorium, men kun sjældent naaede en af dem dette Maal, Vingerne stækkedes altid forinden, og Flertallet af de Skuffede lærte sig endnu efter deres Udtrædelse af Skolen et ærligt Haandværk. Det var som Regel Fattigfolks Børn, der under Vanskeligheden ved at vælge sig en Stilling af den driftige Mand vare blevne lokkede ind i Refektoriet med Udsigt til at blive en Slags Maler og fin Herre, som altid vilde kunne

finde sit Udkomme og ovenikøbet være mere end en Skomager og Skrædder. Da de i Almindelighed ingen Penge kunde skaffe, saa maatte de kontraktmæssig binde sig til at aftjene Undervisningen i „Malerkunsten“ ved fire Aars Arbejde for Mesteren.

Han afrettede dem lige fra den første Dag af til at kolorere sine Landskaber, og, om de saa ikke havde Spor af Talent, bragte han dem ved sin Strængighed snart saa vidt, at de gjorde deres Arbejde propert og net efter den overleverede Metode. Desuden var det dem tilladt, om de havde Lyst, som en Slags videre Uddannelse paa Fridage at kopiere en eller anden kasseret, mislykket Tegning, og de valgte da altid saadanne, som ikke frembød noget at lære men som i Øjeblikket gjorde en vis Effekt, og naar Mesteren ikke var altfor optaget, hjalp han med at korrigere dem. Dog saa' han ikke gærne, at de drev denne Privatflid for vidt; thi han havde allerede enkelte Gange erfaret, at de, som fandt Behag deri og opdagede en kunstnerisk Aare hos sig, bleve uordentlige og upaapasselige ved Koloreringen af hans Arbejder. Eleverne maatte arbejde strængt og vedholdende; desmere vare de fulde af Løjer og Narrestreger,

naar de i et ledigt Øjeblik turde give sig Luft, og først henimod det fjerde Aar, naar den bedste Tid til at lære noget dygtigt i var forløben, følte de sig trykkede og bekymrede. Derhjemme plagede Forældrene dem med Bebrejdelser, fordi de endnu spiste deres Brød, og de maatte da, medens de endnu smurte løs med Penslen, i sidste Øjeblik tænke alvorligt paa at gribe til noget indbringende Erhverv.

Vel tredve saadanne Drenges og Ynglinges Ungdomsaar havde Habersaat saa at sige bortdestilleret i sine Landskabers blaa Søndagslufte og græsgrønne Træer, og den hostende Kobberstikker var hans infernalske Hjælpershjælper, som med sit Skedevand ætsede det sorte Underlag, medens de melankolske Trykkere fængslet til det snurrende Hjul udmærket kunde forestille en Slags forkuede Underdjævla, der under Valserne af deres Presser i en endeløs Utrættelighed fremdroge de kolorerede Blade, Aftræk for Aftræk.

Han havde med andre Ord fuldstændig begrebet vore Dages Industri, hvis Resultater blive Køberne dobbelt værdifulde og attraværdige, jo flere snildt anvendte Barnetilvæ-

relser, der er ødelagt ved dem. Han gjorde ogsaa ganske antagelige Forretninger, og gjaldt alt i alt for en Mand, hos hvem man nok kunde lære noget, naar man blot vilde.

Fra en eller anden Kant var nu Moder bleven raadet til at tale med ham og besé hans Forretning, der i det mindste foreløbigt frembød en Forskole for videre Uddannelse, især naar man kunde blive enig med ham om, at han ikke tog Brug af mig i egen Interesse men imod passende Vederlag underviste mig efter bedste Evne.

Han viste sig overordentlig beredvillig og fornøjet over endelig en Gang at skulle uddanne en virkelig Kunstner, og han roste Moder højlig for hendes tagne Beslutning om at ville anvende den nødvendige Sum hertil; thi først nu mente min Moder, at hint Tidspunkt var kommet, hvor Frugten af hendes uophørlige Sparsommelighed skulde ofres og lægges paa min Fremtidslykkes Alter. Der blev saa opsat en Kontrakt gyldig for to Aar, hvilket var den Tid, jeg imod regelmæssige Kvartalsbetalinger skulde tilbringe i Refektoriet under de mest formaalstjenlige Øvelser. Kontrakten blev underskrevet fra begge Sider, og en Mandag Morgen begav jeg mig til det

gamle Kloster medførende i en broget Blanding alle mine tidligere Forsøg og Arbejder, som paa den nye Lærers Forlangende skulde fremvises.

Medens mine mærkelige Billeder vandrede rundt, udtalte Mesteren atter sin Tilfredshed med min Iver og mine Ideer og forestillede mig for Personalet, der havde rejst sig og nysgærrigt stod rundt om, som en ung og virkelig alvorligt stræbende Mand, saaledes som man bør være det allerede ved Indtrædelsen i Kunstens Forhalle. Derefter erklærede han, at det ret vilde være ham en Fornøjelse en Gang at kunne gennemgaa en ordentlig Skole med en Elev, og udtalte højtideligt sine Forventninger om min Flid og min Udholdenhed. En af Koloristerne maatte rømme sin Plads ved Vinduet og sætte sig hen hos en anden, medens jeg blev anbragt der; og som jeg nu stod ved det tomme Bord, spændt paa, hvad der vilde ske, bragte Hr. Habersaat en Landskabs Fortegning fra sin Mappe, et meget tarveligt Motiv, taget af et eller andet litograferet Værk, saaledes som jeg ofte havde set det i Skolen. Denne Tegning skulde jeg nu først nøjagtigt kopiere, men førend jeg satte mig til Arbejde, sendte Mesteren mig

afsted igen for at hente Blyant og Papir, hvorpaa jeg ikke havde tænkt, da jeg overhovedet ikke havde dannet mig nogen Forestilling om den første Begyndelse. Han beskrev mig, hvad jeg skulde bruge, og da jeg ikke havde Penge hos mig, maatte jeg først den lange Vej hjem og saa hen i en Butik, hvor man kunde faa det nyt og godt; og da jeg omsider kom tilbage, var der kun en halv Time til Middag.

At man ikke, for en Gangs Skyld, havde et Stykke Papir og en Blyant at give mig men lod mig piske afsted for at hente det, at jeg derved bortdrev min Tid paa Gaderne, maatte hjem og bede Moder om Penge og endelig, at jeg først fik begyndt kort før den Tid, hvor alle gik hver til sit for at spise — alt dette forekom mig saa nøgternt og smaa- ligt i Modsætning til den Aand, jeg havde tænkt mig raadende i en Kunstanstalt, at mit Hjærte snøredes sammen derved.

Imidlertid udviskedes dette Indtryk snart, da de uanselige Opgaver, man havde forelagt mig, gave mig mere at bestille end jeg straks havde tænkt. Habersaat saa' nemlig fremfor alt paa, at hver Streg, jeg gjorde, nøjagtigt svarede til Fortegningen; men nu faldt mine Kopier altid noget større ud end Originalen,

omend Forholdene vare rigtige, og Mesteren tog heraf Anledning til at vise sin Punktlighed og udvikle for mig Kunstens Vanskelighed, samt lade mig føle, at det dog ikke gik saa rask, som jeg formodentlig havde forestillet mig.

Desuagtet følte jeg mig vel anbragt, hvor jeg var ved mit Bord (omend jeg dybt fornem Savnet af Staffelier, som jeg altid havde tænkt mig som en særdeles Prydelse for et Atelier) og jeg arbejdede mig ufortrødent igennem alle trivielle Begyndelsesgrunde. Jeg kopierede paa det nøjagtigste landlige Svinestiér, Træskure og lignende Ting, i Forbindelse med magre Træer og Buske, hvoraf mine Fortegninger bestode og som bleve mig desto vanskeligere at eftergøre, jo ynkeligere jeg fandt dem. Thi samtidig med en Følelse af Opfordring til Pligt og Lydighed, som havde gjort sig gældende ved min Indtrædelse i Habersaats Sal, havde et Skær af Nøgternhed og Tomhed bredet sig for min frie Sjæl ud over alle disse Ting. Ogsaa var det mig lidt uvant at sidde en hel Dag fængslet til min Plads, bøjet over mine Papirer, uden at turde gaa omkring eller sige noget, førend jeg blev tiltalt. Kun Kobberstikkeren og Litografen førte en stiltfærdig Underholdning imellem sig og Bog-

trykkersvendene, og de kunde vel ogsaa undertiden, naar de havde Lyst til at passiare lidt, henvende Ordet til Mesteren. Denne fortalte, naar han var i godt Humør, alle Slags Historier og gængse Anekdoter om Kunsten, ligesom ogsaa lystige Æventyr fra sin egen Ungdom og Træk fra Sagnene om Malernes Herlighed; men saa snart han bemærkede, at En lyttede for ivrigt til og derover glemte sit Arbejde, holdt han straks inde og iagttog i længere Tid en klog Tilbageholdenhed.

Efter nogen Tids Forløb fik jeg Tilladelse til at gennemsøge Mesterens samtlige Skatte og selv vælge mine Fortegninger. Skattene bestod af en Hoben tilfældigt sammenskrabede Ting, gamle, middelmaadige Kobberstik, enkelte Stumper og daarlige Blade, hvoraf der Aar for Aar opstaar Masser, Tegninger gjorte med en vis Rutine men uden Naturstudium, og andet lignende Miskmask. Af Haandtegninger efter Naturen, Ting, som vare blevne til for deres egen Skyld, og som man kunde se havde drukket frisk Luft og Solskin, fandtes der ikke en eneste. Mesteren havde erhvervet sig sin Rutine inden fire Vægge, og naar han gik ud i Naturen, var det kun for i en Fart at kradse Omridsene ned til et eller andet

gangbart Prospekt. En vis dreven, og derfor falsk Teknik var min Lærers egentlige Viden, og hele Vægten i sin Undervisning lagde han paa dette Punkt.

I Begyndelsen holdt han mig en Stund i Afhængighed, saa længe nemlig jeg endnu ikke rigtig begreb Forskellen mellem et klart, skarpt og et blødt, udvisket Foredrag men mere saa' paa den hele Form og Karakter. Men endelig, ved stadig at kile paa, kom jeg efter Hemmeligheden og lavede nu i en flot Manér den ene Tuschtegning efter den anden.

Snart saa' jeg kun paa Tallet af mine Frembringelser og frydede mig over den tykke Mappe, og det var knap nok, at jeg ved Valget af mine Fortegninger skænkede de mest effektfulde Ting nogen fortrinsvis Opmærksomhed.

Allerede før den første Vinter var omme havde jeg opbrugt hele min Lærers Forraad af Fortegninger og endda udført dem ligesaa godt, som han selv kunde gøre det. Efter først at have faaet fat paa det rette Greb for en omhyggelig og proper Behandlingsmaade, naaede jeg nemlig hurtig den samme Grad af Færdighed, som min Mester, og dette saame-

get lettere, som jeg var fuldstændig uden Forstaaelse af Kunstens sande Væsen.

Habersaat var saaledes allerede efter det første halve Aars Forløb i Forlegenhed med, hvad han yderligere skulde give mig at kopiere, da han af Hensyn til sig selv ikke straks kunde indvi mig i hele sin Kunst. Han havde endnu kun sin Behandling af Vandfarverne i Baghaanden, og den var, saaledes som han praktiserede den, hellerikke noget Hekseri. Enhver intelligent Forstaaelse og Samvittighedsfuldhed var ukendt i Refektoriet; hele dets Videns bestod i en hurtig tillært, tom Færdighed.

Jeg fandt da selv paa en Udvej; jeg erklærede at ville i Tusch kopiere en Samling store Kobberstik. Det var seks smukke Blade, stukne efter Claude Lorrain, to store Klippe-landskaber med Banditer af Salvator Rosa, og nogle Stik efter Ruisdael og Everdingen.

En efter en kopierede jeg disse Ting paa min flotte, overfladiske Maade.

Lorrain'erne og Rosa'erne lykkedes ikke saa ilde, da de tiltrods for at de oprindeligt vare stukne noget konventionelt, i det hele lode sig gengive under symbolske og brede Former; de fine, naturlige Nederlændere forfuskede jeg derimod paa det forfærdeligste —

og der var ikke en Eneste, som indsaa' eller bebrejdede mig min Misgerning.

Alligevel lagde dette Arbejde Grunden hos mig til en ædlere Anskuelse, og de skønne, fint gennemtænkte Former, som jeg havde for mig, lode aldrig helt en Anelse om noget bedre uddø i mig, og dannede derved en velgørende Modvægt til det øvrige Makværk. Men samtidig viste der sig straks en Hage ved denne ene gode Side; min gamle Opfindelsesdrift vaagnede atter, og tilskyndet af den simple Storhed i disse klassiske Arbejder begyndte jeg hjemme at gøre Udkast til lignende Landskaber og fortsatte snart denne Virksomhed i Arbejdstiden hos min Lærer. Med den ny Færdighed, jeg havde tilegnet mig, gjorde jeg disse Udkast i et fordringsfuldt Format, og Hr. Habersaat hindrede mig aldeles ikke i denne Beskæftigelse, men saa' den tværtimod gærne, da han derved fritoges for videre Bekymring om passende Opgaver for mig; han ledsagede de overdrevne og umodne Tanker, som jeg lagde for Dagen, med skruede Talemaader om Komposition, historisk Landskab og saa fremdeles. Det var et lærd Element, som herved indførtes i Værkstedet; jeg gjaldt snart for en Pokkers

Karl og tog med stor Ro imod de smigrende Fremtidsudsigter, man udmaalede for mig, med Rejser til Italien, til Rom og store Malerier og Kartoner.

Jeg kan alligevel ikke sige, at jeg følte mig hævet over de andre; jeg levede tværtimod i Fred og god Forstaaelse med de unge Mennesker, og var ofte glad ved at kunne afbryde den evige Sidden og hjælpe dem med at bære Brænde op paa Loftet for Husmoderen, hvem de maatte gøre allehaande Tjenester.

Denne Dame, en tungesap, altid slagfærdig Madam, trængte sig meget ofte med Husvæsen og Familieværl, Børn og Piger ind i Refektoriet og gjorde det til Skuepladsen for hede Kampe, hvori ikke sjældent hele Mandskabet blev indviklet. Undertiden stod Manden paa Parti med sine Tilhængere imod Konen, der paa sin Side, skældende og smældende, satte sig i Spidsen for sine egne Trofaste og ikke fortrak, førend hun havde faaet snakket alt ned, hvad der stillede sig i Vejen for hende; til andre Tider holdt Ægteparret sammen imod hele det øvrige Hus, eller Litografen og Kobberstikkeren gjorde som oprørske Vasaller en truende Bevægelse, medens

en Slaveopstand af Koloristerne undertrykkes med Magt af alle de andre.

Hvad mig selv angaar, kom jeg mere end én Gang i en farlig Stilling, naar jeg morede mig over Kampene og ikke kunde skjule det; saaledes som da jeg for Eksempel havde dramatiseret en saadan Scene og opførte den sammen med Kammeraterne under Hvælvingerne i de halvt forfaldne Buegange.

Opholdet paa Landet havde vakt stærke Anelser hos mig, og netop paa denne Tid havde jeg været modtagelig for renere og ædlere Følelser, men jeg saa' mig nu af Mangel paa bedre Selskab henvist til Refektoriets raa Personale og gjorde trolig alle Optøjer med; jeg trængte til Omgang og til Meddelelse og forstod mig allermindst paa at skjule mig under klog Tilbageholdenhed og kun halv Deltagelse.

At denne min Hylen med Ulvene imidlertid ikke gjorde mig saa megen Skade, skyldtes, tror jeg, Annas venlige Stjerne, der, saasnart jeg var hjemme hos Moder eller i Ensomhed med mig selv, altid lyste for mig. Til hende knyttede jeg enhver Længsel og Forhaabning, som jeg nærrede Dagen igennem, og om Aftenen, naar Solen gik ned, var hun

det stille Lys, der klarede op i mit formørkede Hjærte, og ved Siden af hende stod igen den gode Gud, vor fælles Ven, som nu paa denne Tid med voksende Styrke og Anskuelighed gjorde sin Majestæts evige Rettigheder gældende hos mig.

Paa min Jagt efter Bøger havde jeg faaet en Roman af Jean Paul i Hænde. Jeg syntes pludselig her at se alt, hvad jeg tidligere havde ønsket og villet, eller uroligt og ubevidst anet, træde mig lyslevende og trøstende i Møde. Denne Herlighed fik mig til at studse; dette maatte være det Sande og det Rette!

Og midt i alle disse Aftenrøder og Regnbuer, disse Liljeskove og Stjernemarkers, midt i de buldrende, knitrende Uvejr, Himlens og Underverdenens Fyrværkerier, tænkte jeg mig den Uendelige, hyllet i sin usømmede, straalende Kappe, vældig, men fuld af Kærlighed, hellig, men dog en Gud for Smil og Glæde, frygtelig i sin Magt, men dog uendelig mild, i Stand til at skjule sig i et Barns Bryst eller titte frem af dets Øje, ligesom Paaskelammet af Blomsterne!

Det var rigtignok en anden Herre og Mester end Katekismens ordkløvende Patron!

Jeg havde nok tidligere drømt noget lignende; det havde undertiden ligesom klinget mig for Ørene, men først nu gik der som et klart Gry op for mig i de lange Vinternætter, hvori jeg gennemlæste alle tre Gange tolv af Profetens Bøger. Da Foraaret kom, og Nætterne bleve kortere, læste jeg om igen paany lige ud paa den lyse Morgen og vænnede mig derved til at sove længe, og den kære Sol fandt mig tidt langt op ad Dagen sovende den Retfærdiges Søvn med den dyrebare Bog under min Kind. Naar jeg saa omsider vaagnede og endelig gik til mit Arbejde, var jeg endnu ligesom besat af en Drømmeriets ubestemte, grænseløse Aand, der muligvis var betænkeligere end selve Ulydighedens og Oprørets.

SJETTE KAPITEL.

MANIERISTEN.

Fuld af Utaalmodighed havde jeg ventet Foraaret; ved dets Komme begav jeg mig en af de allerførste Dage ud i det Fri, for med min indvundne Færdighed at sætte Naturen selv i Fortegningernes Sted. Refektoriet saa med Ærbødighed og hemmelig Misundelse paa de omstændelige Udrustninger, thi det var første Gang, at en af dets Medlemmer greb Sagen saa storartet an, og al Tegnen „efter Naturen“ havde hidtil været en Saga blot. Naar jeg selv skal sige det, gik jeg ikke med den forrige Sommers friskfyragtige men dog velmente Tillid løs paa de runde, massive, solbeskinnede Genstande i Naturen; nej, det var en langt farligere, helt selvtilfreds Bornerthed, som nu drev mig frem. Hvad der ikke var mig ganske klart, eller hvad der syntes mig for svært,

kastede jeg, for at skuffe mig selv, uvilkaarligt hulter til bulter og dækkede det med min usalige Penselfærdighed; i Stedet for beskedent at begynde med Blyanten, gik jeg straks til Værks med Tuschkop, Vandglas og Pensel, og bestræbte mig for at udfylde hele Ark Papir ud i alle fire Hjørner og faa dem til at ligne rigtige Billeder.

Jeg tog fat paa store Udsigter med Sø og Bjerge, eller fulgte i Skoven langs med Fjældbækkene, hvor man kunde finde en Mængde smaa, nydelige Vandfald, som fortræffeligt lode sig indfatte mellem Rammens fire Linjer. Vandets levende og fine Spil i Faldet, dets Skummen og hurtige Løben videre, dets Gennemsigtighed og tusindfoldige Reflekser, altsammen henrykkede mig, men jeg tvang det ind under min Virtuositets nøgterne Formel, saa Friskhed og Glans gik tabt, medens mine kunstneriske Midler ikke vare tilstrækkelige til at gengive Liv og Bevægelse. Snarere kunde jeg maaske have overkommet de mangfoldige Stene og Klippebrokker, der i rig Uorden laa kastet omkring mellem hverandre i Bækkene, men min kunstneriske Samvittighed var nu engang formørket. Undertiden rørte den sig manende i mig, naar jeg saa'

de perspektiviske Finesser og Forkortninger i Stenene, men alligevel fo'r Penslen henover dem og forjaskede dem, i Stedet for at gaa hver Form paa Klingen; jeg undskyldte mig med, at det ikke kom an paa denne eller hin Flade, og at den tilfældige Natur ligesaa godt kunde se saadan ud, som jeg nu gengav den. Hele min Maade at arbejde paa lod saa at sige Samvittighedsnagene dø i Fødslen, og naar jeg derhjemme viste Mester Fuserierne, var han ikke den Mand, der skulde opdage Manglen paa Natursandhed, som netop burde være faldet ham i Øjnene, naar han gennemgik mit Jaskeri. Han bedømte, nu som altid, Sagerne fra sit eget Værkstedes Synspunkt.

Foruden hans Grundsætninger om Renlighed i Manéren havde han endnu kun en eneste traditionel Kæphest, som han mente paa dette Tidspunkt at maatte overlevere mig, nemlig Opmærksomheden for det sygelige og afstikkende i Naturen, som han, for en Fejls Skyld, kaldte det maleriske. Han opmuntrede mig til at lægge mig efter hule, spaltede Piletræer, forkrøblede Stammer og Grene, og æventyrlige Klippeformationer med Forfaldets og Forvitringens brogede Farver over sig, og lovpriste mig disse som højst interessante Ting.

Dette tiltalte mig; det ophidsede jo min Fantasi, og jeg gik ivrigt paa Jagt efter den Slags Fænomener.

Men Naturen, der glædede sig ved en fuldere Sundhed, end der var overensstemmende med mine Ønsker, bød mig kun Fænomenerne med karrig Haand, og hvad jeg fandt af saadanne Abnormiteter blev meget snart for tomt og ubetydeligt for min fordringsfulde Fantasi. Det gik mig som Drankeren, der bestandig tørster efter stærkere Drikke.

Det blomstrende Liv i Bjærg og Dal begyndte i sine Enkeltheder at blive mig lige-gyldigt. Jeg strejfede fra Morgen til Aften omkring i Tykningen, og naar jeg paa hidtil ubetraadte Steder fandt en ret afsides liggende og hemmelighedsfuld Plads, saa nedlod jeg mig der og fabrikerede hurtigt en Tegning efter egen Opfindelse, for dog at bringe et Resultat med hjem. I disse Tegninger sammenhobede jeg da de mest forunderlige Former, som min Fantasi kunde opdrive, idet jeg sammensmæltede virkelige Naturiagttagelser med min tilegnede Manér og paa denne Maade skabte Ting, som jeg forelagde Hr. Habersaat som virkelig eksisterende og som han ikke ret kunde blive klog paa. Han lykønskede mig til

mine Opdagelser og fandt sine Udtalelser an-gaaende min Flid og mit Talent bekræftede, da jeg lagde for Dagen, at jeg ubetinget havde et skarpt og lykkeligt Øje for det male-riske og kunde opdage Ting, som tusinde andre gik upaaaagtede forbi.

— Dette fra Førstningen af uskyldige Bedra-geri vakte hos mig en slet Lyst til at fort-sætte dermed og tilsidst formelig lægge an paa at føre den skikkelige Mand bag Lyset. Siddende etsteds i Skovens Tykning opfandt jeg bestandig mere forrykte Karikaturer af Klipper og Træer og glædede mig forud over, at min Lærer vilde antage dem for Naturstudier som virkelig vare blevne til i den nærmeste Omegn. Dog maa det tjene mig til nogen Undskyld-ning, at jeg i gamle Kobbere, for Eksempel af Swaneveldt, havde set de mest æventyrlige Formationer fremstillede som højst prisværdige Mesterværker, og at jeg selv levede i den gode Tro, at dette var det Sande og kunde afgive Forbilleder og fortræffelige Øvelser. Thi Claude Lorrain's ædle og sunde Former vare allerede længst i ungdommelig Tankeløshed traadte i Baggrunden.

I Vinteraftenerne havde man i Refekto-riet givet sig noget af med Figurtegning, og

ved at kopiere en Mængde raderede Staffagefigurer med Drapperi havde jeg erhvervet mig en vis overfladisk Færdighed i at gøre saadanne Udkast. Saa opfandt jeg nu til mine mærkelige Landskabsstudier endnu mærkeligere Figurer, nogle lurvede Fyre, som jeg fjøede til Refektoriets Galleri og som plejede at indbringe mig en lydelig Latter. Det var et fuldstændigt Selskab af Vagabonder, som i Forbindelse med det underlige Landskab dannede en Verden, der kun eksisterede i min Hjerne og som tilsidst dog blev min Foresatte mistænkelig. Imidlertid sagde han ikke videre dertil, men lod mig sejle min egen Sø, da han paa den ene Side manglede tilstrækkeligt Gemyt til at komme efter mine Lurendrejier og gribe mig paa fersk Gerning, og paa den anden Side ikke havde Kundskabens sikre Overlegenhed. Begge disse Ting tilsammen udgøre jo nemlig Hemmeligheden ved al Opdragelse; en uopslidelig, bestandig levende Ungdommelighed, som alene kender Ungdommen og kan gennemskue den, og i alle Tilfælde Personlighedens Overlegenhed. Det ene kan undertiden til Nød erstatte det andet, men hvor begge Dele mangle, dér er Ungdommen i Lærerens Haand ligesom en lukket

Musling, som han kun kan aabne ved at ødelægge den. Begge Egenskaber have deres Udspring fra en og den samme Grund: ubetinget Ærlighed og Bevidsthedens Renhed og Troskyldighed.

Sommeren stod midt i sin fulde Flor, og jeg gav efter for min hemmelige Længsel og drog med mine Sibensager afsted til den fjærne Landsby, mit andet Hjem. Opofrende og forsagende blev Moder tilbage i stille Indskrænkethed, trods alle venlige Bestræbelser for at formaa hende til at laase sin Bolig og dog en Gang igen besøge sin Fødeegn. Jeg førte de omfangsrige Resultater af min mellemliggende Virksomhed med mig og tænkte rigtigt at skulle imponere mine Slægtninge dermed.

De mange stærkt tuscherede Blade vakte vistnok en Del Opsigt i min Onkels Hus og man saa' gennemgaaende med en vis Respekt paa mine Bestræbelser. Men da Onkel kom til Tegningerne efter Naturen, (jeg troede næsten tilsidst, som en Slags Münchhausen, selv derpaa, fordi de dog i hvert Fald vare blevne til under aaben Himmel) saa rystede han betænkeligt paa Hovedet og undrede sig over, hvor jeg havde haft mine Øjne henne.

Trods al Mangel paa Kunstforstand, opfattede han, som Land- og Forstmand, med sin realistiske Sans hurtigt og sikkert Fejlene.

„Disse Træer“, sagde han, „ligne alle hverandre, og ikke et af dem ligner et virkeligt Træ! Disse Klippeblokke og Stene kunde ikke ligge et Øjeblik saaledes ovenpaa hinanden uden at styrte sammen! Og her er et Vandfald, hvis Vandmasse taler om et større Fald, men som ikke desto mindre løber over ganske smaa Stene, omtrent som et Regiment Soldater kunde styrte over en Høvlspaan; jeg skulde i det hele taget have Lyst til at vide, hvor Pokker der i Byens Nærhed findes et saadant Fald! Det skulde ogsaa mere mig at vide, hvad Plasér der kan være ved at tegne saadanne forkrøblede gamle Piletræer; mig synes, at der maatte være noget langt opbyggeligere ved en rigtig sund Eg eller Bøg o. s. fr.“

Fruentimmerne ærgrede sig paa deres Side over mine Vagabonder, mine Keddelflikkere og Karrikaturer, og kunde ikke forstaa, hvorfor jeg ikke hellere ude i Marken havde tegnet en nydelig lille Bondepige, eller en anstændig Plovmand, i Stedet for uafbrudt at give mig af med saadanne Utysker. Sønnerne

lo ad mine uhyre Bjærghuler, mine latterlige og umulige Broer, mine Stenkolosser og Træstammer, der lignede Mennesker, og de gave enhver af disse Overdrivelser et lystigt Navn, hvis Latterlighed jeg følte faldt tilbage paa mig selv.

Jeg stod dér flov og forlegen som et Menneske, der har proppet sig med naragtige og forfængelige Ideer, og hele min medbragte kunstige Affektation maatte krybe i Skammekrog for den jævne Sundhed og landlige Luft i dette Hus.

For atter at bringe mig i det rette Spor, gav Onkel mig straks den første Dag efter min Ankomst til Opgave at tegne hans Ejendom og give et omhyggeligt og naturtro Billede af Hus, Have og Træer. Han gjorde mig opmærksom paa alle Ejendommeligheder og paa det, som han særlig ønskede fremhævet, og naar hans Antydninger snarere skyldtes den praktiske Mands end Kunstnerens Blik, saa blev jeg dog derved tvungen til atter en Gang at se opmærksomt paa Tingene og at forfølge dem i alle deres Detailler.

De aller ubetydeligste Ting ved Huset, endog Teglstenene paa Taget, gave mig mere at bestille, end jeg nogensinde havde tænkt

mig, og tvang mig til ogsaa at tegne de omkring staaende Træer mere samvittighedsfuldt. Jeg lærte atter det ærlige Arbejdes Møje at kende, og medens jeg paa denne Maade skabte et Resultat, som i sin fordringsløse Gennemførelse tilfredsstillte mig uendeligt mere, end disse Markskrigerarbejder, som jeg nylig havde præsteret, indvandt jeg atter Sansen for det Jævne men Sande i Kunsten.

Imidlertid glædede jeg mig ved at finde alt det igen, som jeg sidste Aar havde forladt her; jeg lagde Mærke til enhver lille Forandring, der kunde være sket i Mellemtiden, og ventede i Stilhed paa det Øjeblik, hvor jeg skulde se Anna igen eller i det mindste høre hendes Navn nævne. Men allerede vare flere Dage forløbne uden at den ringeste Hentydning til hende blev gjort, og jo længere denne Tavshed varede, jo mere umuligt blev det mig at gøre et Spørgsmaal. Man syntes fuldstændig at have glemt hende; det var som om hun aldrig havde eksisteret, og hvad der dybt krænkede mig, var at ingen i ringeste Maade syntes at forstaa, at jeg særlig kunde have en Slags Berettigelse eller Trang til at høre noget om hende.

Ofte gik jeg Halvvejen over Bjærgene eller

ind under Skyggen langs den lille Floddal, men hver Gang vendte jeg pludselig om af en uforklarlig Angst for at møde hende. Jeg gik ud paa Kirkegaarden og stod ved Bedstemoders Grav, dér hvor den gamle Kone nu allerede i et Aar havde ligget i Jorden; men der var ikke en Luftning, som mindedes Anna, og Blomsterne hviskede ikke om hende, det grønne Græs spurgte ikke efter hende, Bjærg og Dal tav stille, og kun mit Hjærte raabte hendes Navn lydt ud i den troløse Natur.

Endelig spurgte man mig, hvorfor jeg ikke besøgte Skolelærerens, og nu hørte jeg rent tilfældigt, at Anna allerede for et halvt Aar siden var rejst bort og at man havde forudsat, at jeg var vidende derom. I sin stadige Higen efter Dannelse og Intelligens, og i Bekymring over at hans Barn, der nu engang var for fin til at være en Bondepige, ved hans Død skulde staa ganske alene i disse simple, landlige Omgivelser, havde hendes Fader pludselig bestemt sig til at sende Anna til en Uddannelsesanstalt i det franske Schweiz, hvor hun skulde tilegne sig bedre Kundskaber og aandelig Selvstændighed. Endskøndt hun kun viste liden Lyst dertil, lod han sig dog ikke røre af hendes Taarer, men var fuldt og fast

bestemt paa at tilfredsstille sine Ønsker i saa Henseende, og han fulgte selv den bedrøvede Pige til den fornemme gejstlige Lærers Hus, hvor hun i det mindste endnu et helt Aar skulde tilbringe Tiden langt borte fra sit Hjem.

Denne Efterretning traf mig som et Lyn fra klar Himmel. Jeg besøgte nu hver Dag hendes Fader, ledsagede ham paa hans Ture og hørte Tale om hende. Tidt blev jeg flere Dage hos ham og boede da i hendes lille Kammer, men jeg vovede næsten ikke at røre mig deri og betragtede de faa tarvelige Genstande, der fandtes, med en vis hellig Sky.

Kammeret var lille og smalt; Aftenens Sol og Nattens Maane kunde begge helt udfylde det, saa at der ikke blev en eneste mørk Krog tilbage; i det ene Skær forekom Værelset mig at være et gyldenrødt Juvelskrin, i det andet et af skinnende Sølv, og jeg undlod ikke at forestille mig Klenodiet, som rummedes deri.

Naar jeg strejfede om for at finde male- riske Sujetter, opsøgte jeg fornemmelig de Steder, hvor jeg havde været sammen med Anna. Saaledes tegnede jeg hin mystiske Klippevæg ved Floden, hvor vi den Dag

havde set det underlige Syn, og jeg kunde ikke modstaa Lysten til, paa den snehvide Væg i Annas Kammer at ridse en sirlig lille Firkant og male Billedet med Hedningestuen ind deri. Det skulde være en Hilsen til hende og skulde senere fortælle, hvorledes jeg bestandig havde tænkt paa hende.

Denne stadige Beskæftigelse med hende, og det, at hun selv var borte, gjorde mig efterhaanden dristigere og fortroligere overfor hendes Billed; jeg begyndte at skrive hende lange Kærlighedsbreve til, som jeg først brændte og siden gemte, og tilsidst blev jeg saa forvoven, at jeg skrev alt, hvad jeg følte for Anna, i de mest lidenskabelige Udtryk ned paa et Ark Papir og med Forsæt satté hendes fulde Navn og min Underskrift derpaa, og usammenlagt kastede jeg det saa i Floden, for at det frit for hele Verdens Øjne kunde flyde ud i Rhinen og videre ud i det store Hav, som jeg barnagtigt nok tænkte mig vilde ske. Længe kæmpede jeg inden jeg tog denne Beslutning, men tilsidst bukkede jeg under. Det var en Slags Befrielse for mig at tilstaa min Hemmelighed, hvorved jeg rigtig-nok forudsatte, at ingen i den nærmeste Omegn vilde opsnappe den. Jeg saa', hvor-

ledes Papiret vuggede let fra Bølge til Bølge; saa blev det opholdt af en nedhængende Busk, saa hang det længe fast ved en Blomst, indtil det endelig rev sig løs, kom i Fart og svømmede rask afsted, saa at jeg snart tabte det af Syne. Men Brevet maa dog være blevet opholdt et eller andet Sted under Vejs, thi først langt ud paa Aftenen naaede det Klippen med Hedningestuen og landede dér ved en badende Kvindes Bryst; og denne badende Kvinde var ikke nogen anden end Judith, der tog det op, læste det og gemte det.

Dette fik jeg dog først senere at vide; thi under mit nuværende Ophold i Landsbyen gik jeg aldrig ind i hendes Hus, ja undgik endog omhyggelig Vejen der forbi. Det ene Aar, som jeg var bleven ældre, fik mig med en Slags Beskæmmelse til at tænke tilbage paa det tidligere fortrolige Forhold, og jeg følte en egen trodsig Sky for den kraftige, modne Kvindeskikkelse. En Gang, da hun gik forbi vort Hus, skjulte jeg mig hurtigt uden at hilse — og saa' dog med Længsel efter hende, indtil hun var forsvundet imellem Haver og Marker.

SYVENDE KAPITEL.

FORTSÆTTELSE.

Jeg vendte denne Gang tidligt tilbage til Byen, og jeg indesluttede i mit Bryst en dyb Længsel, som nu fuldstændig havde udviklet sig og som omfattede alt, hvad jeg savnede og dog anede maatte findes i Verden.

Min Lærer førte mig nu til det sidste Stadium i hans Kunst: han lærte mig sin Behandling af Vandfarverne, og med megen Strængighed holdt han mig til at anvende dem propert og med rask Haand. Der var selvfølgelig atter her ikke Tale om Naturen; jeg lærte altsaa snart at gøre nogle kolorerede Tegninger, saaledes som de omtrent forlangtes dér paa Værkstedet, og inden det aftalte andet Aar var til Ende, fandt jeg ikke stort mere for mig at lære, uden at jeg dog tilgavns kunde noget rigtigt. Jeg kedede mig i det gamle Kloster

og blev ugevis hjemme for at læse eller paa-begynde Arbejder, som jeg skjulte for Mesteren. Denne opsøgte da Moder, beklagede sig over mit Skulkeri, roste mine Fremskridt og foreslog, at jeg nu skulde træde i et andet Forhold til ham, nemlig arbejde dygtigt og paalideligt for ham i Forretningen og mod et passende Vederlag.

Han forklarede, at dette var det andet Stadium, og at jeg, samtidig med at fortsætte min videre Uddannelse, tillige kunde vænne mig til bestemt Arbejde og derved lægge lidt op, saa at jeg om nogle Aar kunde drage ud i Verden, hvortil jeg dog endnu var for ung. Han forsikrede, at det ikke var de daarligste iblandt berømte Kunstnere, som saaledes igennem aarelangt beskedent Arbejde omsider havde svunget sig op til Kunstens Højde; som oftest — vedblev han — lagde en møjsommelig, beskeden Begyndelse en solidere Grund for senere Udholdenhed og Selvstændighed, end en fornem, udelukkende kunstnerisk Opdragelse. Han havde, sagde han, kendt talentfulde Sønner af rige Forældre, som netop, fordi de aldrig vare tvungne til at hjælpe sig selv eller til at skaffe Penge, vare gaaede til Grunde i Indbildninger og Forkælelse.

Denne Tale lød meget forstandig, frasét at den muligvis udsprang af nogen Egennytte. Alligevel fandt den ingen Genklang hos mig. Jeg afskyede enhver Tanke om Dagløn og fedtet Industri; jeg vilde ad den lige Vej naa' Maalet. Refektoriet forekom mig med hver Dag mere og mere som en Hæmsko og Hindring; jeg længtes efter i mit eget Hjem at indrette mig et lille Værksted og hjælpe mig selv, saa godt jeg kunde. Og en smuk Morgen, endnu inden min Læretid var udløben, tog jeg Afsked med Hr. Habersaat og erklærede Moder, at jeg nu vilde arbejde hjemme. Hvis hun forlangte, at jeg skulde fortjene noget selv, saa kunde jeg ogsaa gøre det uden hans Hjælp; der var intet mere for mig at lære hos ham.

Glad forhaabningsfuld opslog jeg min Residens øverst oppe i Huset paa et Tagkammer, hvorfra man kunde se udover en Del af Byen imod Nord, og hvor Morgen og Aften den første og den sidste Solstraale spillede paa Vindusruderne. Det var for mig et ligesaa betydningsfuldt som fornøjeligt Arbejde at indrette mig en egen Verden her, og jeg brugte flere Dage dertil. De runde Glasruder bleve blankt polerede; et bredt Bræt anbragt uden-

for dem og derpaa anlagt en lille Blomsterhave; paa de hvidtede Vægge hængte jeg dels Kobberstik og Tegninger med en eller anden særdeles Knaldeffekt i, dels tegnede jeg selv med Kul komiske Masker eller skrev Ordsprog og Citater af Vers, som særlig havde imponeret mig.

Saa slæbte jeg de ældste og ærværdigste af vore Møbler herop, og alt hvad der blot lignede en Bog stablede jeg op paa de brunlige Møbler. De mest forskelligartede Genstande samledes efterhaanden her og forhøjede det maleriske Indtryk; men midt i Stuen blev et Staffeli stillet op, mine Ønskers længe attraaede Maal.

Jeg var nu fuldstændig overladt til mig selv, fri og uafhængig, uden den ringeste Paa-virkning; jeg havde hverken Fortegning, Forbillede eller Forskrift at skulle rette mig efter.

Jeg knyttede Omgang med flere unge Mennesker, hvem jeg paa en eller anden Maade igennem fælles Interesser eller fra Hjærtets Side følte mig tiltrukken af. Helst omgikkes jeg tidligere Skolekammerater, som endnu fortsatte deres Studier og som her besøgte mig i min Hule og aflagde nøjagtig Rapport om alt, hvad der forefaldt i Skolerne. Jeg benyt-

tede herved Lejligheden til at opsnappe en og anden Kundskabsbrokke, og med Vemod saa' jeg tidt igennem de lukkede Gitre ind til den modnere Drengudviklings lokkende Haver, og jeg følte først ret nu, hvad jeg havde tabt. Alligevel lærte jeg igennem mine Venner manganen Bog at kende, hvoraf jeg spandt videre paa den spinkle Traad, og i min Ensomhed sammenblandede jeg det saaledes fundne med min egen Fantasi, og skabte mig en højst komisk men uskyldig Lærdom, som paa en egen Maade udvidede og forøgede mit Arbejde. I stille Morgentimer eller langt ud paa Natten skrev jeg højtravende Afhandlinger, begejstrede Skildringer og lyriske Udbrud, og i Særdeleshed var jeg stolt af dybsindige Aforismer, som jeg forsiret med Tegninger og Arabesker anbragte i mine Dagbøger.

Saaledes kom min Celle til at ligne en Alkymists Laboratorium, hvor der over Ilden brygges en underlig Blanding. Det fornøjelige og det sunde, det sygelige og det forvrængede, Fornuft og Planløshed sydede og kogte, indgik Foreninger eller skiltes og slukkedes i en Gnist.

Men trods mit ud ad til stille Liv, indtraf

dog mange tidligere Sorger, som satte mig hæftigt og bittert i Bevægelse.

Jeg havde paa denne Tid en Ven, som delte mine Tilbøjeligheder mere end nogen anden, en ivrig og varmblodig Sjæl, der tegnede og sværmede sammen med mig og, eftersom han endnu gik i Skole, bragte rigelig Stof med sig derfra hjem til mit lille Kammer. Han var tillige en munter Svend, der ofte med raske Kammerater trak om paa Værts-husene, om hvis Herligheder og glade Lag han da altid fortalte mig. Jeg selv sad i Reglen melankolsk derhjemme, da Moder paa dette Punkt holdt mig meget knapt og ikke indsaa Nødvendigheden af den ringeste Udgift i saa Henseende. Lig en fangen Fugl saa' jeg derfor beundrende paa den anden, der tumlede sig højt oppe i Luften, og jeg drømte om Frihed og en straalende Fremtid, hvor jeg da, som jeg foresatte mig, vilde være Drikkelagens Pryd. Imidlertid gik det mig dog ofte som Ræven, hvem Rønnebærrene vare for sure, jeg bebrejdede min Ven hans Vildskab og søgte at fængsle ham til min stille Bolig.

Dette gav tidt Anledning til Misforstaaelser mellem os, og jeg følte nu en inderlig Glæde, da han tilsidst rejste langt bort og der

herved blev en velkommen Anledning til en livlig Brevveksling. Vi løftede vort Forhold op til et idealt Venskab, ikke forstyrret af personligt Samværen, og opbøde i regelmæssige Breve hele vor ungdommelige Begejstrings Veltalenhed.

Ikke uden Selvtilfredshed søgte jeg at gøre mine Epistler saa høje i Stilen, som muligt, men det kostede mig Umage nogenlunde at forme og bringe min uøvede Filosofi i Sammenhæng. Lettere faldt det mig at hylle en Del af Brevet i min vidtstvævende Fantasis luftige Klædebon og baldyre det med Jean Paulsk Humor. Men hvormeget jeg end anstrængte mig, saa overbødes jeg dog hver Gang af Vennens Svar, som vare fulde af langt modnere Tanker og virkelig Vittighed og som ganske beskæmmede mine urolige, efter Effekt jagende Udgydelser. Jeg beundrede min Ven, var stolt af ham og tog mig dobbelt sammen, idet jeg søgte at uddanne mig gennem hans Breve, for at kunne sende ham værdige og jævnbryrdige Svar. Dog, jo højere jeg svang mig, jo længere syntes han at vige fra mig, ligesom et pragtfuldt Luftsyn, som man forgæves søger at gribe. Dertil antog hans Tanker de mest afvekslende Farver,

lig det uendelige Hav, ligesaa fortryllende og lunefuldt overraskende og ligesaa rigt paa Kilder, der syntes samtidig at sprudle op fra Dybet, at komme løbende fra Bjærgene og strømme ned fra Himlen. Jeg saa' fra det Fjærne op til denne Kammerat som til en underfuld storslaaet Aabenbaring, hvis herlige Udvikling Dag for Dag lovede noget endnu større, og med Ængstelse udrustede jeg mig til om muligt at holde Skridt med ham ud igennem Livet.

Da faldt mig en Dag Zimmermanns Bog om Ensomhed i Hænde; jeg havde hørt meget om den og læste den derfor med dobbelt Interesse, indtil jeg kom til det Sted, som begynder saaledes: „Paa dit Studerekammer, Yngling, vilde jeg ønske at jeg kunde holde dig fast!“ Hvert Ord her var mig bekendt, og endelig fandt jeg i et af de første af min Vens Breve Stedet Ord til andet afskrevet. Kort efter opdagede jeg et andet Brev i Diderot's Afhandlinger om Tegnekunsten, som jeg havde forskaffet mig hos en Antikvar, og her var altsaa Kilden til hin Skarpsindighed og Klarhed, der havde imponeret mig saa meget!

Og ligesom Begivenheder, der have ladet vente længe paa sig, pludselig falde Slag i

Slag, saaledes gjorde jeg nu den ene Opdagelse efter den anden, og alle blottede de det snedige Bedrageri. Jeg fandt Steder efter Rousseau og ud af Werther, Steder efter Sterne, Hippel og Lessing, henrivende Digte af Byron og Heine omsatte i Brevstil, ja endog Sentenser af dybsindige Filosofer, som, endskønt jeg ikke forstod dem, havde indgydt mig en uhyre Respekt for Vennen.

Med saadanne Stjærner i Literaturen havde jeg altsaa afmægtig kæmpet; jeg var som truffet af Lynet, jeg saa' i Tankerne min Ven le ad mig, og jeg kunde kun opfatte hans Handlemaade som om jeg ikke var bedre værd, end at blive gjort Kommers med. Jeg følte mig smærtelig krænket, og efter nogen Tavshed skrev jeg et Opgørelsens Brev, hvori jeg ganske vist vilde afkaste hans aandelige Herredømme men uden dog at ophæve vort Venskab, idet jeg bestræbte mig for at føre ham tilbage igen paa Sandhedens Vej. Min saarede Forfængelighed lod mig alligevel bruge altfor stærke og hæftige Udtryk. Det havde ikke været min Vens Mening at ville gøre sig lystig over mig, men kun holde mine ivrige Bestræbelser Stangen uden at det kostede ham altfor store Anstrængelser; saaledes

som han ogsaa senere hen i Livet, under alvorligere Tilfælde, søgte at hjælpe sig ved lignende Midler, endskøndt han besad et meget smukt Talent og ikke manglede Selvfølelse. Og ærgerlig over min Opsætsighed og for at skjule sin egen Forlegenhed, svarede han endnu mere hidsig og fornærmet.

Der brød et vældigt Uvejr løs imellem os; vi skældte hinanden grundigt ud, og jo nærmere vi havde staaet hinanden, — jo mere højtravende og tragiske Ord benyttede vi os nu af for at hæve Venskabet, og begge befittede vi os paa at være den første til at banlyse den anden af sit Hjærte.

Dog ikke alene hans, men ogsaa mine egne haarde Ord skare mig dybt i Hjærtet; jeg sørgede i mange Dage, og paa samme Tid agtede, elskede og hadede jeg ham. Og for anden Gang i en mere fremrykket Alder følte jeg Smærten ved at bryde et Venskab, men denne Gang endnu bitrere, fordi Forholdet havde været et ædlere.

At der egentlig kun var øvet Gengæld imod mig for de Puds, som jeg selv havde spillet Hr. Habersaat med „Naturstudierne“ — derpaa tænkte jeg allermindst, end ikke i Drømme.

OTTENDE KAPITEL.

ATTER FORAAR.

~~~~~

Foraaret var kommet; Kodrivere og Violer vare forsvundne i det høje Græs, og ingen lagde længer Mærke til deres smaa Kapsler. Men i Udkanten af Skoven bredte Anemoner og Vintergrøntets smaa blaa Stjærner sig mellem de unge Birkes lyse Stammer. Foraarsolen tittede ned og lyste op paa de aabne Pladser mellem Træerne; thi endnu var alt lyst og rummeligt ligesom i Huset hos den Lærde, hvor hans gode Hustru pyn-ter op og bringer alt i Orden, inden han vender tilbage fra Rejsen og snart igen bringer det i den gamle brogede Forvirring. Beskedent tog det lysegrønne Løv sin Plads og lod næppe ane, hvilket Overmaal af Kræfter der voksede frem i det.

Bladene sad saa symmetrisk og sirligt

paa Grenene, at man kunde tælle dem; en lille Smule stift, som om de vare ordnede af Modehandlerinden; Folder og Krusninger endnu saa nydelige, som vare de, skaarne og pressede i Papir; Stilke og Grene rødligt lakerede; det hele i fuldeste Puds.

Milde Luftninger viftede; alt krusede sig: paa Himlen de skinnende Skyer, langs Bakkerne det unge Græs, og paa Lammenes Ryg den fine Uld; overalt bevægede det sig, let, fornøjeligt, forarsagtigt. De smaa Lokker bag i Nakken paa de unge Piger rørte sig i Foraarsluften; det rørte sig i mit eget Hjærte.

Jeg løb hen over alle Højder, og paa ensomme, smukke Steder blæste jeg timevis paa en stor Fløjte, som jeg i det sidste Aar havde ejet. Efter at jeg havde lært de første Greb af Sælgeren, en musikalsk Nabo, var der ikke at tænke paa videre Uddannelse, og de tidligere Skoleøvelser vare forlængst begravne i Glemselens Hav. Da jeg desuagtet vedblev at blæse og blæse, udviklede der sig hos mig en Natur-Musik, som aabenbarede sig i de mest forunderlige Triller, Løb og Cadencer. De Stykker, jeg kunde fløjte eller nynne udenad, kunde jeg ligesaa flot blæse paa mit Instrument, men kun i Durens haarde Ton-

art; ganske vist kunde jeg ogsaa blæse i den bløde Mol, men jeg maatte da gaa langsomt og forsigtigt til Værks, saa at disse Passager lode mærkelig brudte, melankolske ind imellem den øvrige Larm.

Musikkendere, som langt borte fra hørte mit Spil, og troede at det var noget ganske overordentligt, roste mig og indbød mig til at tage Del i deres Underholdninger. Men da jeg indfandt mig med mit brune, meget primitive Rør, og forlegen med ond Samvittighed saa' de Ibentræs-Instrumenter med deres mange Sølvklapper, og de store Nodeblade med deres Mylr af sorte Punkter, viste det sig, at jeg aldeles ikke kunde bruges, og Naboerne rystede skuffet paa Hovedet. Desto mere ihærdigt opfyldte jeg nu Luften ude i det Frie med mit Fløjtespil, som nærmest maa have lignet en stor Fugls paa en Gang skingrende og monotone Sang, og liggende i en eller anden stille Udkant af Skoven, følte jeg med inderligt Velbehag det fornøjelige i et svundet Aarhundredes Hyrdeliv.

Paa denne Tid hørte jeg ymte om, at Anna skulde være vendt tilbage til Hjemmet. Jeg havde ikke set hende i to Aar, og vi gik nu begge i vort sekstende Aar.

Jeg udrustede mig straks til et Besøg i Landsbyen, og en Søndagmorgen begav jeg mig paa Vej. Min Stemme var i Overgang, men desuagtet misbrugte jeg den og sang saa Skoven skingrede derved. Saa holdt jeg inde, og medens jeg endnu fornam Genlyden af mine egne dybe Toner, tænkte jeg paa, hvorledes Annas Stemme vel nu vilde lyde. Saa tænkte jeg paa, hvor stor hun vel kunde være, og da jeg selv var vokset dygtigt i den mellemliggende Tid, kunde jeg ikke lade være med at gyse ved at huske paa, hvorledes de unge Piger inde i Byen saa' ud i den Alder. Og samtidig foresvævede mig hint halvt barnlige Væsen, som jeg havde set den Aften ved Graven, med sin krusede Halsstrimmel, sine gyldne Fletninger og milde, uskyldige Øjne. Dette Billed forjagede nogenlunde den Ængstelse, der havde været nær ved at overvælde mig, og jeg travede trøstigt videre og fandt min Onkels Hus muntert som altid og i den gamle, vante Orden.

Dog var det egentlig kun de ældre Medlemmer, der vare blevne sig helt lige, de unge Mennesker havde lagt sig en noget forandret Tone til i deres Spøg og Tale. Da

Forældrene efter Aftensbordet trak sig tilbage og nogle unge Mænd og Piger fra Landsbyen kom for at passiare endnu nogle Timers Tid, bemærkede jeg, at Kærlighedsanliggender nu næsten udelukkende dannede Stoffet for deres Samtaler. Men saaledes, at de unge Kavalierer ved et lidt satirisk Galanteri gave sig Udseende af at være ude over enhver dybere Følelse, medens Pigebørnene paa deres Side gjorde sig Umage for at lægge saa stor Blufærdighed, saa meget Mandfolkehad og jomfrueligt Selvbehag for Dagen, som vel muligt. Og af den Maade, hvorpaa Angreb og Svar krydsede hinanden, saaledes at man her æggedes og hist saaredes, var det let at forstaa, at her var et Element — Erotikens — ifærd med at krystallisere sig i fastere Former.

I Begyndelsen var jeg stille og søgte at finde mig til Rette i den mere ordrige end dybsindige Skærmysel. Pigerne antog mig for en neutral Magt og troede at skulle vinde en beskeden og trofast Page i mig, men jeg, som holdt denne Skinfægtning for fuldt Alvor, tog pludselig Parti for mit Køn.

Den Selvsikkerhed og afvisende Stolthed, de Skønne tilsyneladende lagde for Dagen, forekom mig højst farlig og fornærmende og

var aldeles ikke overensstemmende med mine Meninger. Men i Stedet for at benytte mine Medkæmpendes mere praktiske Vaaben, begyndte jeg uheldigvis meget ugalant og meget barnagtigt at angribe Pigebørnene med deres egne Vaaben. Den strænge Værdighed, hvormed jeg optraadte imod den kvindelige Selvfølelse, bragte mig hurtigt i en meget udsat Stilling, og naiv, som jeg var, blev jeg snart som en utaalelig Oprører Skiven for alle Spottens Pile. De mandlige Deltagere lode mig i Stikken eller hidsede mig op paa urette Sted, for derved selv at vinde Terrain hos de fortørnede Skønne. Dette gjorde mig endnu mere fortrydelig, og det ærgrede mig ganske forskrækkeligt, naar jeg bemærkede, hvorledes man midt i Kampens Hede udvekslede forstaaende Blikke, og hvorledes Damerne stadig villigere og mere vedholdende tillode Fjenden at trykke deres Hænder. Kort og godt, da Selskabet skiltes, og jeg som en erklæret Kvindehader gik op ad Trappen, forfulgte de tre Kusiner mig, hver bærende sin Natlampe, med spottende Ord lige til min Sovekammerdør. Der vendte jeg mig om og raabte: „Gaa kun, I daarlige Jomfruer, med jeres Lamper! Uagtet

enhver af Jer vistnok kun altfor snart faar sin jordiske Brudgom, saa er jeg dog bange for, at jeres Taalmodigheds Olie ikke strækker til, selv for den korteste Frist. Sluk jeres Lys og skam Jer i Mørket, saa spare I dog den Smule Olie, I forelskede Tingester!“

En af Tjenestepigerne gik i det samme forbi med et Fad Vand. De dyppede Fingrene deri og stænkede mig i Ansigtet; saa svingede de deres brændende Lamper under Næse og Øjne paa mig og trængte mig op mod Døren, medens de sagde: „Med Ild og Vand indivi vi Dig til evigt Kvindehad! Aldrig skal en af Kvindekønnet ønske at se dette Had svinde, og Kærlighedens Lys skal for evigt være slukt for Dig! Sov vel, strænge Herre, og drøm ikke om nogen Pige!“

Hermed pustede de mit Lys ud og forsvandt med deres Lamper rundt omkring til alle Sider, og jeg stod alene i Mørket.

Jeg ravede ind i Værelset, stødte mig paa alle Møblerne og kastede ærgerlig mine Klæder rundt omkring mig paa Gulvet. Saa fandt jeg endelig Hovedgærdet af Sengen og vilde rask hoppe ned under Dynen, men fo'r med mine Fødder ned i en fordømt Sæk og blev

liggende sammenbøjet, jo voldsommere jeg anstrængte mig for at strække mig ud.

Det var en Spøg, som man brugte der paa Landet. Lagnerne vare saa kunstigt foldede ind i hinanden, at det, trods alle mine utaalmodige Anstrængelser, ikke lykkedes mig at hitte Rede i dem, og jeg maatte tilsidst lægge mig til at sove i en højst ubehagelig og latterlig Stilling. Men Sønnen vilde ikke komme, uagtet jeg følte mig meget træt; en pinlig Fornemmelse af, at jeg dog maaske havde bragt mig selv i en skæv Stilling, Tanken om hvad Anna vilde sige til alt dette, og endelig den fordømte Seng lod mig kun lukke Øjnene ganske kort ad Gangen, og jeg var da plaget af de mest forvirrede Drømme.

Natten udenfor i Dalen var urolig og larmende. Det var Lørdagaften, hvor de unge Mænd pleje at sværme omkring paa Kærlighedsvisiter lige til Morgenstunden. Nogle droge i Flokke syngende og jublende gennem Dalen, snart nær, snart fjærn; andre snege sig enkeltvis omkring Husene, raabte med dæmpet Stemme Pigernes Navne, satte Stiger til eller kastede Smaasten mod Ruderne. Jeg stod op og aabnede Vinduet; en herlig Majluft strømmede mig i Møde, Stjærnerne blinkede forlibt

ned over Dalen, en Kat smuttede omkring det ene Hjørne af Huset, og om det andet bøjede en slank Skikkelse med en lang Stige, som han lænede op mod Huset tre eller fire Vinduer borte fra mit. Rask klatrede han op ad Trinene og raabte halvhøjt den ældste Kusines Navn, Vinduet gik sagte op, og en fortrolig Hvisken begyndte, nu og da afbrudt af en Lyd, der ganske mærkværdigt mindede om et Kys. „Aha“ tænkte jeg „det er nogle nette Historier!“ og medens jeg endnu grundede over dette, saa' jeg, hvorledes en anden Skygge svang sig fra den mellemste Kusines Vindu, der var i Etagen neden under, hen paa et nærliggende Træ og hurtig lod sig glide ned deraf, og næppe var han halvtred-sindstyve Skridt borte, saa svarede han de fjærne Nattevandrersers Sang med en vældig Jodlen, saa hele Dalen genlød deraf.

Med ganske ukendte Følelser lukkede jeg forsigtig Vinduet og søgte i min ulykkelige Lagenlabyrinth at glemme Piger, Elskov, Majnat og Ærgrelser.

Men endnu mere blandede vare mine Følelser, da jeg næste Morgen overtænkte Nat-tens Begivenheder. Først følte jeg ligesom Vrede mod mine Kusiner og deres Tilbedere.

Det gjorde omtrent samme Indtryk paa mig, som om jeg havde staaet til Nar udenfor og set ind i en tilgitret Have, hvor der dreves al Slags Frimureri. Imidlertid, da jeg skulde til at gaa ned i den store Dagligstue og det blev nødvendigt for mig at bestemme min foreløbige Optræden, besluttede jeg at være ganske tavs; og denne Beslutning forekom mig selv saa ædel og højhjærtet, at jeg helt rørt derover mente, at Pigebørnene straks maatte se denne min Beslutning paa mig, naar jeg traadte ind i Stuen. Men jeg vakte ikke den mindste Opmærksomhed; ved det ene Vindu saa' jeg derimod en slank, jomfrulig Skikkelse staaende midt imellem mine tre Kusiner. Paa de ejendommelige Træk og paa den samme kære, om end forandrede Stemme genkendte jeg straks Anna; fin og nobel saa' hun ud, og jeg blev staaende raadvild og forlegen.

Roligt vendte hun sit Blik ud i Landskabet, og Veninderne talte dæmpet fortroligt med hende, som Kvinder pleje at gøre, naar de har en Gæst, der geraader deres Selskab til Ære. Det gik saa fint og nydeligt til, som om de fire Pigebørn netop vare komne ud af en Klosterskole, og særlig syntes Husets Døtre at have glemt ethvert Spor af den foregaaende

Aftens Tone. De hilste mig, da jeg endelig blev bemærket, som om intet var passeret og forestillede mig for Anna.

Vi saa' ned i Gulvet, rakte hinanden Fingerspidserne, som vi knap berørte, og hvorved hun, tror jeg nok, gjorde et lille sirligt Kniks.

„De er altsaa vendt tilbage igen?“ sagde jeg meget forlegent. „Ja“ svarede hun med en Stemme, der lød som en Klokke, der ikke rigtig véd, om den skal ringe til Middag eller til Vesper.

Men uden at vide hvorledes, var jeg herpaa atter ude af Kredsen og begyndte ivrigt at lege med en Kat, medens jeg stjaalent iagttog Anna.

Hun var bleven en hel anden. Hun bar en sort Silkekjole; hendes gyldne Haar sad glat og omhyggeligt; man saa' at der var anvendt Omhu derpaa; det var ikke som tidligere, hvor manganen en lille Lok gik paa egen Haand og tittede kruset frem mellem Fletningerne. Ansigtstrækkene vare i deres Ejendommelighed blevne sig selv lig, men havde nu faaet en egen tvungen Ro over sig, og de stakkels smukke, blaa Øjne havde mistet deres Frihed og laa fangne ind under Bevidstheden om hvad der sømmede sig. Alle

disse Enkeltheder skælnede jeg dog ikke straks, men det gjorde samlet et saadant Indtryk paa mig, at jeg næsten forskrækkedes, da vi kort efter gik til Frokostbordet og Onkel opfordrede mig til at tage Plads ved Siden af Anna. Han havde i Anledning af at hun var kommen tilbage fra „Vælskland“ atter opfrisket sine franske Kundskaber fra Præstegaardens elegante Dage, og sagde nu til mig: „*Eh bien! monsieur le neveu! prenez place auprès de Mademoiselle votre cousine, s'il vous plaît; parbleu! est-ce que vous n'avez pas bien dormi? Paraît que vous faites la triste figure!*“ Og til Anna sagde han med et komisk Skrabud, og idet han saluterede med sit lille Valdhorn: *Veuillez accepter les services de ce pauvre jeune homme de la triste figure, Mademoiselle! Souffrez, s'il vous plaît, qu'il fasse votre galant, pour que notre maison illustre revisse les beaux jours d'autre fois! allons parler français toute la compagnie!*“

Nu begyndte en komisk Underholdning; franske Brokker krydsede ganske fornøjeligt over Bordet; ingen skammede sig ved at forraade sin Uvidenhed, man vilde snarere derigennem, som en Slags Hyldning, give Anna Lejlighed til at glimre med sin Færdighed.

Hun tog beskedent men sikkert Del i Samtalen, talte med smuk Akcent og benyttede Vendinger i Konversationen, saa som: *En vérité! tenez! voyez!* og saa fremdeles, medens Onkel, forglemmende sin gejstlige Værdighed, nu og da føjede et *diable!* til. Men mig faldt disse Talemaader aldeles ikke flydende, og jeg kunde kun fremsætte hvad jeg havde at sige i en meget knap og kort Oversættelse, ovenikøbet ikke med den bedste Akcent; jeg sagde da ogsaa kun en Gang imellem *oui, non* eller *je ne sais pas!* Den eneste Talemaade, som jeg raadede over, var: *Que voulez-vous, que je fasse!* og jeg afleverede den flere Gange, selv hvor den ikke passede. Da man saa lo herover, blev jeg forknytt og ærgerlig; thi lige siden jeg strejfedes Annas Silkekjole, havde jeg for hvert Øjeblik følt mig mere og mere bekymret over, at jeg tilsidst vilde komme til at staa fuldstændig som en Ubetydelighed, medens jeg dog hidtil havde holdt mig for overbevist om, at jeg altid tilstræbte det bedste og højeste og netop derved troede, ikke at være uden indre Værd og Betydning. I Theorien havde jeg allerede erobret Verden og Anna; men da nu Praksis skulde til at begynde, følte jeg mig betagen af en For-

sagthed, der lidt efter lidt gav sig Luft i følgende drabelige Tale: „*Moi, j'aime assez la bonne et vénérable langue de mon pays, qui est heureusement la langue allemande, pour ne pas plaindre mon ignorance du français. Mais Mademoiselle ma cousine ayant le goût français et comme elle doit fréquenter l'église de notre village, c'est beaucoup à plaindre, qu'elle n'y trouvera point de ses orateurs vaudois, qui sont si élevés, savants et devôts. Aussi, que son déplaisir ne soit trop grand, je vous propose, Monsieur mon oncle, de remonter en chaire, nous ferons un petit auditoire et vous nous ferez de beaux sermons français! Que voulez-vous que je fasse,*“ føjede jeg noget forlegent til, efter at have holt denne Tale saa flydende og hurtigt som muligt.

Selskabet var højst forbauset over mit lange Foredrag og ansaa' mig paa en Gang for en Pokkers Karl i det franske, især da ingen af dem, grundet paa den Hurtighed, hvormed jeg talte, havde forstaaet noget deraf, undtagen Onkel, som lo i Skægget. Rigtignok anede man ikke, at jeg i al Stilhed forud havde udtænkt Talen, og at jeg paa ingen Maade vilde være i Stand til at fortsætte.

Anna var den eneste, som havde forstaaet

alt; hun sagde intet, men syntes at være fornærmet, thi hun blev rød og saa' ned for sig. Hun taalte nemlig ingen Spøg med Hensyn til de fremmede Gejstlige, fordi hun foruden det franske ogsaa havde bragt et Anstrøg af Ortodoksi hjem med sig.

Da jeg mærkede, at den kejtede Maade, hvorpaa jeg havde ytret mit indre Mismod, gjorde et saa ilde Indtryk, flygtede jeg hurtigst muligt fra Bordet.

Det ringede nu sidste Gang til Kirke, og hele Familien gjorde sig færdig til at gaa. Anna trak lyse Skindhandsker paa, og Husets tre Døtre, som hidtil, endskønt moderne klædte, havde gaaet med bare Hænder til Kirken ligesom Pigerne i Landsbyen, hentede nu ogsaa deres Silke- eller Bomuldshandsker frem, og pyntede sig dermed. Da man var færdig til at gaa, paatog Anna sig et andægtigt Væsen, sagde ikke meget og saa' ned for sig, og de tre Kusiner, som altid før vare gaaede léende og spøgende i Kirke, saa' nu ogsaa saa højtidelige ud, at jeg helt kom ud af Fatning og ikke vidste, hvorledes jeg selv skulde bære mig ad. I min Forlegenhed stillede jeg mig op ad Kakkelovnen, endskønt den klare Sommersol laa over Haven; man spurgte, om jeg

alligevel ikke vilde gaa med, og for dog en Gang at gøre mig gældende, svarede jeg med stor Vigtighed: Nej, jeg havde ikke Tid, jeg skulde skrive!

Denne Dag gik altsaa alle, formodentlig for Annas Skyld, i Kirke, og jeg blev alene tilbage.

Fra Vinduet fulgte jeg Toget, som bevægede sig fremad mellem Marker og Træer og tilsidst viste sig paa Toppen af Kirkegaardsbakken, for derpaa at forsvinde gennem Kirkedøren. Saa blev Døren lukket, Ringningen ophørte, Sangen begyndte og lød smukt og tydeligt over til mig. Saa tav ogsaa Sangen, og der bredte sig et Hav af Stilhed over Landsbyen, kun nu og da afbrudt af en Lyd som af Maageskrig, naar Præsten løftede sin Stemme særlig stærkt.

Trærnes Blade og de Millioner af Græsstraa vare stille som Mus, men syntes ikke desto mindre i deres Frem og Tilbagesvajen at have alle Slags stilfærdige Løjer for, ligesom overgivne Børn under en højtidelig Forhandling.

De enkelte Udraab i Prædikenen, som trængte ud igennem et aabent Kirkevindu, lode ganske mærkeligt — undertiden som: Holla Ho! og undertiden som: Hej Hop! ud

over Egnen; snart klang det i høje Fisteltoner, snart dybt brummende, snart som et Brandraab i Natten, og snart igen som en Kakaues Skrig. Medens Præsten prædikede, og jeg i Tankerne saa' Anna sidde opmærksomt lyttende, tog jeg Papir og Pen og nedskrev mine Følelser for hende i lidenskabelige Ord. Jeg mindede hende om Kysset ved Bedstemoders Grav, kaldte hende Anna og anvendte saa hyppig som muligt „Du,“ ligesom vi tidligere havde gjort. Jeg følte mig helt lykkelig ved dette Arbejde, holdt ofte inde og fortsatte derpaa i endnu mere løftede Ord. Det bedste af mine tilfældige, spredte Kundskaber fik ligesom Befrielse her igennem og blandede sig i mine øjeblikkelige Følelser, og der bredte sig en egen tungsindig Stemning over det hele. Da jeg havde skrevet Papiret fuldt, læste jeg det flere Gange igennem, paa en Maade som om jeg kunde raabe hvert Ord ind i Annas Hjærte. Saa faldt det mig ind at lade Brevet blive liggende aabent paa Bordet og gaa ned i Haven, saa at Skyerne eller Gud véd hvem kunde læse det derude fra gennem det aabne Vindu; dog kun den sikre Vished om, at ingen menneskelig Sjæl var i Nærheden, indgød mig denne Forvovenhed, og

jeg spaserede roligt omkring mellem Havens Bede, stirrende op til Vinduet, indenfor hvilket min dejlige Kærlighedserklæring laa. Jeg syntes ret, at jeg havde gjort noget stort, og jeg følte mig lykkelig og glad, men forføjede mig dog snart ind i Stuen igen, da jeg ikke rigtig stolede paa Freden, og jeg kom akkurat tidsnok til at se Papiret, baaret af Lufttrykket, svæve ud ad Vinduet. Det blev hængende i et Æbletræ; jeg løb atter ned i Haven; jeg saa' det tage Flugten og med mægtig Fart styre hen imod Bistaderne, hvor det forsvandt bag en summende Kube. Jeg nærmede mig den; men Bierne vare, i Betragtning af den korte Sommertid, med Politiets Tilladelse fritagne for at holde Søndagen hellig, idet deres Arbejde blev erklæret for en Nødvendighed; det summede og brummede foran Kuben; det var ikke til at tænke paa at komme forbi den. Ængstelig blev jeg staaende; men et føleligt Stik paa Kinden betydede mig, at min Kærlighedserklæring nu en Gang for alle var anbetret Biernes braadede Varetægt. Vistnok laa den for nogle Maaneder sikker nok bag Bikuben, men naar Honningen blev tagen ud, vilde den ganske bestemt komme til Syne, og — hvad saa? — Imidlertid betragtede jeg

dette Tilfælde som en højere Styrelse, og var halvt om halvt glad ved at vide Erklæringen udenfor min egen Viljes Raaderum, udsat for tilfældig Opdagelse. Gnidende min saarede Kind, forlod jeg endelig Bistaderne, dog ikke uden først omhyggeligt at have forvissat mig om, at ikke den ringeste Flig tittede frem af det hvide Papir.

Sangen i Kirken lød atter, Kløkkerne ringede, og Selskabet kom delt i enkelte Grupper hjem. Jeg stod atter oppe i Vinduet og saa' Anna nærme sig igennem det grønne Løv. Hun tog sin hvide Hat af og blev staaende nogen Tid foran Bierne, idet hun med Velbehag syntes at betragte de flittige Dyr. Men med endnu større Velbehag betragtede jeg hende, som stod dør saa rolig foran min skjulte Tilstaaelse, og jeg indbildte mig, at en Anelse derom fastholdt hende paa dette velsignede Sted.

Da hun kom op, saa' hun glad ud som fromme Kristne gøre, naar de komme fra Kirke; hun var ogsaa nu lidt livligere og mere tilgængelig end før.

Men ved Middagsbordet, hvor jeg atter maatte sidde ved Siden af hende, begyndte min bittersøde Tortur igen.

Om Søn og Festdage lignede min Onkels Bord fuldstændig hans Hus: broget og male-
risk i alle dets Sammensætninger. De tre
Fjerdedele af Bordet, der var optaget af Ung-
dommen og Tjenestefolkene, var besat med
store simple Fade indeholdende tilsvarende
landlige Retter: mægtige Stykker Oksekød
og solide Skinker. Ung Vin blev af et stort
Krus skænket om i tarvelige grønne Glas,
Gafler og Knive vare af billigste Sort og
Skeerne af Tin. Men oppe imod Bordenden,
hvor Onkel og de mere fremragende Gæster
sade, forandrede Tingene sig. Der stod Ud-
byttet af Jagt og Fiskeri, tilligemed en
Mængde andre gode Ting opstillede i smaa,
pæne Portioner; thi, da min Tante ikke var
nogen Sinke i Kogekunsten, behandlede hun
disse Ting ligesaa nøjeregnende som en Apo-
theker sine Kvanta, uanset at hun derved
kom til at ligne en Grovsmed, der vil sætte
et Ur sammen. Paa en gammel broget Por-
cellænstallerken laa snart en stegt Fugl, snart
en Fisk, hist nogle røde Krebs, her en Ret
ung Salat. Gammel, svær Vin stod i mindre
Flasker, og ældgamle forsirede Glas af de
forskelligste Façoner ved Siden af; Skeerne
vare af Sølv, og Knive og Gafler Levninger

af tidligere Dages Herlighed; her saa' man f. Eks. en Kniv med Elfenbensskaft, og her en kortgrenet Gaffel med Emaljegreb. Og op over alle disse Lækkerier ragede den uhyre Skaal med Brød iveauet ligesom et isoleret Bjærg, Udløberen fra den nedre Bordendes optaarnede Masser, og Folkene dernede hævnede sig over den øvre Bordendes gastronomiske Privilegier ved at underkaste de Højbordssiddende en skarp Kritik i Retning af Spise- og Forskærerkunst.

Den, som ikke forstod hurtigt og propert at spise en Fisk eller behandle en Fugls Knokler, kunde gøre sikker Regning paa en Hagl af Spottegloser, og jeg, som hjemme hos Moder havde været vant til den tarveligste Levemaade, kendte kun lidet til Fugl og Fisk og var derfor især udsat for Bordfællernes Stiklerier. Saaledes gik det ogsaa i Dag; en af Karlene rakte mig en Skinke, og bad mig om at tranchere denne Due, da jeg var saa dygtig dertil; en anden mente, at jeg vistnok fortræffeligt forstod at gnave Rygraden paa en Medisterpølse.

Dertil skulde jeg som galant Bordkavalér betjene min Dame; men det faldt uhyre kejtet ud; thi for det første forekom det mig

latterligt at række hende de Retter, der stode lige foran Næsen af hende, og jeg havde mere Lyst til at tjene hende med Hjærtet end med Hænderne, og dernæst havde jeg ikke Begreb om, hvorledes jeg skulde bære mig ad, og rakte hende ofte Halen af en Fisk, i et Tilfælde hvor Hovedet var det bedste, og omvendt. Oftest lod jeg hende ganske sørge for sig selv, kun frydende mig ved Tanken om hendes Nærværelse, men Onkel vækkede mig da af denne blide Beskæftigelse ved at opfordre mig til at pille et Geddehoved fra hinanden og vise Anna Symbolerne paa Kristi Lidelse, som man kunde finde deri. Jeg havde ganske vist for lidt siden hørt dette omtale, men nu havde jeg fortæret Hovedet, uden at ændse det, og viste mig saaledes som en uvidende Hédning. Ærgerlig herover greb jeg med Haanden en Skinkeknokkel, holdt den hen foran Anna og sagde, at dette var en Nagle af det hellige Kors.

Vistnok hævdede dette mig atter i Spotternes Øjne, men Anna var dog den, der mindst havde fortjent en saa grov Behandling, hun, som hele Tiden havde siddet rolig ved Siden af mig og ikke været med til at gøre

Nar. Hun blev ogsaa blussende rød; jeg ind-saa' min Uret og kunde af Anger og Ruelse gærne have slugt Knoklen hel. Dette sparede mig imidlertid ikke for en lille Tilrettevisning af Onkel, som for Fremtiden vilde have sig slige Oplysninger frabedt. Nu var det min Tur at blive rød, og jeg talte ikke mere den øvrige Tid, mens vi sad til Bords. Med Bitterhed i Hjærtet trak jeg mig tilbage og vilde ikke mere have vist mig, hvis ikke mine Kusiner havde opsøgt mig og anmodet mig om sammen med dem og deres Brødre at følge Anna hjem og aflægge Skolelæreren et Besøg. Da jeg var bragt i en pinlig Situation, fandt de det passende at søge at redde mig ud af den ved fælles Venlighed; de vidste jo nok, at jeg ellers ifølge hin Alders strenge Etikette, hvor Surmuleri er en lovbefalet Æressag, kønt maatte være bleven hjemme.

Vi droge altsaa afsted og gik igennem Skoven langs den lille Flod. Der hvor Vejen var saa smal, at vi maatte gaa en for en, gik jeg som den sidste i Rækken lige bagved Anna, bestandig i dybeste Tavshed. Mine Øjne hang med Beundring ved hendes Skikkelse, men stadig parat til at vende sig bort, hvis hun skulde se sig tilbage. Men hun saa'

sig ikke en eneste Gang om; derimod syntes jeg til min inderlige Glæde at bemærke, at hun nu og da ved vanskelige Overgangssteder lagde en ganske lille Smule an paa at tage sig ud. Jeg gjorde et Par kejtede Tilløb til at være hende behjælpelig, men hun kom mig altid i Forkøbet. Saa opdagede jeg pludselig paa en Skrænt ved Siden af Vejen den smukke Judith staaende under en mørk Gran, hvis Stamme steg, lig en Søjle af graat Marmor, lodret op i Vejret. Det var længe siden jeg havde set hende; hun syntes at være bleven endnu smukkere, Armene havde hun slaaet over hinanden, og i Munden holdt hun en Rosenknop, som hun legende drejede mellem sine Læber. Hun hilste paa os, en efter en, uden at inklade sig i nogen Samtale, og da Turen tilsidst kom til mig, nikkede hun let med et lidt ironisk Smil.

Skolelæreren hilste fornøjet paa os alle men især paa sin Datter, hvem han med Længsel havde ventet tilbage. Hun var jo nu bleven Legemliggørelsen af hans Ideal, smuk, fin, dannet og med Andagt i Gemyttet, og gennem den beskedne Raslen af hendes Silkekjole havde — men ikke i uædel For-

stand — en ny, skøn Verden aabenbaret sig for ham.

Til sin tidligere Formue havde han faaet en ikke ubetydelig Arv, og anvendte den, uden at lægge noget Skjul derpaa, til at omgive sig med en Del Bekvemmeligheder. Han anskaffede straks alt, hvad Anna med sine større Fordringer blot kunde ønske, og dertil en hel Mængde Bøger efter sit eget Hoved. Naar han gik ud, havde han ombyttet sin graa Frakke med en fin sort Spidskjole, og hjemme bar han en talaragtig Slaabrok, for derved yderligere at opnaa Udseendet af en værdig, halvgejstlig Lærd. Han havde Broderier paa sin Person eller sit Møblement, hvorsomhelst der blot nogenlunde kunde anbringes saadanne, og det i alle Farver og Façoner; og Anna sørgede rigelig derfor. I den lille Orgelsal stod nu en elegant Sofa med broderede Puder, og foran den laa et storblomstret Tæppe, altsammen tilvirket af Annas Haand. Denne rige Farvepragt tog sig ejendommelig ud til de tarvelige, hvidkalkede Vægge, hvor kun Orglet med sine skinnende Piber og malede Døre hidtil havde afgivet nogen Prydelse.

Anna kom nu ind i en hvid Kjole og

satte sig til Orglet. Hun havde i Pensionen lært at spille Klavér, men da hendes Fader tilbød at anskaffe et, havde hun afslaaet det, thi hun var baade for klog og for stolt til at ville opvarte med den almindelige Klimpren. Derimod anvendte hun sine Kundskaber til at indøve Sange paa Orglet, og hun akkompagnerede os ogsaa nu, medens Skolelæreren denne Gang stod syngende med i Kredsen. Han saa' ufravendt paa sin Datter, og jeg gjorde det samme. Hun saa' næsten livagtig ud som den hellige Cæcilie, medens der dog endnu i hendes spinkle Fingers Anslag paa Tangenterne var noget barnligt. Da vi saa vare færdige, gik vi ud foran Huset; her var ogsaa meget forandret. Paa Trappen stod Granat- og Oleandertræer; Haven var ikke længer et Virvar af Roser og andre almindelige Planter; nej, den gjorde Honnør for Anna med en Række fremmede Vækster, samt et grønt Bord og Havestole. Her spiste vi til Aften og gik saa ned til Strandbredden, hvor der laa en ny Baad. Anna havde lært at ro paa Genfersøen, og hendes Fader havde derfor anskaffet dette lille Fartøj, det første der i Mands Minde var set her.

Med Undtagelse af Skolelæreren stege vi

alle ombord og glede hen over det rolige, klare Vand; da jeg var opfødt ved en større Sø, og gjerne vilde vise mine Kunster, satte jeg mig til Aarerne, Pigebørnene sade tæt sammen, men Knøsene gjorde Kommers og søgte at vække Splid. Endelig lykkedes det dem at aabne den gamle Kamp igen, tilmed da Søstrene længtes efter friere Bevægelser. De havde længe nok spillet de fine overfor Anna, og var nu navnlig opsat paa at indhøste Laurbær for den Spøg, de havde tilladt sig med min Seng. Saaledes blev jeg snart Genstanden for Samtalen. Margot, den ældste, fortalte Anna, at jeg havde udviklet mig til at blive Kvindehader, og det var næppe at haabe, at jeg nogensinde vilde forbarme mig over et smægtende Hjærte; hun vilde derfor forud advare Anna imod nogensinde at forelske sig i mig; iøvrigt var jeg et meget skikkeligt ungt Menneske. Dertil bemærkede Lisette, at man skulde aldrig skue Hunden paa Haarene; hun troede snarere, at jeg indvendig brændte i lys Lue af bare Forlibthed; rigtig-nok vidste hun ikke i hvem, men det sikre Tegn derpaa var, at jeg sov saa uroligt; man havde om Morgenen fundet min Seng i den mærkeligste Forfatning, Lagnerne vare fuld-

stændig viklede ind i hinanden, saa at jeg hele Natten igennem maatte have drejet mig omkring mig selv ligesom en Valse paa en Maskine. Synlig bekymret spurgte Margot, om jeg da virkelig ikke havde sovet godt? I saa Fald vidste hun rigtignok ikke, hvad hun skulde tro om mig. Dog vilde hun ikke haabe, at jeg var en saa stor Hykler, at jeg agerede Kvindehader, medens jeg i Virkeligheden var lige ved at sprække af Kærlighed! Forøvrigt var jeg dog vistnok altfor ung for saadanne Tanker. Herpaa svarede Lisette, at det var netop Ulykken, at saadan en Grønskolling, som jeg, kunde være saa forelsket af sig, at han ikke engang kunde sove længer!

Nu blev det mig for galt, og ude af mig selv raabte jeg: „Ja, hvis jeg ikke har kunnet sove, saa er det kun Jeres Forlibelser, der har holdt mig vaagen hele Natten; jeg har idetmindste ikke været den eneste, som har vaaget!“ „Aa — ja naturligvis ere *vi* ogsaa forelskede — op over begge Øren!“ sagde de begge noget befippede, men fattede sig dog straks, og den ældste vedblev: „Véd Du hvad, lille Fætter, vi ville gaa ærligt til Værks sammen, betro Du os engang dine Sorger, saa ville vi til Gengæld gøre Dig til vor Fortro-

lige og udnævne Dig til Frelsens Engel i vore Kærlighedsanliggender!“

„Jeg synes ellers ikke, Du behøver nogen Frelsens Engel,“ svarede jeg. „Foran dit Vindu stige jo Englene ganske lystigt op og ned ad Stiger!“ — „Nej hør, nu taler han vildt; det maa være rent galt fat med ham!“ sagde Margot, idet hun blev ganske rød, og Lisette, som endnu mente at kunne redde sig, tilføjede: „Aa, lad dog den stakkels Fyr i Fred, jeg kan virkelig godt lide ham, og jeg har ondt af ham!“

„Ti Du stille!“ sagde jeg endnu mere rasende; „hos Dig falde Tilbederne lige fra Træerne ned i dit Kammer!“

Her klappede Brødrene i Hænderne og raabte: „Naa saaledes staar det til? Maleren har naturligvis set noget, ja naturligvis, naturligvis! Vi have længe mærket det!“ Og nu nævnede de de begunstigede Tilbedere ved Navn, men begge de unge Damer vendte Ryggen til med de Ord: „Sniksnak! I ere nogle gode Løgnhalse alle tilsammen, og Maleren er den allerstørste!“

Under Latter og Hvisken underholdt de sig derpaa med de to andre Pigebørn, som

ikke vidste, hvad de skulde tro, og ingen af dem værdigede os et Blik mere.

Jeg havde saaledes allerede nu, før Solen var gaaet ned, plapret den Hemmelighed ud, som jeg om Morgenen saa ædelmodigt havde foresat mig at beholde hos mig selv. Herved var ogsaa Krigen erklæret mellem mig og de Skønne, og jeg saa' mig paa en Gang milevidt fjærnet fra mine Forhaabningers Maal. Jeg tænkte mig endnu dengang alle unge Piger som nær forbundne, ja næsten som en og samme Person, med hvem man i det hele og Store maatte staa sig godt, hvis man tænkte paa at vinde Slaget i et enkelt Tilfælde.

NIENDE KAPITEL.

FILOSOFI OG UNGE PIGER.

Paa denne Tid blev anden Lærer ved Landsbyens Skole forflyttet og i hans Sted kom et purt ungt Menneske paa næppe sytten Aar, som snart blev en hel Original dør i Egnen. Han var en allerkæreste køn lille Fyr med rosenrøde Kinder, en nysselig Mund, Stumpnæse, blaa Øjne og blondt krøllet Haar. Han kaldte sig selv for Filosof, og dette blev snart hans almindelige Navn, vidt forskellig som han var baade i sin Gøren og Laden fra alle andre Mennesker.

Begavet med en udmærket Hukommelse havde han hurtigt erhvervet sig de for hans Kald nødvendige Kundskaber og havde senere i Seminariet lagt sig efter Studiet af alle mulige filosofiske Systemer, som han kunde udenad efter Ordlyden. Han paastod, at den

bedste Almueskolelærer maatte være den, der stod paa det højeste Toppunkt af menneskelig Viden, omfattende med sit Blik alle Ting paa Jorden og beriget i sin Bevidsthed med alle Verdens Idéer, men som tillige i ydmyg Enfoldighed kunde færdes som Barn blandt de Smaa, ja om muligt blandt de aller mindste.

Han levede i virkelig Overensstemmelse med denne Anskuelse; men paa Grund af hans store Ungdom blev denne hans Levevis til en allerkæreste Travesti i Miniatur.

Ligesom en Papegøje eller en Stær kunde han opramse alle mulige Systemer lige fra Thales til vore Dage; men han opfattede alt i bogstavelig, rent ydre Forstand, og Lignelser eller Billeder afstedkom da hos ham en broget Forvirring. Talte han f. Eks. om Spinoza, saa var „Modus“ for ham ikke hvilkensomhelst Stol i den vide Verden, grebet blot som en brugbar Del af Materien, men den bestemte Stol, som just stod foran ham, var den færdige og fuldstændige Modus, hvori den guddommelige Substans i allervirkeligste Forstand var nærværende, og denne Stol blev ham derfor hellig. Hos Leibnitz faldt muligvis ikke Verden fra hinanden for ham i en Bunke graat Monadestøv, men den Kaffekande, som han

netop forklarende gestikulerede med, truede med at gaa fra hinanden og udgyde Kaffen, der rigtignok ikke hørte med i Lignelsen, over det hele Bord, saa at Filosofen maatte skynde sig med gennem Præstabilitetens Harmoni at holde Kanden sammen, naar vi i det hele taget skulde nyde godt af dens Indhold. Var Talen om Kant, saa hørte man det guddommelige Postulat klinge, ligesaa livagtigt som Tønnen fra et Posthorn, ud fra hans Brysts dybeste Indre. Hos Fichte forsvandt igen enhver Virkelighed, ligesom Vinen i Auerbachs's Kælder, uden at vi endog turde tro paa vore egne Næser, som vi holdt imellem Fingrene. Naar endelig Feuerbach sagde: Gud er intet andet, end hvad Mennesket til sin egen Fornødenhed har udtaget af sit eget Væsen og gjort til Gud; følgelig er ingen anden end Mennesket selv denne Gud! saa omgav den unge Filosof sig straks med en mystisk Nimbus og betragtede sig selv med en Slags tilbedende Ærefrygt, saaledes at hvad der netop i Bogen stod som den strængeste Forsagelse og Indskrænkning af Selvet, det blev hos ham til en Art komisk Blasfemi, fordi han stadig fastholdt Ordets gængse religiøse Betydning. Mest pudsig var han imidlertid, naar han ånvendte de gamle

filosofiske Skolers Levere­gler paa sin ydre Op­træden. Som Cyniker skar han alle overflødige Knapper af sin Frakke. foragtede Snørelidser i Skoene, rev Baandet af sin Hat og gik med en uhyre Knortekæp i Haanden, hvad der stod i latterlig Kontrast til hans fine An­sig­te. Sin Seng redte han paa det bare Gulv. Snart bar han sit smukke guldgule Haar i lange Proptrækkerkrøller, fordi en Saks nemlig var Luksus, snart skar han det—saa nær af ved Hovedbunden, at man ikke med den fineste Tang havde kunnet faa fat paa et eneste Haar: — saa vare Krøllerne Luksus, og han saa' med sit skaldede, lyserøde Hoved ubetale­lig komisk ud.

Overfor Maden var han igen Epikuræer; han foragtede den almindelige Landsbykost, og snart stegte han sig et Egern, snart en lille Fisk eller en Vagtel, som han havde fan­get, og spiste udsøgte fine Bønner, unge Grønt­sa­ger og lignende, samt drak et Glas gammel Vin dertil.

Som Stoiker søgte han at sætte Folk sam­men, for selv at kunne staa rolig og uanfægtet i Larmen; men særlig udmærkede han sig ved sin Ligegyldighed eller Foragt over for Kvin­derne; og han førte altid Krig med dem, idet

han erklærede, at de med deres sanselige Tillokkelser og kokette Væsen berøvede Mændene al Alvor og Dyd.

Som Cyniker forfulgte han Koner og Piger med sine naturlige Talemaader, som Epikuræer med erotiske Vitser, og som Stoiker sagde han dem Grovheder. Overalt var han sikkert at finde, hvor der var tre eller fire af det smukke Køn samlede. Med Skrig og Spektakler værgede de sig imod ham, saa at der altid opstod Batailler, hvor han var til Stede; men ikke desto mindre var han velsét overalt. Mændene toge ikke synderlig Notits af ham; Børnene derimod hang med stor Kærlighed ved ham, thi han var paa en Gang som et Lam overfor dem og stod i det bedste Forhold til dem. Han havde med de aller mindste at gøre, og han forstod at tage dem saa udmærket, at man endnu aldrig i Landsbyen havde set et saa velartet Hold smaa Dreng og Piger. Derfor bar man ogsaa over med hans Besynderligheder, som man tilskrev hans pure Ungdom; og selv, da han erklærede sig for Atheist, kunde det dog ikke berøve ham den kvindelige Gunst.

Han kom ogsaa i min Onkels Hus, hvor der jo var en Mængde unge Mennesker af begge Køn, der kunde blive hans Auditorium.

Hvad mig angaar, stillede jeg mig straks paa hans Side, for det første, fordi hans Filosoferen tiltalte mig, og dernæst fordi han som Kvindebekæmper passede godt ind i min egen skæve Stilling til de Skønne.

Vi gjorde lange Spasereture sammen, og han udviklede mig, et for et, sine Systemer, saaledes som han havde dem i sit Hoved og som de bedst vare tilgængelige for mig. Det forekom mig alt yderst lærd og opbyggeligt, og jeg ærede snart, ligesom han, enhver Tænker og enhver Lære, ligemeget om vi billigede dem eller ikke.

Den kristelige Tro bleve vi snart paa det Rene med og søgte at overbyde hinanden i Udfald mod Præster og Avtoriteter af enhver Art. Men da jeg ogsaa skulde give Afkald paa den kære Gud og Udødeligheden, og da Filosofen forlangte dette med højst ligefremme Motiveringer, saa svarede jeg ligesaa ligefremt, at det ikke et Øjeblik kunde falde mig ind at tage hans Ord i Alvor. Jeg sagde, at til syvende og sidst var maaske Kærnen, Grundideen, i enhver Filosofi, selv om den var nok saa logisk, en lige saa stor og uigennemtrængelig Mystik, som Læren om Treenigheden, og jeg vilde ikke vide af noget andet, end af min

personlige medfødte Overbevisning, uden at lade mig denne afdisputere af nogen som helst Dødelig. Foruden det, at jeg ikke ret vidste, hvad jeg skulde stille an uden Gud, og dernæst mente, at jeg endnu ret vel kunde behøve et Forsyn i Livet, bandt mig endelig ogsaa en ren kunstnerisk Følelse til denne Overbevisning. Jeg troede, at alt, hvad Mennesker frembringe, kun fik sin Betydning derved, at de formaaede at frembringe det, og at det var Resultatet af Fornuft og fri Vilje. Saaledes gik det ogsaa med Naturen, som jeg var henvist til; kun derved, at den var et Værk af en stor, med mig samstemmende, kærlig Aand, fik den Værd for mig.

En Bøgeskov, hvorigennem Solen skinnede, blev kun derved Genstand for min Beundring, at jeg tænkte mig den skabt under en lignende Følelse af Glæde og Skønhed, som den, der gennemtrængte mig selv. „Se blot denne Blomst“, sagde jeg til Filosofen, „det er aldeles umuligt, at denne symetriske Orden med Punkter og Linjer, røde og hvide Striber og den gyldne Krone i Midten, ikke forud skulde være bestemt! - Og hvor smuk er den ikke; den er et Digt, et Kunstværk, en bro-

get, duftende Spøg! Sligt skaber sig ikke selv!“

„Ja vist er den smuk“, sagde Filosofen; „lad den saa være skabt eller ikke skabt! Men spørg den en Gang! Den svarer intet, har ikke heller Tid dertil, den maa blomstre, og kan ikke bekymre sig om Deres Tvivl! Thi det er altsammen Tvivl, hvad De her har præsteret, Tvivl paa Gud, Tvivl paa Naturen, og jeg faar helt ondt, naar jeg hører en Tvivler, oven i Købet en sentimental Tvivler! o Ve!“

Han havde hørt ældre Folk spille denne Trumf ud ved deres Disputer, og han benyttede den nu sammen med andre lignende Fægterkneb overfor mig, saa at jeg dog slutte­lig maatte gi'e mig; navnlig plejede han at komme med den Bemærkning, at jeg jo dog ikke forstod mig paa Filosofi endnu og ikke engang kunde tænke, hvorover jeg blev rasende opbragt, og vi kom ofte i det forfærdeligste Skænderi.

Men naar vi saa traf sammen med Fruentimmerne, sluttede vi atter Forlig, idet vi her, angrebet fra alle Sider, havde en fælles Kamp at bestaa. Længe holdt vi Fjenderne sejrrig Stangen med vore Sarkasmer; men naar vi saa ikke kunde mere og vare altfor ophidsede,

gik Striden over til Haandgribeligheder. En enkelt gav Signalet ved for Eksempel at kaste en af os et Glas Vand i Hovedet, og straks var en vild Jagt i Gang gennem Have og Hus. Andre Knøse sluttede sig til os; thi fem eller seks opbragte Pigebørn var en altfor stor Fristelse.

Vi sloges med Frugter, med Nælder, som vi trak op, og vi søgte at puffe hinanden i Vandet, hvorved vi ofte kom i det aller intimeste Haandgemæng, og jeg var højst forbavset ved at finde Pigebørnene saa raske og uforknytte. Naar jeg holdt en saadan lille Vild fast omslynget, og hun af al Magt søgte at komme mig til Livs, saa kæmpede jeg ganske ærligt og ridderligt, uden nogen som helst Bitanke, og jeg vidste næppe selv af, at det var en Evadatter, jeg knugede i mine Arme.

Disse Træfninger fandt altid Sted, naar Anna var fraværende; dog en Gang blussede Striden op i hendes Nærværelse, uden at man havde tænkt derover, og hun vilde hurtigt fjærne sig, men jeg, som fór afsted efter en anden for at hævne en afskyelig Ondskabsfuldhed, fik fat i hende — og i samme Øjeblik lod jeg forfærdet Hænderne synke.

Ligesaa modig jeg var ved Filosofens Side ligesaa forknytt var jeg, naar jeg stod alene overfor Pigebørnene; da var der ingen anden Redning, end at lade alt gaa ud over sit syndige Hoved. Filosofen var ikke bange for denne Ilddaab og tumlede sig ofte med Hjærtenslyst i et Helvede af tolv yngre og ældre Kvinder; jo værre de tilredte ham med Tunge og Hænder, des mere triumferede han, medens han kastede dem saavel forhaanende Citater af Biblen som verdslige Argumenter i Hovedet.

Jeg derimod rømmede Marken, saa snart det blev mig for slemt, eller anstillede mig, som om jeg ikke var utilbøjelig til at lade mig omvende og belære. Og naar jeg var ganske alene med en af Pigerne, blev der altid sluttet Vaabenstilstand, og jeg var halvvejs beredt til at forraade vor Sag og stille mig under Fjendens Beskyttelse. Ved denne maadeholdne Adfærd ønskede jeg lidt efter lidt at komme dertil, at jeg ogsaa kunde tale i Enrum med Anna; jeg troede, taabeligt nok, at jeg bedst kunde naa' mit Maal ad den mest vidtløftige Vej ved at holde mig til de andre, i Stedet for simpelt hen at række hende Haanden og tale til hende. Men dette sidste forekom mig at være en ren Umulighed. Hellere

havde jeg kysset en Drage, end saaledes let-sindig bryde Skranken; og dog ahang det maaske netop af dette Dragekys, dette første Ord, at løse den skønne Jomfru „Fortrolighed“ af Fortryllelsen.

Imidlertid: En Fugl i Haanden er bedre end ti paa Taget! Hellere denne tavse Samværen, end paa Grund af krænket Æresfølelse at være nødt til at skilles for bestandig!

Paa denne Maade gjorde jeg mig stadig mere og mere haard, og var tilsidst ikke i Stand til at rette det ligegyldigste Ord til Anna. Da hun heller aldrig sagde et Ord til mig, blev det snart saadan, at vi efter en meget stiltiende Overenskomst ikke mere eksisterede for hinanden, uden at vi just derfor undgik at mødes. Hun kom ligesaa ofte som før over til os, og jeg besøgte Skolelæreren som i gamle Dage, og hun gik roligt omkring uden at bekymre sig om mig. Imidlertid forekom det mig underligt, at ingen lagde Mærke til vor besynderlige Adfærd, thi det maatte dog være paafaldende, at vi aldrig talte sammen. Margot — den ældste Kusine — havde nu forlovet sig med Møllerens Søn, som var en stadselig Rytter; den mellemste modtog officielt

en rig Bondesøns Kur, og den yngste, en lille Vildkat paa seksten Aar og altid den første paafærde ved de fjendtlige Sammenstød, var efter en af de hedeste Fægtninger bleven overrasket i Lysthuset, netop som hun lod sig kysse af Filosofen. Uvejrsskyerne havde saaledes efterhaanden fordelt sig, almindelig Fred var genoprettet, kun imellem Anna og mig, som aldrig havde ligget i Krig med hinanden, var der ingen Fred, eller rettere, der var en bestandig Vaabenhvile; thi vort Forhold forandredes ikke.

Hun havde efterhaanden aflagt de udenlandske Manerer og var igen bleven friere og livligere; men hun var og blev dog en fin, sart Skabning, som ikke talte meget, let blev krænket og irriteret, hvilket straks gav sig til Kende ved en dyb Rødmen, og ikke fri for at være lidt stolt og egensindig.

Jeg for mit Vedkommende blev kun med hver Dag mere forelsket og beskæftigede mig udelukkende med hende, naar jeg i Ensomhed og højst ulykkelig gennemstrefede Bjærg og Dal. Thi da jeg nu, som jeg mente, var den eneste, der maatte skjule sine Tanker, saa var jeg ogsaa helst alene, overladt til mit eget Selskab.

TIENDE KAPITEL.

FORHØRET I LYSTHUSET.

Med min sædvanlige Udrustning tilbragte jeg hele Dage dybt inde i Skoven. Dog malede jeg kun lidt efter Naturen; men naar jeg havde fundet mig en rigtig ensom Plads, hvor jeg var sikker paa, at ingen vilde overraske mig, trak jeg et fint Stykke engelsk Papir frem, hvorpaa jeg efter Hukommelsen malede Annas Billede i Vandfarve. Det var for mig den fuldkomne Lykke, naar jeg saaledes, siddende under det tætte, grønne Tag, havde indrettet mig det rigtigt hyggeligt ved et lille spejlkart Vand og holdt Billedet foran mig paa Skødet.

I Tegningen var jeg ikke stiv, derfor fik Helheden et noget bysantinsk Anstrøg, der yderligere forøgedes ved min ejendommelige Penselfærdighed og min Kolorit. Hver Dag

betragtede jeg stjaalent eller aabenlyst Originalen og udbedrede derefter Billedet, saa at det dog tilsidst fik en Del Lighed. Det var i hel Figur; hun stod i et Blomsterbed, hvis høje Stængler og Kroner ragede helt op til hendes Hoved og op i den dybe blaa Luft. Den øverste Del af Tegningen var bueformet afrundet og indfattet med Ranker, hvori sade baade Sangfugle og Sommerfugle, hvis brogede Farver jeg yderligere forhøjede ved paaklæbet Bogguld. Alt dette og Annas Dragt, som jeg komponerede og udsmykkede efter egen fri Fantasi, var mig en Beskæftigelse af den behageligste Art i de Dage, som jeg tilbragte dermed i Skoven, og jeg afbrød kun mit Arbejde, for nu og da at spille paa den Fløjte, som jeg altid førte med mig.

Ogsaa tidt om Aftenen efter Solnedgang gik jeg ud med min Fløjte, strøg afsted op over Bjærgene lige dertil, hvor den lille Sø og Skolelærerens Hus laa nedenfor i Dybden, og her lod jeg saa mine egne frit opfundne Melodier eller en smæltende Elskovsklage tone ud gennem Natten og Maaneskinnet. Saaledes forløb Sommermaanederne; jeg skjulte omhyggeligt Billedet og var bestemt paa endnu længe at holde det gemt, da jeg mente, at det

straks af enhver maatte opfattes som en Tilstaaelse af min Kærlighed.

En solklar Eftermiddag i September, hvor et høstligt Skær laa mildt over Haven og stemte Sindet til blide Tanker, stod jeg netop og vilde gaa ud, da en ganske lille Pog bragte mig det Bud, om jeg vilde være saa god at komme ned i det store Lysthus. Jeg vidste, at alle Pigebørnene vare beskæftigede dér med Margots Udstyr, og at Anna hjalp dem; mit Hjærte slog derfor straks hurtigere, thi jeg anede Uraad. Men efter et Øjeblikks Tøven gik jeg derhen med den ligegyldigste Mine af Verden.

Pigebørnene sade i en Halvkreds omkring det ophobede hvide Tøj, og saa' under det grønne Vinløvtag rigtig smukke og blomstrende ud.

Da jeg traadte ind og spurgte, hvad der var til Tjeneste, fnisede de forlegent, og jeg vilde ærgerlig til atter at gaa, da Margot greb Ordet og raabte: „Ej, saa bliv dog! vi spiser Dig ikke!“ Saa rømmede hun sig og fortsatte:

„Der har samlet sig en Del Klager over Dig, og vi sidde derfor her som en Slags Dommere, parate til at dømme Dig og tage Dig i Forhør, højstærede Hr. Fætter! Vi op-

fordrer Dig herved til at svare paa alle vore Spørgsmaal beskedent og overensstemmende med Sandheden! For det første ønske vi at vide — ja, hvad skulle vi spørge om først, Caton?”

„Om han gjerne spiser Aprikoser“, svarede Caton; men Lisette raabte: „Nej, spørg ham først, hvor gammel han er, og hvad han hedder!“

„Aa, hør lad vær' med at være saa vittige, men ryk frem med hvad I har at sige!“ brummede jeg.

Og Margot svarede: „Kort og godt, Du skal engang sige os, hvad Du har imod Anna, siden Du opfører Dig saaledes mod hende?“

„Hvordan det?“ spurgte jeg forlegent; og Anna blev helt rød og saa' ned i sit Sytøj.

„Ja, hvordan?“ vedblev Margot; „det er netop det, jeg spørger om! Med et Ord, hvad Grund har Du at give for, at Du, lige siden din Ankomst, ikke har talt et levende Ord til Anna, og i det hele taget opfører Dig, som om hun slet ikke eksisterede? Dette er ikke alene en Fornærmelse mod hende, men mod os alle, og den maa hæves paa en eller anden Maade, om ikke for andet, saa for den rent ydre Anstand. Hvis Anna, uden at vide det,

har fornærmet Dig, saa sig det, for at hun kan gøre Dig Afbigt derfor.

Forøvrigt behøver Du ikke at blive stolt og mene, at vi ikke kunne leve uden din dyrebare Gunst! Det er ene og alene, for at enhver kan ske sin Ret, som det sig hør og bør!“

Jeg svarede, at jeg kunde angive Grunden for min Opførsel overfor Anna, saa snart hun vilde forklare mig sin, thi jeg kunde heller ikke rose mig af, at hun havde henvendt et eneste Ord til mig. Herpaa svarede man: at et Fruentimmer kunde i den Sag gøre, hvad hun vilde; i hvert Fald maatte jeg gøre Begyndelsen, hvorefter Anna vilde forpligte sig til at omgaas mig ligesaa selskabeligt venligt og imødekommende, som hun omgikkes andre.

Dette lod sig høre, og jeg fandt herved min Opfattelse af, at alle Kvinder i Grunden udgjorde én Person, bekræftet; det var mig et behageligt Bevis paa, at en Sag var vel anbragt, naar den var i deres Hænder. Deres højtravende Ord forvirrede mig ikke, og jeg bildte mig straks ind, at de netop havde uhyre megen Brug for mig.

Smilende svarede jeg, at jeg gærne rettede mig efter et fornuftigt Ord, og at jeg ikke

ønskede noget bedre, end at leve i Fred og god Forstaaelse med hele Verden! Og dog stod jeg nu atter her uden engang at se paa Anna, som ivrigt syede videre. Men Lisette sagde: „For at gøre en Begyndelse, saa ræk nu Anna Haanden og lov hende med tydelige Ord, at Du, hver Gang, Du møder hende, vil hilse hende ved Navn og spørge, hvorledes hun har det; herved skal det være fastslaaet, at I bestandig, naar og hvor I mødes, skulle række hinanden Haanden, som det sømmer sig gode Kristne!“

Jeg nærmede mig Anna, rakte min Haand ud og holdt en lille forvirret Tale; uden at se op, rakte hun mig Haanden, trak lidt paa Næsefløjen og smilede.

Da jeg saa vilde fjærne mig, begyndte Margot igen: „Taalmodighed, Hr. Fætter! Nu kommer vi til det næste Punkt, som skal opklares.“ Hermed trak hun det hvide Tøj bort af Bordet, og der laa mit Billede af Anna.

Saa vedblev hun: „Vi ville ikke gaa nærmere ind paa, hvorledes vi ere komne til dette hemmelighedsfulde Værk; det er nu engang opdaget, og vi ville kun vide, med hvilken Ret og i hvilket Øjemed, Du portræterer skikkelige unge Piger, uden at de véd af det?“

Anna havde kastet et hurtigt Blik paa den brogede Genstand og sad nu ligesaa forlegen der, som jeg stod beskæmmet og trodsig. Jeg erklærede, at Billedet var min Ejendom, og at jeg ikke skyldte nogen menneskelig Sjæl Regnskab derfor, selv om det nu var bleven set, i Stedet for vedblivende at være en Hemmelighed, og jeg vilde nok bede om, at man for Fremtiden lod mine Sager i Fred! Med disse Ord vilde jeg tage mit Arbejde, men Pigebørnene kom mig i Forkøbet og stablede hele Udstyret op ovenpaa det.

Det kunde aldeles ikke være dem ligegyldigt, sagde de, om de, uden deres Vidende og i en dem ukendt Hensigt bleve aftegnede, og jeg maatte straks forklare, i hvad Anledning jeg havde malet omtalte Billede og hvad jeg havde i Sinde at gøre dermed; thi at jeg selv vilde beholde det, kunde man efter min tidligere Opførsel ikke formode; desuden fik jeg ikke Lov dertil!

„Sagen er ganske ligefrem“, svarede jeg efter nogen Tøven. „Jeg vilde gjerne berede Skolelæreren, Annas Fader, en lille Glæde paa hans Navnedag, og jeg tænkte at det skete bedst ved at male et Portræt af hans Datter.

Har jeg haft Uret, saa gør det mig meget ondt, jeg skal ikke tiere gøre det. Muligvis kan jeg gøre ham en lige saa stor Glæde ved at male hans Hus og Have; mig er det det samme!“

Ved denne Udflugt berøvede jeg mig rigtignok selv Billedet, som var blevet mig kært, men jeg afskar tillige al videre ubebagelig Forhandling; thi Pigerne kunde intet indvende her imod, men maatte ovenikøbet billige min paatænkte Opmærksomhed mod Onklen. Imidlertid besluttede de at beholde Maleriet til den bestemte Dag, hvor vi da allesammen skulde bringe det til Skolelæreren.

Saa havde jeg da nu mistet min Skat, men forstod at skjule min Ærgrelse. Men den lille Caton, som ikke var tilfreds endnu, begyndte igen: „Hvad skal det sige, at det er ham det samme, enten han maler Onkels Hus eller Anna?“

„Det skal sige saa meget“, sagde Margot, „at han er en hovmodig Krabat, hvem et Hus og en smuk Pige er lige meget værd! Men navnlig skal det sige: Tro endelig ikke, at jeg har haft den mindste Interesse af Originalen, da jeg malede dette Ansigt! Og dette er en ny Fornærmelse mod den stakkels Anna,

og Du skylder hende en eklatant Oprejsning!“

Med disse Ord trak Margot et sammenlagt Stykke Papir op fra Brystet, foldede det ud og bad Lisette forelæse det langsomt og tydeligt. Jeg var yderst spændt paa, hvad det kunde være; Anna kunde heller ikke begribe, hvad det skulde betyde, og saa' lidt spørgende ivejret; men ved de første Ord genkendte jeg straks min Kærlighedserklæring fra Bistadet. Jeg blev varm og kold under Læsningen; saa vidt jeg i min Forvirring kunde se, kom Anna først lidt efter lidt under Vejr med Meningen; de øvrige Pigebørn, som i Begyndelsen satte smilende spodske Ansigter op, bleve efterhaanden som Oplæsningen skred frem, tavse og beskæmmede ved de inderlige Ord, og de rødmede en efter en, som om Erklæringen havde været rettet til dem. Imidlertid indgav Angsten mig, allerede før Læsningen var tilende, et nyt Paafund. Da Kusinen, som selv ikke var saa lidt benauet, havde sluttet med det sidste Ord, sagde jeg saa tørt som muligt: „Hille mænd; lad mig se en Gang; det forekommer mig helt bekendt! — Rigtig, det er et gammelt Blad Papir med min egen Haandskrift!“

„Naa, og hvad saa?“ spurgte Margot noget forbløffet; thi nu var det hende, der hverken vidste ud eller ind.

„Hvor kan I have fundet det?“ vedblev jeg; „det er en Stump Oversættelse efter det Franske, som jeg har skrevet her i Huset allerede for to Aar siden. Hele Historien staar oppe i den gamle Hyrderoman, den med Guldsnittet, som ligger paa Kvistkammeret ved Siden af den gamle Sabel og Folianterne; jeg satte den Gang for Spøg Annas Navn ind i Stedet for Navnet Melinde. Lad den lille Caton hente mig Bogen herved, saa skal jeg læse Eder Stykket op paa Fransk.“

„Aa, Du kan selv hente den, lille Henrik! Vi er akkurat lige gamle!“ svarede den unge Dame, og de øvrige gjorde ganske lange Ansigter, da min Forklaring havde lydt saa naturlig og troværdig.

Kun Anna maatte vide, at Brevet udelukkende var rettet til hende; thi hun alene kunde paa Hentydningen til Bedstemoders Grav forstaa, at Brevet baade efter Dato og Indhold var nyt. Hun rørte sig ikke.

Saaledes var nu dette flyvende Blad dog naaet til sin Bestemmelse, og jeg kunde over-

lade det til sin egen Virkning, uden umiddelbart med min Person at skulle staa inde for det, og uden at Kusinerne skulde nyde nogen Triumf over mig. Jeg blev saa sikker og dristig, at jeg tog Papiret, foldede det sammen og under et komisk Skrabad overrakte Anna det med følgende Ord:

„Da man nu en Gang har tilskrevet denne Stiløvelse et højere Øjemed, saa giv, højst-ærede Frøken, dette vildfarende Blad et venligt Ly, og modtag det som en Erindring om denne mindeværdige Eftermiddag!“

Først lod hun mig staa en Stund og vilde ikke tage Papiret, men da jeg saa vilde dreje rask af tilvenstre, greb hun det hurtigt og lagde det paa Bordet ved Siden af sig. Min Rolle var imidlertid udspillet, og jeg skyndte mig at komme bort, mens Legen endnu var god.

Med et nyt spøgende Buk anbefalede jeg mig; alle Pigebørnene rejste sig og hilste paa mig under høflig ironiske Kniks. Ironien skrev sig fra den kvindelige Ærgrelse over at de ikke havde faaet ydmyget mig, og Høfligheden fra den Agtelse, som min Opførsel havde indgydt dem. Thi medens Billedet og min Skrivelse tydede paa én bestemt udtalt

Tilbøjelighed, havde jeg til Trods for Sagens offentlige Forhandling forstaaet under Spøgens Kaabe at skjule min Hemmelighed saaledes, at jeg ikke alene selv ikke havde bundet mig, men at ogsaa Anna havde fuld Frihed til at tro, hvad hun vilde.

Meget vel tilfreds trak jeg mig tilbage til det lille Tagkammer, hvor jeg hendøsedede nogen Tid i de saligste Drømme. Anna forekom mig saa henrivende som nogensinde, og idet jeg i min Egenkærlighed tænkte mig, at hun nu absolut maatte tilhøre mig, følte jeg næsten en Slags øm Medlidenhed med hende. Saa tog jeg mig sammen og gik atter ned i Haven, hvor Septembersolen allerede var begyndt at dale, og mente, at jeg nu skulde sætte Kronen paa Dagens Værk ved at følge Anna hjem — første Gang igen efter de glade Barndomsaar. Men hun var allerede gaaet alene hjem over Bjærget; Kusinerne samlede deres Arbejde sammen og saa' rolige og ligegyldige ud. Jeg oversaa' hurtigt Bordet, men vogtede mig vel for at spørge, om Anna virkelig havde taget Papiret med, og slentrede saa mismodig hen igennem Dalen ind under Træernes Skygger.

Hun kom ikke de følgende Dage over

til os, og jeg dristede mig ikke til at gaa til Skolelæreren. Hun havde jo nu min skriftlige Erklæring, og ved denne havde vi beggemistet vor Frihed, og mig forekom vort fremtidige Forhold dobbelt svært, fordi jeg følte hele en saadan Erklærings Betydning.

Og som den ene Dag nu gik efter den anden, forsvandt atter min glade Sikkerhed, især da jeg ikke hørte den mindste Hentydning til Begivenheden i Lysthuset, og jeg var snart naaet til mit gamle Punkt af trodsig Forstokkethed, da Navnedagen, som jeg i min Nød havde paakaldt, stod for Døren, og mine Kusiner erklærede, at vi alle skulde gaa derhen om Aftenen for at lykønske den Gamle. Først nu fik jeg atter mit Billede at se; det var imidlertid blevet indfattet i en fin Ramme, som Pigebørnene havde fundet omkring et gammelt ødelagt Kobberstik. Rammen var af Træ, nydelig udskaaren i en Række Muslingeskaller, der laa den ene halvt ovenpaa den anden, temmelig smal og rimeligvis henvend halvfyersindstyeve Aar gammel. Landsbyens Glarmester, som tillige var lidt af en Tusindkunstner og især havde sin Styrke i gammel-dags Lakeringer paa antike Snurrepiberier, havde givet Muslingeskallerne en rødlig Bronze-

glans, samt sat et nyt blankt Glas i det gamle Sted, saa at jeg blev helt forbauset ved at se min Tegning i denne Herlighed. Den vakte alle landlige Beskueres Beundring; de følte sig i høj Grad tiltalte af Blomsterne og Fuglene, de Guldstykker og Ædelstene, hvormed jeg havde prydet Anna, samt den omhyggelige Maade, hvorpaa jeg havde behandlet hendes Haar og hvide Halsstrimmel. De smukke, blaa Øjne, de rosenrøde Kinder og Kirsebærmunden, alt tiltalte disse Folks Fantasi, og de frydede sig ved Synet af den hele Dejlighed.

Ansigtet var saa godt som ikke modelleret og holdt i en lys Tone, hvad der imidlertid just faldt i deres Smag, til Trods for, at dette formentlige Fortrin ene og alene havde sin Grund i, at jeg ikke kunde gøre det anderledes.

Da vi begave os paa Vejen, maatte jeg selv bære mit Mesterværk, og naar Solen skinde paa Glasset, maatte jeg sande det gamle Ord, at ingen Traad er saa fint spundet, at jo ikke Solen faar fat paa den og viser den frem.

Pigebørnene lod deres Vittigheder frit Løb, de vendte sig om for at se efter mig, der gik saa forsigtigt med min Ramme i Armen og saa' ud, som om jeg i mit Ansigts Sved bar en Altertavle over Bjærget.

Men Skolelærerens Glæde opvejede rigtig baade disse Drillerier og Sorgen over at miste Billedet, tilmed da jeg foresatte mig at male et endnu smukkere til mig selv.

Jeg var Dagens Helt, da mit Arbejde efter tilstrækkelig Beskuen blev hængt op over Sofaen i Stuen med Orglet, hvor det tog sig ud som en glørværdig Helgeninde, malet til en Kirke.

ELLEVTE KAPITEL.

TROESBESVÆRLIGHEDER.

Imidlertid bidrog alt dette til at vanskeliggøre min Tilnærmelse til Anna; det var mig umuligt at benytte Anledningen til at gøre Indtryk paa hende. Jeg forstod, at hun netop nu maatte være meget afmaalt i sin Opførsel, og jeg følte, at det egentlig ikke er nogen Spøg saa uforbeholdent at tilstaa en ung Pige sin Tilbøjelighed.

Men desto bedre kom jeg ud af det med hendes Fader, med hvem jeg ivrigt diskuterede. Hans Dannelse omfattede fornemmelig den kristelige Morals Gebet, halvt i oplyst, halvt i mystisk-andægtig Forstand, hvor Forsagelsens og Kærlighedens Lov, grundet paa Selverkendelse og paa Studium af Guds og Verdens Væsen, stod i forreste Række.

Han var vel bevandret i fromme Lærdes

Skrifter fra de forskellige Nationer, og han ejede og havde læst en Mængde af den Slags Bøger, som han ved Overleveringen gennem Slægter af samme Tænkemaade var kommen i Besiddelse af. Her var meget smukt og opbyggeligt for mig at læse, og jeg lyttede andægtigt og gærne til hans Foredrag, thi jeg mente nu en Gang, at Forsken efter det sande og gode ikke lod sig afvise. Mine Indsigelser bestode fornemlig i en Protest mod det særligt Kristelige, som det eneste Kendetegn paa alt godt. Jeg befandt mig i denne Henseende i en temmelig pinlig Krise.

Medens jeg elskede Kristi Person, selv om den, som jeg troede, i hele sin forklarede Skikkelse kun skulde staa som en Mythe, saa var jeg bleven fjendtlig stemt imod alt, hvad der kaldte sig kristeligt, uden ret at vide hvorfor, og jeg var næsten glad ved at føle denne Uvilje i mig. Overalt, hvor Kristendommen gjorde sig gældende, var den for mig væsenlig en tom, fantasiløs Nøgternhed. Allerede i flere Aar havde jeg derfor ikke gaaet i Kirke, og i den religiøse Undervisning hos Præsten deltog jeg kun sjældent, omend jeg var forpligtet dertil. Om Sommeren slap jeg fri, fordi jeg for det meste levede paa Landet,

og om Vinteren gik jeg kun til Præsten et Par Gange, og man syntes ikke at lægge Mærke dertil, ligesom man over Hovedet ikke lagde mig Vanskeligheder i Vejen af den simple Grund, at jeg hed den grønne Henrik, det vil sige, var en isoleret Størrelse og en aparte Fyr; dertil satte jeg et saa ynkeligt Ansigt op, at de Gejstlige gärne lode mig gaa. Saaledes nød jeg en udstrakt Frihed, og jeg tror nærmest derved, at jeg, til Trods for min Ungdom, hævdede mig den selv energisk. Thi jeg forstod ingen Spøg i dette Kapitel. Alligevel maatte jeg tilstrækkelig betale denne min Frihed, naar to eller tre Gange om Aaret Turen kom til mig at optræde i Kirken, det vil sige, efter forudgaaet Indøvelse at besvare enkelte udenad lærte Spørgsmaal af den officielle Tro. Denne Skik havde allerede i mange Aar været mig en Pine, nu var den mig uudholdelig; og dog kunde jeg ikke unddrage mig den, thi afset fra den Sorg, jeg derved vilde forvolde min Moder, var min endelige lovmæssige Slippen ud af Klemmen afhængig af disse Overhøringer.

Til Julen skulde jeg konfirmeres, og trods den fuldstændige Frihed, som bagefter straa-

lede mig i Møde, forvoldte det mig dog store Sorger. Jeg omtalte min Antikristendom oftere for Skolelæreren, end jeg ellers vilde have gjort, men alligevel paa en anden Maade, end naar jeg var sammen med Filosofen; thi ikke alene som Annas Fader, men ogsaa som den ældre Mand følte jeg mig forpligtet til at holde ham i Ære, og af hans milde, kærlige Væsen opfordredes jeg uvilkaarligt til at vogte paa min Tale og endog tilstaa, at jeg som en ung Fyr endnu kunde have meget at lære. Hvad min gamle Ven angik, saa var han snarere glad end det modsatte over mine afvigende Meninger; de gave ham Anledning til aandelig Virksomhed, og jo mere Besvær, jeg foraarsagede ham, des kærere blev jeg ham. Han sagde, at det hele var fuldstændig i sin Orden; her var igen et Menneske, for hvem Kristendommen var en Livets og ikke en Kirkens Sag; naar jeg først havde gaaet noget igennem, vilde jeg nok blive en god Kristen. Selv stod han sig ikke godt med Kirken, og han erklærede, at dens nuværende Forvaltere vare uvidende, raa Mennesker; men jeg har ham lidt mistænkt for, at det fornemmelig havde sin Grund deri, at de forstode Latin og Hebraisk, hvad han ikke gjorde.

Høsten var imidlertid forlængst forbi, og jeg maatte tænke paa Hjemrejsen. Onkel vilde denne Gang bringe mig til Byen og samtidig tage sine Døtre med, hvoraf de to yngste endnu aldrig havde været der. Han lod spænde for en gammel Karosse, og vi kørte afsted, Døtrene i deres fineste Stads og vækkende Opsigt i alle de Landsbyer, vi kom igennem.

Onkel og Margot toge tilbage samme Dag, men Lisette og Caton bleve en Uge hos os, og nu var det deres Tur at spille de stumme og kejtede, medens jeg foreviste dem alle Byens Herligheder med en Vigtighed, som om jeg selv havde opfundet det alt.

Saa holdt en skøn Morgen, ikke længe efter at de vare rejste, et lille Køretøj foran vort Hus, og ud steg Skolelæreren og hans Datter, den sidste indhyllet i et flagrende grønt Slør, som skulde beskytte hende mod den kølige Høstluft.

En kærere Overraskelse kunde ikke være vederfaret mig. Ogsaa Moder havde sin Glæde af det søde Barn.

Skolelæreren vilde se, om han kunde finde en passende Bolig for Vinteren, da han dog efterhaanden maatte bringe sit Barn mere i Berørelse med Verden, for at udvikle hendes

Anlæg i alle Retninger. Imidlertid fandt han ingen Lejlighed, som passede sig for ham, og han bestemte sig til hellere næste Aar at købe et lille Hus i Nærheden af Byen og saa fuldstændig flytte dertil. Denne Udsigt fyldte mig ganske vist med Glæde, men jeg vilde dog hellere for bestandig tænke mig Anna som Klenodiet i hin afsides liggende grønne Dal, der nu en Gang var bleven mig saa kær.

Jeg saa imidlertid med hemmelig Fornøjelse, hvorledes Moder fattede Venskab for Anna og denne igen kom Moder i Møde med Ærbødighed og Hjærtelighed.

Vi kappedes formelig i saa Henseende, hun om at vise Agtelse for min Moder, jeg for hendes Fader, og vi vare saa optagne af denne behagelige Strid, at vi ikke fandt Tid til selv at mødes, eller rettere, vi omgikkes kun derigennem hinanden. Saaledes skiltes vi, uden at have vekslet et eneste betydningsfuldt Blik.

Vinteren rykkede nær og Julen med den. Tre Gange om Ugen gik jeg Klokken fem om Morgenen over i Kapellanens Bolig, hvor fyrretyve unge Mennesker bleve forberedte til Konfirmation i en aflang, smal Stue. Vi vare Ynglinge, som man nu kaldte os, af alle Stæn-

der. I den øverste Ende af Stuen brændte nogle søvnige Lys; her sad de fornemmere og studerende; saa kom Middelklassen, nogle raske, kaade Fyre, og derefter helt nede i Mørkets Region fattige Skomagerlærlinge, Tjenestedrenge og Fabrikarbejdere, lidt raa og kejtede og som tidt kunde falde paa en plump Afbrydelse, medens man højere oppe med Anstand overgav sig til en rolig Uopmærksomhed. Denne Klasseinddeling var ikke frembragt med Flid, men havde saa at sige skabt sig selv; vi inddeltes nemlig efter vor Flid og Opførsel. Da nu de fornemste fra Hjemmet af vare opdragne i ydre god Forstaaelse med Kirken og vidste bedst at belægge deres Ord, og da dette saaledes gik i en Skala ned efter, saa var Rangforordningen overfladisk sét ganske naturlig, især da Undtagelserne af sig selv holdt sig til deres Lige og ikke vilde blande sig mellem de andre Klasser.

Allerede det at skulle staa præcis op og paa visse Dage i Ugen, i kolde, mørke Vintermorgener, trave afsted for at sidde der paa sin bestemte Plads, var mig næsten uudholdeligt, tilmed da jeg ikke siden min Skolegang havde været vant til sligt. Jeg vil ikke der-

med sige, at jeg slet ikke kunde bøjes ind under nogen som helst Disciplin, naar jeg indsaa' det fornuftige Øjemed deri. Da jeg for Eksempel to Aar senere aftjente min Værnepligt, og som Rekrut til bestemte Dage maatte indfinde mig punktlig paa Eksercerpladsen, for i fulde seks Timer at gøre omkring efter en gammel vejrbidt Underofficers Kommando, saa gjorde jeg det med den største Iver og med en næsten ængstelig Bestræbelse for at vinde den gamle Stokmilitærs Ros. Men det gjaldt ogsaa at gøre sig dygtig til Forsvar for Frihed og Fædreland; jeg havde jo mit Land for Øje, jeg stod paa den mødrene Jord og ernærede mig af dens Afgrøde. — Her maatte jeg derimod med Magt rive mig ud af min Søvn og mine Drømme, for imellem en lang Række andre søvndrukne Ynglinge i den skumle Stue at føre et Liv i Fabel og Drøm paa Kommando af en Ærværdighed, med hvem jeg ellers ikke havde det ringeste at bestille.

Hvad der for Aartusinder siden under Østens fjærne Palmer dels havde tildraget sig, dels kun var drømt af hellige Sværmere og nedskrevet i en Sagaernes Bog, det blev her Ord for Ord indpræntet som første og alvor-

ligste Betingelse for Livet, og Troen derpaa blev paa det nøjeste reguleret. De mærkeligste Udslag af menneskelig Fantasi, snart lyse og fornøjelige, snart mørke, brændende og blodige, og samtidig ligesom indvævede i en fjærn blaa Duft, alt dette blev her anvist os som tidssvarende, solidt Fundament for vor hele Eksistens, og det blev her, for sidste Gang og i fuldt, ramme Alvor, forklaret og udlagt for os med det bestemte Øjemed, at vi paa Grundlag af hine Fantasier kunde nyde en Draabe Vin og en Smule Brød med rette Sindelag. Og hvis dette ikke skete, hvis vi ikke med eller imod vor Overbevisning underkastede os denne sære fremmede Disciplin, saa gjaldt vi ikke for noget i Staten og kunde ikke tage os en Kone.

Fra Aarhundred til Aarhundred havde man prædiket dette, og den forskellige Udlægning af disse symbolske Forestillinger havde allerede kostet et Hav af Blod. Vor Stats nuværende Omfang og Bestaaen var for Størstedelen en Følge af hine Kampe, saa at denne Drømmeverden for os paa det nøjeste blev knyttet sammen med den bestaaende, haandgribelige Virkelighed.

Naar jeg saa' den passive Alvor, hvormed

man uden at fortrække en Mine behandlede disse gaadefulde Ting, saa forekom det mig næsten at være en Børneleg med Blomster, som udførtes af gamle Mennesker, og hvor det mindste Smil eller en Fejl straffedes med Døden. Det første, som Læreren betegnede os som en kristelig Fordring, og hvorpaa han grundede et vidtløftigt System, var Syndserkendelsen og Syndsbeholdelsen. Nu var jeg ingenlunde fremmed for, at jeg havde Fejl, dertil vare Skoleæventyrene og de barnlige Optøjer mig endnu i for frisk Minde, og paa Bunden af min Bevidsthed saa' jeg mig snarere gaa omkring som en rigtig slem lille Person, hvad der foraarsagede mig ydmyg Ruelse nok. Alligevel skurrede Ordet Syndsbeholdelse mig i Øret; det havde et altfor haandværksmæssigt Anstrøg; der var en fabrikmæssig Lugt derved, som mindede om et Limkøgeri eller om en Linnedvævers syrlige Appreturkedel. At Guddommen, efter sin Manipulation ved Syndefaldet, stadig fortsatte i sin Vrantenhed mod Menneskene, det blev mig den Gang ikke ret klart, muligvis fordi de aller yderste Finesser af den theologiske Fortolkningskunst endnu ikke vare os tilgængelige. Jeg lod da Sagen staa hen, uden at gaa altfor meget i Rette

med den, og følte kun, at det i hvert Fald drejede sig om et vigtigt Punkt, og at det vilde drage højst betænkelige Følger efter sig, hvis man nogensinde kom udenfor det hæderliges og retskafnes Territorium. Ogsaa dæmrede vistnok en Anelse i mig om, at selv den Retskaftere var udsat for mange Fejltrin, og at han for hvert saadant bar et bestemt Maal af Ansvarlighed i sig.

Efter Læren om Synden gik vi straks over til Læren om Troen, som en Forløsning fra hin; og paa dette Punkt blev egentlig hele Undervisningens Vægt lagt. Trods alle Tilføjelser og Kommentarer, som ethvert nok saa godt Arbejde behøver, blev Omkvædet her evig og altid det samme: Troen gør salig! og for at gøre os dette begribeligt, som vordende unge Mennesker, anvendte den gejstlige Herre den højst mulige Veltalenhed.

Men hvis jeg gaar op paa det højeste Bjærg og tæller Stjerne efter Stjerne paa Himlen, eller hvis jeg stiller mig paa Hovedet for at titte op i Lilliekonvalens Bæger, saa kan jeg dog ikke finde noget særlig fortjenstfuldt ved Troen. Den, der tror paa en Sag, kan være en god Mand, og den, der ikke tror derpaa, kan være en ligesaa god Mand. Hvis

jeg betvivler, at to Gange to er fire, saa er det ikke desto mindre fire, og hvis jeg tror, at to Gange to er fire, saa har jeg derfor ikke noget særligt at rose mig af, og intet Menneske vil prise mig af den Grund. Naar Gud har skabt en Verden, befolket den med tænkende Væsener, og saa indhyllet sig i et uigennemtrængeligt Slør, for at lade den skabte Slægt forkomme i Synd og Elendighed, naar han endvidere paa overordentlig Maade har aabenbaret sig for enkelte Mennesker, endelig sendt en Forløser, som ikke kan begribes med Forstanden, og dog fordret Troen paa ham som eneste Betingelse for hvert Menneskes Frelse, og alt dette kun for at have den Fornøjelse at blive troet paa, han, der dog maatte være saa temmelig sikker, hvad det angaar — saa bliver denne hele Proces en stor Komædie, som berøver mig al Opbyggelse ved Tanken paa Gud, paa Verden og paa mig selv.

Tro! Hvor uendelig tomt klinger ikke dette Ord i mit Øre! Det er den mest forvirrende, den mest indviklede Opfindelse, som Menneskeaaften i en Stemning af lammeagtig Enfold kunde gøre.

Naar jeg i mig har Trangen til Erkendelsen af og Visheden om, at der er en Gud

og at han er mit Forsyn, saa er denne Følelse vidt forskellig fra det, man kalder Tro! Hvor sikkert véd jeg ikke, at Forsynet vaager over mig, ligesom en Stjerne paa Himlen, der gaar sin Gang, enten jeg ser efter den eller ej. Gud, som er alvidende, kender enhver Tanke, der opstiger i mit Indre, han kender Tanken, der gik forud for den, og han kender den følgende, hvori den nuværende gaar over; han har givet alle disse mine Tanker deres Bane, som er ligesaa ufravigelig som Stjærnernes Bane og Blodets Kredsløb. Jeg kan sige: jeg vil gøre dette og undlade hint, jeg vil være god eller jeg vil sætte mig ud over at være det, og jeg kan ved Udholdenhed gennemføre det; men jeg kan aldrig sige: jeg vil tro eller ikke tro, jeg vil stænge mig ude for en Sandhed, eller gøre mig den tilgængelig! Jeg kan ikke engang bede om Tro, fordi det, som jeg ikke fatter, aldrig kan være mig attraaværdig, fordi at en Ulykke, som jeg begriber, dog endnu er levende Luft for mit Aandedræt, medens en Salighed, som jeg ikke begriber, vilde være Kvælstof for min Sjæl.

Alligevel ligger i Ordet: Troen gør salig! noget dybt og sandt, for saa vidt som det tilkendegiver en uskyldig og naiv Følelse af

Tilfredshed, der omfatter alle de Mennesker, som gjerne tro paa det Gode, det Skønne og det Sælsomme, i Modsætning til dem, der af Indbildskhed, Trods eller Egenkærlighed betvivle og besudle alt, hvad der bliver dem paavist som godt, som skønt eller som sælsomt. Hvor den religiøse Tro ved Mangel paa Overvejelsesevne har sin Grund i denne elskværdige og godmodige Lettroenhed, dér siger man med Rette, at den gør salig, og Vantroen, som stammer fra de ovennævnte Kilder, kan man da billigvis kalde for usalig. Men med den egentlige dogmatiske Troslære have begge aldeles intet at gøre. Thi medens der gives kristeligt Troende, som i alle andre Sager, end netop Troens, ere de mest afgjorte Tvivlere og Ræsonnører, saa er der ligesaa mange Vantroende, ja endog Atheister, som staar beredte til med den største Iver at tro paa alt fornøjeligt og forhaabningsfuldt i Verden, og det er et meget yndet Fif hos de kristelige Polemikere med Haan at foreholde saadanne Mennesker, at de tage Glimmer for Guld og nære sig af Illusioner, medens de ikke ville tro paa det ene, store Afgørende. Paa den Maade faa vi det komiske Skuespil, at Mennesker hengive sig til den mest ab-

strakte Ideologi og umiddelbart efter kalde enhver, der tror paa noget opnaeligt Skønt eller Godt, for en Ideolog. Vil man kende tilbunds Troens Betydning og Rækkeevne, saa maa man ikke udelukkende betragte de ortodokse Kirkegængere, hos hvem alt bliver skaa-ret over én Læst og det ejendommelige der-ved trængt tilbage; nej, man maa se hen til Troens udisciplinerede Skarer, der sværme frit omkring udenfor Kirkens Mure, — hvad enten de nu ere Medlemmer af Sekter eller de handle og tro som Individder hver for sig. Her træde de rette Bevæggrunde og det oprinde-lige i Skæbner og i Karakterer frem og kaste Lys over den store historiske Masse i alle de sære Former, som den lidt efter lidt har an-taget. —

Der levede i vor By en fremmed Mand ved Navn Wurmlinger, som havde sin For-nøjelse af at binde Folk, der gave sig af med ham, alle Slags Historier paa Ærmet, og saa bagefter le dem ud for deres Lettroenhed, idet han erklærede, at Historien slet ikke var sand. Enhver anden maatte fortælle, hvad han vilde: vor Mand betvivlede det stedse, og han havde en ganske egen dreven Manér at gøre Troskyldigheden latterlig paa hos For-

tælleren, ligesom han haanede Troskyldigheden hos dem, der troede hans egne Fortællinger. Han spiste ikke en Krumme Brød, som han ikke havde forskaffet sig ved en eller anden Løgnehistorie; han var hellere sultet ihjel, end han skulde have sat Tandene i et paa ærlig Maade fortjent Stykke Brød. Aad han da sit Brød, saa erklærede han, at det var godt, naar det var slet, og slet, naar det var godt. Overhovedet gik hans hele Stræben ud paa, altid at udgive sig for andet end hvad han var, hvilket da foraarsagede ham et fortsat Studium, saaledes at han, der egentlig intet bestilte og aldrig havde duet til noget, hver Minut var at træffe i den mest mangesidige Virksomhed. Hertil udfordredes og her ind under faldt en stadig Listen omkring og Luren, dels for at passe det gunstige Øjeblik til at diske op med sine Krøniker, dels for at overraske Folk paa deres svage Punkter, idet hans Hovedlidenskab bestod i at overbevise hele Verden om Uredelighed og Usandhed. Man kunde ikke tænke sig noget lystigere, end naar han just paa Tærne havde listet sig hen og luret bag en Dør, og saa pludselig stod strunk og stiv og med rullende Øjne og bombastiske Ord priste sin egen Ligefremhed,

Ærlighed og retsindige Djærvhed. Da han imidlertid under alt dette alligevel havde en Følelse af, at alle andre havde renere Brød i Posen, end han selv, saa fyldtes hans Sjæl af en navnløs hadefuld Misundelse, der fortærte ham som en glødende Brand og netop gav sig tilkende ved, at hvert tredje Ord, han brugte, var Ordet „Misundelse“. Han forsikrede, at han befandt sig i en evig, lykkelig moralsk Overlegenheds Tilstand, og han saa' derfor i ethvert Blad paa Træerne, der ikke susede efter hans Behag, en misundelig Fjende, og hele Verden var for ham saa at sige en eneste stor, af Misundelse dirrende Skov. Naar nogen modsagde ham, saa var det af Misundelse; tav man stille under hans Foredrag, saa blev han rasende og kunde næppe afvente Vedkommendes Bortgang, for at beskyldte ham for Misundelse. Hans hele Tale blev ved det uophørligt tilbagevendende Ord Misundelse ret egentlig til selve Misundelsens evigtonende Jammer-sang. Saaledes var han i et og alt den personlige Fjende af Sandheden; kun i dennes Fraværelse drog han Aande, ligesom Musene danse paa Bordet, naar Katten er ude; og Sandheden hævnede sig da ganske naturligt og simpelt paa ham.

Grundskaden hos ham var, at han allerede fra Moders Liv havde villet være klogere end hans Moder selv, og som Følge heraf kunde han kun leve, naar han ikke behøvede at tro, hvad noget Menneske sagde, medens derimod alle skulde tro, hvad han sagde. Nu kunde han ganske vist anstille sig, som om det forholdt sig saaledes. Dette gjorde han ogsaa; og det var i sig selv Hovedløgnet i hans Liv, Summen af alle hans enkelte Usandfærdigheder. Men Sagens sande Sammenhæng gav sig dog altfor tidt og aabenbart til Kende gennem hans Medmenneskers Latter. Derfor fandt han kort og godt sit bedste Støttepunkt i den Lære, som gør den ubetingede Tro til Sjælens Panier, til dens Banner og Fane. Allerede den Omstændighed, at den almindelige Retning i Tiden vendte sig bort fra den ene saliggørende Tro, og at de fleste tænkende Mennesker, om de end ikke ligefrem udtalte sig derimod, saa dog lode Tro være Tro og kun byggede paa, hvad de kunde begribe og erkende — allerede dette var Grund nok for ham til sporenstregs at gøre Front derimod med den Paastand, at Tidens Hang og Trang stillede sig fjendtlig mod den gen-

opvakte Tro, Thi han kunde nu aldrig lade være med at lyve.

De Folk, som virkelig troede, vare ham højst kedsommelige Mennesker, som han aldeles ikke bekymrede sig om, lige saa lidt som han nogensinde blev set i Kirken eller iblandt en eller anden religiøs Menighed. Derimod var han saa meget mere paa Nakken af dem, der ikke troede. Ikke som om han var ængstelig for deres Sjæls Frelse, ihvorvel han ængstelig nok drev paa denne Sag: nej, hans Frygt var den, at naar han engang havde sagt, at han troede, saa maatte i hans Øjne alle andre, som ikke troede, være nogle Æsler, og naar dette ikke blev troet paa hans Ord, saa havde han selv en Følelse af, at han stod dør som en saadan lignende langøret Ting. I Virkeligheden kan man jo kalde hele den usalige Strid for „Æselsspørgsmaalet“, efterdi vistnok af tusind Fanatikere, som vade i Blod for deres religiøse Mening, de nihundred og nioghalvfems kun af den Grund ere beredte til at bryde Freden og antænde Baalene, fordi Ordet „Æsel“ synes at tone dem trodsigt imøde fra de Forfulgte.

Intet hadede vor Mand mere, end den redelige, samvittighedsfulde Forskning og alle Op-

dagelserne paa Videnskabens Gebet; naar somhelst en saadan Opdagelse blev forkyndt, saa ivrede han med Hænder og Fødder derimod og søgte at gøre Tingen latterlig, og naar Resultatet viste sig at være rigtigt, og dets betydningsfulde Følger var til at se og høre paa alle Gader og Stræder, saa blev han først rigtig rasende og kaldte det en ufor-skammet Løgn. Den lille Tabel og det klareste kemiske Eksperiment var for ham, hvad Fadervor og Døbefont er for den Slemme. Men Naturen selv hævnede sig smilende paa ham. De fem Sanser vilde han ikke lade staa ved deres Værd; han maatte opfinde nogle helt nye paa egen Haand og ved Hjælp af dem udmale sig Miraklerne og Mysterierne i den kristelige Tro. Naar han herved kom i Strid med Kristendommens Aand, og man vilde bevise ham dette gennem det ny Testament, saa sagde han, at han blæste det ny Testament et Stykke, og det i samme Øjeblik, hvor han havde ytret, at Testamentet var Livets Bog.

Trods alt dette var han oprigtigt troende — thi paa den ene eller den anden Maade maa alligevel et Menneske gi'e sig, og han troede saa meget mere oprigtigt, som Troens

Væsen, Genstanden for vor Tilbedelse, delvis er upaaviselig, ubegribelig, overjordisk, og paa den anden Side hans indre Følelse af at være et Vrag, et forulykket Geni, gjorde ham hjælpeløs ulykkelig og klynkevorn.

En Dag var han ude med et lystigt Selskab. De spaserede langs nogle Klipper ovenover Søen. Oprindelig var han godt bygget, men det var, som om al denne Fordrejethed i hans Sjæl efterhaanden havde meddelt sig til Legemet, saa at han omsider var bleven lig en skæv Vejrhan. Hans smukke Skabelon var ikke desto mindre hans Yndlingsthema, og han var beredt til, hvad Minut, det skulde være, at klæde sig af og vise sig frem, samtidig med at han havde noget at udsætte paa alle andre Dødelige, og dattede denne en Pukkel og hin et Par Hjulben paa.

Han gik lidt i Forvejen; han var nemlig bleven forstemt over, at Selskabet allerede havde haft ham noget til bedste. Pludselig raabte en af Kammeraterne ham an, idet han tog ham nøjagtig i Øjesyn, og sagde: „Hør De, Wurmlinger! De er dog egentlig bansat skæv!“

Forbaset vendte han sig om og svarede:

„Drømmer De? eller skal det være en daarlig Vittighed?“

Den anden opfordrede blot Selskabet til ligeledes at tage Hr. Wurmlinger nøje i Øjesyn, og alle bekræftede de, at han virkelig var skæv!

Opbragt stillede han sig straks hen ved Siden af Modstanderen, for at bevise ham, at det var ham selv, som var forvokset. Men Angriberen stod dér saa slank som et Grantræ, og Selskabet lo. Uden at sige et Ord mere, klædte vor Mand sig sporenstregs af og gik splitternøgen frem foran Selskabet. Hans ene Skulder var, som Følge af, at han evig og altid spottende skød den ivejret, bleven højere end den anden, hans Albuer vare drejede ud efter, paa Grund af den bestandig haanlige Affejen af alle Ting, og hans Hofter vare ligeledes og af samme Grund blevne drejede. Dertil blev han, ved sine Bestræbelser for at gaa lige, endnu mere krum; nøgen, som han var, stillede han Benene paa den mærkeligste Maade, medens han marscherede frem og ængstlig saa' sig tilbage for at se, om der ikke fulgte Bifald fra Selskabet. Men da dette tvært imod brød ud i en umanerlig Latter, blev han frygtelig vred og begyndte at

gøre de mest fortvivlede Spring og Kraftkunster, for at vise sin Legemsstyrke og saaledes tiltvinge sig Ærbødighed. Latteren voksede; de leende maatte formelig holde sig i Siderne. Og da nu den nøgne Kraftkunstner saa', at Selskabet ovenikøbet i al Bekvemmelighed og stadig holdende sig for Maven satte sig ned, saa gjorde han pludselig et vældigt Spring ud over Randen af Klippen og dybt ned i Søen neden under. Han var geraadet i et Anfald af ustyrligt Raseri, han vilde paa en eller anden Maade fremtvinge et Vidunder, et Mirakel.

Lykkeligvis for ham faldt han akkurat ned i et stort Vaad, som nogle Fiskere, der arbejdede i to Baade, just i samme Øjeblik vare ved at trække sammen. Paa denne Maade fiskede de i bogstavelig Forstand Manden op og bragte ham paa det Tørre. I sin paradisiske Tilstand og med klaprende Tænder maatte han trave en lang Strækning henad Stranden, og slap saa endelig ind i et Hus, hvor kan kunde vente, til hans Klæder blev bragt ham. Ikke længe efter forsvandt han fra vor Egn. —

Hvad nu den tredje Hovedlære angaar, som Præsten foredrog os som særlig kristelig,

saa drejede den sig om Kærligheden. Jeg véd ikke meget at sige herom; en saadan Slags Kærlighed har jeg ikke lagt synderlig for Dagen, og dog føler jeg, at den lever i mig, men at jeg ikke theoretisk og paa Kommando kan elske. Allerede det, umiddelbart at skulle tænke paa Vorherre, saasnart den naturlige Kærlighed vil gøre sig gældende hos mig, er mig i visse Maader et Anstød, en Hindring. Det er hændet mig, at jeg har afvist en fattig Stakkel paa Gaden, fordi jeg i det Øjeblik, da jeg stod i Begreb med at give ham noget, pludselig kom til at tænke paa det Gud velbehagelige i Gærningen. Jeg vilde dog ikke handle af Egennytte; men saa gjorde det mig ondt for Stakkelen, og jeg løb tilbage. Imidlertid, medens jeg løb efter ham, forekom dette mig dog igen altfor meget at være Øllebrødsbarmhjærtighed, og jeg gjorde atter omkring, indtil jeg sluttelig kom paa den fornuftige Tanke: Ligemeget, hvad det saa er! det vigtigste er, at Manden faar sin Skilling!

Ofte kommer jo imidlertid denne Tanke for sent, og Gaven udebliver. Derfor glæder jeg mig altid, hver Gang jeg uden Ræsonnement har opfyldt min Pligt og det først bagefter falder mig ind, at jeg har gjort noget

fortjenstligt. Jeg plejer da gjerne at slaa et fornøjet lille Knips op mod Himlen og sige ved mig selv: Der kan Du se, Du Gamle; den Gang var jeg dog en skikkelig En!

Men mest fornøjet bliver jeg, naar jeg saa tænker mig, hvor komisk jeg i et saadant Øjeblik maa forekomme Vorherre; thi da han forstaar alt, saa maa han ogsaa forstaa Spøg — medens man tillige paa den anden Side kan sige, at Vorherre ikke forstaar Spøg!

Det mest ophøjede og det skønneste var mig Læren om Aanden, der er evig og som gennemtrænger Alt. Alligevel frygtede jeg lidt for, at jeg ikke forstod Læren ganske, at jeg ikke fattede Aanden i den rette, aandelige Forstand. Gud var for mig den verdslige Aand, fordi han er Verden og Verden er i ham. Han er Verdsligheden i den Forstand, at Verden udstraaler fra ham.

Alt i alt, saa tror jeg dog, at jeg vilde være i Stand til at eksistere som Menneske mellem Mennesker, der levede i en virkelig aandig Kristendom, og naar jeg maatte indrømme dette overfor Annas Fader, den gamle Skolelærer, saa lagde han mig paa Sinde, idet han foreløbig liberalt saa' bort fra alle særlige Troes- og Mirakelspørgsmaal, at anerkende

Kristendommen i det mindste netop i denne ovennævnte aandige Betydning og senere haabe paa, at den vilde gaa op for mig og hævde sit Navn i sin sande Renhed. Ikke at tale om, at der nu engang ikke var noget bedre!

Herpaa svarede jeg, at et Menneske vel kunde udtale sig i de skønneste Udtryk om Aanden, men aldrig opfinde denne til bedste for sig selv eller andre, da den jo havde eksisteret fra evige Tider og bestandig eksisterede evig og uendelig. At betegne Sandheden ved et Menneskeord, et Menneskenavn, det var derfor et Rov fra det uendelige Fællesgode, og i dette Rov gjorde alt Autoritetsvæsen gennem alle Tider sig skyldig. I en Republik, sagde jeg, fordrer man det største og det bedste af enhver Borger, uden at gøre ham ansvarlig for Republikens mulige Undergang, idet man gør hans Navn til Fane og ham selv til Fyrste for Staten. Paa samme Maade betragter jeg den aandelige Verden som en Republik, der kun har Gud til sin Protektor, hvis Majestæt i fuldkommen Frihed holder de Love hellige, som han har givet, og denne Frihed er ogsaa vor Frihed, og vor Frihed er hans! Og ligesom enhver Sky paa Aftenhimlen er mig Udødelighedens Fane, saaledes er i mine

Øjne enhver Morgensky Verdensrepublikens gyldne Fane!

„Og i den Republik kan enhver blive Fanebærer!“ sagde Skolelæreren venligt smilende. Hvortil jeg svarede, at Vigtigheden i moralsk Forstand af denne Uafhængighedsfølelse syntes mig uendelig stor og langt større, end vi maaske selv kunne tænke det!

TOLVTE KAPITEL.

KONFIRMATIONSDAGEN.

Religionsundervisningen nærmede sig sin Afslutning, og vi maatte tænke paa vor Ekvipering for at kunne møde standsmæssigt ved Festen. Det var en ufravigelig Skik, at de unge Mennesker til den Dag bestilte sig den første Kjole, slog Skjortekraven op, bandt et stift Halsbind om, og satte den første Cylinder paa Hovedet; dertil klippede enhver sit Haar ganske kort, ligesom de engelske Rundhoveder.

Alt dette var mig en usigelig Rædsel, og jeg svor paa, at jeg aldrig vilde være med dertil. Den grønne Farve var nu en Gang bleven mig kær, og jeg brød mig ikke engang om at blive mit Øgenavn kvit, som man endnu stadig gav mig, naar der taltes om mig,

Det var mig let at overtale Moder til at

vælge grønt Klæde og i Stedet for Kjole lade sy en kort Jakke med Snorer, samt der- til en sort Fløjels Baret i Stedet for den gyse- lige Hat; thi Kjole og høj Hat blev kun sjel- dent benyttet, og da jeg stadig voksede, vilde det saaledes være en unyttig Udgift. Dette blev hende saa meget mere indlysende, som de fattige Læredrenge og Daglejersønner heller ikke plejede at møde i sort Dragt, men bare deres almindelige Søndagsklæder, og jeg er- klærede, at det var mig fuldstændig ligegyldigt, om jeg blev regnet til de bedre Borger- mænds Børn eller ej.

Halskraven bøjede jeg om saa bredt som muligt, strøg mit lange Haar bag Øret, og med Baretten i Haanden traadte jeg paa den højtidelige Aften, hvor der skulde finde en sidste fortrolig Forberedelse Sted, ind i Præ- stens Stue. Da jeg viste mig blandt den høj- tidelige, stramt pyntede Ungdom, blev jeg be- tragtet med nogen Forbavselse; jeg stod jo dér, idetmindste i min ydre Puds, som en fuldendt Protestant. Men da jeg uden Trods og uden at trænge mig frem, snarere søgte at skjule mig, lagde man snart ikke videre Mærke til mig.

Præstens Tale behagede mig i høj Grad.

Hovedindholdet var, at fra nu af begyndte et nyt Liv for os, at alle tidligere Forseelser skulde være tilgivne og forglemte, men at de fremtidige vilde blive maalte med strængere Maal. Jeg følte, at en saadan Overgang var nødvendig og at Tiden derfor nu var kommen. Med et oprigtigt og velment Forsæt sluttede jeg mig til denne foreløbige Ceremoni og syntes rigtig godt om den brave Mand, da han formanede os til aldrig at tabe Troen paa det Gode i os selv. Saa drog vi fra hans Stue over i Kirken, hvor Menigheden var samlet, og hvor den egentlige Højtidelighed fandt Sted. Men her blev hans Ærværdighed pludselig til en hel anden; forfærdelig højtravende hentedede han sin Veltalenhed frem af den bestaaende Kirkes Rustkammer og lod i tordnende Ord Himmel og Helvede passere Revue for os. Talen var kunstfærdig bygget i en stigende Skala hen imod det afgørende Moment, hvor vi skulde udtale det højtidelige Ja, som skulde gennemryste hele Menigheden, der stod i vid Kreds omkring os. Jeg hørte ikke stort efter hans Ord, og jeg hviskede mit Ja, uden tydeligt at have forstaaet Spørgsmaalet; alligevel gennemfo'r der mig en Gysen, og jeg rystede et Øjeblik uden at kunne blive Herre over min

Bevægelse. Det var en ubestemt Blanding af Given-sig-hen i den almindelige Rørelse og en dyb Rædsel ved Tanken om, at jeg, ung og uerfaren, stod som en Frafalden overfor en ældgammel Tro og et uhyre Samfund, hvoraf jeg selv kun var en ubetydelig Del.

Julemorgen maatte vi atter gaa samlede til Kirken for at nyde Alterens Sakramente. Allerede tidligt paa Morgenstunden var jeg i godt Humør. Kun et Par Timer endnu, og jeg var fri for al kirkelig Tvang, fri som Fuglen i Luften! Mild og forsonlig stemt gik jeg til Kirke, ligesom man for sidste Gang gaar til et Selskab, med hvis Medlemmer man intet har til Fælles, og derfor er oprømt og høflig ved Afskeden.

I Kirken havde vi Lov til at blande os mellem de Voksne, og hver kunde tage Plads, hvor han lystede. For første og sidste Gang benyttede jeg Kirkestolen paa Mandssiden, der hørte til vort Hus, og hvis Numer Moder i sin Omsorg omhyggelig havde indpren-tet mig.

Denne vor Kirkestol havde lige siden Faders Død, altsaa i mange Aar, staaet tom, eller rettere var bleven beslaglagt af en stakkels gammel Fa'rlille, som ikke kunde glæde sig

ved nogen Grundejendom. Da han nu kom og fandt mig i sin Celle, bad han mig meget høfligt rømme „hans Plads“ og tilføjede oplysende, at i denne Del af Kirken vare alle Pladserne private. Vistnok burde jeg som ganske grøn Fyr have rømmet Pladsen for den ældre Mand og søgt mig en anden; men Ejendomsretten, og det at blive fortrængt af sin Ret midt i den kristelige Kirke, hidsede min kritiske Sans. Samtidig følte jeg Lyst til at straffe den fromme Kirkegænger lidt for hans gemytlige Anmasselse, og endelig gjorde jeg det kun med den Bevidsthed, straks igen og for bestandig at ville give ham den vante Plads tilbage, og denne Tanke forarsagede mig en stor Fornøjelse. Da jeg altsaa nu paa min Side havde sagt ham Besked, og da jeg saa' ham helt forbløffet og modfalden gaa for at søge sig Plads blandt de frem og tilbage vandrende Husvilde, foresatte jeg mig den næste Dag at betyde ham, at han for stedse kunde betjene sig af min Stol, eftersom jeg ikke selv havde Brug for den. Men en Gang vilde jeg dog sidde i den, saaledes som min Fader havde gjort.

Fader brugte altid at gaa i Kirke paa Højtidsdagene, thi alle Fester fyldte ham med

fornyet Glæde og forfrisket Mod. Ved slige Lejligheder fornåm han og tilbåd han den store og gode Aand, som han saa' genspejle sig i Naturen og hele Skabningen. Jul, Paaske, Chr. Himmelfartsdag og Pintsen vare for ham fuldkomne Glædesdage, hvor det gik højt med belærende Samtaler, med Kirkegang og med friske Spasereture over de grønne Højder.

Denne Forkærlighed for Festdage var gaaet i Arv til mig. Og hver Gang jeg en Pintsemorgen staar paa et Fjæld i den krystalklare Luft, saa er Klokkeklangen nede fra det fjærne Dyb den aller skønneste Musik for mig, og jeg har ofte spekuleret paa, hvorledes man muligvis kunde bibeholde den smukke Lyd, selv i det Tilfælde, at al Kirkegang blev afskaffet. Der er alligevel ikke faldet mig noget ind, som ikke vilde se dumt eller „lavet“ ud, og jeg har til syvende og sidst bestandig fundet, at den længselsvækkende Fortryllelse, der ligger i Klokketonerne, netop har sin Grund i denne bestaaende Tilstand, hvor Lyden fra det fjærne Blaa klinger over til mig og fortæller, at hist nede er Folket forsamlet i Andagt overfor gamle ærværdige Minder. I min Frihed ærede jeg disse Minder, ligesaa fuldt som min egen Barn-

doms, og netop fordi de laa mig saa fjærnt, blev Klokkernes Klang, der saa mangt et Aarhundrede har lydt i det gamle, smukke Land, vemodig gribende. Jeg følte, at man intet kan „lave“, og at Forgængeligheden, alt det Jordiskes evige Vekslen, sørger tilstrækkeligt for det længselsvækkende poetiske Skær.

Min Faders Frisind i religiøs Henséende var fornemmelig rettet mod Ultramontanismens Overgreb og mod de reformerte Ortodokses Intolerance og stivnede Bornethed, samt imod forsætlig Fordummelse og Hykleri af enhver Slags, og Ordet „Præst“, i alle dets mindre smigrende Sættelser, brugte han hyppigt. Derimod satte han virkelig oprigtige Theologer højt og var glad ved at kunne vise dem sin Ærbødighed, og naar han hændelsesvis traf en ærkekatolsk, men agtværdig Præst, var det ham en særlig Fornøjelse at kunne vise ham sin Agtelse, netop fordi han selv fandt sig vel forvaret i den Zwingliske Kirkes Skød. Billedet af den humane, frisindede Reformator, som var falden paa Slagmarken, foresvævede ham altid som en kær og sikker Fører og Skytsherre. Jeg stod nu paa en anden Grund og følte tyde-

ligt, at jeg med al Agtelse for Helten og Reformatoren, dog ikke vilde faa Tro fælles med min Fader; og samtidig var jeg overbevist om hans Fordragelighed og Agtelse overfor min egen personlige Overbevisning.

Denne gensidige Forstaaelse, trods modsatte Standpunkter, som jeg ganske naivt forudsatte mellem Fader og Søn, fejrede jeg paa denne Dag i Kirkestolen ved at tænke mig min Fader levende og i aandelig Samtale med mig. Da Menigheden istemte hans Yndlings-salme: „Den signede Dag med Fryd vi sér“, saa sang jeg højt og fornøjet med paa hans Vegne, endskøndt jeg havde lidt Besvær med at holde den rigtige Tone, thi til Højre for mig stod en gammel Kobbersmed, til Venstre en værkbruden Kandestøber, som begge under de mærkeligste Svingninger søgte at lokke mig fra den rette Vej, og jo mere ufortrødent jeg gik paa, des højere og kraftigere faldt de i.

Efter dette hørte jeg opmærksomt paa Prædiken; jeg kritiserede den, og fandt den slet ikke ilde. Jo nærmere den lakkede mod Slut, og Friheden straaledede mig i Møde, des fortræffeligere fandt jeg den, og jeg kaldte ved mig selv Præsten for en rigtig brav Mand.

Jeg følte mig stadig fornøjeligere stemt. Alterens Sakramente skulde endelig nydes; jeg iagttog Forberedelserne, lagde nøje Mærke til alt, for intet at glemme, thi jeg havde kun i Sinde denne ene Gang at deltage deri.

Brødet bestaar af smaa hvide Blade, af Størrelse og Tykkelse som et Kort, og ligner fint Glanspapir. Klokkeren bager det, og Børnene køber Affaldet af ham som en lille uskyldig Lækkerbiskken. Jeg selv har tidt samlet en Hue fuld deraf og undret mig over, at man dog i Grunden ikke fik noget at spise. Kirkens Betjente delte det omkring langs ned ad Rækkerne. De Fromme bryde et Hjørne deraf og lade Bladene vandre videre, medens andre Betjente lade Vinen følge efter i Træbægre. Mange, især Koner og Piger, beholde et lille Stykke deraf, for at lægge det i deres Salmebog. Jeg fandt en Gang et saadant i en Bog, der tilhørte en af Kusinerne, og malede et Paaskelam med en ridende Amor derpaa, og maatte døde et strængt Forhør og en derpaa følgende Tilrettevisning, da det blev opdaget. Ved nu at se flere af disse Blade i min Haand, kom jeg til at tænke paa denne Begivenhed og maatte smile derved; et Øjeblik følte jeg Lyst til at beholde et Stykke for at

male et eller andet Billede derpaa til Minde om min Afsked med Kirken. Men saa huskede jeg, at jeg stod paa min Faders Plads, og jeg gav Brødet videre, efter først at have stukket en lille Bid i Munden — den sidste højtidelige Afsked fra Barnetiden og de Barnelækkerier, som jeg købte hos Klokkeren.

Da jeg holdt Bægret i Haanden, saa' jeg prøvende ned i Vinen, førend jeg drak; men jeg fornåm intet mærkeligt. Jeg tog en Slurk og lod Bægret gaa videre, og endnu mens jeg sank Vinen, var jeg i Tankerne allerede paa Vejen hjemad; min Fløjelsbaret drejede jeg utaalmodigt i Haanden og kunde knap afvente Gudstjenestens Slutning; jeg begyndte at fryse om Fødderne, og det blev mig besværligt at staa stille.

Da Kirkedørene aabnedes, banede jeg mig behændigt Vej mellem alle de mange Mennesker, men uden at lade mig mærke med Glæden over min Frihed og uden at puffe til nogen. I nogen Afstand fra Kirken ventede jeg paa Moder, der endelig i sin sorte Dragt andægtigt gled frem mellem Folk, og saa fulgtes jeg med hende hjem, fuldstændig ligegyldig for mine øvrige Præstekammerater. Der var iblandt dem ikke en, til hvem jeg

var traadt i nærmere Forhold, og mange af dem har jeg aldrig set siden.

I vor hyggelige, varme Stue lagde jeg Salmebogen bort, mens Moder saa' efter Maden, som hun om Morgenen havde stillet i Ovnen. Vort Bord skulde i Dag være saa vel besat, som ikke nogensinde efter Faders Død; Moder havde indbudt en fattig Enke, som gjorde hende en og anden Tjeneste, og som nu punktlig indfandt sig paa Klokkeslettet.

Den første Surkaal bliver altid spist paa Juledagen, og idag blev den serveret til en delikat Ribbenssteg. De to Husmødre lagde en god Begyndelse til videre Samtale ved indgaaende at kritisere baade Steg og Kaal. Den fattige Enke var ligesaa godmodig, som hun var geskæftig snakkesalig. Da der fulgte en lille Postej ovenpaa Stegen, slog hun Hænderne sammen over Hovedet og forsikrede, at hun ikke spiste en Bid af den, det vilde være Synd og Skam. Saa kom til aller sidst en Hare, som Onkel havde sendt os. Den maatte vi da endelig gemme til næste Dag, mente hun, eftersom hun allerede havde faaet mere end nok. Til Trods for dette spiste vi alle af Haren og bleve siddende længe til Bords, underholdte paa det bedste af den stakkels

Kone, der aabnede sit Hjertes Sluser paa vid Gab og krydrede Maaltidet med allehaande Fortællinger af sit Liv.

Hun havde en Gang for mange Aar siden haft en Døgenigt af en Mand. Det havde varet et Aar, saa var han rendt fra hende, efterladende hende en Søn, som hun med megen Møje havde bragt saa vidt, at han kummerlig slog sig igennem som Svend for Landsbyskrædderne, medens hun selv tjente sit Brød i Byen ved at bære Vand, vaske for Folk, og lignende Ting.

Allerede Beskrivelsen af hendes Mand, den Pjalt, som hun kaldte ham, fik os til at le, men endnu mere det ejendommelige Forhold, hvori hun stod til sin Søn.

Paa samme Tid, som hun betegnede ham med den største Foragt som „Pjaltens Pode“, var han dog den eneste Genstand for hendes Kærlighed og Omsorg, og hun talte uophørligt om ham. Alt, hvad hun paa nogen Maade kunde afsé, gav hun ham, og netop disse Gavers Ubetydelighed kunde ikke andet end røre os, endskøndt vi samtidig maatte le over det godmodige Praleri, hvormed hun opramsede de „Ofre“, hun stadig maatte bringe.

Sidste Paaske, fortalte hun, havde han faaet et rødt og gult Kattuns Tørklæde; til Pintsen havde hun givet ham et Par Sko, og til Nytaar havde hun endogsaa lovet ham et Par uldne Strømper og en lodden Hue, den usle Stymper, den Laban, det Mælkebrøds-fjæs! I tre Aar havde han nu lidt efter lidt faaet hen imod to Dukater af hende, den Ødeland, den elendige Tigger! Men hun holdt ogsaa strængt paa, at han udstedte hende et rigtigt Modtagelsesbevis; thi, saa sandt hun levede, hvis hendes Mand, den Landstryger, nogensinde lod sig se igen, saa skulde han erstatte hende hver Skilling. De Kvittringer, hun havde fra Sønnen, det Fæ, vare meget gode; for han kunde skrive bedre end selve Statskansleren i Schweiz; han kunde ogsaa blæse paa Klarinet som en Nattergal; man maatte græde, naar man hørte ham. Men ellers var han den jammerligste Stodder; intet forslog til ham, han kunde hugge ligesaameget Flæsk og Kartoffler i sig, som han vilde, naar han med sin Mester rendte omkring og syede hos Bønderne: han blev lige mager for det, grøn og blegnæbet som en Roe.

En Gang havde han faaet den Idé, at

han vilde gifte sig, eftersom han dog nu var tredive Aar gammel. Hun havde netop haft et Par Strømper færdige til ham; saa havde hun købt en Pølse, havde taget begge Dele under Armen og var rendt ud til Landsbyen, for at faa den tossede Idé ud af Hovedet paa ham. Da han var kommen til Ende med Pølsen, havde han ogsaa hengivet sig i sin Skæbne, og havde bagefter blæst saa dejligt paa Klarinet. Han kunde sy Fanden et Øre af; det var ligesom hans Fader, han var heller ikke tabt bag af en Vogn; han kunde lave de bedste Garnhasper i Verden; men der var nu engang skidt Blod i de Fyre, og man maatte holde ham i Tømme, den unge Spyttægøg, saa at han ikke løb bus ind i et Giftermaal.

Hun roste i et væk Maden, og det i de mest overdrevne Udtryk, og beklagede kun, at hun ikke kunde give sin Galgenknebel af en Søn noget med deraf, skøndt han rigtignok ikke fortjente det. Saa fortalte hun Historier om en tre fire Mesteres Familier, hvor Sønnen havde været; komiske Tildragelser med Smaaskænderier, der vare forefaldne i Landsbyerne, hvor Mester og Svend arbejdede; og paa denne Maade krydredes vort Maaltid af en

hel Mængde Menneskers Skæbne, uden at disse havde den mindste Anelse derom.

Efter Bordet tog Konen, der var bleven lystig ved et Par Glas Vin, min Fløjte og forsøgte at blæse paa den; men hun rakte mig den atter og bad mig om at spille op til en Dans. Da jeg gjorde det, holdt hun op i sit Søndagsforklæde og dansede sirligt Stuen en Gang rundt. Vi kunde slet ikke komme til os selv for Latter og vare alle højst fornøjede. Hun fortalte, at hun ikke havde danset siden sit Bryllup; det havde dog været den skønneste Dag i hendes Liv, endskøndt Brudgommen var en Pjalt og en Laban; og til syvende og sidst maatte hun dog taknemmelig tilstaa, at den gode Gud altid havde ment det godt med hende og sørget for hendes daglige Brød, samt af og til undet hende en glad Stund. Hun havde for Eksempel i Gaar ikke tænkt, at hun skulde faa en saa glad Juledag.

Herved bleve begge Kvinder foranledigede til at anstille alvorlige Betragtninger, og jeg fik Lejlighed til at kaste et Blik ind i en fattig Enkes Liv, en stakkels Moder, som gjerne vil gøre en Mand ud af sin Søn og

ikke kan gøre andet dertil, end strikke ham Strømper.

Jeg maatte erkende, at mine egne Livsforhold, der ofte forekom mig triste og kummerlige, vare gyldne i Sammenligning med de Betingelser, hvorunder den fattige Enke og hendes blege, magre Søn levede.

TRETTENDE KAPITEL.

FASTELAVNSLØJER.

Just som jeg gik og længtes efter Foråret, kom der, nogle Uger efter Nytaar, den Besked ude fra Landsbyen, at flere Distrikter dér i Egnen denne Gang havde slaaet sig sammen og vilde fejre Fastelavnen ved et stort dramatisk Optrin. Den gamle katholske Fastelavn har bevaret sig hos os som en almindelig Foraarsfest, og igennem en Række af Aar har atter den naivt djærve Folke-maskerade lidt efter lidt forvandlet sig til Af-snit af Fædrelandshistorien, der bleve opførte under fri Himmel, og hvori først kun Ungdommen tog Del, men senere ogsaa de voksne Mænd.

Snart var det en af Schweizernes Kampe der blev fremstillet, snart en Begivenhed af berømte Heltes Liv, og alt efter Distriktets Velstand og Dannelse blev disse Optog, større

og mindre, forberedte og udførte med større og mindre Alvor og Bekostning. Nogle Egne vare allerede derigennem blevne berømte, andre søgte at blive det. Landsbyen, hvori mine Slægtninge boede, var tilligemed nogle andre Smaabyer af en nærliggende Flække bleven anmodet om at tage Del i en storartet Fremstilling af Vilhelm Tells Bedrifter, og jeg blev som Følge deraf atter af mine Slægtninge opfordret til at komme ud og være med til Forberedelserne. Som Maler tiltroede man mig særlig Erfaring og Duelighed i dette Kapitel, hvad der blev af særlig Interesse, da Landsbyen laa i en Egn, der udelukkende beboedes af Bønder og kun havde liden Forstand paa den Slags Sager.

Jeg var fuldstændig Herre over min Tid, og en Afbrydelse af den Art var altfor meget i min Faders Aand til at Moder skulde sætte sig derimod; jeg lod mig det da ikke sige to Gange, men marscherede hver Uge nogle Dage derud. Alene Turen paa denne Aarstid, hvor det ofte gik gennem snebedækkede Marker og Skove, forvoldte mig den største Glæde. Jeg fik nu ogsaa Landlivet at se ved Vinter-tid, Landmandens Vinterbeskæftigelser og Vin-

terfornøjelser, og hvorledes han forberedte sig paa det vaagnende Foraar.

Til Grund for Forestillingen lagde man Schillers Tell, saaledes som den findes i en meget bekendt Folkeudgave, hvori kun Elskovsscenen mellem Bertha von Bruneck og Ulrik von Rudenz er udeladt. Bogen er let fattelig for det store Publikum, thi den udtrykker paa sin Vis de brave Folks egen Tænkemaade og alt, hvad de holde for stort og sandt, ligesom der vel sjælden findes en Dødelig, som tager det ilde op, at han digterisk fremstilles mere eller mindre idealiseret.

Den største Del af de Optrædende skulde forestille Folket, og i Egenskab af Hyrder, Bønder, Fiskere og Jægere drage fra Skueplads til Skueplads, hvor Handlingen gik for sig, anført af enkelte, der følte sig i Stand til at overtage en større Rolle. I Folkets Rækker saa' man ogsaa unge Piger, hvis Medvirken dog indskrænkede sig til at tage Del i den almindelige Sang, da alle de optrædende Kvinderoller vare overdragne unge Mænd.

Skuepladsen for den egentlige Handling var forlagt omkring til alle Distrikterne, alt efter deres Karakter, og derved bevirkedes en

festlig Frem- og Tilbagebølgen baade af den kostumerede Mængde og af Tilskuermassen.

Jeg viste mig at være meget brugbar ved Forberedelserne, og der blev mig overdraget mangt et Ærinde, som skulde besørges i Byen. Hvorsomhelst der fandtes Maskeradestads, gennemstøvede jeg paa egen Haand alle Magasiner, og gjorde mit Udvalg, saa meget mere som de øvrige Raadgivende vare stærkt tilbøjelige til først at gribe efter det grelle og iøjnefaldende. Selv med Republikens Embedsmænd kom jeg i Berøring. Det var bleven overdraget mig at indestaa for Modtagelsen af Byens gamle Vaaben, og Laanet blev ogsaa af Byraadet betroet mig, som tapper Repræsentant for min Egn, men kun under Betingelse af den strængeste Paapasenhed. Da der imidlertid samtidig fandt flere lignende Fester Sted, bleve næsten alle Forraad tømte; kun de mest værdifulde Trofæer, hvortil knyttede sig særlige Erindringer, bleve tilbage.

De forskellige Udsendinge fra hver Landsby stredes om Vaabnene. Alle vilde have de samme, selv om de ikke passede for dem. En Konkurent vilde absolut fravryste mig en hel Mængde store Slagsværd og Morgen-

stjærner, som jeg havde udsøgt til mine Edsforbundne, uagtet jeg forklarede ham, at han skulde have helt andre Ting til sine Folk, da Handlingen i deres Stykke foregik i en hel anden Tid. Endelig paaberaabte jeg mig Tøjmesteren, som ogsaa gav mig Ret, og den bredskuldrede, svære Vært ude fra Landsbyen, der stod bagved mig for at bringe Vaabnene med sig. triumferede og roste mig for min Ihærdighed. Modstanderne ansaa' mig nu for en farlig Fyr, der snappede det bedste væk, og fulgte lige i Hælene paa mig gennem hele det gamle Tøjhus; de søgte stadig det samme ud, som jeg vilde have, og det lykkedes mig kun ved stor Paastaelighed at faa endnu en Vogn fuld af Jærnhuer og Hellebarder til mine drabelige Landsknægte derhjemme.

Jeg forekom mig som en yderst vigtig Person, da jeg sammen med Opsynsmændene affattede en Fortegnelse over de udleverede Sager, endskøndt Værten var den egentlige Hjemmelsmand, der som saadan underskrev Modtagelsesbeviset!

Ude paa Landet havde jeg igen fuldt op at gøre. Forsynet med nogle uhyre Pensler og en Del Farvepakker begav jeg mig afsted for ved Hjælp af dekorative Sirater og Inskrip-

tioner at forvandle et nyt opført Bondehus, der laa ved Landevejen, til Stauffachers Bolig. Thi her skulde ikke alene Samtalen mellem Stauffacher og hans Hustru finde Sted, men Tyrannen skulde først ride frem her og kundgøre sin bekendte onde Befaling.

I Onkels Hus var jeg blevet et helt Faktotum. Jeg var umaadelig optaget af at faa Sønnernes Dragter saa historiske, som muligt, og moderere Døtrene i deres Lyst til at udstafere sig altfor moderne. Med Undtagelse af den forlovede, skulde de alle tage Del i Festen, og de søgte ogsaa at overtale Anna, der desuden ganske særligt var indbudet af Komiteen. Hun vilde imidlertid aldeles intet høre derom, som jeg tror, ikke alene af Blyhed, men ogsaa af lidt Stolthed, indtil endelig hendes Fader, der var ubetinget begejstret for denne Forædlen af de tidligere plumpe Løjer, paa det indstændigste opfordrede hende til ogsaa at yde sit personlige Bidrag. Men nu var det store Spørgsmaal, hvad hun skulde forestille; alle fremragende Kvinderoller vare overdragne unge Mænd, og dog ønskede man netop, at hendes fine Skikkelse og Dannelse skulde tjene Festen til Pryd.

Jeg havde i Stilhed allerede forlængst

udtænkt mig noget for hende, og jeg fik snart Skolelæreren og Kusinerne overbevist om det fortræffelige i mit Forslag. Bertha af Brunecks Rolle var rigtignok helt faldet bort, men hun kunde dog som stum Person forherlige Geszlers ridderlige Følge. Dette Følge var forud af Folkevittigheden holdt i en temmelig karikeret Stil, og særlig var Tyrannen gjort til en ren Jakob von Thybo. Jeg fik nu sat igennem, at man skulde gøre Landsfogdens Optog rigtig pragtfuldt og kavalmæssigt, da jeg holdt for, at den sejrrige Hoveren over en ussel Modstander ingen videre Betydning havde. Selv tog jeg Rudenz's Rolle; ogsaa hans Forhold til Attinghausen faldt bort, og først senere hen skulde han slutte sig til Folket, saa at jeg ikke havde stort at sige og fik megen Tid til min egen Raadighed. En af Fætrene var Rudolf Haras, og Anna var saaledes under to Slægtinges Beskyttelse.

Tilfældigvis var Originaludgaven af Schiller ikke kendt i Huset; selv Skolelæreren, hvis Dannelse havde taget en anden Retning, læste ikke denne Digter; intet Menneske anede derfor min Snedighed, og Anna gik troskyldig i Fælden. Det vanskeligste var at faa hende tilhest. I Onkels Stald stod en gammel,

gemytlig, kuglerund Skimmel, som endnu aldrig havde krummet et Haar paa nogen Mands Hoved, og som Onkel plejede at ride paa ud i Marken. Paa Loftet fandt vi en gammel Damesaddel, som vi betrak med rød Plyds, der blev taget af en stor Lænestol; det gik helt fortræffeligt, da Anna første Gang satte sig derpaa, især da vor Nabo Mølleren, den dygtige Rytter, gav hende nogen Anvisning, og hun var tilsidst helt fornøjet over sin gode Ganger. Et mægtigt lysegrønt Damaskes Gardin, som en Gang havde hængt omkring en Himmelseng, blev skaaret itu til Ridékjole; hendes Fader ejede et gammelt Arvestykke, en Krone af Sølvfiligranarbejde, saadan som Brudene i gamle Dage plejede at bære. Det gyldne Haar blev flettet nærmest ved Tindingen, men hang iøvrigt frit ud i hele sin Længde; Kronen blev sat derover, hun fik et bredt Guld-Halsbaand om, og paa mit Raad blev endnu nogle Ringe stukne udenpaa de hvide Hansker, og da hun første Gang prøvede dette Kostume, saa' hun ikke alene ud som en Ridderfrøken, men ligefrem som en Fe, og hele Huset var fortabt i Beskuelsen af det yndige Barn. Men nu vægrede hun sig paa ny ved at optræde; hun forekom

sig selv altfor fremmed i denne Dragt, og hvis ikke de mest ærbare Familier blandt Befolkningen havde været med som Deltagere, vilde man ikke have faaet hende overtalt.

Imidlertid havde jeg ikke været ledig men sammen med mine Fætre fusket lidt i Saddelmagerkunsten. Af en jødisk Bissekræmmer havde vi for et Par Skilling købt noget rødt Silketøj, hvormed vi overtrak Onkels ikke meget propre Ridetøj, thi Annas Hænder skulde ikke berøre det gamle Læder. Min egen Dragt var forlængst i Orden. Jeg havde valgt den grøn og jægermæssig; derved opnaaedes en større Simpelhed og den svarede til mine beskedne Midler. Dog var den saa temmelig tro; et stort kanelfarvet Tæppe i ét helt Stykke var forvandlet til en folderig Kappe, der skjulte alle Ufuldkommenheder; over Ryggen havde jeg en Flitsbue og paa Hovedet en graa Filthat. Men da Mennesket nu en Gang altid har sin svage Side, saa spændte jeg den lange Toledoklinge fra Pulterkamret om Livet. Alle de andre havde jeg formanet til historisk Troskab og selv hentet tidssvarende Vaaben til dem fra Tøjhuset, og dog valgte jeg nu dette spanske Stegespid,

uden den Dag i Dag at kunne gøre mig rigtig Rede for, hvad jeg mente dermed!

Endelig brød den store, længselsfuldt ventede Dag frem med den skønneste Morgen; Himlen var fuldstændig skyfri, og uagtet vi endnu vare midt i Februar, vare Træerne begyndte at knoppes og Engene at grønnes. Ved Solopgang, netop som Skimlen stod og blev vasket ved den skinnende Bæk, lød Alpehorn og Klokkeklang igennem Landsbyen, en Flok paa mere end hundrede af de smukkeste Køer, bekransede og forsynede med Bjælder, viste sig, fulgt af en Mængde unge Dreng og Piger, for igennem Dalen at drage videre til de andre Byer og saaledes forestille en Bjærgdrift i Landets gamle Stil. Dyrenes Vogtere havde ikke behøvet andet Kostume end at iføre sig deres oprindelige Søndagsdragter, kaste al indsneget Modernisering væk, samt tilføje enkelte Pragtstykker fra Forældre eller Bedsteforældre; kun Tobakspiberne, som Drengene ugenert bare i Munden, vare en slem Anakronisme. Pigebørnernes snehvide Særkeærmer, røde Veste og blomstrede Snørliv skinnede langt bort i broget Vrimmel, og da Toget pludselig gjorde Holdt foran vort Hus og den nærliggende

Mølle, opstod der mellem de grønne Træer et fornøjeligt Virvar med Syngen, Jodlen og Latter. Vi vare alle, med Undtagelse af Anna, fuldt paaklædte forsamlede omkring Frokostbordet, og da nu Folkene med høje Raab forlangte en Morgendram, rejste vi os straks op, og hvor stor end vor Forventning havde været, blev den dog mere end overtruffet af det slaaende Skue, som Virkeligheden frembød. Hurtigt ilede vi med de i Beredskab staaende Vin-kander og en Masse Glas ned iblandt Vrimlen, efterfulgte af Onkel og Tante, der bare store Kurve med landligt Bagværk. Det var ikke en Jubel, som bragte en altfor tidlig Udmattelse med sig; det var tværtimod et sikkert Forvarsel for en lang, glad Dag og for endnu herligere Ting, som skulde komme. Tante gik omkring, befølte og roste det smukke Kvæg, kælede for de mest berømte Køer, der alle vare hende vel bekendte, og gjorde tusinde Løjer med de unge Mennesker. Onkel skændede uophørligt i Glassene, Døtrene bøde omkring og søgte at overtale Pigerne til at drikke, endskøndt de vel vidste, at deres Ærbarhed ikke tillod dem at drikke Vin saa tidlig paa Morgenstunden. Men desto bedre lode Hyrdinderne sig de lækre Kager smage

og rakte ogsaa rigeligt af dem til de smaa Børn, der i Mængde fulgte Toget med deres Geder. Midt i Trængslen stødte vi paa Møllerfolkene, der havde angrebet Fjenden fra den anden Side, anførte af den unge Møller, der klirrede vældigt omkring i sit Ridderharnisk og med stor Værdighed lod sin gammeldags Jærnbrynje beføle og beundre.

Paa engang viste Anna sig, forlegen og rødmende; men hurtigt blev hun revet med af den almindelige Glæde og var i et Øjeblik som forvandlet. Sølvkronen funkede i Solen, hendes Haar bølgede gyldent i Morgenvinden, sikkert og yndefuldt bevægede hun sig frem, holdende den let optrukne Ridekjole i de ringsmykkede Hænder, og saa' ud, som om hun hele sit Liv igennem havde baaret en saadan Dragt. Hun maatte gaa omkring overalt og blev hilst med beundrende Forbavselse. Endelig skulde Toget videre, og samtidig med dets Opbrud spredte ogsaa vor Husstand sig. De to yngste Kusiner med to af deres Brødre sluttede sig til de bortdragende, den forlovede Søster og Annas Fader besteg en Vogn for som Tilskuere at følge efter og lejlighedsvis tage Anna op, i Fald hun blev ked af det. Ægteparret blev hjemme

for at beværte andre forbidragende og senere se sig lidt om i Nærheden af Huset. Anna, Rudolf af Harras og jeg satte os til Hest, eskorterede af den panserklirrende Møller. Han havde blandt sine Dyr udsøgt en skikkelig brun Traver til mig, og til yderligere Sikkerhed snørt et Faareskind over Sadlen. Imidlertid bekymrede jeg mig ikke det mindste om Ridekunsten, ligesom ingen i det Hele taget gav sig af med den Slags Kunster; jeg svang mig ganske gemytligt op paa den brune og tumlede den med stor Dristighed. Paa Landet kan selv Den ride, der vilde falde af en dresseret Hest. Og nu gik det stateligt igennem Landsbyen til stor Glæde for dem, der blev tilbage, og for en Mængde Børn, som løb efter os, indtil en anden Afdeling tiltrak sig deres Opmærksomhed.

Udenfor Byen myldrede det broget og skinnende paa alle Kanter. Da vi havde redet et Kvarters Tid, kom vi til en Korsvej, hvor der laa en Kro, og her sade de seks barmhjertige Brødre, der skulde bære den dræbte Geszler bort. Det var de lystigste Fyre paa hele Eggen; under Kutterne havde de lavet sig store Maver, klistret sig græsselige Skæg paa af Værk, og farvet deres Næser røde; de havde

i Sinde hele Dagen at drive omkring paa egen Haand; for Øjeblikket spillede de Kort med stort Hallo; andre Kort havde de stukket ind under deres Kapper og uddelte dem i Stedet for Helgenbilleder til de forbidragende. Nogle mægtige Proviantsække førte de med sig og saa' allerede temmelig anløbne ud, saa at vi følte os lidt ængstelige ved Tanken om, hvorledes de vilde forrette Højtideligheden ved Geszlers Død.

I næste Landsby saa' vi, hvordan Arnold af Melchthal ganske rolig, iført sin gammel-dags Dragt, købte en Okse af en Slagter fra Hovedstaden. Derpaa kom et Tog med Trommer og Piber og med den berygtede Hat paa Stagen, for at forkynde Tyrannens nedværdigende Befaling i hele Omegnen.

Og dette var just det smukke, at man ikke holdt sig til nogen indsnævrende dramatisk Regel, eller lagde an paa theatralske Overraskelser, men bevægede sig frit omkring og mødtes som i det virkelige Liv rent tilfældig paa de Steder, hvor Handlingen skulde gaa for sig. Hundrede smaa Optrin fandt Sted imellem hverandre, overalt var der noget at se og noget at lé af, medens hele Mængden

alligevel ved Hovedscenerne var samlet i andægtig Tavshed.

Vort Tog var allerede betydelig vokset, forstærket ved en Del Ryttere og Fodfolk, som alle hørte til Ridderens Følge. Vi vare naaede til en ny Bro, der fører over Floden, og saa' paa den modsatte Side Toget med Køerne nærme sig; man skulde bringe Kvæget hjem, for senere selv at være med som Folket. Paa Broen befandt sig imidlertid en højst ubehagelig Toldbetjent, der absolut overensstemmende med Loven vilde kræve Told af Køerne og Hestene, da Dyrene efter hans Paastand vare under Transport. Han havde slaaet Bommen ned og var paa ingen Maade tilbøjelig til at afstaa fra sin Fordring, uagtet man foreholdt ham, at her var ikke Tiden og Stedet til at føre den Slags Forhandlinger. Der opstod en svær Trængsel, men ingen vovede dog at bryde igennem med Magt.

FJORTENDE KAPITEL.

VILHELM TELL.

Da viste uformodet Vilhelm Tell sig, der kom gaaende alene sammen med sin lille Søn. Han var en dygtig Vært og Skytte, en almindelig agtet Mand paa omtrent fyrretyve Aar, og Valget til at forestille Tell var enstemmig faldet paa ham. Han havde iført sig den Dragt, hvori Folket en Gang for alle tænker sig de gamle Schweizere, rød og hvid med mange Puffer og Lidser, med røde og hvide Fjær paa den indknebnede røde og hvide Baret. Hertil bar han yderligere et Silkeskærf over Brystet, og var end denne Dragt kun lidet overensstemmende med den ligefremme Jægers Skikkelse, saa viste han dog ved den Alvor, hvormed han bar Stadsen, hvor højt han ærede Heltens Billede; thi efter hans Opfattelse var Tell ikke blot en jævn og djærv Jæger, men

ogsaa en politisk Skytspatron og Helgen, som man kun kunde tænke sig iført Landets Farver, Fløjel og Silke, og med vajende Strudsfjær. I sin brave Enfoldighed anede vor Tell ikke Ironien i den prægtige Paaklædning. Han holdt ved Haanden sin egen lille Søn, der var udstaferet som en Slags Genius, og idet han resolut traadte frem paa Broen, spurgte han efter Grunden til al den Forvirring. Man fortalte ham den, og han søgte at forklare Betjeningen, at han ikke havde Ret til at kræve Told, da ingen af Dyrene kom langt borte fra og ikke heller førtes bort fra Egnen, men maatte anses som hørende med til den almindelige Trafik paa Landevejen. Men Tolderen, der var opsat paa de mange Skillinger, blev spidsfindig ved sin Paa-stand, at, da Dyrene bleve drevne i stor Flok løse og ledige paa Landevejen, og ikke kom fra Marken, saa var han berettiget til at fordre Told af dem. Nu greb den brave Tell om Bommen, trykkede den let som en Fjær op i Lufften og lod hele Karavanen passere, idet han tog Ansvaret paa sig. Saa opfordrede han Bønderne til i rette Tid at indfinde sig, for at overvære hans Optræden; vort ridderlige Tog derimod hilste han koldt og stolt og saa' paa os og vore Heste, som om vi virkelig havde

været rigtigt Tyranpak; saa aldeles havde han indlevet sig i sin Rolles Alvor.

Endelig naaede vi Markedsflækken, som for idag skulde være vort Altorf. Da vi rede igennem Porten, fandt vi den lille By, som kun havde ét taaleligt stort Torv, opfyldt af Mennesker, med Faner og Musik, og alle Husene pyntede med Grankviste. Geszler red netop bort for at gøre Ulykker i Omegnen, og Harras og Mølleren fulgte ham. Anna og jeg stode af foran Raadhuset, hvor de øvrige Herskaber vare forsamlede; jeg ledsagede hende ind i Salen og saa', hvorledes Festkomiteen og Sogneraadsformændenes Hustruer hilste paa hende med Beundring. Jeg selv var lidet kendt her og soledede mig kun i den Glans, som Anna kastede paa mig.

Skolelæreren kom nu ogsaa kørende med min Kusine og sluttede sig til os, efter at have faaet Vognen anbragt. De fortalte, hvorledes man nyligt havde spændt Okserne fra den unge Melchthals Plov, jaget ham bort som Flygtning og taget hans Fader til Fange, kort sagt, Tyrannen og hans Folk vare overalt paa Spil, og foran Stauffachers Bolig havde der fundet allehaande Oprin Sted, hvorved mange Tilskuere vare nærværende. Disse strømmede

ogsaa snart i Mængde ind igennem Porten; thi endskøndt de ikke alle vilde være med overalt, ønskede dog Størsteparten at se Hovedbegivenhederne, og fremfor alt Tells Skud. Fra Raadhusets Vinduer saa' vi nu ogsaa snart Landsknægtene komme trækkende med den forhadte Stage; de plantede den midt paa Pladsen, og under Trommehvirvler forkyndtes Paabudet om at hilse paa Hatten. Torvet blev rømmet, Maskerede og Umaskeerede trængtes til Siderne, og snart vrimlede hele Mængden paa Trapper, Stilladser, Tage og foran alle Vinduer. Ved Stagen gik de to Vagtmænd frem og tilbage.

Nu kom Tell gaaende over Pladsen med sin Søn, hilst af stormende Bifald. Samtalen med Sønnen sprang man over; Tell blev straks paa Stedet indviklet i den skæbnesvangre Ordstrid med de to Drabanter; Folket lyttede i spændt Opmærksomhed, Anna og jeg smuttede ud igennem en Bagdør, og hurtig bestege vi vore Heste, for at støde til Geszlers Jagttog, der allerede holdt foran Porten. Saa rede vi under Trompetklang ind i Byen og fandt Handlingen i fuld Gang, Tell haardt betrængt, og Folket i stærk Bevægelse, kun altfor tilbøjeligt til at rive Helten ud af Voldsmændenes Hænder.

Men da Landsfogden begyndte sin Tale, blev alt stille. Rollerne bleve ikke udførte theatralsk eller med mange Gestus; det lød snarere som Taler i en Folkeforsamling, højt, enstonende og lidt syngende, fordi det var Vers. Man kunde høre de Handlende over hele Pladsen; og naar en enkelt, der var lidt ængstelig, ikke blev forstaaet, saa raabte man: „højere, højere!“ og var glad ved at høre Stedet om igen en Gang til, uden derfor at lade sig forstyrre i Illusionen.

Saaledes var det ogsaa nær gaaet mig, da jeg endelig skulde til at sige noget, men jeg blev heldigvis afbrudt ved en komisk Tildragelse.

Iblandt Mængden fandtes der en Snes fattige Djævla, formummede paa gammel Faste-lavnsviis; de havde over deres daarlige Klæder trukket hvide Skjorter helt oversaaede med brogede Lapper; paa Hovedet bare de høje kegleformede Papirshuer overmalte med Karrikaturer, og for Ansigtet havde de et Tørklæde med Huller i. Denne Forklædning havde som sagt været den almindelige forhen, og man havde derunder drevet al Slags Løjer. Disse stakkels Stympere yndede ikke den nyere Skik, fordi de vare vante til at samle sig Al-

mitter i den gamle Maskéring, og de holdt begejstret paa den. De dansede nu helt tosset omkring med deres Koste og Stokke; det var, kunde man sige, en overlevet Tids Raahed og Forfald, de forestillede. Navnlig var der to af disse, som gjorde Skandale netop som jeg skulde tale, idet de trak hinanden i Bagdelen af deres Skjorter, der var besmurt med Sennep. Enhver af dem havde en Pølse i Haanden, og inden han tog en Bid, gned han den mod den andens Skjorte, medens de begge uophørligt drejede rundt i en Kreds, ligesom to Hunde, der snappe efter hinandens Haler.

Paa denne Maade dansede de midt ind imellem Geszler og Tell og mente selvfølgelig at gøre deres Sager rigtig godt. Virkelig lød der straks en rungende Latter, fordi Folket i første Øjeblik ikke kunde modstaa de gamle Løjer, men ligesaa hurtigt fulgte kraftige Puf og Stød med Sværgreb og Hellebarder. De forknyttede Urostiftere søgte at redde sig imellem Tilskuerne, men bleve stødt tilbage med Latter. De fandt ikke et eneste Tilflugtssted blandt de glade Rækker, og med forrevne Huer og Tørklædet trykket tæt op for Ansigtet, for ikke at blive genkendte, fóre de ængstelige og forvirrede omkring. Da fólte

Anna Medlidenhed med dem og bad Harras og mig om at skaffe de mishandlede Gavtyve bort, og jeg blev saaledes fritaget for at tale.

Iøvrigt gjorde dette intet Skaar i Forestillingen, thi man talte ikke Ordene i Teksten, ja forskønnede endog af og til de Schillerske Jambes med egne Kraftudtryk, efter som Bevægelsen og Deltagelsen førte det med sig. Men mod Slutningen gjorde Folkevitsen sig gældende, da det kom til det berømte Skud.

I umindelige Tider havde det ved Fremstillingen af Tells Heltedaad været en yndet Spøg, at Drengen, under den almindelige Frem- og Tilbagealen, tog Æblet af Hovedet og ganske fornøjet spiste det til stor Jubel for Folket. Denne Spøg havde nu ogsaa listet sig ind her, og da Geszler arrigt overfusede Drengen og spurgte, hvad det skulde betyde, svarede han dristigt: „Herre! min Fader er en saa god Skytte, at han vilde skamme sig ved at skyde efter et saa stort Æble! Læg derfor et andet i Stedet, der ikke er større end Eders Barmhjærtighed, og Fader skal saa meget des bedre vide at træffe det!“

Da Tell skød, syntes det næsten at gøre ham ondt, at han ikke havde sin Riffel i

Haanden, men kun turde affyre et blindt Theaterskud; ikke desto mindre sitrede han uvilkaarligt, da han lagde an, saa dybt var han gennemtrængt af den Ære, han vederfores ved at fremstille denne hellige Handling. Og da han truende holdt den anden Pil tæt op under Tyrannens Øjne, mens hele Folket saa' til i aandeløs Spænding, saa rystede atter hans Haand; han gennemborede Geszler med sit Blik, og hans Stemme hævede sig i en saadan Lidenskabens Voldsomhed, at Tyrannen blegnede, og der fór en Gysen hen over hele Pladsen. Men snart opløste den sig i en bifaldende Mumlen, man trykkede hinandens Hænder og sagde, at Værten var dog en fortræffelig Mand, og saa længe Landet havde saadanne Folk, saa havde det ingen Nød! Desuagtet blev den tapre Mand foreløbig ført afsted som Fange, og Mængden strømmede nu til alle Sider ud af Porten, dels for at bivaane andre Scener, dels for at drive omkring i Ro og Mag. Mange bleve ogsaa paa Pladsen, lokkede af Violinernes Toner, som løde hist og her. Men ved Middagstiden lavede alle sig til at drage til Rütli, hvor Forbundet blev besvoret, med Udeladelse af de Steder i Schiller, der hentydede til den kom-

mende Nat. Man havde valgt en grøn Eng ved en bred Flod, omgivet af højnende Skovvækst til at forestille Rütli; Floden skulde være Søen og tjene til Skueplads for de optrædende Fiskere og Baadfolk.

Anna satte sig op hos sin Fader i Vognen, jeg fulgte ved Siden af til Hest, og saaledes begave vi os paa Vejen, for som Tilskuere baade at udhvile og under Hvilen at nyde.

Paa Rütli gik det meget højtideligt og alvorligt til; medens Folket i broget Mængde sad omkring paa Skraaningerne under Træerne, raadsloge de Edsforbundne nede paa Pladsen. Her saa' man de virkelige vaabenføre Mænd med store Sværd og Skæg, kraftige Ynglinge med Morgenstjærner, og de tre Førere i Midten. Alt løb af paa det bedste og under stor Selvbevidsthed; Floden strøg bred, skinnende, fornøjelig forbi; Skolelæreren ærgrede sig kun over, at Unge og Gamle endog ved denne højtidelige Handling beholdt Piberne i Munden, og over at Pastor Røsselmann snusede i et væk.

Da Schweizer-Forbundet var besvoret under tordnende Jubel fra Højderne rundt omkring, satte hele Mængden sig i Bevægelse, Skuespillere og Tilskuere mellem hverandre. Den største Del bølgede som en Folkevandring

hen imod den lille By, hvor næsten hvert Hus var forvandlet til en Beværtning, hvad enten det nu var for Venner og Bekendte, eller for Fremmede mod en beskeden Godtgørelse. Thi ligesom vi uforbeholdent og vilkaarligt havde kastet Stykkets Optrin mellem hverandre, holdt vi det ogsaa for rigtigst at afbryde Begivenhederne ved en lille Forfriskningstime, for derpaa at kunne gaa med des større Humør til de voldsomme Slutningsscener.

I Betragtning af det usædvanligt milde Vejr, havde Værterne hurtigt forvandlet Byens aabne Plads til en Spisesal og dækket lange Borde for de „Forklædte“ og øvrige Ærespersoner, der vilde tage Del i den fælles Spisning. Andre fyldte Husene eller placerede sig omkring Borde foran dem.

Byen fik igen Udseende af en eneste Familie. Fra alle Vinduer tittede de sluttede Selskaber ned paa det store Bord i Midten, og de foran Husene siddende kom snart til at se ud som uregelmæssige Forgreninger deraf.

Den almindelige Skuespilkritik gav Stof til højrøstede Samtaler, der udspandt sig over alle Bordene og hvori Skuespillerne selv deltog. Man gav sig mindre af med Dramaets Indhold og den Maade, hvorpaa det fremstil-

ledes, end med Heltenes romantiske Udséende og Sammenligning med deres dagligdags Maade at være paa. Derover opstode hundrede spøgefulde Hentydninger og Vittigheder, hvorfor alene Tell gik fri, thi han forekom dem uanribelig. Tyrannen Geszler derimod geraadede i en saadan Krydsild, at han i Fægtningens Hede drak sig en lille Rus og snart formaaede at fremstille sit blinde Raseri helt naturligt. Men alt dette havde ikke nogen Interesse for mig; jeg havde nok med at vogte paa Anna. Hun sad paa Hæderspladsen mellem sin Fader og Regeringens Statholder, lige over for Tell og hans virkelige, tilstedeværende Ægtehustru. Allerede ved sin yndige, fine Fremtræden vakte hun almindelig Opmærksomhed, og snart spurgtes det ogsaa, at hendes Fader var en anset Mand, som havde givet hende en udsøgt Opdragelse og vilde efterlade hende en smuk Arv. Til min store Sorg saa' jeg, hvorledes hendes Plads formelig blev belejret af alle mulige haabefulde Kavallerer, ja, hvorledes næsten alle fire Fakulteter anstrængte sig for at gøre Kur til den gravitetske Skolelærer, idet nemlig en ung Læge, en Herredsfuldægtig, en Kapellan og en Landbrugskandidat rykkede i Marken og

sluttelig alle præsenterede Anna deres Visitkort, som de ved Afgangen fra Skolen havde ladet sig stikke. Det var kønne, friske Fyre, med en god Fremtid for sig, medens jeg havde valgt en Stilling, der efter almindeligt Begreb maatte være forbunden med evig Fattigdom. For første Gang opdagede jeg til min Forfærdelse, hvilken sluttet Magt, jeg havde over for mig, og staaende bag Annas Stol, faldt jeg hen i de sorteste Tanker og vilde netop til at gaa bort, da hun paa en Gang vendte sig om og bad mig gemme Kortene for hende. Hun tilføjede smilende, at jeg endelig maatte passe godt paa dem; og da jeg stak dem til mig, var jeg til Mode, som om jeg puttede alle fire Helte i min Lomme.

FEMTENDE KAPITEL.

SAMTALER VED BORDET.

Imedens Folk nu paa alle Kanter brød op, havde der i vor Nærhed, hvor Statholderen, Vilhelm Tell og andre Mænd af Betydning vare samlede, udspundet sig en alvorlig Samtale. Tabellen drejede sig om en ny Landevej, der fra Hovedstaden skulde føres her igennem Eggen og videre til Grænsen. Der stod to forskellige Planer mod hinanden; begge havde de deres Fordele og begge deres Vanskeligheder. Efter den ene Plan skulde Retningen gaa over en udstrakt Højde, og faldt derved næsten sammen med en ældre Vej, men den maatte føres i Ziksak og stillede betydelige Bekostninger i Udsigt; den anden Linie løb mere lige og krydsede Floden, men Ekspropriationen her var dyrere og Bygning af en Bro nødvendig, saa Udgifterne kom hinan-

den temmelig nær, medens Forholdene ved Trafiken ligeledes nogenlunde bleve de samme.

Ved den ældre Vej oppe paa Højden laa imidlertid Tells Værtshus, der flittigt besøgtes af Forretningsrejsende og Vognmænd. Blev Hovedvejen ført ned igennem Dalen, saa vilde efterhaanden Trafiken trække sig derhen og det gamle berømte Hus staa ensomt og forladt. Derfor holdt ogsaa den brave Tell, i Spidsen for en Del andre Beboere af Højdedraget, meget energisk paa Nødvendigheden af, at den nye Vej anlagdes op over Bjærget. Nede i Dalen havde derimod en rig Tømmerhandler sine vidtløftige Magasiner liggende ved Floden, hvor han kunde benytte Skibsfarten til Transport i den ene Retning, og han fandt nu, at Hovedlandevejen her, for Transporten ad den modsatte Kant, var fuldstændig uundværlig.

I en lang Aarrække havde han været Medlem af det store Raad. Han var af den Slags Mænd, som kun bringer meget lidt ideelt Stof ind i en lovgivende Kreds, men til Gengæld ved forretningsmæssig Sag- og Lokalkundskab beriger Debatten med lige saa simple som uundværlige Fakta, og saaledes bliver til Nytte for alle Partier. Han var radikal, og i politiske Spørgsmaal stemte han

altid med Fremskridtspartiet, men virkede iøvrigt mere ved sit Eksempel end ved sine Taler. Kun naar Spørgsmaalet berørte Pengepungen, plejede han at forhale Debatterne med vidtløftige Forklaringer og Betænkeligheder. Thi ogsaa Frisind og Fremskridt var for ham en Forretning, og han var af den Mening, at man ved at knibe paa seks Foretagender, kunde skabe en Mulighed for endnu et syvende. Han vilde have Frihedens og Oplysningens Sag drevet saaledes, som en dygtig Fabrikant tænker sig, der ikke paa en Gang med uhyre Omkostninger opfører en kolossal Pragtbygning, hvori Arbejderne knap kan have tilstrækkeligt at bestille, men som foretrækker at rejse det ene Skur efter det andet, Værksted paa Værksted, uanselige, tilrøgede Bygninger, alt eftersom Nødvendigheden fører det med sig og Udbyttet tillader det, snart provisorisk, snart solidt, lidt efter lidt, men stadig i Trit med Tiden; saa det ryger og damper, hamrer og stamper i alle Hjørner og Kanter, medens enhver Arbejder føler sig hjemme og kender sin Plads i det fornøjelige Virvar.

Derfor ivrede han altid imod store, stadselige Skolebygninger, Forhøjelse af Lærernes Lønning, og lignende, fordi, som han sagde,

den sande Kultur kun fandtes i det Land, der var fuldt stoppet af Skolestuer, smaa og med faa Bekvemmeligheder, men overalt at finde, hvor der blot var et Par Børn, og hvor der, trods det uanselige Ydre, arbejdedes dygtigt og ihærdigt paa alle Kanter.

Det pralende Udseende hindrede kun det dygtige og friske Arbejde, paastod Tømmerhandleren. Det var ikke et gyldent Sværd, man havde Brug for, hvis ædelstensindlagte Greb trykkede Haanden, men derimod en let og skarp Økse, hvis Træskaft, glattet af flittig Brug, faldt nemt i Haanden baade til Forsvar og til Arbejde; den ærlige Politur paa et saadant Økseskaft havde en langt smukkere Glans, end Guldet og Stenene paa hint Sværdgreb.

Et Folk, vedblev han, som byggede Paladser, lavede sig kun smukke Gravmonumenter; kun den var sikker imod Foranderligheden, der under Omskiftelsens Fane vidste at smutte igennem Tiden saa rask og behændigt som muligt.

Først det Folk, som havde begrebet dette, som altid var bevæbnet og marschfærdigt, uden unyttig Oppakning, men med fyldt Krigskasse, og hvis Tempel, Palads, Fæstning og Bopæl tilsammen kunde indbefattes i de aandelige Erfaringers og Grundsætningers Vandrefelt, som man kunde

føre med sig og slaa op overalt — først et saadant Folk vilde kunne gøre sig Haab om virkelig varig Eksistens, og endog være i Stand til at haandhæve sin geografiske Beliggenhed længere, end noget andet.

Det vilde især være taabeligt af Schweizerne, om de vilde paaklistre deres Bjerge smukke Bygninger; det skulde da højst være ved Grænsen, at man taalte et Par anselige Byer, ellers maatte man fuldstændig overlade til Naturen at gøre Honnør overfor de Fremmede. Det var ikke alene det billigste, men ogsaa det fornuftigste. Blandt de skønne Kunster vilde han kun vide af Veltalenhed og Sang, fordi de passede til hans „Vandre telt“, intet kostede og ingen Plads optog.

Hans egen Ejendom svarede aldeles til hans Grundsætninger; Brændsel, Bygningstømmer, Kul, Jærn og Stene udgjorde i mægtige Forraad et uhyre Lager; her ind imellem laa der saa større og mindre Haver, thi naar en Plads en Sommer over var fri, blev den straks beplantet med Grønsager; hist og her skyggede nogle Graner, som endnu ikke vare fældede, over en Savmølle eller Smedje. Beboelseshuset laa snarere som en Arbejderbolig, end som Fabrikherrens Residens, smidt ind

der imellem, og hans Kvinder førte en stadig Kamp for en lille beskeden Blomsterhave, hvormed de uophørligt maatte flygte rundt om Huset; snart blev den skubbet til denne Side, snart til hin; Hække eller Rækværk fandtes ikke paa hele Grundstykket.

En uhyre Rigdom laa ophobet her, men den forandrede daglig Udseende; selv Tagene paa Husene kunde Manden ofte sælge, naar der frembød sig en gunstig Lejlighed; og dog havde han allerede længe resideret her paa sin Ejendom, og den omtvistede Hovedvej syntes nu at skulle sætte Kronen paa den. En god Landevej var efter hans Begreber noget af det bedste i Verden, kun maatte den være fri for kostbare Milepæle og uden Akacietræer og andre Narrestreger.

Selv færdedes han næsten altid paa Landevejen i et let, simpelt men fortræffeligt Køretøj, hvis Vognskur, sammensat af løse Brædder, ligeledes var paa stadig Vandring.

Vor Tømmerhandler mente nu, at Værtens gjorde bedst i at lukke Butiken deroppe og bygge sig et nyt Gæstgiversted ved Broen paa den nye Vej, hvor han kunde vente en langt betydeligere Søgning, da Flodskipperne

ogsaa vilde komme her. Men Værten var af den modsatte Mening.

Han sad i sine Forfædres gamle Hus. I umindelige Tider havde her været Gæstgiversted; fra sin solrige Højde kunde han se langt ud over Landet, og i Huset havde han ladet male smukke Scener af Schweiz's Historie. Om at forsvare sig med en simpel Økse vilde han intet høre; den kunde i det højeste være god nok til at give den skudte Ulv Fangsten med; hvad ham selv angik, trængte han til en god, fint forarbejdet Bøsse, og at skyde med den, det var ham den skønneste Tidsfordriv. Han var ogsaa af den Mening, at en fri Borger maatte arbejde og sørge for at skaffe sig et uafhængigt Udkomme, men naar Sagen var i god Gang, sømmede det sig for Manden at lade Ro falde paa sig, tale et fornuftigt Ord ved et Glas Vin, og anstille Betragtninger over Landets Fortid og Fremtid.

Han drev en lille Handel med udelukkende værdifuld og ægte Vin, som han afsatte mere lejlighedsvis end forretningsmæssigt, og alt gik i hans Hus sin rolige Gang, uden at han sprang meget omkring. Ogsaa han var en Mand af Ord og Daad, men det var mest i den moralske Verden, han ønskede at gælde noget.

I politiske Sager var han en indflydelsesrig Folkets Mand, endskøndt han ikke sad i det store Raad. Ved Valgene gik mange efter, hvad han sagde; af hvilken Grund Regeringen ligesaa lidt ønskede at støde ham, som Tømmerhandleren.

Statholderen greb nu her ved Bordet Lejligheden til om muligt at hidføre en Overenskomst mellem begge Mændene angaaende det omtvistede Vejspørgsmaal. Det var en forekommende Mand, med lidt Ansats til Mave, smukke Ansigtstræk, graat Haar, der mindede om Pudder; han bar altid ulasteligt Manschetlinned, var iført en fin Klædes Frakke, havde Guldringe paa Fingrene, og lo gjerne. Altid var han medgørlig, og paa samme Tid førte han igennem, hvad han vilde, uden at paakalde sin Myndighed eller bryste sig som Øvrigheds-person. Endskøndt han var juridisk og statsvidenskabelig uddannet, viste han dog aldrig mere afsin Lærdom, end lige nødvendigt, og gjorde det paa en saadan Maade, at det snarere var, som fortalte han Bønderne noget, han tilfældigvis havde faaet at vide, og som de ligesaa godt kunde have vidst, om det netop havde truffet sig saadan. Med sin fine Frakke og sine stivede Manschetter gik han omkring

overalt, hvor Bonden gik, uden nogensinde at tage sin Pynt i Agt, men tilsmudsede den heller aldrig. Han forholdt sig overfor disse Mennesker, ikke som en Foged overfor sine Undergivne eller en Officer for sine Soldater, heller ikke som en Fader overfor sine Børn, eller en Patriark for sine Hyrder, men slet og ret som en Mand, der har en Forretning at afgøre med en anden, og en Pligt at opfylde. Han bestræbte sig hverken for at være nedladende eller folkekær, og allermindst affekterede han at være Folkets lønnede Tjener. Hans bestemte Optræden var ikke grundet i hans Embedsmands Værdighed, men i Pligtfølelse; men selv om han ikke vilde være mere end andre, saa vilde han dog ikke heller være mindre.

Desuagtet var han ikke nogen uafhængig Mand; udsprungen af en rig, men ødsel Familie, og selv i sin Ugdом en lystig Fætter, var han netop lidt mere afkølet vendt tilbage til det fædrene Hus, just som det var i Færd med at opløse sig i sit Forfald. Den unge Mand saa' sig da straks tvungen til at søge Embede, og under mange Omvekslinger var han nu bleven en af dem, der, hvis de ikke havde deres Embede, vilde være Tiggere og saa-

ledes altsaa ere Regeringsmedlemmer af Profession. Dog maatte man sige om ham, at han var en bedre Udgave af denne lidet lystelige Samfundsklasse. Det første Skridt havde han gjort i Ungdom og af Nød, og da det senere ikke mere var til at ændre, drog han sig i det mindste med Ære, ikke mindre end med virkelig Klogskab, ud af Sagen. Skolelæreren plejede at sige om ham, at han var en af de faa, der blive kloge af at regere.

Men al hans Klogskab hjalp ham dog ikke nu til at bringe Forstaaelse mellem Værten og Tømmerhandleren, saa at han kunde berette Regeringen, hvilken Linje man almindeligst ønskede her paa Egnen.

Enhver af Mændene stod haardnakket paa sit; den rige Handelsmand holdt sig ligefrem til den Fornuftgrund, at Valget mellem en Linje over fladt Terræn og over et Bjærg vel nu til Dags maatte være uomtvisteligt, og han skjulte saaledes bag Fornuften sin egen Fordel; dertil lod han sig forlyde med, at han som Medlem af Sogneraadet vilde holde paa Sognets Interesse.

Værten erklærede paa sin Side rent ud, at han vilde dog se paa, om Staten uden videre kunde smide hans Forfædres Hus ud i

en Ørken! At komme ned og lave sig en Rede ved det vaade Vand, ligesom en Fiskeodder, det skulde man dog ikke faa ham til; nej, der oppe, hvor der var tørt og Sol, der var han født, og der vilde han ogsaa blive! Hertil svarede hans Modstander smilende, at det kunde han jo gærne gøre, saa kunde han sidde der og drømme om Frihed, medens han var Slave af sine Fordomme; andre foretrak at være fri i Virkeligheden og saa kunne færdes fornøjeligt omkring!

Allerede begyndte den høflige Tone at vige, og der hørtes fra begge Sider Ord som: Stivsind — Egennytte! men saa kom en lystig Sværm stormende ind for at hente Tell med sig til Fortsættelsen af hans Heltegærninger; han havde endnu tilbage at gøre sit Klippe-spring og skyde Fogden.

Lidt uvillig brød han op, medens de øvrige drev hver sin Vej, og kun Anna, hendes Fader, og jeg bleve siddende.

Samtalen havde gjort et uhyggeligt Indtryk paa mig. Navnlig stødte det mig hos Værten, at han paa en saadan Dag og i sin betydningsfulde Dragt saa uforbeholdent forfægtede sin egen Fordel. At ikke saa ansete Mænd kunde se bort fra private Interesser

ved et offentligt Anliggende, at de tværtimod skulde drage personlig Fordel deraf, det var saa stik modsat det Billede, jeg havde dannet mig af den upartiske Stat og af berømte folkelige Mænd. I hæftige Ord udtalte jeg dette mit Indtryk for Annas Fader, og tilføjede, at nu forekom det mig næsten retfærdigt, naar man saa ofte bebrejdede Schweizerne Smaalighed, Sneverhjørtethed og Egen nytte. Han søgte at mildne min Harme og opfordrede mig til Overbærenhed med den mennekelige Ufuldkommenhed, som ogsaa kastede sin Skygge over disse to ellers saa brave Mænd. Forøvrigt, mente han, lod det sig vanskeligt nægte, at vor Frihedskærlighed endnu altfor meget var en vantreven Plante, og at der fattedes vore Fremskridtsmænd den sande Religiøsitet, som bringer hint glade, tillidsfulde, lette Sind ind i det tunge politiske Liv, en Følelse, der udspringer af inderlig Tillid til Gud og som først skaber den rette Offerberedvillighed, den fuldkommen frie Bevægelighed for Sjæl og Legeme. Naar vore driftige Mænd blot vilde indse, at der i Evangeliet lærtes en endnu smukkere, endnu mere oplyst Frihed, end den, som Tømmerhandleren prædikede, saa vilde de politiske

Debatter skride langt indholdsrigere frem og de virkelig modne Frugter for Alvor høstes.

Jeg vilde netop nedlægge mit oprigtige Veto her imod, da nogen i det samme slog mig paa Skuldren; jeg vendte mig om og saa' Statholderen staa bag ved os.

„Omendskøndt jeg ikke er af den Mening“, sagde han venligt, „at man i en god Republik skal lægge særlig Vægt paa Ungdommens Meninger, saa længe de gamle endnu ikke have mistet Humøret og ere blevene Sladderhanke, saa vil jeg dog, min unge Ven, forsøge at mildne Deres Kummer lidt, for at ikke formentlige sørgelige og bitre Erfaringer skulle ødelægge denne smukke Dag for Dem. Tilmed har De endnu ikke en Gang naaet den Ynglingealder, jeg netop mener, og da De allerede forstaar at dadle saa stærkt, maa De vel ogsaa kunne lære noget.

Fremfor alt glæder det mig at kunne berolige Dem med Hensyn til begge de Mænd, som nylig gik bort; vistnok ere ikke alle ens i vort kære Schweiz, men baade om Hr. Tømmerhandleren og om Værten maa De sikkert tro, at de i Farens Øjeblik uden Betænkning gave Liv og Gods hen, ikke alene for Fædrelandet, men ogsaa den ene for den anden, om

Ulykken saa skulde komme, og det maaske saa meget desto beredvilligere, som de begge i Dag træde saa hæftigt op mod hinanden. De bør for Fremtiden mærke Dem det, at den, der ikke aabenlyst og af al Magt søger at erhverve og at væрге det erhvervede, han vil aldrig være i Stand til af egen Tilskyndelse at skaffe sin Næste en Fordel!

Thi der er (her vendte han sig lidt mere om imod Annas Fader) stor Forskel paa den fri Hengiven af et selv erhvervet Gode, og saa den træge Afstaaelse af noget, man aldrig har besiddet eller er for svag til at forsvare. Hint kan sammenlignes med en velerhvervet Formue, der udgives i ædle Øjemed, men det andet med en arvet eller funden Skat, som ødes paa daarlig Maade.

Den, der evig og altid giver Afkald, altid stikker sig beskedent bort, han kan være et inderlig skikkeligt Menneske; men ingen vil takke ham derfor, eller sige om ham: han har gjort mig en Tjeneste! Thi, som allerede sagt, det kan kun den gøre, der forstaar at skaffe sig selv noget og holde fast paa det.

Men hvor der med frisk Mod og uden Hykleri arbejdes hen imod dette Maal, dér synes mig at være Sundhed til Stede, og en dygtig

Strid nu og da tjener kun til at betegne Sundheden og Styrken i Forholdene. Og der, hvor man ikke frit fra Leveren tør væрге for sin Ejendom og Fordel, der vilde ikke jeg slaa mig ned, thi der er intet at vente andet, end Hykleriets og den falske Idealismes magre Fattighussuppe; dér forsager alle, fordi Rønebærrene hænge dem for højt, og med bittersød Logren slaa de Rævehalerne mod de slunkne Skanker. Og hvad Dem angaar, unge Mand (her vendte han sig atter mod mig), saa vil De nok engang paa Deres Rejser lære at lægge mindre Vægt paa saadanne Smaascener!“

Med disse Ord trykkede Statholderen vore Hænder og gik sin Vej.

Imidlertid var jeg ikke bleven overbevist, og Skolelæreren syntes heller ikke at være fornøjet med den Vending, Samtalen havde taget. Dog vare vi enige om, at det var en forstandig og elskværdig Mand, og jeg, som følte mig smigret ved hans Henvendelse til mig, udtalte, idet jeg fulgte ham med Øjnene, at han dog var en dygtig og derfor sikkert ogsaa en lykkelig Mand.

Skolelæreren rystede paa Hovedel og mente: at ikke alt det, som glimrer, er Guld!

Allerede for nogen Tid siden havde han begyndt at sige „Du“ til mig. Nu talte han saaledes: „Da Du er en tænksom ung Mand, saa sømmer det sig ogsaa, at der gives Dig Lejlighed til at kaste et Blik ind i Menneskets Liv; thi jeg holder for, at Kendskab til ret mange Skæbner og Hændelser er mere nyttig for de unge Mennesker, end alle mulige moralske Theorier; disse komme først den erfarne Mand til Gode og ere paa en vis Maade kun Erstatning for det, som ikke mere er til at ændre. Statholderen ivrer kun saa stærkt imod det, han kalder Forsagelse, fordi han selv er en Slags Forsagende, det vil sige, fordi han har givet Afkald paa den Virksomhed, der vilde have gjort ham lykkelig og svaret til hans Evner.

Omendskøndt denne Selvfornægtelse i mine Øjne er en Dyd; og til Trods for at han udfylder sin nuværende Virksomhed saa fortjenstfuldt og dygtigt, at han næppe under andre Forhold vilde kunne gøre sine Sager bedre, saa er han dog ikke selv af denne Mening, og han har ofte saa svære, tunge Timer med sig selv, som man knap skulde tiltro hans muntre, forekommende Sind. Af Naturen et ligesaa lidenskabeligt Gemyt som et godt Hoved, synes han snarere

skabt til at være en tapper Fører i den store Strid om Grundsætningerne, hvor Aanderne tørne voldsomt mod hinanden, snarere skabt til at lede Menneskene efter de store Baner, end til at være bunden paa Stedet som Forvalter af et og det samme Embede. Men han fattes Mod til pludselig en Dag at staa brødløs; han forstaar slet ikke, hvorledes Himlens Fugle og Markens Liljer kunne ernære og klæde sig uden en bestemt Indtægt, og han har derfor opgivet at gøre sine egne Meninger gældende. Allerede mere end en Gang, naar Partikampene medførte Regeringsskifte, og den sejrende vilde holde den overvundne under Aaget ved uretfærdige Forholdsregler, har han i sin Embedsstilling som en Hædersmand sat sig op der imod; men det, som han i Følge sit Sindelag helst vilde, nemlig kaste sit Embede for Regeringens Fod og stille sig i Spidsen for en Bevægelse, og saa ved sin Indsigt og Energi fordrive Magthaverne, det har han aldrig gjort, og netop at han undlader det, koster ham mere Møje, end hans uafbrudte, arbejdsomme Embedsførelse.

Lige overfor Folkene her ude paa Landet behøver han kun at være, som han er, for at bevare sin Stilling, men ikke saaledes i Hoved-

staden overfor Myndighederne; dér behøves mangt et forbindtligt Smil, mangel en, om end nok saa uskyldig lille Slaaen Knude paa sig selv, dér hvor han hellere vilde sige rentud: „Min Herre, De er en stor Nar!“ eller: „De er i mine Øjne en Kæltring!“ Men han har, som sagt, en mægtig Angst for det, man kalder, at staa brødløs!“

„Ja, men for Pokker!“ sagde jeg hæftigt, „ere da vore styrende Herrer nogensinde andet, end en Del af Folket, og leve vi da ikke i en Republik?“

„Tilvisse, min kære Søn!“ svarede Skolelæreren; „men det henstaar som en ejendommelig Kendsgærning, hvorledes især i den nyere Tid en saadan repræsentativ Del af Folket ved den ganske simple Valgproces bliver til noget helt forskelligartet: én Del er endnu Folket, men den anden Del er akkurat det modsatte og staar næsten fjendtlig mod den første. Det gaar her, som med en kemisk Materie, der blot ved at man dypper en lille Pind i den, eller endog lader den staa urørt hen, paa en gaadefuld Maade fuldstændig forandrer sig i alle sine Forbindelser.

Undertiden forekommer det mig næsten, som om de gamle patriciske Regeringer snarere

havde Greb paa at genspejle og opretholde Folkets Grundkarakter. Lad Dig imidlertid aldrig bringe bort fra den Overbevisning, at vort repræsentative Demokrati er den bedste Forfatning! Den nys omtalte Kendsgærning tjener hos et sundt Folk kun til at opretholde en velgørende Sindshumor; i største Gemytlighed gør man sig undertiden den Fornøjelse at ryste den forvandlede Materie rigtig dygtigt sammen, holde Flasken op imod Lyset, mønstre Indholdet ganske alvorligt, for saa dog tilsidst at benytte det til sin Fordel.“

Jeg afbrød den brave Mand ved at spørge, om ikke Statholderen med sine mange Kundskaber og sin udmærkede Forstand alligevel vilde have større Indtægter ved en privat Beskæftigelse, end ved et Embede?

Herpaa svarede Skolelæreren: „Just deri, at han ikke kan det, eller ikke tror at kunne det, ligger rimeligvis hans Livs Hemmelighed! At kunne staa paa sine egne Ben, er noget, mange Mennesker først sent komme til, mange slet ikke. Mange naa' det ved et rent Slumpetræf, for andre er det en langsom og besværlig Kunst. Hvem der ikke i sin Ungdom, ved Øvelse eller Eksempel fra sine Omgivelser, saa at sige ved Overlevering gennem Slægten, i

rette Øjeblik faar det rette Greb paa Tingene, han kan ofte endnu i sit fyrretyvende eller halvtresindstyvende Aar være en forkommen, fattig Djævel, ja ender endog ofte som et saakaldet Subjekt. Mange Mennesker, som hele deres Liv igennem have været dygtige Embedsmænd i Staten, have ikke den ringeste Idé om praktisk Erhverv; thi alle offentlig Lønnede danne mellem sig et Phalansterium, de dele Arbejdet imellem sig, og enhver af dem tager af de fælles Indkomster sin Del, uden at bekymre sig om Regn eller Solskin, Misvækst, Krig eller Fred, Held eller Uheld i den øvrige Verden.

De staa saaledes som et helt afsondret Samfund overfor Folket, hvis offentlige Anliggender de forvalte. Dette Samfund har bestandig paa alle dem, der have levet i det, haft en enerverende Indflydelse med Hensyn til Erhvervs-Dygtigheden. De kende Arbejde, Pligtopfyldelse og Sparsommelighed, men de ane ikke, hvorledes de runde Dalere, de modtage som Løn, igennem Konkurrencens Frem- og Tilbagestrømninger ere bragte tilveje. Mangen en, som hele sit Liv har været en dygtig Dommer eller Exekutor i Pengesager, har

aldrig bragt det saa vidt, selv at kunne udstede en Veksel eller indløse den i rette Tid. Den, der vil spise, maa ogsaa arbejde; men hvorvidt en Arbejders velfortjente Løn skal være sikker og fri for ydre Indgreb, eller om Lønnen, foruden det haarde Slid ved Arbejdet, yderligere skal være fluktuerende Omstændigheder underkastet og derigennem først blive til Løn: se, derom vover jeg ikke at udtale min Mening, hvad der i højere Forstand er det fornuftige og det for Mennesket mest tjenlige! Vor Tid har derom delte Anskuelser, og deraf kommer denne forvirrede Blanding af Frihed og Afhængighed. Statholderen tror sig afhængig, og afholder sig ved enhver Krise fra at give sin egen Mening til Kende, og han véd dertil ikke engang, hvor mange, der gøre sig Umage for bag hans Ryg at lære hans inderste Tanker at kende, for efter Omstændighederne at kunne rette sig derefter.“

Jeg følte stor Deltagelse og Ærbødighed for denne Mand, uden egentlig rigtig at kunne gøre mig Rede derfor. Jeg misbilligede i højeste Grad hans Frygt for Fattigdom, men først senere er det blevet mig klart, at han har løst den vanskeligste Opgave: at udfylde en tvungen Stilling saa godt, som om han

havde været skabt alene for den, og det uden at blive vranten, for ikke at sige brutal. Imidlertid lød Skolelærerens Tale om Erhverv og om det rette Greb ingenlunde som skøn Musik i mine Øren; jeg spurgte mig selv, om jeg ogsaa vilde kunne klare det; thi jeg begyndte at indse, at Friheden først var et virkeligt Gode for en driftig Mand, naar han havde sit paa det tørre. Og her foran de lange og nu tomme Borde maatte jeg erkende, at selv denne Fest vilde have været højst kummerlig, hvis man havde mødt med tom Pung og sulten Mave.

Jeg var glad, da vi endelig brøde op. Annas Fader foreslog, at vi begge skulde sætte os op til ham i Vognen og derpaa køre langsomt bagefter Optoget; men Anna ønskede at ride lidt omkring paa Skimlen, som nu havde hvilet; senere vilde der næppe, under noget Paaskud, blive Lejlighed dertil. Hendes Fader gik ind derpaa, men erklærede, at saa vilde han i det mindste køre med os, til han traf paa en eller anden ældre Person, som han kunde tage op paa Hjemvejen, nu da de unge allesammen lode ham i Stikken.

Fornøjet tilmode løb jeg hen til det Hus,

hvor Hestene stode, og lod dem trække ud af Stalden. Da jeg hjalp Anna op i Sadlen, bankede mit Hjærte i hæftig Glæde, men ved Tanken om, at jeg snart skulde ride alene med hende hen ad Landevejen, stod det atter stille i en sød Gysen.

SEKSTENDE KAPITEL.

AFTENLANDSKAB. — BERTHA AF BRUNECK.

Hvad jeg dunkelt anede, skulde ogsaa gaa i Opfyldelse, og dog paa en anden Maade, end jeg selv havde haabet. Vi vare endnu ikke naaede langt udenfor Porten, førend den skikkelige Mand havde sin Vogn fuldt pakket med tre gamle Mennesker, og i raskt Trav kørte han nu foran os henimod det Sted, der skulde forestille den historisk berømte Hulvej.

Ganske stille rede vi i Skridt bag efter. Vi hilste flittigt til højre og venstre alle de glade Mennesker, vi mødte, og tilsidst naaede vi den bølgende, summende Mængde. Her traf vi Filosofen, hvis smukke Ansigt straaede i overmodig Glæde og forraadte alle de Gavyvestreger, han havde gjort og agtede at gøre. Han var iført sin sædvanlige Dragt og havde en Bog i Haanden. Tilligemed en

anden Lærer havde han paataget sig Suflørens Rolle, for over alt at kunne være ved Haanden, hvor Hukommelsen svigtede en af Heltene.

Imidlertid fortalte han, at man sletikke mere vilde høre efter, men lod alt gaa sin skæve Gang, og han havde derfor nu den aller skønneste Lejlighed til at hjælpe os begge to med Jagtscenen, som vi naturligvis nu rede ud for at opføre ganske alene. Det var ogsaa paa høje Tid, og nu vilde vi altsaa for- enede skride til Værket!

Jeg blev rød, og sporede Hestene frem; men han greb fat i Tøjlerne, og Anna spurgte: hvad det da var for noget med den Jagt- scene?

Leende svarede han: at han behøvede vel ikke at fortælle os det, som alle Mennesker syntes bedst om og vi to rimeligvis allerbedst! Men nu blev Anna ogsaa rød og forlangte bestemt at vide, hvad han mente. Han rakte hende den opslagne Bog, og medens min brune Ganger og hendes Skimmel ganske gemtyligt besnøftede hinanden, og jeg selv sad som paa Gløder, læste hun med Bogen paa sit højre Knæ, mere og mere rødmende, fra Ende til anden hele den Scene, hvor Rudenz og Bertha slutte deres Pagt.

Den Snare, jeg i al Uskyldighed havde lagt for hende, kom nu for Dagen, og Filosofen forberedte sig øjensynligt paa et gruligt Hallo, men Anna slog pludselig Bogen i, kastede den langt bort og erklærede meget bestemt, at hun vilde ligestraks hjem. Samtidigt vendte hun sin Hest og begyndte at ride ind over Marken ad en smal Kørevej, der gik nogenlunde i Retning hen imod Landsbyen.

Usikker og forlegen saa' jeg først et Øjeblik efter hende, men saa tog jeg mig sammen og travede bagefter, thi en Ledsager maatte hun dog have. Imidlertid trallede Filosofen en lystig Vise efter os; lidt efter lidt lød den svagere og svagere, og tilsidst hørte vi kun langt borte den glade Bryllupsmusik fra Hulvejen, og enkelte Raab og Jodlen rundt omkring fra forskellige Kanter af Landskabet.

Selv blev Landskabet ved disse Afbrydelser næsten endnu mere stille og fredeligt, med sine Skove og Marker spillende i Eftermiddagens Sol som i det reneste Guld. Vi rede frem over en vidtstrakt Højde; jeg holdt stadig min Hest et Hoved bagved Annas og dristede mig ikke til at sige et Ord. Pludselig gav hun sin Skimmel et raskt Svip; den satte i

Galop, min Brune ligesaa. En mild Vind strøg os i Møde, og da jeg saa lagde Mærke til, hvorledes hun holdt Hovedet med den blinkende Krone let tilbagebøjet, medens hendes Haar bølgede horisontalt ud, og med blussende Kinder og Smil om Munden inddrak den balsamiske Luft, red jeg tæt ind paa hende, og en fem Minutter jøge vi vel saaledes afsted hen over den ensomme Højde.

Vejen var endnu fugtig efter-Regnen, men dog fast; til højre neden under os kunde vi følge Flodens klare Løb, paa den anden Side hævede den stejle Bred sig med mørke Skove, og langt borte over flere Højdedrag øjnede vi i Nordost et Par schwabiske Bjærges ensomme Pyramider, stille og højtidelige i den store Fjærnhed. I Sydvest bredte Alperne deres Bue, klædt med Sne til langt ned ad Siderne, og oven over dem hvælvede sig et vidunderligt, uhyre Skybjærg, i Glans som Fjældene selv, Lys og Skygge stemte i samme Farvetoner, et Hav af lysende hvidt og dybt blaåt, men gydt i tusinde Former, den ene væltet ovenpaa den anden.

Det hele var som et lodret optaarnet, funklende og straalende Æventyrland; i sin uhyre Skikkelse syntes det, som rykkede det

lige ind paa Livet af Én, og dog laa det saa stille, ubevægeligt og langt borte.

Vi saa' alt dette paa en Gang, og det uden egentlig at se derpaa; Verden syntes at dreje sig i en uendelig vid Kreds omkring os, indtil vi efterhaanden naaede ned til Floden; dér syntes den atter at trække sig sammen. Det var os da, som drømte vi, og som om vi i Drømme atter havde den Drøm, at vi sejlede paa en Færge over Floden, hvor de gennemsigtige, grønne Bølger rislende kløvedes mod Fartøjet og glede bort under os; ikke destomindre sade vi dog paa vore Heste og rede i en Halvbue henover Strømmen. Og da vi saa vare komne over paa den anden Side, troede vi os hensatte i en anden Drøm; her maatte vi langsomt bevæge os op ad en mørk Hulvej, hvor Sneen laa og tøde. Der var koldt, fugtigt, uhyggeligt; det dryppede fra de triste Grene og hist og her faldt Sneklumper ned. Vi befandt os i et dybt brunt Halvmørke, i hvis Skygge den gamle Sne lyste trist og graa; kun højt oppe oven over os skinnede den gyldne Himmel. Dertil kom at vi vare redne vild, og ikke vidste, hvor vi vare, førend det paa en Gang blev grønt og tørt omkring os. Vi havde da naaet den øverste

Aas og rede gennem en Granskov, hvor Stammerne stode tre eller fire Skridt fjærnede fra hverandre i den med tørt Mos bedækkede Skovbund, medens Grenene højt oven over os vare voksede sammen til et mørkegrønt Tag, saa at vi næsten intet kunde se af Himlen. En varm Luftning mødte os her; gyldne Lysstriber strejfede Stammerne henover Mosset', Hestenes Trin vare ikke til at høre, og vi rede langsomt ind imellem Træerne, uden omkring dem, snart borte fra hinanden og snart tæt sammen imellem to Stammer, ligesom igennem en Port til Himlen.

En enkelt saadan Port var spærret af en tidlig Edderkops krydsvis dragne Spind, der skinnede i Strejflyset i alle Farver, blaa, grøn og rød, som en Diamants Brydning. Uvilkaarligt bøjede vi begge vore Hoveder ind under den, og i dette Øjeblik kom vore Ansigter hinanden saa nær, at vi ligesaa uvilkaarligt kyssede hinanden.

Allerede i Hulvejen vare vi begyndt at tale sammen, og sladrede nu en Stund lystigt videre, indtil vi pludselig huskede, at vi havde kysset hinanden, og opdagede, at vi bleve røde, naar vi saa' paa hinanden. Saa tav vi stille.

Skoven sænkede sig nu langs Aasens anden Side og laa atter i Skygge. Neden under os saa' vi et blankt Vand, og imellem de mørke Stammers Kroner, hvorunder vi rede, lyste den lige overfor liggende Bjærgskraaning med sine Fyrretræer og Klippevægge i straalende Solskin og kastede et hemmelighedsfuldt Skær ind i vor Granskovs dybe Skygger. Vejen blev her saa brat, at vi maatte stige af Hestene. Da jeg hjalp Anna ned, kyssede vi atter hinanden; men saa sprang hun straks fra mig, og gik foran hen over det bløde, grønne Tæppe, medens jeg førte begge Dyrene.

Og som hun gik dér imellem Træerne, sød og næsten som en lille Fe, troede jeg atter at det var en Drøm, og maatte ordentlig overvinde mig selv, for ikke at lade Dyrene løbe, ile efter hende, slutte hende i mine Arme, og overbevise mig om, at det dog var Virkelighed. Saaledes naaede vi endelig Vandet og saa' nu, at vi vare lige overfor Hedningestuen paa det os velbekendte Sted.

Her var det om muligt endnu mere stille, end oppe i Granskoven, og saa fortroligt hyggeligt. Den solbeskinnede Klippevæg spejlede sig i det klare Vand, oven over

kredsede tre Ørne, som under deres Svingninger uophørlig mødtes, og det brune paa Vingerne og det hvide paa Brystet vekslede stadig ved de forskellige Slag i Solskinnet, medens vi neden under vare i Skygge. I en egen lyksalig Stemning saa' jeg alt dette, medens jeg tog Bidslerne af de gode Gangere, som længtes efter Vand. Anna opdagede en lille hvid Blomst, jeg véd ikke hvilken, brød den og traadte med den hen til mig, for at stikke den i min Hat. Saa kyssede vi hinanden for tredje Gang, og nu saa' og hørte jeg intet mere. Jeg slyngede begge mine Arme om hende, trykkede hende med Hæftighed ind til mig, og bedækkede hendes Mund med Kys. Først holdt hun sig et Øjeblik bævende tilbage; saa lagde hun begge sine Arme om min Hals og kyssede mig igen; men ved det femte eller sjette Kys blev hun dødbleg og søgte at rive sig løs, medens jeg ligeledes følte en mærkelig Forvandling foregaa med mig. Kyssene døde hen af sig selv; det var mig, som holdt jeg en vildfremmed, livløs Genstand omslynget, og forskrækket og fremmed stirrede vi paa hinanden. Usikker holdt jeg hende endnu stadig i mine Arme, og vovede hverken at slippe hende eller drage hende

fastere til mig. Jeg syntes, at hvis jeg lod hende løs, maatte hun styrte i en bundløs Afgrund, og hvis jeg holdt hende længere fast, maatte jeg dræbe hende. Endelig blev mine Arme som kraftesløse og faldt fra hinanden; forvirrede og bedøvede stirrede vi ned i Jorden foran os. Da satte Anna sig paa en Sten tæt ved det klare, dybe Vand og begyndte bitterlig at græde. Først da jeg saa' det, kunde jeg atter beskæftige mine Tanker med hende, saa dybt havde jeg været hensunken i min egen Forvirring og i den isnende Kulde, der havde overvældet os. Jeg nærmede mig den smukke, grædende Pige og søgte at gribe hendes Haand, idet jeg forknytt hviskede hendes Navn. Men hun holdt sit Ansigt dybt skjult i den lange grønne Kjoles Folder, og gav stadig sine Taarer frit Løb. Endelig kom hun lidt til sig selv, og sagde blot: „Ak! vi vare saa lykkelige lige til nu!“

Jeg troede at forstaa hende, fordi jeg saa temmelig følte det samme; kun ikke saa dybt, som hun. Jeg svarede derfor intet, men satte mig noget der fra, halvt lige overfor hende; og saaledes stirrede vi begge i sørgmodig Tavshed ned i det vaade Element. Dernede fra saa' jeg Annas Spejlbillede med Kronen

paa lyse op, som fra en anden Verden; som var hun en Æventyrets Vandnymfe, der efter et sveget Løfte truer med at flygte ned i Dybet.

Idet jeg saa lidenskabeligt havde trykket hende til mig og kysset hende, og hun i sin Forvirring havde besvaret det, havde vi begge drukket altfor dybt af vor uskyldige Attraas Bæger. Drikken overrislede os med en pludselig Kulde, og Følelsen af vore Legemer som af noget næsten fjendtligt rev os fuldstændig ud af vor Himmel.

Disse Følger af Hjærtets uskyldige Opbrusning mellem to unge Mennesker, der en Gang som Børn havde gjort akurat det samme, uden at tænke noget derved, vil maaske forekomme mange naragtig; men for os var det slet ingen Spøg, og med virkelig Sorg sade vi her ved Vandet, der ikke var en Anelse renere end Annas Sjæl.

Den sande Grund til denne Forskrækkelse forstod jeg slet ikke; thi jeg vidste ikke, at det varme, røde Blod i hin Alder er klogere, end Fantasien, og af sig selv dæmmes tilbage, naar det begynder at svulme i utilbørlige Bølger. Anna kunde derimod hovedsagelig bebrejde sig, at hun var bleven straffet, fordi

hun alligevel havde ladet sig overtale til at deltage i Festen og nu var bleven revet ud af sin Natur paa en pludselig og ufin Maade.

En mægtig Brusen i Trætoppene rundt om vakte os af vore melankolske Grublerier, som imidlertid allerede vare ved at gaa over i en hel ny, ukendt Følelse af Lykke. Og endnu ere disse sidste Øjeblikke, før den hæftige Søndenvind vakte os, ligesaa dyrebare og kære Minder for mig, som hint Ridt oppe over Højden og igennem Granskoven. Ogsaa Anna lod til at føle sig mere tilfreds; og da vi rejste os op, smilede hun flygtigt til mit eget i Vandet forsvindende Billede, medens dog samtidig hendes yndefuldt bestemte Bevægelser syntes at sige: Vov ikke at røre mig igen!

Hestene havde for længe siden ophørt at drikke og stode forbavsede i det trange Vildnis, hvor de knap fandt Rum til at røre sig mellem Stene og Vand; jeg lagde Bidslerne paa, hjalp Anna op paa Skimlen og førende den ved Tøjlen, søgte jeg at bane os Vej langs den smalle af Floden indsnævrede Sti, medens min Brune travede taalmodigt og skikkeligt bagefter. Saaledes naaede vi vel-

beholdent Markerne og endelig tilsidst den gamle Præstebolig.

Her var intet Menneske at finde, selv Onkel og hans Kone vare ud paa Aftenen gaaede bort, og alt var stille omkring Huset.

Anna skyndte sig straks ind, men jeg trak Skimlen i Stalden, tog Saddeltøjet af og gav den sit Hø. Saa gik jeg op for at hente lidt Brød til min Brune, thi jeg havde endnu i Sinde at ride tilbage til Festpladsen, hvortil Anna ogsaa opmuntrede mig, da jeg kom ind i Stuen. Hun var allerede omklædt, og i Færd med lidt nervøst at flette sit Haar i de sædvanlige Fletninger. Ved nu at blive truffen af mig i denne Beskæftigelse, rødmede hun paa ny og blev forlegen. Jeg gik ud for at fodre den Brune, og medens jeg skar Brødet i Stykker til den og stak den en Bid ad Gangen i Munden, stod Anna ved det aabne Vindu og saa' paa mig, idet hun ordnede den sidste Fletning. Vore Hænders fredelige Sysselsættelse i den Stilhed, som hvilede over Gaarden, opfyldte os hver for sig med Følelsen af en dyb og inderlig Ro, og vi havde aarevis kunnet staa saaledes. Nu og da bed jeg selv et Stykke af Brødet, inden jeg gav Hesten det, og tilsidst hentede Anna sig ogsaa

noget Brød fra Skabet og spiste det i Vinduskarmen. Saa kom vi til at le, fordi det tørre Brød smagte os saa godt efter det store, støjende Festmaaltid; ogsaa forekom os den nuværende Maade at være sammen paa, som det rette Farvand, hvori vi efter den lille Storm vare løbne ind, og hvori vi burde blive. Anna gav sin Tilfredshed til Kende ved at blive staaende i Vinduet, til jeg var redet bort.

SYTTENDE KAPITEL.
DE BARMHJÆRTIGE BRØDRE.

Straks udenfor Landsbyen mødte jeg Skolelæreren, som kom kørende med Onkel og Tante, hvem jeg fortalte, at Anna allerede var hjemme; og lidt længere borte mødte jeg Møllerens Karl, som førte sin Husbonds Hest hjem. Da jeg erfór, at alle nu vare forsamlede ved Zwing-Uri, hvor der var stort Hallo, og Vejen derhen ikke var lang, gav jeg ham ogsaa min Hest og ilede til Fods videre. En forfalden Borgruin, som ligger paa det højeste Punkt af en Bjærgalminding og hvorfra man har en vid Udsigt over Alperne, var omdannet til Geszlers berygtede Borg. Ruinerne vare ved Hjælp af Stilladser og Brædder dækkede saaledes, at det saa' ud som Slottet var under Opbygning i Stedet for i Forfald, og de vare smykkede med det triumferende Tyrannis Kranse

og Skjoldmærker. Det var just ved Solnedgang, at jeg kom dertil; jeg saa', hvorledes Folket brød Træværket ned og tilligemed Kransene og Vaabenskjoldene kastede det hele paa en stor Bunke Brænde og Risknipper, og antændte det.

Ogsaa Tells Forherligelse fandt Sted her, i Stedet for udenfor hans Hus; det var ikke just efter den foreskrevne Orden, men i Følge en almindelig Improvisationslyst, som Øjeblikket affødte i de tusind forskellige Hoveder; og Handlingens Slutning gik efterhaanden over i en vild Glædesfest.

De forjagne Despoter havde med deres Følge atter indfundet sig og dreve nu omkring mellem Folket som glade Genfærd; de forestillede den gemytligste Reaktion.

Paa alle Høje og Bjerge saa' man Faste-lavns Blus; vort eget flammede i uhyre Omfang; hundredvis stode vi i Kreds rundt om, og Tell, Skytten, viste sig nu ogsaa som en god Sanger, ja endog som en profetisk, idet han nemlig istemmede en djærv Folkeviser fra Sempacherslaget, hvis Omkvæd alle gentog. Vin fandtes i Mængde; der dannede sig flere Sangkredse; nogle foredroge simple, enstemmige gamle Sange; andre dannede firstemmige

Mandskor med nye Sange; der var blandede Sangskoler af unge Piger og Knøse; Børnene sang — kort sagt alt sang, klang og bølgede mellem hinanden oppe fra Almindingen, og Ilden bredte sit rødlige Skær der over. Fra Bjærgene rundt om blæste Føhnvinden stadig stærkere og varmere, og store Skymasser trak op over Himlen. Jo mørkere Luften blev, des vildere blev Glæden; her lejrede man sig jublende i en stor Klump om Ruinen og om Baalet, hist opløste man sig nedad Skraaningene, gruppe- og enkeltvis, man jublede dér hvor det rødlige Skær kastede sine Striber, og man jublede helt langt dernede i Mørket. Endnu længere borte tonede Glæden op fra den dunkle Dal, ja den var synlig tilstede derude om de talrige Flammer i Horisonten. Landets urgamle, mægtige Foraarsvind — trods det, at den kan bringe Nød og Fare med sig — vakte den gamle, trodsig glade Naturdrift til Live, og idet Vinden strøg hen over Ansigterne og de hede Flammer, gik Tanken langt tilbage, fra det flammende Tegn paa Nutidens politisk vakte Bevidsthed, over Middelalderens kristelige Baal og Brand, til Heden-skabens festelige Foraarsblus, som maaske havde været antændt her i samme Time, paa

samme Sted. Deroppe i de mørke Skymasser syntes Hærskarer af svundne Slægter at drage forbi og stundom at gøre Holdt ovenover de natlige, syngende og larmende Folkehobe, ret som om de havde Lyst til at stige ned og blande sig imellem dem, der her forglemte Livets korte Frist omkring Ilden.

Men det var ogsaa en herlig Plads, denne Alminding; den brunlige Jordbund, med det første, spirende grønne Anstrøg af det vildtvoksende Græs, forekom os blødere og mere elastisk end Fløjelspolstre; og som Jordbunden forekom os idag, saaledes havde den været for Egnens Befolkning allerede før Frankernes Tid.

Kvinderne vare, alt eftersom Natten faldt paa, blevne mere højrøstede. Medens de ældre iblandt dem allerede vare gaaede bort, og de gifte Mænd i Smaaflokke søgte til Drikketeltene, saa begyndte nu de ugifte Kvinder mere ugenert at udøve deres Regimente; først i leende Klynger, indtil hver havde fundet sin, hvorefter de Par om Par viste sig eller forsvandt. Da endelig Baalet faldt sammen, opløste ogsaa de sammenslyngede Kredse af Mennesker sig og begave sig i større og mindre Grupper hen imod Byen, hvor fra

Raadhuset og fra enkelte Værtshuse Klangen af Violiner og Trompeter lokkede dem.

Jeg havde drevet om i Trængslen, og morede mig nu med at stirre ind i det hende Baal, om hvis Rester de førnævnte pjaltede Masker og saa nogle Drengene endnu dansede, fordi denne Fornøjelse intet kostede. I de flagrende Skjorter og med de høje Papirshuer paa, saa' de ud som Spøgelser, der vare stegne frem af de graa Ruiner. Nogle af dem talte de Pengestykker, de havde reddet sig, andre søgte at trække et forkullet Brændestykke ud af Ilden. Der var især en af dem, der anstrængte sig for at gøre de latterligste Krumspring; jeg antog ham for en ung Vindbeutel, men saa' nu, da han tog Masken af, at det var en gammel graahaaret Stakkell, der ivrig søgte at komme afsted med en rygende Fyrretræslægte, som han bjærgede af Bunken.

Endelig vendte jeg mig bort og gik langsomt videre, ubestemt paa, om jeg skulde vende hjem eller tage Vejen ind imod Byen. Min Kappe, min Kaarde og min Flitsbue havde allerede længe besværet mig, og jeg tog nu det hele under Armen. Rask gik jeg ned ad Almindingen og følte mig saa glad og for-

nøjet, som om det var tidligt paa Morgen; jo længere jeg gik, desto hæftigere vaagnede to Følelser i mig: Lysten til ogsaa en Gang at sværme hele Natten igennem, og Fortrydelse over, at jeg havde ladet Anna slippe saa let. Jeg bildte mig ind, at jeg netop var den rette Karl til en hel Nat igennem at underholde min Skat ved Dans og Sang og Bægerklang. Jeg gjorde mig de bitreste Bebrejdelser over saa kejtet og dumt at have forspildt denne enestaaende dejlige Dag, og i min Forfængelighed bildte jeg mig ind, at det gik Anna ligesaa, og at hun maaske nu var gaaet tilsengs og ikke kunde sove af lutter Længsel efter mig.

Klokken maatte nu være langt over de Ni. Uden at vide af det, var jeg naaet ind i Byen dér, hvorfra Musiken lød, og da jeg traadte ind i den overfyldte Sal, hvor Par om Par blussende drejede sig, følte jeg mit Blod blive hedt. Jeg tænkte ikke paa, at Anna og jeg her vilde have været det eneste sektenaars Par, som havde vist sig offentlig sammen i fortroligt Forhold, og endnu mindre paa, at hvad vi to i Dag havde oplevet, var ti Gange smukkere, end de Glæder, som denne larmende Ungdom her kunde nyde, og at jeg burde have følt mig tilstrækkelig rig og lykkelig i Erin-

dringen. Jeg saa' kun de Voksnes, de Forlovedes, de Selvstændiges Glæde, og vilde tilvinge mig deres Ret, uden i mindste Maade at betænke, at hvis jeg virkelig havde haft Anna med her, saa var mit brusende Blod straks blevet tamt igen. Heller ikke tjener det mig til Ære, at der behøvedes hendes personlige Nærværelse for at bringe mig til Beskedenhed og Besindelse igen. Imidlertid blev jeg af mine Slægtninge, Fætre og Kusiner, hilst som en fra de Døde opstanden og trukket med ind i Strømmen, og ved Synet af den megen Glæde omkring mig, glemte jeg snart at ærgre mig, og dansede efter Tur med alle tre Kusiner. Jeg hidsede mig stadig mere og mere op, uden dog at føle mig tilfredsstillet. Glæden herinde, som i sin Helhed betragtet var saa larmende, forekom mig i sine enkelte Dele at være baade for langsom og for nøgtern. Saa straalende alle disse unge Mennesker end stirrede ind i Glæden, saa syntes jeg dog, at det hele kun var et mat Skin i Sammenligning med den Glans, der var kaldt til Live i min Fantasi. Urolig søgte jeg igennem flere af Drikkestuerne, der laa ved Siden af Salen, og blev tilsidst fanget af nogle unge Fyre, der sade og drak purpurrød Vin og sang

dertil. Endelig syntes min Længsel at have fundet sit Maal; jeg drak af den kølige Vin, hvis glødende Farve frydede mine Øjne, og begyndte lidenskabeligt at synge. Næppe havde jeg endt en Sang, saa begyndte jeg en ny, jeg slog over i et hurtigere Tempo, og ved de mere højtidelige Steder hævdede jeg Stemmen, saa at jeg snart overdøvede de andre. Forbavsede over, at et Hængehoved inde fra Hovedstaden kunde drikke og skraale bedre end de, vilde Kammeraterne ikke staa tilbage for mig; saaledes dreve vi hinanden gensidig op; jeg sang bestandig vildere, og først ved en Rundsang, hvor jeg skulde gøre en Pavse, bemærkede jeg at alle Kusinerne tittede gennem Døren og forundrede saa' mig sidde dér i min Herlighed. De lo til mig, vinkede truende ad mig, fordi jeg havde svigtet deres Fane, og opfordrede mig til atter at komme ind og danse.

Men jeg var nu bleven vel anskreven blandt Kammeraterne, ganske ligesom den Gang, da jeg som Dreng spillede den Forsornes Rolle, og da de saa smaat begyndte at se sig om efter Pigebørn, brød jeg op, for sammen med to af de mest forvovne at gennemstrefje Byen. Arm i Arm stormede jeg med de sunde og glade

Bondeknøse gennem Gaden, vi sang og opvartede hinanden med de kaadeste Historier, og følte det egne Velvære, der opstaar, naar uensartede Elementer finder hinanden og i Fællesskab slaar Gækken løs.

Men allerede i den næste Dansebod, hvor vi gik ind, mistede jeg den ene efter den anden af mine nye Venner, idet de rimeligvis her fandt, hvad de søgte; og jeg fortsatte nu alene, og stadig rastløs, mit Strejftog. Her og der saa' jeg et Øjeblik til, gav rask igen paa de Vittigheder, man tilkastede mig, og naaede endelig en Stue, hvor fire af de barmhjærtige Brødre sade ved et stort rundt Bord. To af dem vare allerede faldne fra og forsvundne; de fire, som sade her, havde den anden Rus bag sig og befandt sig nu i hin dvaskende Tilstand, hvori drevne Svirebrødre gjerne lade en glad Dag svømme ud, mens de gøre vovede Vitser og drikke deres Vin, som om de ikke længer bryde sig stort om den, men alligevel vogte sig for at lade en eneste Draabe gaa til Spilde.

Noget fra dem ved samme Bord sad Judith, hvem Brødrene i Følge Skik og Brug havde budt et Glas. Hun syntes at have deltaget ganske alene i Festen og nu at mere

sig med, stedse slagfærdig, at give disse Herrer deres Vittigheder tilbage og samtidig holde dem i passende Afstand, hvortil der ikke behøvedes saa ringe Dygtighed. Hun sad der, skødesløst ligesom Brødrene, lænet tilbage i Stolen, halv bortvendt fra dem, og kastede Svarene ligegyldigt hen. Munkene havde taget Hørskæggene af og vasket Farven af Næserne; kun den ældste, med begyndende Maane og med naturlig stærk Ansigtifarve, prangede endnu med sin Næse i det mest skinnende rødt. Han var den daarligste Person iblandt dem, og da han nu raabte efter mig, som just vilde gaa forbi: Hejda, Grønskolling, hvor skal han hen? saa stod jeg stille og svarede: „Gode Ven, I har glemt at viske Zinobersfarven af Næsen, som de andre Brødre have gjort! Jeg gør Jer kun opmærksom derpaa, for at I ikke skal farve Jeres Hovedpude rød, naar I kommer iseng!“ De øvrige slog en Latter op, og jeg var straks indlemmet i det smukke Broderskab. Jeg maatte sætte mig og tage et Glas, hvorpaa de sagde: „Ja, vil I tro det: den Herre har fundet det nødvendigt i Dag at sminke sin Næse?“ „Ligesaa latterligt, paa Ære, som om man vilde sminke

en Rose rød!“ svarede jeg. „Og langt farligere“, fortsatte den anden; „thi at sminke en Rose, vil sige det samme, som at forbedre Vorherres Værk, og den kære Gud tilgiver os jo dog! Men at sminke en rød Næse, er det samme, som at forhaane Djæveln, og han tilgiver ikke!“

Saaledes bleve de ved. Lidt efter gik det ud over Skallepanden; men her kunde jeg ikke hamle op, thi de lavede vel tyve forskellige Vitser over samme Genstand, og da deres Fantasi en Gang var sat i Bevægelse, søgte den ene at overgaa den anden i ny og dristige Sammenligninger. Judith lo, ved at se disse Subjekter falde over hinanden indbyrdes, men da den angrebne bemærkede det, søgte han at redde sig ud af Ilden ved at vende sig mod hende. Hun sad dér i en ganske tarvelig brun Kjole; over Skuldrene havde hun et hvidt Tørklæde, som lod en lille Smule af hendes dejlige Hals komme tilsyne; og om Halsen laa en fin Guldkæde, der blev borte i Tørklædets Folder, og som var den eneste Pynt hun bar, naar netop undtages hendes prægtige brune Haar. Skaldemunken plirrede med Øjnene og sang:

„Omkring din Hals, min Skat saa huld,
er lagt en Snor af Tombaksguld,
ned paa din hvide Barm den gaar
og dybt dit falske Hjærte naa'r!“

Judith svarede hurtigt: „For at I dog en Gang skal kunne glemme min hvide Hals, vil jeg synges Jer en Sang om noget andet hvidt!“ Hun sang just ikke, men fremsagde simpelt hen disse Linjer:

„Hvad er det for en Tid!
Luna var forhen dog saa kysk, som blid,
nu faar ved højlys Dag hun ømt isinde
hver gammel Synders Skalle at beskinne:
skam sig, Maane!“

Nu sidste Nat jeg laa
i Vindvet og mod Lunas Løb jeg saa';
da skinned det paa Trappen frækt dernede,
mit Vandfad slog jeg over det i Vrede:
skam sig, Maane!“

Hendes Moder var i Mellemtiden død. Foruden den Arv, hun fik, havde hun i et udenlandsk Lotteri, hvori hun til Tidsfordriv spillede, vundet flere Tusind Daler, og hun forekom derfor Egnens saavel ældre som yngre Snaphaner at være en god Fangst. Den Skallede havde pumpet hende for forskellige Smaasummer, som hun ogsaa leende havde laant ham, hvorefter han havde ment

at kunne tage hende med Storm, men var bleven lige saa leende afvist. Ovenstaaende Vise syntes endog at tyde hen paa et slemt Æventyr, som han havde maattet bestaa paa sin Friergang. De tre andre blinkede betydningsfuldt til hinanden; det var knap at de kunde holde deres Mund i Tømme, og de begyndte under en Slags Diskretion, der næsten var værre end slet ingen, halvhøjt at nynne:

hm! hm! — hm! hm! hm!
 hm! hm! hm! — hm! hm! hm!

Rhythmen i denne Nynnen var saa forførende, at jeg stemte i med og følte mig lykkelig og stor paa det, ved at kunne gentage med Spotterne: hm! hm! hm! hm! hm! — Det var imidlertid efterhaanden blevet stille i den nu svagt oplyste Stue, og vi fortsatte den ejendommelige Sang med en egen højtidelig Art af Glæde. Judith lo ganske højt og raabte: Hvad I dog er for nogle Børn!“ og saa sang vi af alle Kræfter: Ha ha ha! ha ha ha!

Den stakkels Synder, der spejdede efter en Udvej, opdagede endelig en Avis stikkende ud af Kутten paa ham, der drev Spotten videst. Han læste Overskriften højt: „Kristelig Uge-Herold, et konservativt Folkeskrift.“ Og straks vendte alle sig mod den overraskede, hvis

svage Side netop var hans Konservatisme, som han hverken forstod at forklare eller at forsvare. Propagandaen havde først i den senere Tid gjort enkelte Proselyter iblandt dem, der tidligere havde gaaet omkring i Taaget uden at have nogen bestemt Mening. Den Skallede opfordrede den Konservative til en Gang at forklare, hvad han mente dermed, forsaa vidt som han ellers vilde blive ved at staa paa, at han var konservativ. Den anden lod, som om han ingen Spøg taalte i dette Kapitel, og erklærede overlegent, at han ikke ønskede at politisere! Saa sagde en af de andre: Forklaringen kan søges allerede i Paradiset! Dengang Adam skulde til at give Dyrene Navne, var der et Dyr, som rystede betænkeligt paa Ørene og sagde, at det var konservativt; imidlertid vidste det ikke at angive nogen plausibel Grund derfor, og Adam sagde da: „Du skal hedde Æsel!“

Yderst opbragt rykkede nu den angrebne frem med sin egentlige, dybere liggende Forklaring — der var hans fikse Idé — og forekastede Radikalismen, at den havde gjort Vinen baade dyr og sur. Hvis man endnu vilde være sikker paa et godt og billigt Glas Vin, maatte man søge til de gode, gammeldags Værtshuse,

hvor de „gode, gamle Borgere“ krøbe sammen og søgte sig et Ly for Verden. „Drik I kun“, raabte han, „Jeres berømmelige politiske Værsters radikale Giftmikstur! Jeg holder til med de gamle Borgere!“

Der laa maaske en Kende Sandhed i dette Udfald, hvorfor selvfølgelig de tre Radikale paa deres Side straks brød løs, skældte den Konservativ ud for en Bagvasker, og søgte at bevise ham, at uden Radikalismen fik han ikke saa meget som et Fingerbøl Vin at lugte, hverken god eller daarlig. Som konservativ Partitræl var han fuldstændig overflødig, og hans „gode, gamle Borgere“ vilde bare spille ham paa Næsen, i Stedet for at give ham den Sjat Altervin til at styrke sig paa, som man lovede Proselyterne!

Herpaa fulgte en hidsig Fægtning, hvorunder de gode Herrer gensidig nedslagtede hinandens Grundsætninger, politiske Holdpunkter og Partiførere, og det i Udtryk, Sammenligninger og Vendinger, Slag i Slag, som ingen dramatisk Digter mere træffende og ejendommeligt kunde opfinde for sine Scener af Folkelivet. De vare ikke engang til at gengive stenografisk, saa kvikt og lynsnart sprang Vitser og Brandere ud af Debattens Forud-

sætninger, der snart vare rigtige og sande, snart ondskabsfulde og forvrængede, men stedse grundede sig paa Personer og Forhold.

Til en Tale eller en ledende Artikel kunde man ikke hente Stof fra denne Turnering, men man kunde der udaf se, hvilken skamfilende Kritik Folket paa sin Vis øver, ligesom man kunde faa et Begreb om, i hvilken Grad de Herrer skuffe sig selv, som paa Tribunen i allehaande Formaals Tjeneste paakalder det „brave Folks sunde Sans“ og forudsætter en altfor velvillig og naiv Pathos hos samme Folk.

Her bleve selv rent ydre Sider hos de fremragende Mænd, Vaner, legemlige Lyder, bragte i en saadan Sammenhæng med deres Ord og Handlinger, at de sidste kun syntes at være en nødvendig Følge af de første, og man skulde tro, at man i de ulærde men meget fantasirige folkelige Kritikere havde de mest doktrinære Physiognomister for sig. Mangen en højt anset Mand blev levende afmalet som en latterlig eller farlig Personnage, og naar han blev forsvaret, saa havde dette Forsvar sikkert været meget ydmygende for ham, ifald han havde hørt derpaa.

Jeg befandt mig her i en ganske anden Verden, end hos Annas Fader. Alligevel følte

jeg mig straks som hjemme, og jeg indsugede de hensynsløse Kraftudtryk, de haanende og forrykte Indfald, med ligesaa stor Andagt, som Skolelærerens rolige og urbane Ord. Baade her og der forekom jeg mig at være en anden, end jeg var, og dog bestandig at være mig selv. Jeg glædede mig over, at Livet saaledes viste en ny Side af sin Bog op for mig; jeg var stolt deraf, idet jeg bildte mig ind, at disse lystige Fyre virkelig holdt mig for værdig nok til at være i deres Selskab og af den Grund ikke sparede paa deres Vitser. Jeg tænkte ligefrem med Fornøjelse paa, hvorledes jeg tidligere havde siddet og disputeret naivt og pænt med Skolelæreren, medens jeg dog havde vidst langt bedre Besked! Nu, forekom det mig, gjaldt det om, aldrig at staa udenfor, men altid at være paa Højde med og kunne overse alle Ting.

ATTENDE KAPITEL.

JUDITH.

De barmhjærtige Brødre vare atter ved Politiken blevne kvikke og muntre og havde ladet Flaskerne fylde paa ny, endskøndt det for længst var over Midnat. Saa brød Judith pludselig op og sagde: „Nu er det paa Tide, at Kvinder og unge Fyre gaa hjem! Vil I gaa med, Fætter; vi skulle dog samme Vej?“ Jeg svarede Ja, men jeg maatte først se mig om efter mine Slægtninge, som rimeligvis ogsaa vilde med. „De ere bestemt allerede borte“, sagde hun; „det er sent, og hvis jeg ikke havde gjort Regning paa Dig, var jeg ogsaa for længe siden gaaet.“

„Ho ho!“ raabte Svirebrødrene; „ligesom ikke ogsaa vi vare her! Vi følge Dig alle sammen! Det skal dog ikke siges, at Judith har manglet Kavalerer at vælge imellem!“

De rejste sig, og medens de endnu skyl-

lede Resten af Vinen ned, vinkede Judith mig udenfor paa Gangen og sagde: „Disse fire Kammerater skulle dog nok faa Lov til at løbe lidt med Limstangen!“

Ude paa Gaden saa' jeg, at der var mørkt i den Sal, hvor mine Fætre og Kusiner havde danset, og flere Folk, som vi mødte, fortalte ogsaa, at de vare gaaede hjem. Saa maatte jeg da følge Judith, som ad en lille mørk Sidegade trak mig med ud i det Frie; og ad nogle Markveje naaede vi Landevejen, saa at vi vandt et godt Forspring for de fire Kumpaner, som vi kunde høre raabe efter os. Medens vi nuilsomt gik videre, holdt jeg mig forlegen et Par Alen fra hende, saaledes at mit Øre dog opfangede ethvert af hendes faste, lette Skridt og begærligt lyttede efter hendes Kjoles sagte Raslen. Natten var mørk; men Kvinden i hende, hele det sikre og fuldt udviklede hos hende, virkede som berusende igennem hendes Skikkelses Omrids paa mig. Hvert Øjeblik maatte jeg skele derhen, ligesom den ængstelige Vandrer, der ser et Spøgelse gaa ved Siden af sig. Men medens Vandreren i sin Angst paakalder sin kristelige Tro til Værn imod den uhyggelige Ledsager, saa var jeg under hele denne betagende Gang opfyldt af

et aandeligt Hovmod, der ligeligt hvilede paa en Følelse af egen Ufejlbarehed og paa mit Snærperi.

Judith talte om de fire Mænd, lo ad dem allesammen, og fortalte mig ganske ugenert de Dumheder, den ene havde gjort for hendes Skyld. Sluttelig spurgte hun mig, om Luna ikke var en gammel Maane-Gudinde? Hun havde i det mindste altid tænkt sig det, hver Gang hun læste hin Vise; den passede ogsaa rigtig godt paa den Dumrian. Saa afbrød hun og spurgte mig pludselig, hvorfor jeg var bleven saa stolt og ikke mere vilde se til hende, endsige besøge hende.

Jeg svarede som Undskyldning, at hun jo ikke havde nogen Omgang med Onkels Familie, og at jeg derfor fornuftigvis ikke havde nogen Anledning til at gjøre hende en Visit.

„Vis vas!“ sagde hun. „Du er jo dog min Fætter og kunde vel besøge mig, naar Du vilde! Dengang Du endnu var Barn, syntes Du dog godt om mig, og jeg har siden altid haft lidt tilovers for Dig. Men nu har Du faaet Dig en Kæreste, som Du er gruelig forelsket i, og mener derfor, at Du ikke tør se paa nogen anden Kvinde!“

„Jeg en Kæreste?“ sagde jeg, og da hun gentog sin Paastand med „Kæresten“ og næv-
 nede Anna som saadan, nægtede jeg det paa
 det bestemteste. Uden at vide af det, vare
 vi komne til Landsbyen, hvor der endnu lød
 højrøstet Tale og Ungdommen færdedes paa
 Gaden. Judith ønskede ikke at træffe no-
 gen, og endskøndt jeg nu passende kunde
 være gaaet min Vej, gjorde jeg dog ingen
 Modstand, men fulgte hende uvilkaarligt, da
 hun tog mig ved Haanden og trak mig med
 langs et Virvar af Hækker og Mure, for usæt
 at naa til sit Hus. Hun havde solgt sine Jor-
 der og kun beholdt en smuk Have foruden
 Huset, hvori hun boede ganske alene.

Vinen, jeg havde nydt, forhøjede yderligere
 den Bevægelse, jeg kom i, ved saaledes sam-
 men med hende at smutte gennem de mørke,
 snævre Gyder; og da hun foran Tærsklen til
 Huset sagde: „Kom med, saa skal jeg lave en
 Kop Kaffe!“ og jeg gik ind med, og hun
 laaste Døren forvarligt efter os, følte jeg mit
 Hjærte banke i ubestemt Frygt. Samtidig
 glædede jeg mig dog i naivt Overmod til
 Æventyret, og foresatte mig, at jeg nok
 skulde bestaa det kækt og med Ære.

Paa Anna tænkte jeg slet ikke; mit bru-

sende Blod overskyggede hendes Billede og lod kun min Forfængelighed skinne igennem; thi, ret betænkt, vilde jeg egentlig kun for min egen Skyld sætte min Standhaftighed paa Prøve. Alligevel tør jeg nok bekende, at det i Grunden var en Slags romantisk Pligtfølelse, der drev mig til ikke at gaa af Vejen for nogen Erfaring, der muligvis kunde møde mig. Ogsaa tabte min Ængstelse sig, saa snart Judith havde tændt Lys og faaet gjort Ild paa. Jeg sad paa Skorstenen og passiarede ganske fornøjeligt med hende, medens jeg vedblev at stirre paa hendes af Ilden oplyste Ansigt; jeg var indbildsk nok til at tro, at jeg kunde lege med Faren, og jeg forsøgte at drømme mig tilbage i Tiden, da jeg for to Aar siden havde løst og flettet hendes Haar.

Medens Kaffekedlen snurrede, gik hun ind i Stuen for at tage Halstørklæde og Søndagskjolen af, og kom tilbage i den hvide Underdragt med bare Arme og de blændende dejlige Skuldre tittende frem over det snehvide Linned. Straks blev jeg igen forvirret og først lidt efter lidt, idet jeg ufravendt stirrede paa hende, vænnede mine Øjne sig til disse Formers rolige Klarhed. Jeg havde allerede som

Dreng en eller to Gange set hende saadan, naar hun klædte sig paa uden at give videre Agt paa min Nærværelse, og omendskøndt jeg nu saa' anderledes end den Gang, syntes dog den samme Renhed at hvile over denne Sne. Desuden bevægede Judith sig frit og sikkert, og denne Sikkerhed virkede tilbage paa mig.

Hun bar Kaffen ind i Stuen, satte sig ved Siden af mig, og idet hun slog op i Salmebogen, som hun havde hentet, sagde hun: „Se en Gang, jeg har endnu alle de Billeder, Du tegnede til mig!“

En efter en betragtede vi disse barnlige Frembringelser, og de usikre Streger forekom mig nu højst mærkelige, omtrent som gamle Skrifteegn fra en længst forsvunden Tid. Jeg forbavsedes over den Afgrund af svunden Tid, der ligger mellem de korte Ungdomsaar, og jeg stirrede helt eftertænksomt paa Bladene. Ogsaa Haandskriften, hvormed jeg havde skrevet Versene og Ordsprogene ned, var en hel anden; det var endnu Skoledrengens. De frygt-somme Linier saa' ganske vemodigt stille paa mig; Judith saa' ogsaa længe stille paa det samme Billede, som jeg, men med Et lagde hun sine Arme om min Hals, saa' mig fast ind i Øjnene, og sagde: „Du er dog stadig den samme!

Hvorpaa tænker Du nu?“ — „Det véd jeg ikke“, svarede jeg. „Véd Du“, vedblev hun, „at jeg kunde spise Dig lige paa Minuten, naar Du saadan sidder og stirrer hen i Vejret!“ og hun trykkede mig fastere til sig, medens jeg spurgte: „Hvorfor det?“ — „Jeg véd ikke selv rigtig; men det er i Reglen saa kedeligt at omgaas Menneskene, at man er glad, naar man kan tænke paa noget andet; jeg har ogsaa tidt Lyst til at tænke paa andre Ting, men jeg forstaar ikke meget og tænker altid det samme, omendskøndt der af og til løber noget helt ukendt fremmed Noget rundt i Hovedet paa mig. Naar jeg nu ser Dig sidde saaledes og stirre, saa synes jeg, at Du netop maa tænke paa det, som jeg ogsaa gjerne vilde tænke paa; jeg bilder mig altid ind, at man maatte befinde sig saa vel, naar man spaserede omkring med dine hemmelige Tanker!“

Saadan havde endnu aldrig nogen talt til mig. Jeg indsaa' vel, at Judith gjorde sig altfor store Tanker om mit indre Følelsesliv, og dybt beskæmmet rødmede jeg saaledes, at jeg mente, min glødende Kind maatte brænde den hvide Skulder, som den laa op imod; ikke desto mindre indsugede jeg begærlig Ord for Ord dette søde Smigreri, medens mine Øjne hvilede paa hendes Bryst, hvis Hvælving roligt

og rent hævede sig under det hvide Linned og skinnede i umiddelbar Nærhed foran mig som den evige Lykkes Hjem. Judith kunde ikke selv vide — eller i det mindste ikke helt vide — at der just i dette Øjeblik var saa stille, sørgmodigt og dog lyksaligt at hvile ved hendes eget Bryst.

Jeg følte mig rykket ud over ethvert Begreb om Tid; vi vare i dette Øjeblik lige unge, eller lige gamle, og der fór mig den Tanke igennem Hjærtet, at jeg her forud nød al den Hvile og Lykke, der var mig beskaaren i Verden, førend Sorgerne og Smærterne skulde komme. Ja dette Øjeblik syntes at bære sin Retfærdiggørelse saa dybt i sig selv, at jeg ikke engang forskrækkedes, da Judith ud af Salmebogen trak et sammenlagt Stykke Papir, lukkede det op, holdt det hen foran mig, og jeg efter lang Stirren genkendte det som hint Kærlighedsbrev, jeg den Gang havde skrevet til Anna og overgivet til Bølgerne. „Nægter Du endnu, at denne lille Pige er din Hjærtenskær?“ spurgte hun; og paa Trods nægtede jeg det for anden Gang, og erklærede det hele for en længst forglemmt Børnestreg.

I dette Øjeblik hørte vi Stemmer foran

Huset, og vi kendte straks de fire Mænd. Hurtigt pustede Judith Lyset ud, saa at vi sade i Mørke. Men de derudenfor forlangte alligevel at blive indladte og raabte: „Saa luk dog op, smukke Judith, og traktér os med en Kop varm Kaffe! Vi ville opføre os pænt og snakke et fornuftigt Ord sammen! Du maa lukke os op, til Gengæld for at Du saaledes har narret os. Det er jo Faste-lavn, og du kan uden Fare beværte selv de fire mest forsorne Krabater i Landet!“

Vi forholdt os ganske stille. Tunge Regn-draaber sloge mod Ruderne, det lynede end-ogsaa, og langt borte rullede Tordnen, som om det var i Maj eller Juni. For at gøre Judith blød om Hjærtet, sang de nu en fir-stemmig Sang, saa smægtende som muligt og saa godt de kunde, og deres løftede Stemning gav Sangen noget virkeligt rørende vibrerende. Da alt dette ikke hjalp, begyndte de at bande, og en af dem klatrede op ad Espalieret, for at titte ind i den mørke Stue. Vi kunde se hans spidse Hætte som han havde trukket over Ho-vedet; pludselig oplyste et Lyn Stuen, og han der udenfor kunde kende Judith paa hendes hvide Dragt.

„Den fordømte Heks. sidder helt strunk

og fornøjet ved Bordet!“ raabte han dæmpet ned; hvorpaa en anden svarede: „Lad mig en Gang se!“

Men imedens de skiftede Plads og Stuen atter var bleven mørk, smuttede Judith hurtig hen til Sengen, tog det hvide Tæppe og kastede det over Stolen, hvorefter hun trak sig med sig hen til Sengen, som man ikke kunde se fra Vinduet. Da saa det næste, endnu stærkere Lyn gjorde Stuen helt lys, sagde Manden, der havde sine Øjne ligesom to Flinteløb rettede mod Stolen: „Det er jo ikke hende; det er et hvidt Klæde; Kaffetøjet staar paa Bordet og Salmebogen ligger ved Siden af. Den Lede selv er tilsidst frommere, end man tror!“

Judith hviskede mig ind i Øret: „Den Skælm havde ganske bestemt set Dig nu, hvis vi vare blevne siddende!“

De voldsomme Regnbyger, Lynene og Tordnen jagede imidlertid snart Spejderne væk fra Vinduet. Vi hørte, hvordan de rystede deres Kapper og løb afsted for at søge Logis i Byen, da de alle havde langt hjem. Snart hørte vi intet mere til dem, men sade dog endnu nogen Tid ganske stille paa Sengen og lyttede efter Uvejret, som fik Huset til at

ryste, saa at jeg ikke kunde adskille min egen lette Skælven derfra. For at betvinge denne ængstende Bæven omslyngede jeg Judith, og kysede hende paa Munden; hun kyssede mig igen, fast og varmt; men saa løste hun mine Arme fra sin Hals og sagde: „Lykke er Lykke, og der gives kun én. Jeg kan ikke beholde Dig længere her, hvis Du ikke vil tilstaa, at Du og Skolelærerens Datter holder af hinanden! Det er kun Løgneren, som gør alt forkert!“

Uden Forbehold begyndte jeg da at fortælle hende hele Historien fra Ende til anden, alt hvad der var forefaldet mellem Anna og mig; og den varme Skildring, jeg gav af hendes Person, svarede fuldstændig til de Følelser, jeg nærede for hende. Jeg fortalte Begivenheden fra i Dag, men beklagede mig tillige over, at der altid saadan skulde komme en pinlig Forlegenhed og Ængstelse imellem os. Længe blev jeg ved med min Fortælling og mine Beklagelser. Paa de sidste svarede Judith intet, men spurgte mig: „Hvad tænker Du da egentlig paa, at Du saaledes sidder her hos mig?“ Helt forvirret tav jeg stille og søgte efter Ord; endelig sagde jeg nølende: „Du tog mig jo selv med!“ — „Ja vistnok“, sva-

rede hun, „men vilde Du lige saa let være gaaet med enhver anden køn Kvinde, der havde lokket Dig? Tænk Dig en Gang lidt om!“

Jeg tænkte mig virkelig om, og svarede afgjort: „Nej, ikke med nogen!“

„Altsaa holder Du dog lidt af mig?“ vedblev hun.

Det var at bringe mig i den største Forlegenhed; thi jeg følte tydeligt, at hvis jeg bejaede Spørgsmaalet, vilde dette være den første egentlige Utroskab, og da jeg forsøgte alvorligt at tænke efter, formaaede jeg endnu mindre at benægte det. Tilsidst kunde jeg ikke andet, men sagde: „Ja — men dog ikke saadan som af Anna!“ — „Hvorledes da?“ — Jeg omslyngede hende hæftigt, kyskede, og kærtegnede hende og fortsatte: „Ser Du, for Anna kunde jeg taale og lide alt muligt, og jeg kunde adlyde hvert af hendes Vink; jeg vilde ønske, jeg kunde staa som en brav og hæderlig Mand overfor hende, og at hun kunde se hver Tanke igennem mig, som igen rent og klart Krystal; ikke gøre noget uden at tænke paa hende, og i al Evighed leve med hendes Sjæl for Øje, selv om jeg fra i Dag af ikke mere skulde se hende! Alt

dette kunde jeg ikke gøre for Dig! Og dog elsker jeg Dig af hele mit Hjærte, og hvis Du til Bevis derfor forlangte, at jeg skulde lade mig støde en Kniv i Brystet af Dig, saa vilde jeg ganske roligt i dette Øjeblik holde mit Bryst frem og lade det røde Blod flyde i dit Skød!“

Jeg forfærdedes straks over mine egne Ord, men blev tillige klar over, at de vare alt andet end overdrevne, og at mine Følelser overfor Judith altid ubevidst havde været de samme. Jeg holdt pludselig inde med mine Kærtegn, og idet Haanden blev liggende paa hendes Kind, følte jeg en Taare falde derpaa. Hun sukkede og sagde: „Hvad skulde jeg med dit Blod! — Aa, endnu aldrig har nogen Mand ønsket at staa brav, ren og klar overfor mig, og dog elsker jeg Sandheden som mig selv!“

Bedrøvet sagde jeg: „Men jeg kunde da ikke for Alvor være din Elsker, endsige din Mand?“ — „Nej, det véd jeg vel, og det falder mig ikke et Øjeblik ind!“ svarede hun. „Jeg vil sige Dig, hvad Du skal tro om mig! Jeg har lokket Dig med mig: for det første, fordi jeg en Gang igen maatte kysse nogen, hvilket jeg ogsaa straks vil gøre; Du er mig netop den rette dertil! For det andet vilde

jeg tage Dig lidt i Skole, fordi Du er en hovmodig Knægt, og for det tredje morer det mig, i Mangel af nogen anden, at elske Manden, som endnu ligger skjult i Dig; allerede som Barn har jeg jo holdt af Dig.“

Med disse Ord tog hun mig fat og begyndte at kysse mig, saa at jeg blev som Ild, og, for at svale Gløden, stadig maatte holde hendes fugtige Læber fast og kysse dem.

Den Gang, jeg kyssede Anna, var det som om min Mund havde berørt en levende Rose; men nu kyssede jeg en hed, levende Mund, og en smuk, sund og kraftig Kvindes balsamiske Aande strømmede i fulde Drag over i mig. Forskellen var saa øjensynlig, at jeg midt under de hæftigste Kys saa' Anna staa for mig, og da Judith næsten ligesom hen for sig selv hviskede: „Tænker Du endnu paa din Skat?“ — svarede jeg: „Ja, — og nu gaar jeg!“

Jeg vilde virkelig rive mig løs.

„Saa gaa da!“ sagde hun smilende, og bredte sine hvide, bløde Arme paa en saa underlig Maade ud fra hinanden, at det gjorde mig bitterlig ondt at føle mig fri, og jeg var i Færd med atter at synke hen i dem, da hun pludselig sprang op, gav mig endnu et Kys,

stødte mig fra sig og hviskede: „Saa, gaa nu; det er paa Tide, Du kommer hjem!“

Forvirret søgte jeg efter min Hat, og skyndte mig derpaa afsted, saa at hun lo højt og knap kunde følge efter mig for at faa lukket Døren op.

„Stop“, hviskede hun, just som jeg skulde til at løbe min Vej. „Gaa ud deroppe igennem Haven og en lille Smule uden om Landsbyen!“ Og i sin lette Dragt fulgte hun mig igennem Haven, skøndt det regnede og stormede, som om Himlen skulde falde ned.

Ved Laagen stod hun stille og sagde: „Hør en Gang, jeg sér aldrig nogen Mand hos mig, og Du er den første, som jeg i lang Tid har kysset! Jeg har i Sinde at være Dig rigtig tro; spørg ikke hvorfor, jeg maa have noget at bestille den lange Tid, og det morer mig nu. Men derfor forlanger jeg ogsaa, at Du skal komme til mig, saa ofte Du er i Landsbyen, men om Natten og hemmeligt; om Dagen og overfor andre Mennesker ville vi være, som om vi næppe kendte hinanden. Jeg lover Dig, at Du ikke skal fortryde det. Det vil dog næppe gaa saadan i Verden, som Du tror, og maaske heller ikke med Anna; men alt det vil Du nok faa at se. Jeg vil kun sige Dig, at Du engang vil føle Dig glad over at være kommen

til mig!“ — „Aldrig vil jeg komme igen!“ raabte jeg hæftig. — „Tys! ikke saa højt!“ sagde hun. Saa stirrede hun mig fast og alvorlig ind i Øjnene, saa at jeg trods Storm og Mørke kunde se hendes egne Øjne skinne, og hun vedblev: „Hvis Du ikke paa din Ære helligt sværger mig til, at Du vil komme igen, saa tager jeg Dig straks ind med mig og beholder Dig hos mig i min Seng! Det sværger jeg!“

Det faldt mig ikke et Øjeblik ind at le eller lade haant ad denne Trusel; jeg lovede, saa hurtigt jeg kunde, med min Haand i Judiths, at jeg vilde komme igen, og styrtede saa afsted. Jeg løb til, uden at vide hvorhen. Regnen, der strømmede ned, gjorde mig godt; snart var jeg kommen udenfor Landsbyen, og paa en Højde, og jeg løb stadig videre. Morgenen gryede og kastede et svagt Lysskær over Uvejrsskyerne. Jeg gjorde mig de bitreste Bebrejdelser og følte mig fuldstændig sønderknust, og da jeg pludselig gennem et graat Slør af Regn og Dæmring skimtede den lille Sø og Skolelærerens Hus for mine Fødder, sank jeg tilintetgjort til Jorden og brast ud i Taarer.

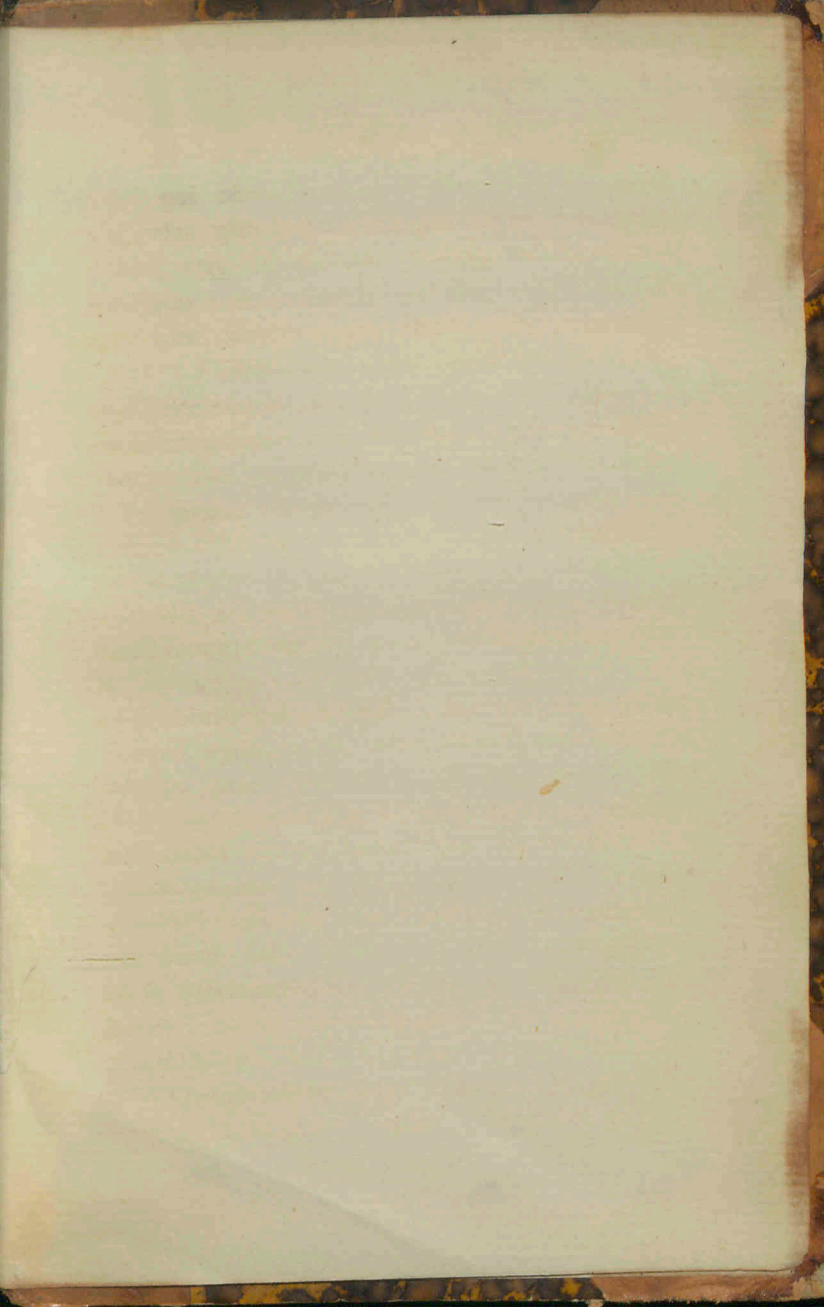
Det øste i ét væk ned over mig, Vindstødene fore tudende gennem Luften og hylede ynkeligt i Træerne; og jeg græd som et Barn

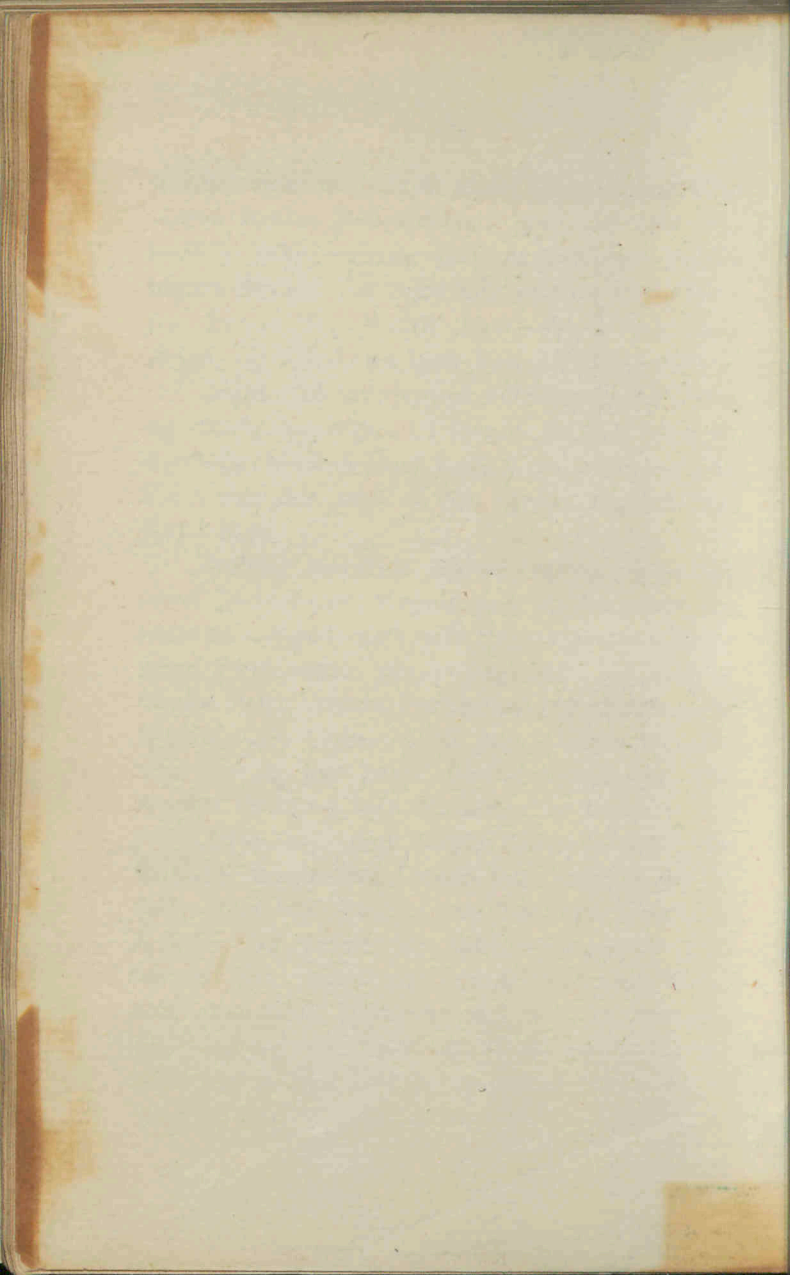
dertil. Som det altid gaar, gjorde jeg ikke nogen Anden Bebrejdelser, end mig selv; jeg tænkte ikke engang paa at tillægge Judith nogen Skyld. Jeg følte mig spaltet i to Dele; jeg kunde for Judith have skjult mig hos Anna, og for Anna igen hos Judith.

Imidlertid svor jeg, at ville bryde mit Løfte og aldrig mere gaa til hende, thi jeg følte en uendelig Medlidenhed med Anna, der nu sov saa roligt der nede i den graa, fugtige Dal foran mig.

Endelig mandede jeg mig op og gik nedad imod Landsbyen; Røgen steg op fra Skorstenene og slyngede sig i sære Bugter gennem Regnen. Lidt mere fattet begyndte jeg nu at tænke over, hvilken Forklaring jeg skulde give hjemme hos Onkels over min natlige Udebliven: — at jeg havde forvildet mig og var strejft omkring hele Natten, eller hvad?

Dette var den første Gang siden hin kritiske Barnealder, hvor jeg maatte se at finde paa en Løgn i en bestemt Hensigt. I flere Aar havde jeg ikke vidst, hvad det var at lyve, og denne Opdagelse satte Kroenen paa mine Lidelser: det var en Følelse, som om jeg var stødt ud af en dejlig Have, hvor jeg i lang Tid havde været Gæst.

Joh. Olsen,
Bogbinder,
Walkendorfsqade 36
3te Sted fra Amager.

